ВЕРЕС НЕВИЙ ДІМ

Стіни будинку знову стікали кров'ю

Карісса Орландо

Vivat
ВИДАВНИЦТВО

ВЕРЕС НЕВИЙ ДІМ

Стіни будинку знову стікали кров'ю

Корісса Арлеціло

Карісса Орландо
Vivat
ВИДАВНИЦТВО

ПРОЛОГ

То був будинок наших мрій.

Я відчула це, щойно ступила на його подвір’я. Якщо чесно, огляд ділянки був простою формальністю: рішення було ухвалено, ще коли я побачила оголошення в газеті. Я б купила той будинок із заплющеними очима.

Хоча там було на що подивитися. Вишуканий вікторіанський стиль, увесь темно-синій з акуратним білим оздобленням, так ще й ґанок навколо будинку. Як не позаздрити? Довга під’їзна дорога, велике подвір’я, уся ділянка ніби відірвана від решти світу, прихована деревами з усіх боків. А ще там була справжнісінька *башточка*, і через неї будинок ніби геть відстав від сучасності. Втім, напевно, саме таким і був задум. Тільки-но відчувши перший камінчик під ногами на під’їзній доріжці, я зрозуміла, що це місце — мій, *наш* дім.

У мене ніколи не було справжнього дому, навіть у дитинстві. Моя сім’я часто переїжджала, перескакуючи то з будинку на квартиру, то назад до будинку, а якось навіть до маленького трейлера на деякий час, — усе залежало від того, як ішли справи й чи приймав мій батько ліки. Що дорослішою я ставала, то більше мені хотілося чогось постійного, якогось насидженого місця, де можна було б пустити коріння й навіки прорости. Покинути цей сімейний безлад здавалося логічним першим кроком до мрії, хоча, якщо озирнутися, може, було трохи наївно очікувати хоч якоїсь стабільності у двадцять років. Відшукати дім і вкорінитися мені не поталанило, зате вдалося знайти чоловіка — і це вже добре.

Гал розумів усю принадність приватного дому, рідної домівки. Його сім’я теж довго на одному місці не засиджувалась, і, ставши на рушник, ми з ним тільки й мріяли про власний розкішний старовинний

будинок, бажано у вікторіанському стилі. Ми уявляли, як він пише романи в кабінеті, обставленому всіляким коштовним деревом, як я створюю свої шедеври в залитій сонцем майстерні, як наша дитина безтурботно грається на просторому задньому дворику. Ми напакували б будинок антикварними меблями й улаштовували б там гучні вечірки, неквапливо розповідаючи захопленим гостям багату історію кожнісінької цеглинки. Може, нас навіть надрукували б у тому журналі, що висвітлює всякі старовинні будинки. Ми позували б у нашій розкішній вітальні, потім у головній спальні, а там і в оранжереї (що ж це за господарство без оранжереї?), і наші сімейні фото стали б уособленням мрії мільйонів. Ба більше, ми хотіли будинок, дім, який належав би тільки нам. Місце, де можна довго й щасливо звікувати.

Звісно, реальність подружнього життя геть відрізняється від мрій. Галу дуже важко давалася публікація творів, тому, щоб заробити якусь копійку, він мусив підробляти то тут, то там, пишучи невеличкі статті для місцевої газети й викладаючи кілька курсів у місцевому коледжі. Я намагалася поєднувати виховання нашої доньки Кетрін із тимчасовими підробітками: продавчиня в роздрібній торгівлі, адміністративна помічниця, учителька на заміні. З малюванням було складно, не завжди я могла дозволити собі купити необхідне художнє приладдя. Ми пливли за течією, як і наші сім’ї до нас, переїжджали з будинку на квартиру, потім на іншу квартиру, як того вимагало життя. Завжди орендували житло й ніколи не мали власного.

Але після деяких труднощів (хіба бувають сім’ї без труднощів?) усе почало налагоджуватися, тоді Кетрін уже закінчувала школу. Гал усе ж продав кілька своїх книжок й отримував за них хоч і скромні, зате стабільні авторські виплати. У мене з’являлося дедалі більше часу на малювання, і якісь мої роботи вже красувалися в місцевій галереї. Ми знайшли невеличкий будинок у пристойному стані, з орендодавцем, який не надто підіймав орендну плату з роками. Там і оселилися, облаштували будинок на свій смак, і він став майже нашим. Майже. Коли Кетрін поїхала до коледжу (здобула повну стипендію, моя розумна дівчинка), ми нарешті відчули, що таке стабільність, хоча все ще відкладали мрії про власне житло — старовинне вікторіанське чи

ні. Це все не мало значення: ми стали справжнім домом одне для одного, чого ще бажати? Гарольд, Маргарет і Кетрін Гартман — неосіла сім’я з трьох осіб.

Ми й не думали щось там купувати. Хто знає, яка сила змусила мене переглянути розділ нерухомості в газеті, яку я майже ніколи не читала, але ось і він, той будинок, у всій своїй красі. Вікторіанський, як ми й хотіли. Неймовірно старовинний. Неймовірно красивий. І такий дешевий, що Гал тричі перепитав ціну в агентки з нерухомості ще до того, як ми запланували огляд.

Не брехатиму, будинок потребував незначного ремонту. Однак з огляду на те, що там ніхто не жив іще з дев’яностих, коли його відчужили на користь банку, він був у напрочуд гарному стані. Будинку було зо сто п’ятдесят років, та літа зробили його навіть більш граціозним, стриманим і зрілим, зовсім не занепалим чи виснаженим. Трохи підфарбувати, відшліфувати — і буде як новенький.

Поки агентка з нерухомості водила нас будинком, ми з Галом, як діти, ходили з роззявленими ротами, уявляючи, де поставимо меблі, і навперегін вибираючи собі кімнати. Гал вирішив облаштувати кабінет у великому приміщенні на другому поверсі й навіть визначився, де стоятиме його стіл, ще до того, як агентка піднялася сходами слідом за нами. Я ж, іще коли побачила фото в оголошенні, уже знала, що зроблю з просторої світлиці свою майстерню. Уявляла, як малюватиму сонячними пообідніми днями. І, звісно, ми обоє погодилися, що головна спальня буде нагорі, де ми прокидатимемось і дивитимемось у розкішне панорамне вікно.

— Я юридично зобов’язана повідомити вам, що в цьому будинку була зафіксована смерть, — промовила агентка, все ще переводячи подих, коли нарешті наздогнала нас на третьому поверсі, обережно фільтруючи слова, аби не сказати «вбивство». — Ну, дві смерті. Господиня й економка. Але це було понад сто років тому.

Ми слухали краєм вуха, зайняті власними фантазіями про те, як сьорбатимемо ранковий чай у ліжку, милуючись виглядом із вікна.

— Та то вже стільки літ минуло, — мрійливо промовив Гал.

— Ну, так, — погодилася агентка. — І тодішній власник будинку, чоловік, який… ну, ви знаєте. Кажуть, він боровся з якимось психозом. Пізніше наклав на себе руки. Але це справді одиничний випадок.

— Будинку стільки років, що нема чому дивуватися, — сказала я, навіть не слухаючи власних слів, і зазирнула до шафи. До *шафи*!

— А решта смертей у будинку, — сказала агентка ледь чутно, — схоже, були природними.

Хіба я її слухала? Гал саме покликав мене до ванної, де я розчулилася ледь не до сліз. Агентка, здавалося, видихнула з полегшенням, бо ми нічого не питали, і огляд продовжився.

Підвал був такий собі: недобудований, без вікон, із брудною підлогою, сирий. Щось там було *не так*. Я аж відчула, як по шкірі побігли мурашки, але списала те на холодне повітря і тьмяне освітлення. Ми лиш погодилися, що після переїзду треба буде завершити ремонт, покласти підлогу та зробити щось зі світлом і запахом. Уже тоді ми не мали особливих планів щодо підвалу. На щастя, причин туди спускатися буде небагато: водонагрівач і бойлер розмістилися в комірчині в задній частині будинку, а щиток — на кухні. Довго ми там не затрималися, тому, мабуть, не помітили, що агентка не спустилася сходами й лише стежила за нами з добре освітленого коридору.

Потім ми перейшли на заднє подвір’я і геть забули про підвал.

Може, якби ми хоч трохи зважили на побачені за стільки років фільми жахів, то усвідомили б усю свою неймовірну тупість, але маємо, що маємо. Натомість ми таки придбали той будинок і відсвяткували з келихом шампанського (для мене) та ігристого сидру (для Гала). То був наш омріяний будинок, *наш* і нічий інший. Щоб щасливо дожити до старості. Кетрін була радше здивована, але рада за нас, коли почула новину, і пообіцяла, що приїде, щойно зможе викроїти час, бо тільки-но влаштувалася на нову високооплачувану роботу та ще й нещодавно познайомилася з милою і дуже розумною дівчиною.

Отож ми нарешті знайшли свій дім. І нас уже звідти й ладаном не виженеш. Принаймні мене. Як виявилося, Гал дещо більш

піддатливий.

Перші кілька тижнів там здавалися справжнім раєм. Зрештою, тоді лиш починався травень.

1

Стіни будинку знову стікали кров’ю.

Нічого дивного, як-не-як надворі вже вересень.

Кровотеча не була б аж такою страшною проблемою, якби не супроводжувалася нічними стогонами, які переростали в справжні крики, дедалі сильніші до кінця місяця. Стогони починалися приблизно опівночі й не стихали чи не до шостої ранку, тож виспатися було складно. То був лише початок місяця, поки ще можна було спати під той лемент, хоча сон був уривчастий і не дуже додавав мені сил.

Перш ніж кудись зникнути, хай куди він там пішов, Гал зазвичай потягувався собі та хрустів кожною кісточкою в тілі.

— Маргарет, — казав він, — ми старіємо.

— Говори за себе, — відповідала я, але він мав рацію. Іноді я відчувала, що стаю схожою на сам будинок: той величний, але в’ялий, лиш хитається на вітрі й видає сумнівні звуки, бо фундамент уже просідає. Так ще й усі ці вересневі стогони та крики, які аж ніяк не заряджали енергією та молодістю.

Хай би краще того вересня не існувало разом із його нічними криками. То буде дуже довгий місяць, але що робити?

Щодо кровотечі, та завжди починалася нагорі, у спальні господарів. Якби не збрехати — просто над нашим ліжком. Трохи моторошно, коли вранці розплющуєш очі й бачиш жирні червоні патьоки на гарних шпалерах у напрямку твоєї голови. Таке справді задає настрій на весь день. Потім виходиш у коридор, а там зі щілин між шпалерами ллється ще більше крові, яка повільно стікає на підлогу. Спросоння від такого можна й збожеволіти.

Вересень щойно почався, тож кров іще навіть не дісталася плінтусів. Та мине тиждень, і вона вже згущуватиметься на підлозі, каскадом

стікаючи сходами, як червоний водоспад. До кінця місяця, щоб пройти коридором або спуститися сходами, не залишаючи всюди слідів, знадобиться неабияка спритність. За останні кілька років я натренувалася обходити кров, але все ж іноді оступалася, особливо коли крики гучнішали. Недосипання й справді впливає на рухову активність.

Колись я пробувала врятувати шпалери, брала відро з милом і відтирала їх до болю в руках, щоб наступного дня всі мої зусилля звелися нанівець. Доходило до того, що під кінець місяця можна було протерти губкою тріщину на шпалерах і побачити, як зі стіни, ніби з відкритої рани, знову й знову витікають свіжі бордові згустки. «Ну, тепер шпалерам точно хана», — хвилювалася я. Але ні. У жовтні завжди все як рукою знімало. Тож тепер я просто змирилась і терпляче чекала.

Спершу Гал намагався переконати мене, що кров на стінах — це якесь звичайне протікання. Просто щось червоне звідти сочиться. Він, попри здоровий глузд, наполягав на своїй версії до останнього. На ту пору кров уже розлилася сходами й Гал був майже готовий визнати, що, напевно, то не просто якась там теча. Але настав жовтень — і кров зникла. Гал постановив, що проблему розв’язано. Гадаю, він сприйняв те за поодинокий випадок. Звідки йому було знати, що такі речі люблять починатися наново? Він явно не очікував, що наступного вересня кров знову поллється. «Дивно, певно, знову десь щось протікає», — роздумував він, обманюючи хіба що самого себе. Звісно, третій вересень остаточно розставив крапки над «і», а цього року Галову думку про кровотечу найкраще підкреслювала його раптова відсутність. Я, певно, мала б відчувати якийсь непереборний страх, опинившись із вереснем сам на сам, проте в цьому будинку я ніколи не була сама.

***

Я не знаю, чому зі стін текла кров. Не знаю, чому вночі чулися крики. Не знаю, що ж таки коїлося в цьому будинку. З роками в мене

з’явилося кілька робочих версій, що відбувається й чому у вересні стається таке різке загострення, та жодна з них не здатна повністю все пояснити. Зрештою доводиться відкинути свої запитання й просто прийняти реальність, підлаштувавшись під неї. Тож, прокинувшись і побачивши залиту кров’ю стіну, я, з туманом у голові від недосипання через стогони, просто кивнула й любісінько взялася за ранкові справи.

На той день у мене було лиш одне в планах: таки спробувати щось намалювати. Маючи роки за плечима, я знала: що ближче до кінця місяця, то важче буде зосередитися, і не тільки на живописі, а взагалі на всьому; постійне недосипання, кров, галас і замордовані діти, які гасають повсюди. Тому хотіла заздалегідь насититися задоволенням, щоб запастися ним на весь місяць. Планувати — важливо. Тож я засіла у своїй осоненій майстерні із чистим полотном, чекаючи на натхнення. Натомість лише втупилася в полотно, спромоглася хіба що повністю пофарбувати його в червоний колір; ну, що на думку спало, те й малюю.

Я постукала пензлем по губах і затримала погляд на бордовому полотні, мізкуючи, що ж такого намалювати. Може, якусь сцену природи: розкішні квіти, дерева, що гойдаються на вітрі, — та в моїх очах було лише понівечене обличчя дитини, яка кричала й ревіла. Схоже, малювання сьогодні не буде.

Голова вже розвалювалася — передвістя майже безперервного головного болю, який дожене мене ближче до кінця місяця, — і я зітхнула, опустивши руки. Кинула вже сухий і ні до чого не придатний пензель на мольберт і завмерла. Чай. Треба випити чаю.

Коли я йшла з майстерні до вітальні, то чула, як Фредріка ходить нагорі, пораючись у спальнях на другому поверсі. Я знала, що всі двері нагорі зачинені («Нащо нам будинок із п’ятьма спальнями, Маргарет?» — запитав мене Гал, коли я показала йому оголошення. «Ну так у нас будуть гості», — відповіла я, і бодай колись вгадала), звідти буденно долинав якийсь переполох, та нині то вже був справжній галас. Шарудіння й шурхіт, зміна білизни. Скрегіт меблів по підлозі в одній кімнаті, потім легкий хрускіт з іншої. Фредріка сьогодні дуже жвава.

Вересень явно вплинув на неї. Вона стала більш заклопотаною та метушливою, напевно, нервувала. Якось зізналася мені, що не дуже любить вересень. А вона на своєму віку застала понад сотню вереснів, тож знає, що говорить.

Тож Фредріка виплескувала свою вересневу енергію, прибираючи, перекладаючи все з одного місця на інше й без сенсу пересуваючи меблі. Фактично вона просто товкла воду в ступі, але я розуміла її мотиви. В очікуванні могутньої неприборканої сили хочеться тримати бодай якісь віжки в руках. Я вирішила її не турбувати.

Зазвичай чай готувала Фредріка, але сьогодні, схоже, настав мій час. Я насупилася, але швидко нагадала собі, що поводжуся як розпещена дитина. Так картала себе за своє самолюбство. Зрештою, заварити чай не так уже й важко, і треба бути вдячною, що Фредріка взагалі досі з нами, враховуючи, що ми її не наймали. Вона йшла бонусом до будинку, так би мовити. Проте до рутини звикаєш. Завернувши з вітальні в передпокій, я спробувала пригадати, де ми тримаємо чайні пакетики. Фредріка могла їх перекласти. У вересні вона любила все кудись переносити, і не тому, що хотіла прислужитися. Я б узагалі не здивувалася, якби вона їх заховала десь за унітазом.

Занурившись у свої думки, я аж здригнулася, почувши голос за спиною.

— Чаю, пані? — запитала Фредріка.

Виходить, вона була не настільки вже й заклопотаною.

Дізнавшись, що Фредріка — невіддільна частина будинку й житиме з нами, я поставилася до цього скептично, та ми з нею швидко здружилися. Вона була доволі доброзичлива, ну, принаймні настільки, наскільки то взагалі можливо в цьому будинку. Проте її вигляд став справжнім потрясінням. Фредріка була високою жінкою, величною в певному сенсі, як і сам будинок, відгородженою від решти світу, незворушною. Вона нікому не давала зазирнути собі в душу. А, ну й ще її голова скидалася на тріснутий гарбуз — понад сто років тому туди встромилася сокира, утворивши глибоку відкриту рану. Рана тяглася з верху чола вниз попри праву брову. Через це її око запало

всередину, зіниця змістилася. Дуже незвичний вигляд. Я довго не могла до нього звикнути.

Я усміхнулася їй.

— Я і сама впораюся, у тебе, певно, багато справ.

— Зовсім ні, пані.

Фредріка попрямувала коридором, що йшов паралельно до сходів і вів на кухню, довгий халат розвівався за нею. Я пішла слідом.

Кухня була найсвітлішим приміщенням у будинку. На всіх її стінах були вікна, з яких тоді якраз було видно, як зелені листочки набувають дедалі яскравіших жовтих і червоних відтінків. То була справжня візитівка будинку: дві великі кухонні плити, мерехтлива біла раковина й ряди гарно оздоблених шаф (іще й із натурального дерева). Тут завжди відносно спокійно, тому я зазвичай обідала там, а не за великим столом у залі за кілька кроків звідси. З якихось причин кров ніколи не доходила до кухні, тож ця кімната була справжнім прихистком, коли лютував вересень. І слава богу, я б не могла дивитися, як кров плямує ці бездоганно чисті меблі, хай навіть тимчасово, — це розбило б мені серце. Я вже звикла бачити криваву кашу над своєю тарілкою (зрештою, більшість страв готувала Фредріка), але то було б уже занадто.

Фредріка взяла чайник і, наповнивши його водою, поставила на плиту. Не хотілося стовбичити на місці, чекаючи, поки вона обслужить мене, тож я пішла перевірити двері підвалу поруч із кухнею, щоб переконатися, що дерев’яні дошки досі прибиті до дверної рами. Хоч я і замінила їх нещодавно, та однаково смикнула за кожну дошку про всяк випадок. Чотири міцно трималися, але одна не вселяла впевненості. Я помацала цвяхи — і, звісно, ті вільно хиталися. Уже рік минув, як ті дошки були прибиті, і я не раз помічала, що із цвяхами час від часу таке стається. Перевіряти дошки було дуже важливо. Я зауважила собі, що ту дошку треба буде замінити. Воно не горить, але із цим краще не зволікати. Я взялася за дверну ручку й смикнула її. Двері не ворухнулися, міцно утримувані дошками. Потім провела пальцем по невеликій тріщині, яка віднедавна зміїлася від верхньої частини дверей майже на півдорозі до дверної ручки, доволі глибока,

але не настільки широка, щоб становити серйозну загрозу. Усе здебільшого було гаразд.

Повернувшись на кухню, я помітила, що Еліас уже стоїть біля плити. Я лише зітхнула. Еліас уміє завдавати клопотів.

Еліасу чи то дев’ять, чи то десять років. Ніяк не запам’ятаю. Хай там як, він більше схожий на купку кісток зі скуйовдженим темним волоссям на черепі. Його вигляд завжди однаковий: змарнілий і порожній. На ньому біла заквацяна бавовняна сорочка, накинута на темні шорти, і одна нещасна шкарпетка, що теліпається йому на нозі. Він обвів мене своїми понурими молочно-білими очима. Хай у нього й не було видимих ран, як у Фредріки, та від його вигляду по тілу пробігало не менше мурашок. Мені ніяк не вдавалося порозумітися з Еліасом так, як із Фредрікою, хоча бог свідок, я намагалася: і всякі запитання йому ставила, кажучи, щоб постукав ногою раз, якщо «так», і двічі, якщо «ні»; і через спіритичну дошку пробувала з ним говорити; навіть робила різні дивні заяви про Другу світову війну, щоб витягти з нього бодай якусь реакцію, та все марно. Трохи нечемно так казати, але я почала ставитися до нього, як до вазоника, розповідаючи йому вголос про своє життя й не очікуючи, що він відповість чи бодай почує. «Щось збирається на дощ, Еліасе». «Ой, Еліасе, коли вже привезуть ту пошту? Хоча й так із листів, певно, хіба комуналка». Ну а Еліас завжди просто тупо стояв.

— Приготувати вам щось поїсти, пані? — запитала Фредріка, заклопотано пораючись у справах навколо Еліаса, наче його там і не було. Еліас і Фредріка не мали абсолютно нічого спільного, і я ніколи не бачила, щоб вони взаємодіяли. Я вже стала припускати, що Фредріка навіть не бачить Еліаса, поки одного разу вона не назвала його «тим хлопчиком». Хто там знає, що Еліас думав про Фредріку, — він же ніколи не розмовляв, лише періодично схлипував.

— Може, засмажити грінки? — відповіла я і одразу ж поспішила до комори, щоб дістати хліб, поки Фредріка не прибрала його до своїх рук. У нас був електричний тостер, але Фредріка так собі вміла користуватися технікою, виготовленою вже після її смерті. Я пробувала навчити її використовувати тостер, і якось їй навіть почало вдаватися,

але вона більше любила підсмажувати хліб на виделці для тостів над конфоркою, як у старі добрі часи. Така вже в неї м’язова пам’ять; вона просто робила те, до чого звикла. Я ставилася до цього з розумінням (хіба не у всіх є свої звички?), але сам процес займав цілу вічність, а я б уже теля з’їла.

— А в нас іще залишилося полуничне варення? — Я підійшла до холодильника. Треба було чимось зайняти Фредріку. Після місяців і місяців спроб переконати її, що вона не зобов’язана бути нашою економкою і вільна робити на цій землі все, що їй заманеться, я зрозуміла, що все, на що Фредріка здатна, — це працювати, і все, чого вона хоче від мене, — це щоб я давала їй роботу. Ну що ж, гаразд.

Еліас провів мене поглядом, жодного разу не кліпнувши, поки я діставала хліб із комори й тарілку із шафи. Він був схожий на *Мону Лізу*, його очі стежили за мною по кімнаті, вираз обличчя не можна було прочитати. Спочатку то трішки мене непокоїло, але до таких тривожних речей із часом звикаєш.

Фредріка порпалася в холодильнику.

— У нас є полуничний джем, пані, — сказала Фредріка. — Або, якщо пані бажає, ще є ожиновий.

— Хай буде ожиновий.

Я розвернулася з хлібом і пішла до тостера. Еліас стояв просто перед ним, дивлячись на мене порожніми очима. Щось зараз буде.

— Перепрошую, Еліасе, — промовила я. Той не відповів і навіть не поворухнувся, хоча цього можна було очікувати. Я потягнулася повз нього до тостера. Коли моя рука наблизилася, бліде хлопчикове обличчя стало чорним, наче обпалене вогнем. Його бездонні очі згоріли до жаринок, рот зробився більшим за левову пащу, ікла зблиснули, і він закричав скільки горла, упиваючись у плоть моєї руки. Еліас дуже *не* любив, коли вдиралися в його особистий простір. Але я теж не перший день живу, тож спритно закинула скибку хліба в тостер, натиснула на гачок і відсмикнула руку за лічені секунди, відбувшись легкими подряпинами від Еліасових ікл. Пусте, навіть кров не виступила. І перекис водню не знадобився. Це вже не вперше я

намагаюся щось приготувати, ухиляючись від ікл мертвої дитини, яка хоче заподіяти мені тілесної шкоди.

Не зумівши відкусити шматок моєї плоті, Еліас випустив іще один зойк, схожий на звук заглухлого реактивного двигуна. Він розчинився в просторі, і на кухні знову стало тихо, лише Фредріка шаруділа, відкриваючи банки з варенням на столі за моєю спиною.

Більшість мешканців цього будинку не діймали Гала, вирішивши натомість надокучати мені, — ніколи не могла збагнути тої несправедливості. Це якщо не брати до уваги Еліаса — у того була особлива форма симпатії до Гала, трохи бурхливіша, ніж у решти людей. Не знаю, із чим це пов’язано, але Еліасу точно подобалося бувати в тій кімнаті, де Гал облаштував свій кабінет. Цікаво, може, то колись була його ігрова або ж саме там він помер. Хай там як, Гал не надто любив Еліаса. Я, звісно, розуміла його, та однаково не бачила сенсу витрачати стільки енергії на ненависть до чогось, що здебільшого просто витріщалося й час від часу намагалося вкусити. Достатньо триматися якомога далі від його зубів — доволі просте рішення, з огляду на всі обставини.

Фредріка дістала мою грінку та щедро намастила її ожиновим джемом. Вона подала мені тарілочку й стала наливати чай, поки я сиділа за столом, задумливо жуючи. Коли ми з Галом тільки-но переїхали сюди, вид рани Фредріки зовсім не додавав мені апетиту, тож я завжди відверталася від неї, коли їла. Однак до жахливих речей згодом звикаєш, і тепер уже я спокійно дивилася на неї, злизуючи джем із пальців і міркуючи про найближчі плани. Хоча особливих справ у мене не було, мені подобалося подумки складати розклад дня. Дні якось зливалися воєдино, особливо тепер, коли Гала нема. Дуже важливо щось собі спланувати й досягати мети.

— Я думала піти трохи прогулятися, — сказала я Фредріці в перерві між грінками, — але ніби збирається на дощ. Шкода. Щось не хочеться тут цілий день лежня бити.

— По надобі знайдеш і в кадобі, — відмовила Фредріка.

— Дійсно, — сказала я. — Ну то займуся тоді йогою.

Йогою я б точно не пішла займатися, але, сказавши це вголос, відчула себе суперпродуктивною, і Фредріка вже не стала відповідати.

— Не думаю, що зможу цього місяця ще щось намалювати. Мені ніяк не вилазять із голови всі ці дитячі обличчя й той червоний колір. Уже десь зо сто таких картин маю.

Я також думала про Гала, але вирішила промовчати. Узагалі не було сенсу забивати собі голову Галом. Фредріка ніяк не прокоментувала моє сумнівне натхнення. Лиш поставила переді мною чашку чаю.

— Звучить чудово, пані.

Я подякувала їй і сьорбнула чаю, намагаючись придумати собі якісь заняття на весь день. Дні ставали дедалі тьмянішими та розмитішими.

Фредріка нервово зірвалася з місця.

— Якщо пані дозволить, у мене ще безліч справ нагорі. Треба замінити постіль на ліжках.

— Відпочинь краще, — сказала я, повністю усвідомлюючи марність своїх слів. Фредріка зовсім *не мусила* стелити нову постіль, та вибору в неї *не було*. Її спонукала до цього якась сила, яку я ніколи не збагну, поки сама не відійду на той світ. М’язова пам’ять, що тут сказати?

— Усе одно ніхто там не спить.

— Треба завжди міняти постільну білизну, інакше та засмердиться.

Немає сенсу сперечатися. Я махнула їй рукою.

— Ну то йди, — сказала я. — Дякую за чай.

— На здоров’я, пані. — Фредріка розвернулася й майже вийшла з кухні, аж тут зупинилася, проходячи повз мій телефон, який спокійно заряджався на стільниці. Вона повернула голову в мій бік. — Чи бачила пані, — Фредріка кивнула в бік телефону, — що тут нове повідомлення від доньки?

Для Фредріки тостер уже був вищою математикою, який там смартфон. Вона його взагалі не торкалася, навіть коли переставляла все у вересні. То було абсолютно поза межами її технологічної обізнаності, і зазвичай вона поводилася з ним так, ніби того не існувало, ну, так само, як з Еліасом. Хоча вона все ж розуміла, як мій телефон пов’язує мене з рештою світу, і в неї була дещо химерна здатність відчувати пропущені дзвінки та повідомлення.

Дідько.

— Дякую, Фредріко, — сказала я, рухаючись до стільниці, щоб дістати телефон. Я глянула на екран. Один пропущений дзвінок на автовідповідачі й серія текстових повідомлень, усі від Кетрін.

«Набери мене, — написала вона. — Як тільки зможеш. Нам треба поговорити про тата».

Дідько, дідько, *дідько*. Вона ставала дедалі настирливішою. Колись Кетрін тільки писала повідомлення, на які я просто не зважала. Потім почала телефонувати, що вже важче ігнорувати. Тепер мій телефон дзвонив чи не щодня, а кожне нове повідомлення звучало щораз більш терміновим. «Я не здамся, — йшлося в повідомленні. — Колись ти та й піднімеш слухавку». Треба буде з нею поговорити, заспокоїти її.

Телефон завібрував у моїй руці. Ще одне повідомлення від Кетрін, у неї, певно, уже зуби скрипіли: «Не ігноруй мене».

Я зітхнула.

Мій палець завис над екраном, щоб натиснути кнопку «ВИКЛИК», аж тут я підвела голову й побачила худеньку, струнку постать, що мовчки застигла біля дверей підвалу, не жива, але й *не зовсім* мертва. Маленька дівчинка, землистого кольору шкіри, пасма брудного волосся звисали на її обличчя. На ній була сукня, колись блакитна, усіяна маленькими білими квіточками, але зараз більше синювато-сіра, майже чорна. Щось жахливе сталося з її черепом. Її око, не щільно тримаючись свого місця, вилізло з очниці, якраз коли вона на мене вирячилася.

У цьому будинку все любило впивати в мене свій погляд. Маленькі химерники змагалися в дивоглядки, хто перший моргне.

Анжеліка. На цей раз то була Анжеліка. Вона була лиш першою з тієї орди, яка невдовзі прибуде. Згадуються слова Пола Ревіра[1]: «Британці йдуть!». Я не знала імена їх усіх, але знала Анжеліку.

— Привіт, Анжеліко, — сказала я, поклавши телефон назад на стільницю. То звичний вересень. У вересні з’являлися діти, одне за одним.

Анжеліка нічого не відповіла. Та ніколи не говорила. Вона підняла руку, тонку й ґулясту, як гілка дерева, і вказала своїм замурзаним

пальцем на двері підвалу.

О, я вже раз стала на ці граблі. Того мого першого вересня, коли я ще думала, що всі ці примари — то проблема, яку можна й треба розв’язати; тоді я уявляла себе справжньою Ненсі Дрю[2] і була готова кинутися в будь-яку безглузду гонитву із цими химерниками. Відтоді я вже набралася трохи розуму. Не всі таємниці варто розгадувати, з якимись треба лиш змиритися. То одна з причин, чому до дверей підвалу були прибиті дошки. Одна з багатьох причин.

— Ти ж знаєш, що я не буду цього робити, Анжеліко, — сказала я.

Анжеліка, звісно, нічого не відповіла. Її вказівний палець навіть не здригнувся.

— Рада тебе знову бачити, — усміхнулася я, змінюючи тему. Не те щоб я очікувала відповіді, просто хотіла бути ввічливою.

Та навіть не поворухнулася.

— Що ж, — я підійняла телефон зі стільниці, попрямувавши в бік майстерні, щоб поговорити там із Кетрін, — мені треба йти. Багато справ на сьогодні.

Я розвернулася й вже майже вийшла з кухні, коли за спиною почувся тонесенький голосок.

— Він там, унизу.

Овва. Це щось новеньке. Я повернулася й глянула на Анжеліку.

— Що-що? — запитала я.

— Він там, унизу, — повторила вона своїм дзвінким, як бронза, голосом. Зазвичай Анжеліка не розмовляла: ніхто з тих химерників не розмовляв, ну, Фредріка не рахується. Звичайно, вони видавали якісь звуки: схлипування, плач, виття, вереск або звук заглухлого реактивного двигуна, як Еліас, але ніколи не говорили слів, ніколи не складали повних речень. Цікаво, чому цього разу вона заговорила? Імовірно, тому що я проігнорувала її вказівний палець, тримаючись якомога далі від підвалу, не бажаючи грати в цей фарс і спускатися туди, як минулого вересня. Коли Кетрін була дитиною, я забороняла їй їсти печиво перед вечерею, вона нила, плакала й тупала ногами, знаючи, що іноді я втомлюся й поступлюся. Колись і я піддамся, вона

ще тоді це зрозуміла. Але з Анжелікою то не спрацює, хай яку істерику влаштовує. Їй я не піддамся, як Кетрін.

Тепер я вже витриваліша, та й ставки набагато вищі.

Але треба сказати, Анжеліка таки мала рацію. Він *був* там, у підвалі. Він був там ще відтоді, як ми з Галом переїхали. У підвалі він і жив. Ще одна причина прибити дошки на двері.

Цікаво, чи інші теж заговорять, коли з'являться. Якась частинка мене була б рада ще з кимось поговорити, але навряд чи вони будуть хорошими співрозмовниками.

— Знаю, Анжеліко, — відповіла я. — Дякую.

Я розвернулася й пішла до своєї майстерні. Позаду почувся звук, схожий на хапання повітря, який переріс у пронизливий крик, а потім різко настала тиша. Анжеліка зникла, принаймні поки.

***

Кетрін відповіла на перший же дзвінок.

— Якого дідька? — крикнула вона, навіть не привітавшись. — Я вже *кілька тижнів* намагаюся з тобою зв'язатися.

— Привіт, — відповіла я. — Як справи, люба?

— *До сраки*, — гаркнула вона. — Мамо, я не можу додзвонитися до тата.

— Стеж за язиком, — сказала я. — *Трясця*.

Я присіла на старий стілець у дальньому кутку своєї майстерні. То була моя улюблена частина будинку, ну, після кухні, і я вирішила, що це непогане місце для неминучої неприємної розмови. Я пофарбувала ці стіни в жовтий колір, веселий колір, який сяяв, коли на нього потрапляло сонячне світло. Однак сьогодні небо було сіре, і жовтий колір здавався зовсім недоречним, насміхаючись із мене своєю життєрадісністю, коли все навколо було таким темним, ніби сипало сіль на рану.

— Мамо, я серйозно, — почала Кетрін. — Я телефоную йому вже кілька тижнів, і весь час автовідповідач. А тепер і того нема, бо

автовідповідач переповнений. Я знаю, що він не дуже любить розмовляти телефоном, але тут щось точно не так. Що відбувається?

Я, як тільки могла, старалася уникнути цієї розмови. У мене були марні надії, що мені вдасться відкласти її до жовтня, але я знала, що це малоймовірно. То не так уже й легко. До того, як Гал кудись зник, Кетрін телефонувала щонайменше щотижня, і хай зазвичай розмовляли лише ми з нею, вона завжди просила передати привіт батькові. Кетрін і Гал ніколи не були особливо близькими, але Кетрін уважала своїм обов’язком намагатися підтримувати бодай поверхневі стосунки з батьком. Завжди віталася, коли телефонувала, без подробиць запевняла, що її кар’єра йде вгору, запитувала Галову думку про погоду. В ідеалі це все тривало десь зо три хвилини, а довше й не треба. Вона ніби ставила галочку навпроти списку завдань: *поговорила з батьком, посміялася з його жартів, не згадала жодної минулої кривди*. Показала, що їй як дочці не все одно, та й добре. Біда хіба в тому, що тепер я не можу дати їй навіть тих трьох хвилини з Галом, і мало віри в те, що Гал сам вийде на зв’язок.

— Мамо. — Її голос був дуже наполегливим. — Скажи вже, нарешті, що відбувається.

Удавати, що все добре, ставало дедалі важче останнім часом. Перші кілька тижнів після зникнення Гала мені вдавалося відмахуватися від її прохань поговорити з батьком, стверджуючи, що того немає вдома або він зайнятий написанням свого нового роману, і його не можна відривати. Одного разу я навіть удала, що *йду до кабінету* давати йому телефон.

— Гале, — гукнула я в порожнечу, — Кетрін хоче привітатися.

Я притиснула телефон до живота, сподіваючись, що це настільки приглушить мій голос, що Кетрін нічого не запідозрить, не почувши відповіді Гала.

Я стояла мовчки, дивлячись на його порожній кабінет, прикидаючи, скільки часу зайняла б його відповідь (якби вона була), перш ніж піднести слухавку до вуха.

— О, вибач, люба. Він зараз не може говорити. Але передає вітання й каже, що любить тебе.

Після того, як ми з Кетрін тоді попрощалися, я ненадовго затрималася в кабінеті Гала, так ніби він і справді весь той час там сидів. Я помітила тонку плівку пилу на столі. Фредріка зазвичай уникала цієї кімнати: вона вважала за краще триматися якомога далі від очей Гала, як і більшість химерників, але тепер хай наводить там лад, якщо хоче. Я розвернулася й побачила Еліаса, той стояв просто переді мною, уп’явшись у мене своїми молочно-білими очима, а його обличчя заслонила моя тінь.

— Не тобі мене судити, — сказала я.

Він скреготнув зубами у відповідь.

Вічно відкладати цю розмову не вийде, колись Кетрін таки почне хвилюватися. У нашій останній розмові вона зауважила, що вже давно не розмовляла з Галом.

— Я знаю, що він зайнятий, — сказала вона, — але, може, ти могла б дати йому слухавку на якусь секунду, щоб принаймні привітатися?

— Його немає, — швидко відповіла я. — Я б із задоволенням, але…

— Так ти ж казала, що він пише свій новий роман, — заперечила Кетрін.

От лайно. І справді.

— Хіба? Ох. То мені так здавалося просто, — сказала я, — але виявилося, що він поїхав. Мені в голові все поплуталося.

У Кетрін точно закралися підозри, але не такі великі, щоб вчинити істерику, поки що.

— Ну то попроси його набрати мене, коли повернеться? Хочу почути його голос.

Остання фраза чистісінька брехня, причому безсоромна.

— О, авжеж, люба. Саме так і зроблю. — А що? Я теж вмію брехати.

То вже десь тиждень минув, і рівень підозрілості Кетрін офіційно піднявся до істеричного рівня.

— Мамо, — сказала вона пронизливим голосом. — Де тато?

Я зробила глибокий вдих і присіла на крісло, ніби це якось могло урятувати мене від того подальшого потрясіння.

— Він пішов, люба.

— Пішов? Що означає *пішов*?

Правда, яку так хотіла почути Кетрін, узагалі не заспокоїла її. Можна було її попередити, що так і буде, але вона б однаково не послухала.

— Я кажу, що його тут більше нема.

Повз вікна пролетіла велика птаха так близько, що її пір’я ледь не зачепило скло. Вересень давав про себе знати. Ми з Галом якось взялися розвішувати годівнички, тільки-но переїхавши сюди, і побачили, що весь двір усіяний пташиними трупами зі скрученими шиями від ударів об наші вікна. Ми перенесли годівнички та заклеїли вікна малярським скотчем, щоб вони не пробували залетіти, але вже незабаром зрозуміли: птахи не сприймають ті вікна як відкритий простір, ні, вони навмисно врізаються у твердий фасад будинку. Самогубство. Гал хотів запевнити мене, що це нормально, що птахи іноді так роблять, але навіть він мусив визнати, що частота таких випадків трохи завелика. Тож ми зняли годівниці. У вересні птахи все одно вкорочували собі віку, але що менше їх було на подвір’ї протягом року, то менше трупів треба було потім прибирати, тому й на тому дякую.

— Він покинув тебе?

— Схоже на те, люба, — сказала я, намагаючись не наводити паніку.

— Господи, мамо, чому ти мені не сказала? А коли?

Цікаве запитання, відповідь повністю залежить від того, що ми розуміємо під словом «покинув». Комусь може здатися, що покинути — це щось типу «все або нічого»: спершу ти тут, а потім тебе вже тут нема. Однак зі свого досвіду скажу, що нічого не відбувається ні з того ні з сього. Чи покинув мене Гал, коли перестав спати зі мною в одному ліжку, вирішивши натомість давати хропака за своїм столом? Чи покинув він мене, коли заявив, що нізащо не житиме в цьому будинку, хай яких там величезних збитків ми зазнаємо, продаючи його, та навіть якщо взагалі його не продамо, без різниці, йому просто треба *забратися чимдалі* звідси? Чи коли я відмовилася його продавати, сказавши, що нікуди не поїду, що це наш дім? Чи, може, він покинув мене тоді, коли ми за весь день не зронили одне одному ні слова, просто блукаючи будинком, як привиди, за м’язовою пам’яттю? Чи тоді, коли вирішив, що більше так не може, коли двері повільно

зачинилися за ним, коли шини таксі забуксували на гравійній під’їзній доріжці? («Їдь уже», — мабуть, сказав він шоферу).

Ще один глибокий вдих. Кетрін це ой як не сподобається.

— Десь місяць тому.

— *Місяць*? — Кетрін почала кричати. Я забрала телефон від вуха. — Його не було весь *місяць*? І ти мені нічого не сказала? Що за *чортівня*, мамо?

— Слідкуй за язиком.

— І *де* він тепер? *Де*?

— Я і сама не знаю. — У Гала не було родичів, та й друзів десь поблизу він теж не мав. Не думаю, що в нього взагалі був якийсь повністю продуманий план, коли він вийшов за двері. Бог його знає, може, він, як і Еліас, зник, розчинившись у просторі. Його просто не було. — Гадаю, він живе десь у готелі.

— *Справді*? Цілий *місяць* у готелі?

— Я ж кажу, я і сама не знаю, люба.

— То чому він не відповідає на *мої* дзвінки? Чому ігнорує *мене*? — На якусь мить Кетрін знову скидалася на верескливе маля, яке ридає, щоб їй дали з’їсти печиво перед вечерею. — Заради бога, курва, я ж його *донька*.

— Стеж за язиком.

— А з тобою він зв’язувався? Щось чула від нього?

— Ні, — відповіла я. — Ані звуку. — Це вже правда. Він просто замовк. Я була не проти.

— Ну то він не просто взяв собі й *пішов*, — крикнула Кетрін своїм високим і панічним голосом. — Він *зник* безвісти.

Я ледь чутно ствердно пробурмотіла. Припустила, що такий варіант також можливий.

— Мамо, а що, якщо з ним щось трапилося?

Знову ця семантика. Усе залежить від того, що розуміти під «трапилося». Щось із ним точно траплялося, з нами обома, за весь час, поки ми тут жили. Багато всяких жахіть. Особливо минулого вересня. Однак ладна закластися, що тепер, коли Гал пішов, *гірше* йому точно не стало. Куди вже гірше.

— Про що ти?

— Ну, може, — Кетрін ретельно підбирала слова, — може, він потрапив у якісь неприємності? Ну, знаєш, як… колись? — Вона вирішила не уточнювати. Їй не дуже подобалося моє небажання торкатися минулого, але вона все ж таки пристала до моєї позиції, хай і неохоче.

— О, ні, точно ні, — відповіла я. — А втім, не можна відкидати жодних варіантів.

— Але з тобою він *узагалі* не зв’язувався.

То не було питанням, але я все одно відповіла.

— Ні, люба. — Я взяла пензлик зі старої чашки й почала відколупувати нігтем засохлу фарбу на ручці. Цікаво, скільки ще ця розмова ходитиме по колу.

— Господи, мамо, тобі ніби взагалі *байдуже*, — заявила Кетрін. — Тобі й за вухом не свербить? Він *зник*!

— Ну авжеж, мені не все одно. — Я легко змахнула нігтем — і з пензлика злетів великий клаптик фарби. — Просто я уже змирилася.

До певної міри це також правда. Гал був такий замкнутий останніми місяцями, що з ним чи без нього різниці, як такої, не було. Ніби нічого не змінилося. Та й не було сенсу тривожитися за персону, якої більше не було в будинку, коли стільки тривожних персон *розгулювало* в самому будинку. А з наближенням вересня кількість осіб, які навіювали деяку стурбованість, мала збільшитися.

Проте Кетрін, яка ніколи особливо не опиралася нашим усяким напівправдоподібним виправданням, чому ми вже стільки років не можемо запросити її до себе в гості, нічого не знала про тих осіб, і я навіть не збиралася їй *щось* розповідати. Виникли б запитання, занепокоєння, вимоги піти з дому. Або, що ще гірше, бажання Кетрін приїхати сюди й побачити всі жахіття на власні очі. Ні, цього не буде.

Кетрін зітхнула. Запанувала тиша, і на якусь солодку мить я подумала, що зможу закінчити вже ту розмову.

— Так, а чому він узагалі пішов? — запитала вона.

Він би не протягнув іще один вересень.

— О, тут нема про що говорити, люба. У нього були якісь свої причини. Ти ж його знаєш. — Я відчула, як починаю вигадувати відмовки, і, ще не договоривши, зрозуміла, наскільки невдалою є така відповідь.

— Так, я його *знаю*, — огризнулася Кетрін. — Саме тому в тебе душа вже у п’ятах мала б бути. Саме тому *я* така перелякана. Серйозно, цілий місяць — і жодного контакту? З тобою *чи* зі мною? Трясця, та таке не може бути.

Я вже хотіла знову зробити Кетрін зауваження, щоб вона пильнувала за язиком, але я і рота не встигла розтулити, як Кетрін випалила:

— Я їду до тебе.

Ні, ні, ні.

— Ні, ні, ні, — поспіхом відповіла я. — Не хвилюйся. Він, певно, просто випускає пару. Десь незабаром повернеться. І тоді ти перша…

— Я їду, — сказала Кетрін. — Хтось має з’ясувати, що відбувається, треба його *знайти*, а тобі, вочевидь, начхати, тож лишаюся я. Візьму відпустку на роботі.

Я похитала головою, так ніби Кетрін могла бачити той жест. *Перший* тривалий візит Кетрін до нас додому, та ще й у вересні, з усіх місяців — це просто найгірший із можливих сценаріїв. Я знала, як поводитися у вересні. Я знала, кого і як уникати. Кетрін — ні. Для необізнаних вересень був би справжнім жахіттям. Самі подумайте, Гал, який пережив два успішні вересні та третій, менш успішний, вирішив радше втекти, ніж стикнутися із четвертим.

— Кетрін, я… можу піти в поліцію, подати заяву про зникнення людини. — Я почула розпач у своєму голосі й лише сподівалася, щоб вона також його не почула. — Хай цим займається поліція. Вона зробить усе, що зможе, нам не варто втручатися.

— Саме тому я і мушу приїхати: ти за стільки *тижнів* навіть ще *не подала* заяви про зникнення людини. — Я почула клацання на задньому плані. Клавіатура. Кетрін сиділа за комп’ютером, імовірно, купувала квиток. Поїзд від’їжджав із вокзалу. *Дідько*.

Коли Кетрін дізнається про химерників або, що ще гірше, побачить їх на власні очі, у неї складеться певне враження. І явно не схвальне.

Напевно, захоче, щоб я забиралася звідси. Проти наполегливості Кетрін ліків немає, вона завжди домагається свого, а мені того взагалі не хотілося. Це була моя домівка.

— Кетрін, зараз не дуже вдалий час для гостей, — сказала я, хапаючись за будь-яке виправдання, більш правдоподібне, ніж сама правда. Може, зробити ставку на жалість? — Будинок у повному безладі. Я майже не прибирала, відколи твій батько пішов. — Чи сказати, що місця для гостей немає? — У гостьових спальнях справжній хаос, а в холодильнику пусто. — Чи сказати, що тут ремонт? — У нас протікає дах, я якраз хотіла викликати майстрів.

Жоден аргумент не спрацював.

— Я вже вирішила. — Знову клацання на фоні. — Є рейс на десяте число. Бронюю його.

Я не знала, що робити. З кожним днем усе помітно загострюватиметься й до десятого числа стане набагато гірше. В Анжеліки з’явиться ще друг, і, певно, не він один; Фредріка почне постійно перекладати речі з одного місця на інше, кров уже буде скрізь, а крики, ох, крики. Проте Еліас майже не зміниться. Бодай якийсь позитив.

— Дай мені трохи часу до жовтня, — майже благала я, — хай приведу будинок до ладу.

У жовтні стане спокійніше. Зникне кров. Фредріка опанує себе. Анжеліка та всі її маленькі друзяки зникнуть. Ночі знову будуть тихими. Звісно, де-не-де химерники даватимуть про себе знати, але тоді вже буде набагато легше замилити Кетрін очі.

— Мамо, мені до одного місця той твій будинок, — відрізала Кетрін, і дарма, я б на її місці не розкидалася словами.

— Кетрін…

Знову клацання.

— Готово, — сказала вона. — Я прилечу трохи пізно десятого числа, тож переночую в готелі біля аеропорту. Уже одинадцятого буду в тебе.

Якось так. Сталось те, чого я так відчайдушно хотіла уникнути. Я зажмурила очі, не уявляючи, що сказати. Спромоглася лише роззявити рота, не більше.

— Будемо на зв’язку, — сказала Кетрін. Вона отримала бажане, більше не було сенсу щось говорити. — Не хвилюйся, мамо, ми його знайдемо. — Між іншим додала Кетрін, ніби запевнюючи нас обох, що вона робить ось це все для мене, а не для себе.

Навіть не пам’ятаю, що я там сказала у відповідь, та вже за мить я сиділа з телефоном на колінах, витріщившись у нікуди. Не знаю чому, але мені здалося, що Анжеліка знову стоїть перед дверима підвалу й вказує мені на них. Я мляво глянула у вікно, ледь вловивши те, як якась велика пташка врізається у скло, зламавши собі шию і впавши у траву, розлітаючись хмарою крові та пір’я.

1 Один із найвідоміших героїв Американської революції. — *Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.*

2 Вигадана дівчина-детектив.

2

Авжеж, усе за раз не стається. Воно починається поступово, зміни майже невидимі. Ти ледве помічаєш відмінності, вони такі незначні, що коли дають про себе знати, ти без проблем приймаєш їх, злегка підлаштовуючи своє життя під них. Люди вміють адаптовуватися. Потім відбуваються якісь інші зміни, уже більші, але ти однаково швидко до них пристосовуєшся. Не дуже то й складно. Потім ще щось трапляється — і ти знову підлаштовуєшся, і так далі, без кінця, не встигнеш озирнутися, як живеш абсолютно іншим життям, та тепер для тебе це норма. Твоє життя — то життя якось чужої людини, але тобі вже все одно.

Звісно, химерники не з’явилися, тільки-но ми з Галом переїхали сюди. Я б одразу накивала п’ятами.

Усе почалося з того, що речі стали переміщатися, коли я відводила погляд. Може, то тривало довше, ніж я думала, і я просто пізно помітила, оскільки ми все ще розпаковували речі, і було легко забути, де що лежить. Облаштувавшись, ми весь час думали одне на одного, що то хтось із нас переставив, забувши попередити. Це призводило до сварок.

— Якого біса ти постійно пересуваєш стілець у моєму кабінеті? — Гал кричав мені з другого поверху.

— А нащо ти поміняв постіль у гостьовій спальні. Ти ж бачив, що я вчора постелила свіжу, — кричала я йому у відповідь.

Зрештою, наші претензії ставали дедалі дивнішими, наприклад: «Навіщо ти відчинив усі дверцята шаф на кухні?» або «Звідки стільки мертвих птахів на подвір’ї?».

Ставало щораз важче повірити, що винуватцем усього був Гал. А втім, Галу й далі хотілось думати на мене, так йому було легше.

У деяких частинах будинку інколи було дуже неспокійно. Спершу я не зізнавалася в цьому, але іноді здавалося, що ті кімнати якісь не такі. Не завжди й не постійно, але деколи я заходила в кімнату з таким відчуттям, ніби за секунду до того тут хтось лаявся й проклинав одне одного. Якийсь гнів витав у повітрі, чітко відчувалося: мене тут не має бути. Таке траплялося іноді в залі, а також у кабінеті Гала (колишній ігровій кімнаті Еліаса, або кімнаті його смерті, щось із того). І авжеж, це відчуття просто зашкалювало в підвалі. Неприязнь до підвалу, яка охопила мене під час огляду будинку, лише посилилася після нашого переїзду, і я так і не взялася реалізувати свої плани облагородити той куточок. Гал через свою впертість ніколи не зізнавався в цьому, але він уникав того місця так само, як і я. Ми знаходили відмовки, щоб не спускатися туди або посилали одне одного, аби тільки самим не йти. Треба було занести коробки вниз — я вдавала із себе нещасну-бідолашну, шукаючи допомоги в сильних чоловічих руках Гала. А якщо потрібно було щось дістати з підвалу, Гал казав, що він дуже зайнятий, і просив мене збігати туди. Звісно, дізнавшись трохи більше про той підвал, ми обоє стали відверто уникати його, і обоє розуміли, чому. Та то вже було аж пізніше, якраз перед тим, як у хід пішли дошки.

Зрештою, химерники почали проявлятися, але боязко. Мені часто щось причувалося: якесь шарудіння в залі, хоча там нікого не було, кроки нагорі, хоч ми обоє сиділи у вітальні. Тихий голос, який запитував мене, чи не хочу я цукру в чай. То периферійним зором побачу якусь постать, яка зникає, тільки-но поверну голову. Цього вже достатньо, щоб людина стала думати, що божеволіє.

— Ми тут не самі, — сказала я Галу. Гал мав схожі підозри, але, звісно, він ніколи б їх не виголосив. Ну бо де тут раціональність? Замість цього він сказав мені, що я даю своїй уяві взяти над собою гору й що мені потрібне якесь хобі.

Минуло кілька тижнів, і все це потрохи набридало. Наступного разу, зауваживши якусь тінь, що зупинилася обік мене в залі, я терпеливо завмирала, не відводячи погляду й чекаючи, що щось станеться. Краєм ока весь час бачила ту ледь помітну тінь. Я перечекала. За кілька

хвилин тінь повільно стала набирати подобу людини: голова, тулуб і ноги. Вона була високою, як доросла особа, і дуже здоровенною, як тоді здавалося. На душі холонуло, але не стільки від страху, скільки від тріумфу. Усе це було *наяву*. Мені кортіло побігти й розповісти Галу (хай він і скаже, що я з'їхала з глузду), але в той момент я не мала жодного уявлення, що із цим усім робити. Тож просто заклякла, утупивши очі посередині столу, а тінь, тепер уже явно людська постать, підбиралася щораз ближче й ближче. Моє серце калатало.

Пролунав голос, тихий і тремтливий, наче принесений вітром.

— Чаю, пані?

То був перший раз, коли хтось із химерників заговорив зі мною, і це застало мене зненацька. Я повернула голову, щоб побачити свого нового співрозмовника.

У кімнаті, авжеж, нікого не було.

У дитинстві в моєму районі жив дикий кіт. Тривалий час я лише мигцем помічала, як він бігає між кущами або вискакує з-під припаркованої машини. Мені ніяк не вдавалося добре його розгледіти, поки якось не побачила, як він відпочиває на дереві, шкода тільки, що то було на сусідському подвір'ї. З невідомих мені причин я взяла на себе місію подружитися із цим котом. Поставила йому миску з консервованим тунцем і стала чекати, але він так і не прийшов. Я лишила миску надворі й пішла додому. Через кілька днів тунець зник. Тож підкинула ще риби, і ми продовжували цю традицію: я залишала їжу, щоб у невизначений час її з'їв невидимий, на перший погляд, кіт. Одного разу я відчинила двері та узріла, як він, ласуючи тунцем, схилився над мискою. Кіт глянув на мене й дав драпака. Тож я стала дедалі частіше відривати його від трапези, аж поки він не змирився з моєю присутністю, обираючи їжу, а не страх контакту. Він досі тікав, коли я підходила надто близько, але із часом його кордони звузилися, і він, вилизуючи миску, уже дозволяв мені почухати себе за вушком. Якось мені навіть здалося, що він замурчав. Одного дня я відчинила задні двері й побачила на порозі мертвого бурундучка, його понівечене й закривавлене хутро. Ніщо мене так не зворушувало, як те жахливе

видовище. Це означало лиш одне: кіт нарешті прийняв мене як дружню частинку свого життя. Він залишив мені подарунок.

Першим подарунком, який Фредріка залишила мені, була чашка чаю на моєму столику біля ліжка. Я прокинулася й побачила чашку, ще гарячу, з правильним вмістом цукру й молока, і одразу ж зрозуміла, чиїх то рук справа. За всі роки нашого спільного життя Гал жодного разу не робив мені чай просто так, хіба коли я просила, та й тоді чаєм то назвати було важко.

Та свою теорію треба було якось перевірити. Я спустилася до його офісу, зробивши ковток із чашки й ставши у дверях.

— Дякую за чай, — сказала я.

Він навіть не відірвав очей від комп’ютера.

— Який чай?

Я усміхнулася.

— Забудь.

Схоже, я знайшла собі нову подругу.

3

— О, Маргарет, — сказала Еді, — справи в тебе поганенькі.

Я вирішила, що якщо й зациклюватися на жалю до себе, то вже краще на ґанку: така собі зміна атмосфери для своїх страждань після розмови з Кетрін. Нашому ґанку позаздрили б усі: той був доволі великий і огинав весь будинок довкола, наче обіймав його. Ми з Галом купили кілька крісел-гойдалок і виставили їх уздовж ґанку, як же приємно було м’яко погойдуватися, дивлячись на зелений розмай свого подвір’я. Якщо вже й хочете зациклитися на своїх страхах, то краще це робити з неймовірним краєвидом. Еді, моя сусідка, присіла поруч зі мною, повільно погойдуючись і стривожено дивлячись на мене.

— Краще й не скажеш, — відповіла я з поглядом, досі спрямованим уперед. Небо затягнули хмари, так ще й той зловісний вітер, що продирався крізь них: явно збиралося на дощ, та щось ніяк не могло нарешті зібратися.

— І що тепер робитимеш? — запитала Еді.

Якщо чесно, то частково я саме тому й присіла на ґанку, сподіваючись, що Еді підійде. Треба було з кимось поговорити, з кимось із живими, сучасними думками та поглядами. Не минуло й п’яти хвилин, дивлюсь — вона надбігає по нашій довгій під’їзній доріжці, увесь час махаючи мені рукою, немов прочитавши мої думки.

Ми познайомилися з Еді невдовзі після переїзду. Ми ще з Галом навіть не встигли розпакувати речі. Вона без попередження з’явилася біля наших вхідних дверей і привітала нас своїм повним радості зойком, що ледь не до смерті нас налякало. Еді була такою низенькою, уже немолодою жінкою з короткою зачіскою і променистою усмішкою. І як же вона любила потеліпати тим своїм язиком. Рот їй ніколи не затулявся:

— Який гарний будинок! Він мені завжди подобався, завжди! Я так зраділа, коли зняли оголошення про продаж, не могла дочекатися зустрічі з моїми новими друзями!

І ще більше запитань про нас:

— Звідки ви родом? Чи важким для вас був переїзд? А скільки ви віддали за будинок, якщо не секрет? Як думаєте, треба буде робити ремонт? Ох, сподіваюся, ні! — і це все за якісь там кілька хвилин нашого знайомства.

— Терпіти її не можу, — сказав мені Гал, коли та пішла, хоча мені вона прилягла до серця.

Наступні кілька тижнів Еді частенько навідувалася до нас, і ми непогано так здружилися. Сьогодні можу з впевненістю казати, що вона була моєю найкращою подругою, не те щоб у неї була велика конкуренція. Так, вона любила тикнути носа в чужий город, але я тішилася її компанією чи радше тим, як у ній буяє життя. Серце б’ється, кров качає, уміє користуватися тостером, *жива*. Не часто була нагода поспілкуватися з кимось живим.

— А *що* мені робити, — відповіла я. — Вона вже забронювала квиток. І скоро буде тут. Якщо Кетрін щось собі постановила, то її вже не зупинити.

— Як і її батька, — сказала Еді. Трохи занадто особисте твердження, але небезпідставне. Не можу винити Еді за чесність.

Я билася головою об спинку крісла-гойдалки.

— І нащо я їй усе розказала? — запитала я. — Треба було щось вигадати. Можна було просто й далі говорити, що він зайнятий або його немає вдома.

— Ніби вона тобі б повірила, — зауважила Еді.

— Ну так, але все одно, виграла б собі трохи часу, — сказала я. — Може, так би й протрималася той вересень принаймні.

— Ми ж обоє знаємо, що Кетрін би не відступила у своїй рішучості поговорити з батьком, — сказала Еді з м’яким, сповненим комфорту виразом обличчя. — Хай не сьогодні, так завтра або післязавтра вона б та й змусила тебе розповісти правду.

Однак я все ж помітила, як Еді здригнулася, коли я згадала за вересень.

— Знаю, — сказала я.

— Колись ти та й би піддалася.

— Знаю, — зітхнула я.

Ми сиділи й гойдалися в тиші. Яка гарна мить: не треба було думати про Кетрін або щось вирішувати. Я просто заплющила очі, та досі відчувала на собі погляд Еді.

— Чаю, пані? — Схоже, Фредріка вирішила приєднатися до нас на ґанку.

Я глянула на велике, понівечене обличчя Фредріки.

— Поки що все гаразд, дякую. — Я кинула погляд на Еді, яка витріщилася на Фредріку. — Може, тобі щось принести?

— Ні, усе добре, дякую, — швидко відповіла Еді, не відриваючи очей від Фредріки. Коли Фредріка відійшла, кивнувши на прощання, Еді похитала головою, ніби намагаючись викинути щось із голови. — Я не знаю, як ти можеш дивитися на неї день у день. Боже, її *голова*.

Я махнула рукою.

— Швидко звикаєш.

— То не про мене. А *хлопчик* із тими вилупленими *очима*. — Еді здригнулася й втупилася в мене непохитним поглядом. — Кетрін теж ніколи не звикне до цього, Маргарет.

Коротка перерва в ухваленні рішень закінчилася.

— Знаю, — сказала я. — У неї буде істерика.

— Напевно, захоче, щоб ти переїхала. — Я почула легку паніку в голосі Еді.

— Їй не вдасться змусити мене.

Не встигла я вимовити ті слова, як у мене вже закралися сумніви. Кетрін була дуже впертою. До чого вона мене тільки не схиляла, коли ще була дитиною, і це дуже дратувало Гала. Якось вона вбила собі в голову, що мусить завести домашнього удава, і прогуділа мені вуха, поки я їй його не купила. Вона назвала удава Більбодав Торбин і тримала його в клітці у своїй кімнаті, а наша морозильна камера протягом наступних кількох років була заповнена дохлими мишами.

Галу було байдуже. Кетрін не дозволили взяти Більбодава із собою, коли вона переїхала жити до моєї сестри Ноель («Якого біса змія взагалі робить у твоєму домі?» — запитала мене Ноель), тож Більбодав жив зі мною, ну і з Галом, меншою мірою. Я чистила йому клітку й годувала його замороженими мишами, поки мені то не засіло в печінках — і я продала його сусідському хлопчині. Кетрін досить *розлютилася*, коли дізналася. Та то був такий вік, що вона весь час ходила надутою, тож усе якось само залагодилося.

Час обмірковувати подальші дії, мінімізовувати збитки.

— Якщо вона не підійматиметься на верхній поверх, то не побачить крові, — сказала я. — Може, вона поїде геть звідси до того, як та почне литися сходами. — Я взялася за голову. — Боже, а з криками що робити?

— Сподіваюся, вона міцно спить.

— Сподіваюся.

Міцно вона ніколи не спала.

— Снодійне? — Еді зиркнула на мене, її очі зловісно заблищали.

Я розсміялася.

— Я не накачуватиму свою доньку снодійним.

Еді підвела брови.

— Хіба є інше рішення?

— Я *не* накачуватиму свою доньку снодійним.

Якусь мить ми обидві дивилися на подвір’я, хихочучи. Пориви вітру зашелестіли травою. Десь позаду будинку пташка розбилася об вікно.

Я зітхнула.

— Треба буде зняти дошки з дверей підвалу.

Еді обернулася.

— Маргарет, *ні*.

— Знаю, — сказала я.

— От власне, ти знаєш, що станеться. — Еді широко розплющила очі. — Зараз *вересень*.

— Знаю, — сказала я. — Але що подумає Кетрін, коли прийде сюди й побачить, що підвал забитий дошками? У неї одразу виникнуть підозри.

— Підозри в неї виникнуть, коли вона побачить, як зі стін ллється кров.

— Та тому я хоч можу запобігти. Можу прокидатися рано й прибирати. Нагору її не пущу. Вигадаю якусь байку, щоб пояснити крики. Скину все на старі труби. Не знаю, але двері до підвалу вона точно побачить: ті просто біля кухні. — Я помітила недовіру в очах Еді. — Знаю, це ризиковано, але іншого виходу немає. До того ж у мене є із собою ті сторінки з Біблії. Можу набрати отця Сайруса. Хай там як, йому вже давно час знову до нас навідатися. Може, хоч тоді воно якось уляжеться.

— А якщо вона захоче туди спуститися?

Ось це вже буде проблемою. Та на сьогодні з мене досить тих проблем.

— Тоді вже буду щось думати.

— Але, Маргарет, якщо вона зустріне господаря Вейла…

— Не зустріне.

— І звідки така впевненість?

— Бо я радше трупом ляжу! — Я аж почула різкість свого голосу, і мені стало дуже шкода, що накричала на неї. Але коли я глянула на Еді, вона, здавалося, усе розуміла.

Решту часу ми провели перед будинком, гойдаючись у кріслі, разом милуючись подвір’ям. Нарешті почався дощ.

4

Я познайомилася з Галом, коли мені було двадцять чотири, а йому — двадцять шість. Я закінчила коледж за кілька років до того й не знала, що робити зі своїм дипломом з історії мистецтва, тоді як Гал ледве зводив кінці з кінцями завдяки своїм авторським підробіткам. Ми познайомилися на відкритті місцевої галереї. Він писав статтю про відкриття, а я презентувала там свою картину, на яку ніхто не дивився, окрім Гала, який так активно її вихваляв, що з боку здавалося трохи нещиро. Він попросив мій номер телефону, і я дала. За кілька днів ми зустрілися в барі.

Я вважала Гала симпатичним. Дехто з моїх друзів зауважував, наскільки худий він був, і, може, вони мали рацію: явно завеликий одяг звисав із його худорлявого тіла. Але мені подобалося його кострубате волосся, карі очі й те, як він усміхався, криво, але осяйно. А його енергійність, його пристрасть! Гал був із тих людей, які підтримають будь-яку розмову: він міг говорити *годинами*, а я просто радісно сиділа й слухала. Складалося таке враження, що він знає про все потроху; говорю з ним і розумію, що я взагалі нічого не знаю, але якщо проводитиму з ним більше часу, то, може, теж дізнаюся всього потроху. Мені запало в душу те, як він зробив мене своєю вже після кількох побачень, наприклад, коли бармен похвалив мою блузку, він обійняв мене, ніби кажучи: «Гуляй, приятелю. Вона моя». І так, я *була* його повністю.

На наше третє побачення Гал повів мене в кіно. У котромусь кінотеатрі в центрі міста крутили повторний реліз «Екзорциста», а Гал ніколи його не бачив. Я бачила його раз кілька років тому. Хоч ніколи не була прихильником фільмів жахів, але пам’ятаю, що фільм мені загалом сподобався, і мені було весело. Гал був іншої думки.

— Господи, — сказав Гал, коли ми виходили з кінотеатру, тримаючись за руки, — думав, *обісруся* там від страху.

Я хихотнула, зосередившись на дотику наших рук. Мені подобалося, коли він переплітав наші пальці й міцно їх стискав, як хвилину тому.

— Ну, було трішки моторошно.

— *Моторошно*? — Гал розсміявся. — Та маленька дівчинка була справжнім *страхіттям*. Коли вона виблювалася на того священника, тебе це не налякало?

— Знаєш, — сказала я, — вони використовували гороховий суп для цієї сцени як блювоту.

— Це не робить ту сцену менш страшною, — сказав Гал. — Просто тепер гороховий суп здається ще більш огидним.

Ми вийшли з кінотеатру й пішли вулицею ліворуч. Був досить пізній вечір, більшість магазинів уже була зачинена, але сяйво вивісок і вуличних ліхтарів освітлювало тротуар. Був кінець літа, і ночі були ще теплі. Як мені кортіло, щоб ми гуляли вічно, хай тільки Гал не відпускає мою руку.

— А та сцена з… як його… розп’яттям? — Гал махнув рукою. — То взагалі срака повна.

Я розсміялася.

— Ну так, ще та чортівня.

— Тобі взагалі не страшно?

Я замислилася.

— Було неприємно, — відповіла я, — але не сказала б, що було якось дуже страшно.

Гал похитав головою і здригнувся.

— Мені ще довго обличчя тієї дівчинки являтиметься у снах.

Я сподівалася, що Гал не помітить, як ми пройшли повз наші машини. Що, як він захоче розвернутися, вирішить, що вже досить на сьогодні, сяде в машину й поїде? Було вже пізно, майже десята година, та ніч тільки починалася. Ми пройшли повз ресторан, увесь освітлений червоним неоном, якнаймиліше підкреслюючи худорляве обличчя Гала.

— А ще, — продовжив Гал, — досі не можу повірити, що той священник таки помер. Скільки він усього зробив для тої маленької дівчинки…

— Реган, — сказала я.

— Реган. І яка йому подяка? Викинули з вікна.

Я стала розмахувати нашими схрещеними руками, як малеча на дитячому майданчику.

— То самопожертва, — сказала я. — Він пожертвував собою, щоб урятувати Реган. Переманив її демона на себе й вкоротив собі віку, щоб навіки вберегти її.

— Пазузу. — Гал удавано затремтів.

— Пазузу, — повторила я, користуючись нагодою полоскотати Гала за боки. Він підіграв, затремтівши ще сильніше. Ми захихотіли. Наступні кілька місяців щоразу, коли ми чули шум у квартирі, я казала, що це Пазузу йде за нами, а Гал удавав, що тремтить від страху, і ми радісно реготали. Цей жарт із часом зник, замінений протягом наступних тридцяти років новими фразочками й жартами, зрозумілими лише для нас, але щоразу, коли його згадую, у мене з’являється усмішка на обличчі.

Ну, звісно, тоді це ще не стало жартом. Тоді я всміхалася просто тому, що рука Гала досі тримала мою. Ми якусь мить йшли мовчки, усміхаючись в обличчя майбутньому, яке нам розгорталося.

— Фільми жахів хороші тим, — сказала я, — що вони проливають світло на те, чого ми справді боїмося. Не просто якісь там привиди чи демони, а наші *істинні* страхи.

— Що ти маєш на увазі? — запитав Гал зі своїми серйозними, темними, як ніч, очима, що поглинали весь світ навколо.

— Ці фільми так запам’ятовуються, бо вони показують те, що ми, як суспільство, уважаємо страхітливим. — У коледжі я відвідувала заняття з кінознавства і, як наслідок, вважала себе експертом у царині кіно.

— Ти про диявола? — запитав Гал, а на його обличчі майнула усмішка. — Для тебе то залегка здобич.

— Ну, так, і про диявола теж. — Я хихикнула. — Усі бояться, що їх підкорить собі зло, якщо вони недостатньо ходитимуть до церкви. Але в цьому фільмі є й інший вид страху.

— Який?

— Страх втратити дитину, — відповіла я. — Не фізично, а емоційно. Реган опинилася в *руках* Пазузу. Він повністю заволодів нею, перетворив її на якусь нечисть. Найгірший страх батьків — бачити, як їхня невинна кровинка завдає собі й іншим стільки горя, вони ладні пройти через пекло, щоб цьому запобігти. А тут її мати безсила, хіба що й може дивитися, як від її невинності не залишається й сліду.

— Ну так Реган у цьому ж не винна, — заперечив Гал.

— Ось що найжахливіше, — сказала я, врешті насолоджуючись тим рідкісним моментом, коли зналася на чомусь краще, ніж Гал. — Відсутність контролю. Ні Реган, ні її мати не породили все це зло, і вони ніяк не здатні його спинити.

— Отже, зло можна спинити, лиш вистрибнувши з вікна, — додав Гал.

— Думаю, у цьому і є вся суть, — сказала я. — Це рішення, яке ухвалив священник. Перед обличчям великого, неконтрольованого зла він знав, що в нього є лише два варіанти: дозволити демону заволодіти Реган або запропонувати себе на заміну. Він вибрав останнє. Йому було важливо протистояти її демону, самому взяти на себе зло, хай тільки вона буде врятована. Бо їй ще жити й жити.

— Хай там як, — сказав Гал, — це все до смерті мене налякало.

Ми з Галом підійшли до перехрестя. Червоне світло, довелося зачекати, щоб перейти дорогу. У Гала з’явилася можливість запропонувати розвернутися й піти назад, до наших машин. Гал повернувся до мене обличчям, узявши мене за руки. Він усміхнувся мені, ох, ця химерна усмішка, — і моє серце тьохнуло.

— Вибач, — сказала я, відводячи погляд убік, засліплена яскравими ліхтарями. — Я щось розбазікалася.

Гал усміхнувся ще ширше.

— Ну, мені подобається, — сказав він. Потім стиснув мої руки, нахилився й притиснув свої губи до моїх. На мить увесь світ

замерехтів, як клаптик плівки, що застиг на проєкторі та за секунду почне горіти по краях. Губи Гала пересохли, а в його подиху відчувався слабкий запах попкорну, і я клянуся перед Богом, що почула, як моє серце *співає*. Я, мабуть, з усього цього навіть забула дихати, бо коли ми розійшлися, руки Гала досі стискали мої, а я ледве ковтала повітря.

Я не знала, що сказати. Усі слова вилетіли з голови. Лиш підвела на нього очі, усміхаючись.

Гал усміхнувся у відповідь і стиснув мої руки.

— Може, ходімо щось вип’ємо? — запитав він.

— Так, ходімо, — погодилася я.

5

Отець Сайрус пересувався зі швидкістю, з якою густий сироп стікав із ложки, і, здавалося, був старший за сам будинок. Керувати машиною він уже не міг, тож його підвозив котрийсь із хлопців-паламарів, припаркувавши свого навороченого седана в кінці під'їзної доріжки; музика в салоні була дещо голосніша, ніж, думаю, волів би отець Сайрус. Він попростував до будинку, тримаючи палицю в одній руці, а в іншій — валізу зі знаряддям. Міцно втупив очі в нерівну місцевість перед ним, але час від часу кидав погляд на будинок, як миша на кота.

Він розумів усю серйозність ситуації, коли я зателефонувала йому. Під час розмови в його голосі чулося сильне тремтіння, і він запевнив мене, що вже завтра приїде, рівно о третій годині. Його без того важке дихання прискорилося, коли я подякувала йому й нагадала, що, зважаючи на обставини, мені доведеться зняти дошки.

Він пошкандибав до будинку, а я стежила за всім із вікна вітальні. З кухні долинав гуркіт і брязкіт. Фредріка. Фредріка злилася на мене й показувала своє демонстративне вороже ставлення. Кілька годин тому я пробувала втихомирити її, наскільки це взагалі можливо; я сказала, що приїжджає Кетрін (звісно, вона вже знала), і попросила якнайдобріше, якщо їй не важко, хай побуде максимально небагатослівною, поки гостює Кетрін.

Її це зачепило за живе, такого виразу я ще ніколи не бачила на її понівеченому обличчі.

— Хіба пані не потрібна моя допомога? — запитала вона.

— Буде краще, якщо тебе не буде поруч, поки Кетрін тут. Авжеж, з будинку тебе ніхто не виганяє, — сказала так, ніби її можна вигнати — але не показуйся Кетрін на очі, будь ласка.

Я почувалася справжньою нікчемою; з усіх химерників із Фредріки була бодай якась користь. І Фредріка ще й єдина дослухалася до моїх бажань. Контролювати Анжеліку та її друзяк нереально, а Еліаса можна прогнати лише тимчасово, возз'єднавши його з кістками матері, але є хороший шанс прибрати Фредріку зі свого шляху, що вже добре.

Фредріка скривилася так, ніби я зневажила її предків.

— Чому?

— Я… — Мені хотілося знайти найтактовніші слова. — Я не хочу, щоб ти її налякала.

— Налякала?

— Так, ти знаєш… своєю… — Я показала жестом на власну голову, зображуючи її рану. — Це трохи страшно. Не для мене. Мені однаково… Але інші люди можуть…

Вона нахмурила брови.

— І… — Я нахилилася вперед. — Ти ж знаєш, який у тебе вигляд? — Насправді мені ніколи не спадало на думку, що Фредріка може й не знати про той вулканічний розкол на її обличчі. Ми це навіть ніколи не обговорювали. Я не хотіла здатися грубіянкою.

— Пані?

— У тебе… У тебе дуже велика… — Я вказала на своїй голові на місце, де міститься її рана, але, врешті, облишила це. Якщо Фредріка не знає, то я точно не збираюся їй розповідати. — Нічого страшного. Просто… твоя присутність налякає Кетрін.

— Але…

— Будь ласка, довірся мені, — благала я. — Нічого особистого, присягаюся. *Я* ціную твою поміч. *Мені* приємно проводити з тобою час. Але Кетрін… Вона може не зрозуміти. Вона просто злякається.

Наостанок, щоб донести таки свою думку, я поклала свою руку на руку Фредріки. Кожен дотик до неї із жахом повертав мене в ті часи, коли вона ще жила, і я побачила світ її очима.

Я побачила, як сиджу за столом у залі, стіни темні й невпізнанні, насичений аромат вечері, печені висить у повітрі. Я побачила світ її очима, і хоча вікон нема, відчула, що зараз ніч, і мерехтливі свічки на столі відкидають нерівні тіні, які смикаються й стрибають по стіні. Я

побачила світ її очима, і почувся шум, як хтось вривається в кімнату, двері гримнули об стіну, а тіні метнулися навтьоки, коли світло свічок принишкло на вітрі. Я побачила світ її очима, як чоловік із широкою, веселою посмішкою здійняв руки й, регочучи, з несамовитою силою замахнувся сокирою на її голову. Я побачила світ її очима та відчула, як розколюється її череп, почула той глухий звук, ніби то кавун тріснув навпіл. Я побачила світ її очима, та одне око померкло, а інше так і залишилося прикутим до того чоловіка, до його посмішки, до того, як він заливався сміхом.

Тож, очевидно, я, як могла, намагалася уникати дотиків до Фредріки.

— Заради мене? — запитала я, відганяючи від себе ті її спогади та з усіх сил намагаючись не зважати на кров із носа, яка текла щоразу, коли я торкалася її.

Фредріка погодилася, хоч зовсім не була захоплена такою ідеєю. Розбиті тарілки на кухні свідчили про те, що вона ще не скоро буде в захваті.

Отець Сайрус вийшов на ґанок, так довго підіймаючись сходами, що я встигла відчинити двері ще до того, як він постукав. Він подивився на будинок, як маля на бабая, потім заледве підвів очі на мене й усміхнувся.

— Привіт, Маргарет. — Його голос був якимось зіжмаканим.

Я усміхнулася у відповідь.

— Вітаю, отче. Дуже дякую, що ви прийшли.

Зі зморщеним обличчям, блідим волоссям, що ледве трималося на голові за вухами, і майже дев’яностоградусним нахилом у поставі, вигляд отця Сайруса відображав кожну секунду довгого життя священника. Його сучкуваті пальці стиснули мої руки.

— Мені не важко. Уже давно час, правда? — Він відвернувся від мене, і усмішка зникла з його обличчя, коли він переступив поріг будинку, опустивши мої руки.

— Давно час… — повторив він, здебільшого сам до себе.

Коли той перший вересень був у самому розпалі, ми з Галом пішли до церкви по допомогу. Ми не католики, та й взагалі не дуже релігійні, просто ми вже були в розпачі. Точніше, *я* була в розпачі: Гал провів

майже весь місяць, удаючи, що все гаразд, і те, що химерники, як правило, тікали, коли він входив до кімнати, тільки йому в тому допомагало. У цьому не було жодного сенсу, та Гал досі наполягав на своєму, що крики вночі — це просто вітер і що птахи, які розбиваються об стіну нашого будинку, — це цілком нормально, поки він нарешті не здався й не визнав, що, можливо, річка крові, яка каскадом стікає нашими сходами, то не якесь там підтікання, і що хлопчик у його кабінеті просто так не відчепиться. Тоді вже в мене була одна сутичка з якоюсь потворою в підвалі, і я рішуче наполягала, щоб ми таки пішли до церкви. Гал, зрештою, погодився.

Ніхто нам, звісно, не повірив. А хто б повірив: я не спала кілька днів і верзла якусь дурню про мертвих дітей і про кров, яка береться нізвідки. І то я ще не згадала про підвал і птахів. Гал лиш відмовчувався, закинувши хіба одну чи дві репліки про хлопчика в його кабінеті. Кожен, з ким ми розмовляли, спочатку ніяково нас вислуховував, перш ніж висловити свої співчуття, промовити з нами молитву за мир у нашому новому домі й побажати щасливої дороги, показуючи нам на двері. *Дякуємо, звісно, що прийшли, але, будь ласка, розказуйте свої схиблені історії десь чимдалі від нашої святої землі.*

— Певно, треба було сказати їм, що ми католики, — почав Гал, коли ми стояли на парковці біля церкви, обдумуючи наш наступний крок.

— Якщо почнемо брехати, то точно не здобудемо їхньої прихильності, — відповіла я.

Ми досі сперечалися про переваги брехні духовним проповідникам, коли помітили, як отець Сайрус прямує до нас із палицею в руці, зі своєю звичною швидкістю равлика.

— Перепрошую, — промовив він, ледь хапаючи повітря, — але я випадково почув, що у вас якісь проблеми з будинком.

Отець Сайрус, схоже, був останнім живим священником, який вірив у паранормальне. Він спокійно й виважено вислухав нашу історію, лиш киваючи, ніби я розповідала йому щось, що він знав ще віддавна.

— Ви живете в тому старому будинку на Готорн-стріт. Правда? — запитав він.

Того ж дня він навідався до нас додому. Тоді він ще мав водійські права, тож йому було легше отак спонтанно приїхати. Я аж випромінювала радість, нарешті, бодай хтось був готовий нам повірити, допомогти. Якщо Бог і існує, то він би дуже посміявся з того, як ця одвічна безвірниця поклала всі свої надії на чоловіка в ризі, тільки-но все пішло шкереберть. Тоді я б нагадала Йому, що ось це «шкереберть» триває от уже як кілька ночей, і що я дуже втомилася, і буду вельми вдячна за поміч.

Сьогодні отець Сайрус уже добре знав, де й що міститься в будинку. Він поставив свою сумку на кухонний стіл і почав розпаковувати священні предмети, нічого незвичного: Біблію, хрест, флакон зі святою водою, маленьку срібну мисочку і якийсь патичок (кропило та кропильниця, так він їх називав). Крихітна коробочка, у якій містилися якісь дуже важливі мощі: кістки якогось святого, він колись пояснював мені, та я вже забула. Сайрус придбав їх під час поїздки до Італії багато років тому.

— Священна реліквія, — пояснив він. — Вона допоможе. — Я пригадала, що читала щось про те, як стародавні купці, химерники минулого, продавали несвідомим людям фальшиві мощі, кістки курей замість кісток святих, та доцільно подумала, що краще не ділитися таким фактом.

— Де Гал? — запитав він, закінчивши свої приготування.

Я намагалася не подати знаку.

— Він пішов, — сказала я.

Отець Сайрус кивнув на знак розуміння, поклавши свою кістляву руку на мою.

— Помолімося за нього? — запитав він.

Я непереконливо вичавила із себе усмішку.

— Думаю, уже трохи запізно.

— Молитися ніколи не пізно, — відповів отець, але не став наполягати на своєму. — Коли приїде ваша донька? — запитав він.

— Десь за кілька днів, — відповіла я.

— І її тут ще ніколи не було?

— Ніколи.

— Ну то нам доведеться… — Він обірвав своє речення, глянувши на двері підвалу, усе ще забиті дошками.

Я кивнула.

Отець Сайрус поважно кивнув у відповідь. Він зітхнув, тремтливо ковтнувши повітря.

— Тоді почнімо.

Священник накинув хрест на зморшкувату шию і випростався. Він здійняв руки, долонями назовні, і заплющив очі.

— Во ім’я Отця, і Сина, і Святого Духа, — промовив він, малюючи рукою хрест у повітрі.

Я опустила очі й незграбно перехрестилася. Не знаю, чи то треба починати з лівого чи з правого боку, але отець Сайрус ніколи не виправляв мене.

— Амінь.

— Нехай Господь Бог благословить цей дім і всіх, хто в ньому живе. Мир усім!

— І духові твоєму. — Я вже вивчила свої репліки.

— Слава Господу, що наповнює наші домівки своєю любов’ю.

— Слава навіки.

Отець Сайрус підійняв Біблію, яка розгорнулася в його руках. Не знаю, чи на потрібному уривку. Очі отця ні разу не опустилися вниз, коли він проповідував, ліва долоня досі висіла в повітрі, убік кухні.

— Від Луки святого Євангелія читання…

Служба завжди починалася на кухні, оскільки ця кімната була найменш улюбленою для химерників. Це був духовний еквівалент занурення пальця ноги в басейн перед тим, як пірнути. Тут отець Сайрус просто швидко молився, нічого такого. Типове освячення дому.

То була середина вересня, коли отець Сайрус уперше приїхав до нас. Він молився в кожній кімнаті, лагідно шепочучи нам із Галом, коли ми пропускали наші репліки. Я ходила за ним, як загублена дитина, заламуючи руки й навіть не кліпаючи, коли він кропив свяченою водою наші гарні антикварні меблі. Гал тримався на відстані, час від часу штурхаючи мене. *Не стій священнику над головою, Маргарет*. Химерники, хай їм грець, за весь час навіть не зойкнули, поки отець

Сайрус був із нами. Ні розкривавленої голови Фредріки, ні гострих ікл Еліаса, ні Анжеліки з її армадою друзяк, що тицяли пальцями. Навіть птахи, здавалося, вирішили зробити цього пополудня перерву у своїх самогубних місіях. Ми повели отця Сайруса нагору й вказали йому на кров, та він її не бачив.

— Трясця, — сказав Гал.

Я поплескала Гала по плечу й гнівно зиркнула на нього. Ми ж *щойно* освятили будинок.

— Ви ж нам вірите? — запитала я отця Сайруса, жадаючи в той момент більше запевнення й підтримки, ніж за все своє життя. — Ми не божевільні. Кажу вам, якщо залишитеся на ніч, то почуєте ті крики.

Отець Сайрус підійняв долоню й похитав головою.

— Мені не потрібно нічого бачити чи чути, — сказав він й обвів поглядом кімнату, наче в ній були химерники, яких навіть ми з Галом не бачили. — Я їх відчуваю. Цей будинок повний темряви. Створіння, які тут живуть, затьмарюють усе Боже світло.

Ми з Галом розчулено зітхнули з полегшенням.

Сьогодні ж отець Сайрус завершив свою молитву й вилив святу воду в кропильницю. Він схилив голову й прошепотів невелику проповідь, перш ніж підійняти чашу й вийти з кімнати. Я пішла слідом, готова підтримати його за руки, бо палицю він лишив на стільниці.

Отець Сайрус зупинився в коридорі, обличчям до вхідних дверей. Двері до підвалу були ліворуч від нього, але він не дивився на них. Лиш заплющив очі, здійняв руки, права рука досі тримала кропильницю, і почав гучно молитися, щоб голос не тремтів.

— Укрий нас, Господи, у тіні Твоїх крил. Бережи нас цієї ночі від гріха. Відвідай, просимо Тебе, Господи, цей дім і відведи від нього усі пастки ворога. Амінь.

— Амінь, — сказала я.

Краєм ока помітила, як Фредріка пройшла між залом і вітальнею. Вона глянула на мене й злегка похитала головою. Схоже, дотепер сердиться. Фредріка ніяк не могла зрозуміти, нащо я взагалі закликала отця Сайруса. Я зиркнула на неї та знизала плечима. А що мені було робити?

Отець Сайрус пройшов уперед і повернув до залу, занурюючи срібне кропило у свячену воду.

— Господи, збережи цей дім. — Він змахнув кропилом над головою, наче батогом, і на скатертину впали крихітні краплинки води.

— Господи, вислухай наші молитви, — відповіла я, йдучи за ним. Зал дуже змінився з тих часів, коли в ньому померла Фредріка. Замість свічок зі стелі звисала велика люстра. Темні шпалери були зняті десь перед нашим переїздом, і ми пофарбували кімнату в темно-бордовий колір із золотим оздобленням. Тоді мені здавалося, що це дуже велично, але тепер я б вибрала колір, який би менше нагадував мені про кров.

Тієї першої ночі після того, як отець Сайрус освятив будинок три роки тому, я спала, як після маківки. Прокинулася десь аж пополудні, уся розгублена й задубіла. Недосипання далося взнаки. Я оглянула стіни в спальні господарів — жодної крові. На сходах також нічого. Уночі я жодних криків не чула. У будинку було тихо, як ніколи. Я змусила Гала заприсягтися, що він теж не чув криків. Не бачив крові. Не натрапляв на хлопчика у своєму кабінеті. У Гала була звичка замовчувати всяке. Але мені потрібна була чиста правда. Він поклявся, що все скінчено. Слово честі.

Гал був переконаний, що ми розв’язали ту проблему раз і назавжди.

— Нам треба почати ходити до церкви, — сказав він.

Але я, я не довіряла тиші. Щось не схоже на веселку після бурі, я пережила вже стільки бур, що знаю різницю. Це радше епіцентр урагану. Спокійно, але ось-ось почнеться хаос. Такі штуки так просто не зникають. Лише вичікують.

Але приблизно на півтора дня будинок знову став нашим. Я почала писати нову картину у своїй майстерні. Гал зі свого боку дописував роман у кабінеті, знову про ковбоїв. На вечерю ми їли пасту. Непогано. Потім, за кілька днів, я побачила, як Фредріка переставляє тарілки на кухні.

— Чаю, пані? — запитала вона, ледь відірвавшись від своєї роботи.

— Що ти тут робиш? — запитала я. Може, моє запитання прозвучало грубо, та я вже майже почала вірити, що більше ніколи її не побачу.

Якщо Фредріці моє запитання й здалося грубим, вона не показала виду.

— Я живу тут, — відповіла вона.

— Але я… але ми… — Я зобразила рух кропилом.

Фредріка закотила то своє зірке око.

— Пані, не варто так легко вестися на вигадливих чоловіків з їхніми тими іграшками.

Ось і все. Еліас повернувся через кілька днів, на превеликий жах Гала. Потім ми прокинулися й побачили, що зі стіни знову крапає кров, яка миттю стікає сходами. Блайт, жінка, яка згоріла тут у каміні, знову з’явилася, виючи й дряпаючи стіни. Її чоловік, Джаспер, також повернувся, але то таке, чогось особливо поганого він не робив. Крики ожили, як і мертві птахи, як і Анжеліка та її друзяки.

Отець Сайрус перейшов через передпокій до вітальні.

— Прожени зло із цього дому, і своєю всемогутньою силою знищ його.

Трясь. Трясь. Трясь.

Я пішла за ним.

— Хвала Господу.

Ми облаштували вітальню чарівними антикварними диванами, та ніколи на них не сиділи, ті були не дуже зручними. Ми також придбали чудове старовинне фортепіано, яке мало стати завершальним штрихом у кімнаті, я вже мріяла про те, як знову почну грати. На жаль, Блайт теж виявилася шанувальницею класики, і піаніно часто вигравало в порожній кімнаті. Зразу то було кілька поодиноких нот, і ми навіть не встигли нічого зрозуміти, як уже вислуховували повні концерти Бетховена. Спочатку було класно, але музика лунала постійно й не припинялася навіть уночі. І то грало на нерви. Тож ми продали його — і нема проблеми. Перед вікном, де воно стояло, залишилося велике незаставлене місце.

Отець Сайрус пройшов через вітальню до моєї майстерні. Ця світлиця, зазвичай, була вільна від химерників, там кількох помахів кропила вистачить.

— Навіки й повсякчас, — промовив отець Сайрус, махаючи кропилом. Я аж здригнулася, побачивши, як крихітні краплинки води падають на мої незавершені картини. Потім доведеться зафарбовувати ті місця. Роботи й роботи.

Ми пройшли назад через вітальню й підійнялися сходами, дерево кректало під нами. Цього ранку кров уже досягла середини другого маршу, але сходи між першим і другим поверхами ще були чистими. Отець Сайрус крокував обережно, з болем, захекавшись і міцно стискаючи кропильницю зі свяченою водою. Я йшла поруч, тримаючи руки біля його ліктя на випадок, якщо йому знадобиться підтримка. Ми вилізли на другий поверх, і отець зупинився, щоб перевести подих.

— Амінь, — мовив він, хапаючи повітря, наче щойно закінчив мовчазну молитву, і рвонув уперед.

Перша гостьова спальня.

— Спаси цей дім, Господи.

Трясь.

— На Тебе свою віру покладаємо, — прошепотіла я у відповідь.

Друга гостьова спальня.

— Нехай диявол буде тут безсилий.

Трясь.

— Господи, захисти нас.

Ванна кімната.

— Господи, спусти на нас свою благодать.

Трясь.

— Господи, помилуй нас.

Третя гостьова спальня.

— Господи, вислухай наші молитви.

Трясь.

— Господи, вислухай наші молитви.

Отець Сайрус зробив глибокий вдих і затамував подих, штовхнувши двері до кабінету Гала. Хоча отець Сайрус ніколи не бачив Еліаса, він сказав, що відчуває його присутність у цій кімнаті. Думаю, якщо отець Сайрус просто терпеливо почекає, то химерники призвичаяться до нього, миттю давши про себе знати, як бродячі коти, що підкрадаються

до миски з тунцем. З Еді то спрацювало. На жаль, отець Сайрус, здавалося, не дуже хотів грати роль миски з тунцем.

Він став снуватися кімнатою, занурюючи кропило у святу воду.

— Усемогутній Отче, почуй наші молитви.

Трясь.

Фредріка досі уникала цієї кімнати й не прибирала там, а свячена вода залишила мокрі густі сліди, потрапивши на пил на столі Гала. Серце защеміло зі смутку. Галу було б болісно бачити свій кабінет у такому явно занедбаному стані. Подекуди, по кутках, почало з’являтися павутиння.

— Всели страх у серця тих злих істот, які хочуть заподіяти шкоду цьому мирному дому. Дай нам мужність боротися із цим дияволом.

Трясь.

Гал оздобив кімнату темним деревом і заставив стіни книжковими шафами, наповненими старовинними книгами, більшість з яких він ніколи не читав. Примірники його першої книги, тієї самої, яка принесла нам бодай якісь гроші, стояли на видному місці на полиці за його величезним столом. Його старий, увесь сірий від пилюки комп’ютер стояв посеред столу, чекаючи на повернення Гала.

— Господи, Ти, що володієш такою силою, вижени цю мару зі свого Царства й освяти цей дім через Твого Сина, який живе і царює з тобою в єдності Святого Духа, на віки віків.

— Амінь, — сказала я, проводячи пальцями по пилу на столі. Ми швидко впоралися з третім поверхом; там хіба спальня господарів і ванна кімната. На горище драбиною отець Сайрус би точно не видерся. Там однаково нічого такого не відбувалося. Наблизившись до сходів, плануючи спуститися до тієї однієї кімнати, яку ми пропустили, отець Сайрус схопив мене за руку.

— Господеві помолімось.

Я вже навчена.

— Отче наш, Ти, що єси на небесах…

Коли після першого візиту отця Сайруса повернулися всі химерники, ми з Галом дійшли висновку, що він не зумів розв’язати наші проблеми. Хай там як, а в нас було чи не півтора тижня відносного

спокою, і пройшов майже місяць, перш ніж усе пішло по-новому. Отже, хай навіть отець Сайрус із його свяченою водою та Біблією і не стали панацеєю, вони радше діяли як звичайний пластир на глибочезну рану. Нема на що жалітися, і то вже добре. Зрештою, треба хоч якось зупинити ту кров.

Тож ще через місяць я попросила його приїхати знову.

Того першого року в мене не було якогось розкладу, за яким я кликала отця Сайруса. Химерники створювали проблеми, поки мені не вривався терпець, і я знову шукала в отці рятунку. Потім настав вересень, і все погіршилося. На ту пору мені вже вдалося з'ясувати, кому з химерників найбільше діставалося від отця Сайруса. На Фредріку це все не справляло жодного ефекту, після кількох візитів вона навіть перестала прикидатися й зникати на якийсь час. Еліас також десь так поводився, хоча його появи й зникнення завжди були значно мінливішими, ніж у Фредріки. Блайт і Джаспер зазнали легкого впливу, Джаспер більше, ніж Блайт. А от підвалу з господарем Вейлом, схоже, дуже гірко прийшлося, що добре, як-не-як, за ними потрібен найбільший нагляд. Потроху все ставало на свої місця. Фредріка була слабо пов'язана з усім, що коїться в підвалі, як і Еліас, і, меншою мірою, Блайт і Джаспер, тож цілком логічно, що на них не дуже впливають молитви отця Сайруса проти зла. З іншого боку, Анжеліка та її друзяки мали безпосередній стосунок до підвалу, крові та криків. А господар Вейл, він і *є* підвалом, тож не дивно, що його це не оминуло. А ось із птахами я так і не розібралася.

Тож, трохи подумавши та прикинувши можливі варіанти, я вирішила, що отець Сайрус повинен навідуватися принаймні раз у два місяці. І, безумовно, він має бути тут у вересні. Гал знизав плечима, удаючи байдужість. «Якщо так тобі стане легше», — казав він. Але при цьому завжди нагадував мені, щоб я не забула зателефонувати отцю.

— Амінь.

Ми вдвох закінчили нашу молитву. Рука отця Сайруса помітно тремтіла. Ми спустилися сходами на перший поверх, моя рука міцно тримала його за лікоть, щоб у нього була опора. Отець Сайрус важко

дихав і, здавалося, спускався сходами ще повільніше, ніж зазвичай. Хоча, я не можу йому в цьому дорікати.

Зрештою, отець Сайрус і я опинилися перед дверима підвалу. Якусь мить було чути лиш дрижання кропила в тій мисочці, яку він стискав у руці.

— То що, знімаємо дошки? — запитала я.

— Знімай, а я молитимуся, — відповів він. А потім зиркнув на мене. — Священні сторінки ще там, усередині?

Я кивнула й пішла на кухню за ломом.

Я спеціально залишила його на стільниці для такого випадку.

Зробивши глибокий вдих, отець Сайрус упевнено здійняв кропило над головою.

— Я виганяю тебе із цього будинку, нечестива тварюко, во ім’я Бога нашого Вседержителя.

Його голос гримів, у ньому не було жодного натяку на колишнє тремтіння.

Я встромила лом під горішню дошку й усім своїм тілом навалилася на нього. Дерево почало тріщати, коли цвяхи виривалися з дверної коробки.

— Во ім’я Господа нашого Ісуса Христа, згинь навіки із цієї оселі.

Перша дошка з гуркотом упала на підлогу. Я відчула, як бризки святої води потекли по моїх руках та обличчі, коли я підставляла лом під другу дошку.

— Во ім’я Святого Духа, дай цим дітям Божим спокій. Це сам Христос наказує тобі, перед могутністю якого ти безсилий. Схилися перед Ним, лукава нечисте.

Він знову занурив кадило в мисочку й бризнув водою, як батогом, на двері.

Друга дошка впала на підлогу, розлетівшись на тріски.

— Така воля Всемогутнього Бога. — *Трясь*. — Така воля Господа нашого Ісуса Христа. — *Трясь*. — Сила Святого Духа велить тобі. — *Трясь*. — Усі святі й мученики велять тобі. — *Трясь*.

Я навіть і половини дощок не зняла, а вже стала важко дихати. Тому зупинилася на мить, щоб витерти святу воду із чола, і знову до роботи.

Голос отця Сайруса посилився, сягнувши незнаної потужності.

— *Згинь, мерзенне чудовисько, нечисте, що вибилося з пекельних воріт. Тремти від страху перед могутністю нашого Господа. Бо це Він зігнав тебе з небес і послав на безконечну загибель. І Він же знову позбавить тебе сили.*

Третя дошка ніяк не піддавалася. Я забурчала, обрушившись усією своєю вагою на лом. Дерево тріснуло, і почувся відгомін чийогось зітхання за дверима.

— *Згинь, во ім'я Отця*. — *Трясь*. — *І Сина*. — *Трясь*. — *І Святого Духа*. — *Трясь*.

— Нині й повсякчас, — пробурмотіла я, виламуючи четверту дошку. Свята вода бризнула мені в очі.

— *І на віки вічні*.

Тріск.

— Амінь. — Я ледве відповіла, хапаючи повітря. Сім потів стікало з мене. Бризки святої води трохи бадьорили.

Отець Сайрус опустив кропило й перевів подих.

— Нехай же будуть милості великого Бога і Спаса нашого Ісуса Христа з усіма вами.

Четверта дошка з гуркотом повалилася на підлогу, і я вирішила перепочити, перш ніж узятися за останню.

— І з духом твоїм, — захекано промовила я.

— Господеві помолімось. — Отець Сайрус схилив голову, а я і далі робила свою справу. Залишилася одна дошка — немає часу на молитву.

— Всемилостивий Господи, вислухай нас і помилуй. Владико, зглянься на цю оселю із жалем і любов'ю і прожени цього диявола назад у пекельний вогонь. Во ім'я Господа нашого, Ісуса Христа, ми молимось Тобі.

— *Амінь*, — звитяжно пробурмотіла я, і п'ята дошка впала на підлогу. Знову пролунало позіхання, ледь чутне на тлі мого сопіння. Я притулилася до стіни, щоб перевести подих. Коли я розплющила очі, Фредріка стояла на кухні, з кам'яним виразом обличчя. *Води?* Я спробувала тихенько покликати її, сподіваючись, що вона вже не злиться на мене.

Обік мене отець Сайрус узявся за ручку дверей підвалу.

Я зиркнула на його руку, потім знову на Фредріку. Її обличчя, як і моє, наповнилося жахом. Вона похитала головою. Я притулилася до стіни, щоб зустрітися з ним поглядом.

— Отче, — почала я.

Але він уже повертав ручку.

— Милосердний Боже, ми благаємо тебе: вижени ту нечисть із цього будинку й подаруй усім, хто тут живе, блаженний мир.

Двері зі скрипом відчинилися, і я рушила за отцем Сайрусом, тримаючись за його спиною. Біблійні сторінки, які ми приклеїли ззаду дверей, легенько затріпотіли від сполоху, їхні краї були обшарпані.

— Ми молимося, щоб світло й любов Господа нашого Ісуса Христа осяяли цей дім.

Я вже відчувала, як запаморочливе повітря, таке важке й мляве, мов кров, підіймається сходами.

— Не боїмося диявола, бо з нами Господь наш Ісус Христос. — Позаду мене Фредріка несамовито хитала головою. — Той, що живе і царює з вами в єдності Святого Духа, повсякчас і на віки віч…

Аж раптом тіло отця Сайруса задубіло, він став схожий на живого трупа. Його руки заклякли й опустилися, сковані до боків, кропило з гуркотом упало на підлогу, а свячена вода розлилася дорогим деревом. Підбори його черевиків зависли над землею, пальці ніг ледве волочилися підлогою. Голова закинута назад, очі не кліпають, рот роззявлений, останні слова молитви з оглушливою силою криком виринають із його уст.

Такого ще не було.

— І що мені робити? — прошипіла я Фредріці. То було чимось небаченим і добром точно не закінчиться. Від Фредріки було нуль допомоги, її рот досі широко роззявлений, а голова все ще хиталася.

Ніби торкаючись розпеченої каструлі на плиті, я провела пальцями по плечу отця Сайруса.

— Отче?

Довелося напружити голос, щоб перебити хрип, що виривався з його горла.

Мої пальці наче виправили заїжджену платівку, бо хрип зупинився, а його рот застиг у беззвучному крику. Він завмер, закам’янілий і нерухомий. Я вже хотіла знову спробувати доторкнутися до нього, аж тут із його рота вирвався згусток чорного диму, який із дзижчанням здійнявся в повітря. То були мухи: рій масних чорних мух, що виривалися з його тіла, розлітаючись коридором. Мухи сідали йому на шию та обличчя, заповзали в ніс і лазили його розплющеними очима. Поверх дзижчання пролунав тугий блювотний звук, змішаний із приглушеним криком, чи то від отця Сайруса, чи звідкись із підвалу. Важко сказати напевно.

— Годі вже! — Я закричала на весь підвал, відштовхнувши отця Сайруса вбік і грюкнувши дверима, затиснувши їх плечем і впершись стегном об дверну ручку.

Як тільки двері зачинилися, отець Сайрус упав рачки й, кашляючи та задихаючись, почав блювати. Я опустилася біля нього на коліна, натираючи йому спину, не дуже розуміючи, що сталося.

Отець Сайрус, вивільнивши весь шлунок, звалився на бік на підлогу, розпираючи груди. Він своєю рукою затиснув мені ногу, що було не зовсім приємно. Я поплескала його по плечу, чекаючи, коли він відхекається. Моєму уривчастому диханню теж не завадило б заспокоїтися. Від зграї мух у повітрі та запаху його блювоти мене теж стало трохи нудити.

— Може, не варто було відчиняти двері, — сказала я.

Отець Сайрус сів на підлогу, намагаючись підвестися, спираючись на свою тремку руку.

— У цьому будинку так холодно, — затнувся він. Я встала й простягнула йому руку, щоб допомогти підвестися. Він схопив її та сперся на мене, але відвів очі. Натомість повернувся до кухні, де на столі залишив свої речі.

— Так холодно, — повторив він.

Отець Сайрус зайшов на кухню й почав запихати свої речі в сумку. Хрест, Біблія, свячена вода — усе це жбурнув абияк. З почуттям провини, підійнявши з підлоги кропило й кропильницю, я підійшла до нього та простягнула їх, мов оливкову гілку миру. Досі уникаючи мого

погляду, він вихопив їх із моїх рук і закинув собі в сумку, поспіхом застібнувши її.

Ритуал ще був незавершений. Після освячення будинку ми ще мали промовити «Вірую». Я думала йому нагадати, але поспіх, з яким він схопив ціпок і пошкутильгав до дверей, свідчив про те, що мої слова пролетять повз його вуха.

Я побігла за ним.

— Дякую, що прийшли, отче. Дуже мені шкода, що так сталося з… мухами. — Я відчинила йому вхідні двері, і він мало не вистрибнув на ґанок. — Такого ніколи раніше не траплялося.

— Не переймайся, — захекавшись, промовив він, уже спускаючись зі сходів ґанку й прямуючи до дороги. — Телефонуй, якщо знадобиться допомога. Хуліо! — Він крикнув до водія авто, яке дотепер було припарковане в кінці під’їзної доріжки, і крізь розбиті вікна якого долинав слабкий гул реп-музики. — Хуліо, ми їдемо.

Він застрибнув у машину, і вони помчали геть, здіймаючи пил услід за собою.

Усе могло б скластися значно краще. Я залишила вхідні двері відчиненими на якусь хвилину, щоб відігнати мух, які пробралися до передпокою. Чортові гади *надовго* засядуть у будинку. Я підвела голову й побачила, як Еді поспіхом крокує до будинку, теліпаючи руками.

— Що сталося? — крикнула вона. — Ще не бачила, щоб авто давало такого драла. Я махнула їм рукою, хай пригальмують, як-не-як, тут ходять діти, але, схоже, вони тільки *додали газу*.

— Усе гаразд, — сказала я, усе ще відганяючи мух. — Просто освячення пішло трохи не за планом.

Еді підійнялася сходами на ґанок, захекавшись від пробіжки під’їзною доріжкою.

— Не за планом? Що ти маєш на увазі? — Вона зазирнула крізь двері в передпокій. — А мухи звідки взялися?

— Вилетіли зі священника, — відповіла я.

— Який жах! — Еді була вражена, але не здивована.

— Він відчинив двері підвалу, — пояснила я.

— А-а-а, — прошепотіла Еді як людина, яка знайшла останній шматочок пазла. — І треба було йому того.

Я забідкалася, відмахуючись від мухи, що сіла мені на обличчя.

— Тепер ще й доведеться прибирати його блювоту.

Я гнала думки про ті плями, які блювота й свята вода залишать на гарному паркеті й, на жаль, на стіні.

— Боже мій. — Еді заглянула повз мене до будинку. — Тобі допомогти?

— Ні-ні, нащо тобі тої мороки, — сказала я, хоча причина була навіть не в блювоті. Еді не любила цього будинку й далі ґанку не заходила. Я вирішила поберегти її нерви. Уже досить на сьогодні.

Еді жестом показала на мух.

— Ну то бодай мух допоможу відігнати?

Я зітхнула, оглядаючи той рій.

— Ну, — сказала я, — добре. Якщо тобі не важко.

Мух і справді було дуже *багато*.

Еді кивнула, і я залишила її біля вхідних дверей, хай розганяє руками тих чорних масивних істот. Натомість попрямувала коридором, набираючись духу. Я вже не раз прибирала чиюсь блювоту: і Кетрін, і Гала, та від того приємніше не ставало. Однак коли я підійшла до дверей підвалу, то побачила перед ними Фредріку, яка стояла навколішки, відтираючи підлогу, з відром біля себе.

— Ні-ні, — сказала я, намагаючись відмовити її від цього. — Можеш не прибирати, справді.

— Залишиться пляма, — відповіла Фредріка, навіть не сповільнюючись.

Я почувалася жахливо. Спершу я образила Фредріку, попросивши її триматися якомога далі, коли приїде Кетрін, а тепер вона ще й витирала блювоту священника, якого я привела в дім, попри її несхвалення.

— Я серйозно, Фредріко. Я приберу. Це все одно моя провина.

Узагалі-то, винен був підвал, але господар Вейл не збирався підійматися сходами й прибирати блювоту сам, тож, якщо когось і винити, то мене.

— Мені не важко, пані.

Я зітхнула. Голим задом їжака не задавиш. Я схопила другу ганчірку й вмостилася біля неї, відтираючи той безлад.

Деякий час ми працювали мовчки. Нарешті Фредріка сіла на п’яти, склавши руки на колінах, і заговорила, затримавши погляд на брудній підлозі.

— Я не буду прибирати, коли приїде донька пані, — сказала вона.

Я підвела очі.

— Ти впевнена?

Фредріка кивнула.

— Але я однаково буду поруч, може, треба буде із чимось допомогти, — сказала вона, ніби на якомусь рівні усвідомлюючи, що фізично не здатна покинути будинок. — Але коли приїде дочка пані, я намагатимуся триматися на відстані, наскільки це можливо.

— Фредріко, я… — Я зовсім розгубилася. От так дивишся, як хтось витирає чужу блювоту, і розумієш, на які великі жертви та людина готова заради когось йти. — Я не знаю, що сказати.

Фредріка досі відводила погляд від мене, її вираз обличчя був спокійний.

— Це не проблема, — сказала вона. — Я не хочу, щоб донька пані зазнала такого ж страху, — вона зиркнула на блювоту на підлозі, — як і він.

Я ледь не розплакалася та підповзла ближче до неї.

— Це так мило з твого боку. Я вимагала від тебе таких жертв, а ти… це просто…

На лиці Фредріки з’явилася майже така сама широка усмішка, як і зазвичай.

— Як пані забажає, по надобі.

Я обійняла її. Цей дотик знову відправив мене в жахливий день її смерті, до невпізнаної зали, насиченого аромату печені, нерівних тіней від свічок, усміхненого чоловіка, який розмахував сокирою. Я відчула, як вага сокири пронизує мій череп, відчула, як він розсипається з тим характерним тріском кавуна, і побачила, як світ зникає перед моїми очима. У мене страшенно розболілася голова, але я лише міцніше

обійняла Фредріку. Кров із носа потекла мені на рукав, та це було того варте.

6

Кетрін зателефонувала мені вранці одинадцятого числа й сказала, що приїде дещо пізніше, ніж планувала. Її рейс затримали. Вона дісталася до готелю аж о третій годині ночі. *Бла-бла-бла*.

— Не поспішай, — відповіла я, намагаючись не видати своєї радості.

Рано-вранці знову задзвонив телефон, вона сказала, що в неї якісь проблеми з орендою авто. Потім, що застрягла в заторі на виїзді з міста. *Бла-бла-бла*.

— Нема куди поспішати.

Ближче до полудня вона знову зателефонувала, щоб поскаржитися на жахливі затори на трасі. Казала, що скине того дурня на *Lincoln* у кювет. *Бла-бла-бла*. Уже тоді більш як половину її слів складала ненормативна лексика. Привітнішою тут вона точно не стане.

— Не поспішай.

Досі в будинку було спокійно. Жодної крові на стінах, жодних криків уночі, Анжеліка та її друзяки зникли. Фредріка також здавалася спокійною, навіть стала якось організовано наводити порядок, замість того, щоб безпричинно переносити речі з кімнати в кімнату. Скидалося на то, що освячення отця Сайруса, бодай перерване, усе ж таки мало якийсь вплив. Я була дуже вдячна за таку перерву, адже за кілька днів до приїзду Кетрін ми встигли багато чого зробити. Кількома днями раніше я відкопала кістки матері Еліаса, на що в мене завжди йшло багато зусиль. Та була похована в лісі під напівзасохлим дубом, і, скажу я вам, першого разу було дуже важко знайти точне місце. Після того я фарбою позначила дерево літерою *М*, що означало *мати*, щоб її було легше знайти. Та все одно процес відкопування був украй складний. Мої найкращі роки для розкопування могил уже давно минули. Я завжди старалася перепоховати кістки в мілкішій могилі, не

такій, яку викопав її перший гробокоп (хай хто то був), але краще зарити кістки чимглибше, щоб їх не знайшла якась дичина. Еліас, думаю, не був би в захваті, якби побачив, як лисиця гризе ребра його матері.

Я в поті чола пробиралася крізь багнюку, поки не зачепила лопатою пластик. Того першого разу я ще мала якісь ілюзії, що треба ставитися до кісток із певною повагою, тож, аби нести їх до будинку, узяла свій найкращий горщик, що чимось скидався на урну, такий, у яких вирощують дерева, перш ніж висадити їх на подвір'ї. Я обережно й шанобливо клала їх у горщик, а зробивши діло, дбайливо повертала їх у землю. Після третього разу до мене дійшло, що знову й знову рити землю в пошуках цілого людського скелета — це ще та морока, тому прикупила собі всякі пластикові контейнери, такі собі імпровізовані труни. Маленькі — для тендітних кісток пальців, більші — для ребер і стегон. Я ніби робила порядок у шафі, тільки замість одягу — людські рештки. Потім я прийшла до того, що двигати кілька великих контейнерів із людськими рештками до будинку й назад не сильно краще за перетягання суперважкого горщика-урни. Ось тут і з'явився мішок для сміття, щільний, такий, що не рветься. Тепер контейнери виймаються із землі, кістки складаються в мішок, а мішок уже прямує до будинку. Я залишила лопату й порожні контейнери біля дерева, а сама попростувала додому, перекинувши через плече мішок для сміття, повний кісток. Скоро я туди повернуся.

Я по всьому коридору і сходах залишила за собою сліди багнюки, на превелике роздратування Фредріки. Найімовірніше, Еліас десь у кабінеті Гала. Я абияк кинула кістки його матері на підлогу, гукаючи за ним. Та він не з'явився, тож доведеться мені відправляти обряд. Ще цього бракувало. Після того, як я відкопала його матір, мене сильно мучила спрага, і настрою співати не було.

Я зітхнула й прокашлялася.

— *Спи-но, пташечко. Не плач*.

Мій спів був хриплий і не в такт, але того мало б вистачити. Саме цю колискову вона завжди співала йому, і він завше приходив на її звучання.

— *Матуся поруч, усе гаразд*.

У кутку кімнати став утворюватися клубок темного марева.

Кістки забрязкали по підлозі.

Я і далі співала.

— *Ти не журись. Той біль мине*.

Еліас виринув із порожнечі, його обличчя було чорне, зуби блищали, ну і той звиклий шум реактивного двигуна. Обряд йому не дуже подобався. Він рушив до мене. Я відскочила чимдалі, дивлячись, як тремтять кістки.

— *Твій сивий коник жде тебе*.

З кісток з’явилася худорлява жіноча постать, шкіра обвисла, замість очей — порожні ямки. Вона завила. Еліас підповз ближче до мене, його щелепа розчахнулася, як у пітона, готового загризти щура.

Я досі співала.

— *Ні, він не в полі. Він обернувся в прах*.

Еліас глянув праворуч, помітивши образ своєї матері, що з’явився з кісток, і його скрегіт стих. Губи затулилися, а ікла зникли. Матуся простягнула до нього свої кощаві руки.

— *Та до соколика ти ще побачиш шлях*.

Я відійшла назад, щоб звільнити місце для возз’єднання матері й сина. Вугільне обличчя Еліаса знову набуло нормального відтінку, а в його очах затухла та пекельна безодня. На хвилину в розпростертих обіймах своєї мертвої матері він став схожий на звичайну дитину. Вона обхопила його тими закляклими руками й розтулила рот. Слабким, уривчастим голосом заспівала: «*Місяць та сонце змінюються колом, та мама буде тут, навіки з тобою*».

В обіймах вони розпалися порохом, і кімната знову стала порожньою, за винятком кісток на підлозі, тепер уже нерухомих.

За першим разом я була цілковито переконана, що мені вдалося знайти розгадку. Я сказала Галу, що розв’язала проблему з Еліасом раз і назавжди й він більше не буде нас турбувати. Навіть якось смішно згадувати, якою наївною я була якихось кілька років тому. Еліас вернувся приблизно за тиждень і взявся до своїх звичних витівок, ховаючись по кутках, упиваючись іклами в тих, хто підійде надто

близько. Велике розчарування. З позитивного: я тепер знала, що возз’єднання Еліаса з кістками його матері виграє мені один тиждень без нього, що не так уже й погано. Як-не-як на одну проблему менше.

Я приклякнула й стала складати кістки назад у мішок для сміття. Та пісня ще цілий день роїтиметься мені в голові. Як мінімум, я весь час мугикатиму її собі під ніс, поки хоронитиму матір Еліаса.

Спускаючись назад сходами, я пройшла повз Фредріку, яка стояла рачки й відтирала з підлоги мої брудні сліди. Я озирнулася й побачила, що досі залишаю за собою сліди багна і, якщо казати правду, мікрочастинки матері Еліаса. Фредріка простежила за моїм поглядом і, може, собі в думках насупилася, бо на її обличчі жодної емоції не відобразилося.

— Пробач, — сказала я їй.

Фредріка повернулася до миття.

Коли Кетрін нарешті приїхала пізно ввечері одинадцятого числа, вона, очікувано, була в кепському настрої.

— Ти не повіриш, скільки вони там техніки нагнали біля аеропорту, — сказала вона мені замість привітання, побіжно обійнявши мене, коли ми зустрілися на під’їзній доріжці, біля її орендованої машини. — Ніби якийсь новий з’їзд із шосе будують. Хто в біса знає? Затори на кілометри.

На моє щастя, вона була надто захоплена своєю злістю, щоб зауважити, як я помітно нервую.

— А потім на північній стороні дороги утворилася бісова купа машин, і я навіки застрягла в *тому* потоці. Але ж то будівництво йшло на *іншій* стороні дороги, заради Бога. Усі просто гальмували, щоб подивитися, що відбувається, як купка кончених ідіотів.

— Слідкуй за язиком, — сказала я, забираючи в неї сумки.

За кілька місяців Кетрін виповниться тридцять, та вона здавалася старшою. Її робота, така важлива й напружена, починала даватися взнаки. Я бачила мішки, які повільно з’являлися під її очима, і зморшки на лобі, які нікуди не зникали, навіть коли обличчя відпочивало. Її волосся, таке темне й стильне, ніби не знало ще сивини, але я не здивувалася б, якби воно було пофарбоване. У

підлітковому віці вона точно не боялася фарби для волосся; те часто було зухвалих синіх, зелених, а одного разу навіть рожевих відтінків.

Чомусь Кетрін одягнулася в поїздку так, ніби збиралася на ділову зустріч. На ній були елегантні сірі штани, які легко могли б піти в пару строгому костюму, і шовкова блузка, усе ще акуратно заправлена, незважаючи на те, що вона так довго їхала машиною з аеропорту. Цікаво, як її підліткове «я» поставилося б до її теперішнього вбрання.

Кетрін, здавалося, теж вивчала мене, відзначаючи зміни в моїй зовнішності. Зрештою, минуло вже кілька років відтоді, як ми бачилися особисто. Багато чого змінилося.

— Твоє волосся посивіло, — сказала вона.

— Час невблаганний, — відповіла я.

По правді кажучи, я не дуже переймалася сивиною. Я завжди була дещо стриманою щодо власної зовнішності: у мені ніколи не було чогось такого особливого, від чого не можна відірвати погляду в журналі, але у свій час мені все ж таки вдалося запаморочити кільком голову, голову Гала принаймні. Ноель мені колись дорікала за мою шкіру, яка має досить пристойний вигляд без особливого макіяжу, але з роками зморшки стали помітними. Можна було б сказати, що це характерно для мого віку, от тільки більшість із них з’явилася через недосипання. Та й із сивиною те ж саме, якщо вже на те пішло. Колись, може, я б та й пофарбувала своє волосся, як моя мама («Сивину добре видно на такому волоссі, як у нас», — сказала вона мені якось), але тепер звертати на це увагу однаково не було сенсу. Тож на противагу Кетрін я постановила: хай те срібно-каштанове волосся росте собі таким, як є.

— Ти змучена з дороги, — сказала я. — Ходи, проведу тебе до твоєї кімнати. Почувайся як вдома. — Ну і зніми із себе той безглуздий одяг і ті *підбори*. Відколи це Кетрін носить підбори?

Кетрін висмикнула свою сумку з моїх рук і перекинула її собі через плече.

— Знаєш, мамо, я приїхала сюди, щоб зрозуміти, що, у біса, сталося з татом. Я вже майже весь день згаяла в заторах, — відрізала вона й попростувала до будинку, а я пішла за нею, тягнучи за собою валізу.

За чотири роки, що ми тут жили, нам із Галом якось вдавалося тримати Кетрін якомога далі від будинку. На щастя, банальна байдужість Кетрін нам у цьому допомагала. Відтоді, як Кетрін поїхала до коледжу, стало зрозуміло, що то назавжди. Вона прагнула зробити свої візити додому якомога коротшими, навіть записувалася на літні курси в університеті, щоб не приїздити. Одразу після закінчення навчання дістала хорошу роботу й поринула в неї з головою, швидко просуваючись кар’єрними щаблями й присвячуючи весь свій час роботі. Так вона доросла до найвищої керівної посади у якомусь банку, і в неї тепер не було часу на відвідини. На початку жаль стискав нам серце, та мені не повертався язик її винити. З Галом у неї були складні стосунки, і хай як би Кетрін вдавала, було видно, що вона досі покладає на нього свій гнів. Проте, тільки-но зрозумівши, на яке життя ми приречені в новому будинку, я чітко проклала межу. Ноги Кетрін не буде в тому будинку. То занадто небезпечно, надто лячно. Ми з Галом якось жили там, то таке — ми знали, як впоратися з химерниками (ну, *я* знала); нам не було страшно (ну, *мені* не було); ми з усього вивели кінці (ну, *я* вивела) — але Кетрін — це інша річ. Я без проблем готова виліпити рай із найгіршого пекла, але, бодай би мене чорти вхопили, свою доньку я на це не підпишу.

Гал не дуже любив, коли я прокладала свої межі, але тут його було неважко переконати. Ми вигадали якусь напіввідмовку, коли вона вперше мала приїхати, і більше ніколи про це не згадували. Кетрін, зі свого боку, напівудала розчарування й теж облишила ту ідею. Ми говорили телефоном недовго, але регулярно, з розумінням приймали відмовки одне одного, щоб не проводити свята разом («Я святкуватиму Різдво із сім’єю Клер» або «Ми з твоїм батьком думаємо поїхати на свята в Мейн»), і ми обопільно удовольнялися такою угодою, бодай і з різних причин.

По правді, то був перший раз, коли Кетрін побачила наш будинок. Попри свій гнів, вона затрималася на вулиці й підвела очі, убираючи цю красу в себе.

— Боже, мамо. Який гарний будинок.

Я стояла поруч й усміхалася, стежачи за її поглядом. Синя й біла фарба виділяли будинок на тлі навколишніх пожовклих дерев, а башточка завжди вражала, незалежно від пори року. Будинок почасту був ще тою проблемою, але ніхто не міг перечити його красі.

— Так і є, — сказала я.

Ми зайшли всередину, і Кетрін пробурмотіла ще кілька таких рідкісних для неї компліментів.

— Натуральне дерево, — сказала я, коли ми підіймалися сходами. — І, зараз зайдемо до кухні — там є така старовинна плита, досі в робочому стані.

Кетрін ще щось захоплено муркотіла, але її інтерес уже згасав.

Щоб вибрати, у яку кімнату поселити Кетрін, треба було непогано так помізкувати. Кожен покій був по-своєму особливий. Перша спальня зліва манила своїм вишуканим каміном, от тільки то якраз у ньому Блайт було прикуто ланцюгами й спалено живцем. Вона любила собі подеколи виповзати з каміна, її шкіра була обпалена полум’ям, вуглисті кінцівки тягнулися підлогою, залишаючи за собою згарище. Як перестрінеш її — кинеться на тебе й заверещить, обвугленими пальцями дряпаючи твою щоку — таке собі враження. Саме через Блайт ми ніколи не розпалювали вогонь у будинку; вона перетворювала наші життя на пекло, коли ми там розгнітали: вищала, гупала дверима та вікнами й здіймала вихор, який гасив будь-яке полум’я. Проте не беруся їй дорікати.

У другій спальні чоловіка, який убив Фредріку, — того усміхненого дядька, Джаспера — знайшли мертвим у шафі. Він ще вбив Блайт — свою дружину, але за Фредріку було прикріше, зважаючи на значно приязніший характер наших стосунків. У газетах тоді писали, що Джаспер наклав на себе руки, але одного погляду на то зім’яте, зігнуте під неприродним кутом тіло досить, щоб зрозуміти, що то було не самогубство. Однак він не робив нічого такого, хіба що сидів увесь час у шафі, скорчившись, як мертвий павук. Коли відчинялися дверцята шафи, його голова падала на тебе, рот роззявлявся, оскалюючи ті самі блискотливі зуби, тепер уже потрощені. Одна зламана рука підіймалася, а в ній червона головка сірника між пальцями. Він черкав

ним по своєму зсохлому, потрісканому пальцю. Але сірник так і ніколи не загорявся. Я нечасто перетиналася з Джаспером. Розумієте, я не горіла бажанням знайомитися з ним ближче з огляду на те, що він зробив із Фредрікою і все таке.

Остання гостьова спальня була більш-менш у нормі, хоча вряди-годи там на стіні з'являлася велика рана, у якій виднілася якась чорна прірва, з якої сочилося щось дуже схоже на кров, але то аж ніяк не кров. Бог знає, що то таке, але я відчувала, що краще навіть не торкатися.

Тож буде друга спальня. Котре лихо менше, те й вибирають.

Кетрін, зітхнувши, кинула сумку на ліжко. Я затрималася у дверях з її валізою на сторожі, чи нема в кімнаті химерників. Зазвичай, Джаспер зникав на деякий час після освячення отця Сайруса, та краще не ризикувати.

Кетрін узяла телефон, щоб подивитися годину.

— Хочу піти сьогодні до поліційного відділку, подати заяву про зникнення людини, — мимохідь промовила вона, гортаючи електронну пошту.

— Може, сьогодні вже трохи запізно, люба, — відповіла я. — Це маленьке містечко, там уже, певно, нікого нема.

Кетрін писала електронного листа, майже не слухаючи.

— Когось та й знайду, — сказала вона в телефон.

— Вони однаково нічого не почнуть робити до завтра, — відповіла я.

Я почула, як телефон Кетрін *загудів* після надсилання листа. Вона втупилася в екран, поклавши одну руку на стегно.

— Чотири, сорок вісім, — пробурмотіла вона собі під ніс.

— До відділку десь зо пів години їхати, не менше, — сказала я. — Хіба ти ще не наїздилася за весь день?

Кетрін опустила телефон і заплющила очі.

— Трясця.

Думаю, так вона змирилася, що я мала рацію і що моя взяла. Вона постояла секунду із заплющеними очима, а потім знову кинулася в рух, здійнявши руки в повітря.

— Трясця. Гаразд, гаразд. Чорт забирай.

Вона навстіж розпорола свою сумку й стала витягувати одяг, визнаючи поразку.

Я затамувала подих, коли вона підійшла до шафи й ледь не вирвала дверцята. Від Джаспера не було й духу. Я видихнула.

— У вас тут є вішаки? — запитала Кетрін, оглядаючи шафу.

— Є, нагорі, — швидко відповіла я, прагнучи відтягти Кетрін від шафи. Я принесла їй кілька вішаків і дала їй розпаковувати речі. Дякувати Богу, що цієї ночі обійдеться без поліції, ну і за те, що химерники не показувалися. Ні то, ні інше не триватиме вічно, але бодай трішки спокою — то вже добре.

На кухні на мене чекала гаряча чашка чаю. Я піднесла її до губ.

— Дякую, Фредріко, — сказала я в порожнечу.

— Будь ласка, пані.

Навіть і не скажеш, звідки почулася відповідь Фредріки. Я їй дуже вдячна за таке затишшя.

Напередодні ми з Фредрікою зібрали всі пташині рештки з подвір’я і викинули їх у мішок для сміття, у якому раніше містилися кістки матері Еліаса. Кетрін не мала нервувати через птахів, так ще й за кілька днів вони починають приваблювати мурах. На подвір’ї лежало більше птахів, ніж я думала; збирати їх виявилося дуже копіткою роботою. Ми спалили птахів у багатті на задньому дворику, Фредріка тримала мішок відкритим, а я кидала кожен пернатий труп, один за одним, у вогонь. Разом ми дивилися, як птахи горять, як їхнє пір’я зникає в нікуди, а тіла тліють. Наші обличчя жевріли на вогні в сутінках, що поволі згасали. Десь усередині будинку вищала й ревіла Блайт, видираючись на стіни й дряпаючи нігтями стелю.

— Дуже мені боязко за Кетрін, — сказала я.

Фредріка щось пробурмотіла у відповідь, підштовхуючи палицею недогорілу пташку ближче до полум’я.

— Ще й дощок на дверях нема, — сказала я, дивлячись, як перо палахкотить у повітрі.

— По надобі знайдеш і в кадобі, — відказала Фредріка.

— Може, і так, — зітхнула я.

Ми стояли мовчки, уже смеркалося. Тепло від вогнища рятувало від холодного повітря. Полум’я потріскувало й плювалося в небо попелом. Тіла пташок шкварчали на вогні, пір’я вже повністю вигоріло, і в повітрі висів сильний аромат обвугленої птиці.

— Знаєш, чого ми давно не їли? — сказала я. — Засмаженої курки.

— М-м-м-м, — відповіла Фредріка. — Здається, у нас є курка в морозилці. Якщо пані звелить, можу приготувати її на вечерю.

— Було б непогано, — промовила я, ковтаючи слину. — З молодою картоплею?

— Авжеж.

— Ой, як смачно, — сказала я, беручи палицю Фредріки, щоб підштовхнути іншу тушку, уже майже догорілу. — Я *вмираю з голоду*.

Сьогодні я стояла на кухні, допиваючи чай, і оглядала залишки багаття на задньому подвір’ї. Воно палахкотіло десь зо годину, поки Фредріка готувала, а я дивилася, як птахи перетворюються на попіл. Яким приємним був той вечір. А курка яка була смачна!

Мої солодкі спогади перервав гуркіт і брязкіт, що долинав згори. *«Дідько»*, — подумала я, залишивши чашку на столі й вибігши з кухні. Ще надто скоро. Отець Сайрус *щойно* освятив будинок. Щоправда, він так і не встиг закінчити, та мені здавалося, що мине бодай тиждень, перш ніж усе знову вийде з берегів. Я помчала сходами. Хто там? Еліас? Його ще кілька днів не мало б бути. Та й Анжеліки теж — вона та її друзяки, як правило, узагалі зникали якнайдовше. Може, то Фредріка пригадала свою кривду? Ми ж домовилися про затишшя?

Галас долинав із кабінету Гала. Отже, то таки Еліас. І треба було мені викопувати його матір, думала я собі. Якщо навіть такі клопоти не гарантують бодай тиждень спокою, то нема сенсу з тих розкопок.

Я увірвалася до офісу, готова викласти Еліасу все, що думаю, навіть якщо й вийду з кімнати покусана. Однак замість млявої постаті Еліаса побачила Кетрін, яка смикала нижні дверцята книжкової шафи Гала.

— Кетрін, — сказала я із сумішшю здивування й полегшення, — що ти таке робиш?

— Усі ці двері, курва, *замкнені*, — прогарчала Кетрін, ще сильніше смикнувши дверцята.

— Слідкуй за язиком.

— Замкнено. — Вона потягнула за інші ручки. — Тут теж. — Потім ще інші. — Та вони всі, бляха, *замкнені*!

— Можна якось акуратніше, будь ласка?

Вона смикала за дверцята так сильно, що я аж уявила, як по них ось-ось побіжить тріщина.

— Якого біса тато все позамикав?

— Гадки не маю.

— Що в дідька він тут тримає?

— Не знаю. Чернетки рукописів? Примірники його книжок з автографами?

Що те, що інше було малоймовірним.

Кетрін, не встаючи, розвернулася й взялася за шухляди його столу.

— Вони теж, курва, замкнені. *Дідько*!

Вона так сильно вдарила обома долонями по стільниці, що аж стаканчик із ручками перекинувся.

— Господи боже, Кетрін, — випалила я, вражена її спалахом. — Стеж за язиком.

— Тут є десь ключ?

Вона почала ритися у предметах на столі Гала: у перекинутому стаканчику для ручок, маленькій тарілочці зі скріпками, стосі всіляких паперів. Її подальші емоційні спалахи нагадували ті самі дитячі істерики. Підвищені тони, різкі рухи, непохитне прагнення отримати бажане. Повернувшись додому від моєї сестри й виявивши, що Більбодава нема, вона перевернула всю кімнату догори дриґом і ще довго по тому, як ми сказали їй, що віддали його, шукала й гукала: «Де він? Де він?». Потім стала кидатися речами. І то їй тоді було вже сімнадцять, здавалося, мала б уже вийти з того віку.

— Він достоту десь тут.

Кетрін стояла, розмахуючи руками перед обличчям.

— І чому в цьому будинку так багато клятих мух?

— Кетрін, можеш трохи заспокоїтися?

Таке прохання ніколи нікого не заспокоює.

— *Курва*! — закричала Кетрін. — Курва, курва, *курва*!

Вона схопила стос паперів, зім’яла їх у руках і здійняла прицілюючись, щоби жбурнути через усю кімнату. Назріває істерика. Я пригнулася готуючись.

Потім, наче згадавши, що їй майже тридцять, Кетрін заспокоїлася. Вона поклала папери назад на стіл Гала безладним, зім’ятим клубком і зробила кілька довгих, глибоких вдихів, глибоко занурившиши пальці у волосся. Здавалося, ніби стримування себе від жбурляння всього навколо завдавало їй справжнього болю, але повільні вдихи помагали.

— Вибач, — сказала вона нарешті, не дивлячись на мене. — Мені шкода.

Я моргнула. То вже прогрес. Істерики Кетрін у дитинстві були справді легендарними як за тривалістю, так і за розпалом. Вона зовсім не вміла тримати себе в руках, втрачаючи розум, і саме мені доводилося або вгамовувати її, або перечікувати бурю. Гал завжди казав, що я надто швидко піддаюся на її істерики. Однак краще вже підкоритися вимогам Кетрін, ніж витримувати години її несамовитого шаленства. Скидається на те, що Кетрін таки навчилася охолоджувати собі душу, хоча її самоконтроль здавався хитким.

Я оговталася від шоку.

— Ти втомилася, — сказала я. — Увесь день у дорозі. Ти явно не в тому стані, щоб долати негаразди.

Я рушила до письмового столу, заваленого розкиданими олівцями та зім’ятими паперами; потім підійшла до неї, простягнувши руку, щоб покласти їй на спину й заспокоїти.

— За ніч нічого не станеться. Відпочинь.

Моя рука доторкнулася до її плеча, і я відчула миттєву радість від тепла її живого тіла, ну й від того, що після цього дотику не нахлинули жахливі спогади загибелі.

— Уранці голова свіжіша.

Кетрін усе ще загрузла руками у волоссі, але кивнула, роблячи довгі, зосереджені вдихи.

— Гаразд, — мовила вона. — Гаразд, ти маєш рацію.

Вона опустила руку й поплескала мене по плечу, дотик, який не стільки виражав вдячність за підтримку, скільки говорив: «Гаразд,

мамо, досить». Я забрала руку з її плеча, а вона опустила обидві руки до боків, нарешті зустрівшись зі мною поглядом.

— Час вечеряти. У тебе тут є щось поїсти?

Я усміхнулася.

— Є ще трохи смачної засмаженої курки.

***

Курка й справді була смачна, навіть розігріта.

Я поралася біля плити, поки Кетрін переодягалася і, ймовірно, надсилала нові листи. Фредріка тинялася по краях кухні, шепотіла кулінарні поради та інструкції щодо роботи зі старовинною плитою.

— Знаєш, може, краще відпочинь собі, — шепнула я їй.

— Хай пані візьме чашку зі смальцем у морозилці. З ним курка не засохне, — відповіла вона.

Через якийсь час до мене приєдналася Кетрін. Вона нарешті позбулася свого професійного образу, одягнувши сірі штани й футболку з написом *Sex Pistols*, і тепер значно більше нагадувала ту Кетрін, яку я пам’ятаю, — швидку на язик юначку, таку енергійну й зухвалу. Кетрін знайшла в коморі пляшку червоного вина. Саме її вона, певно, й очікувала знайти, та однаково розчарувалася. Вона схопила її за горлечко, показуючи мені.

— Тато взявся за старе? — запитала вона, та мені не хотілося відповідати.

— Може, то ще з новосілля лишилося, хтось подарував, — сказала я, і не збрехала. Наша агентка з нерухомості принесла її невдовзі після того, як ми переїхали. Не маючи бажання пояснювати десятиліття родинних чвар, пов’язаних із цим, я сховала пляшку в комору. Сам факт, що її ніхто навіть не чіпав увесь той час, свідчив радше про нелюбов Гала до червоного вина, аніж про його відданість тверезому способу життя.

Після вечері ми розвалилися у вітальні, обабіч котрогось вінтажного дивану, і насолоджувалися дрімотою, яка частенько налягає після великої трапези. Кетрін обхопила пальцями вже свій третій келих вина,

покручуючи його й час від часу опускаючи ніс до келиха, щоб вдихнути аромат, перш ніж зробити ще один ковток. Десь у підлітковому віці, коли Кетрін поїхала до коледжу, вона побачила, як пити вино з елегантним виглядом. Видів Бог, від нас із Галом вона такого точно не навчилася.

Кетрін, мабуть, познайомилася з алкоголем у коледжі. Незважаючи на її схильність до панк-року та бунтівничу натуру, Кетрін узагалі не пила у свої підліткові роки. Так, вона була запальна й нестримна, але, скільки я знаю, їй навіть пива не кортіло пригубити на вечірках. Мабуть, вона рано засвоїла урок про наслідки певних звичок і натомість вирішила зануритися в науку, щоб відгородитися від усього цього. Якось я сказала, що пишаюся нею за такий вибір, а та лиш звела очі вгору. Та на якомусь етапі вона, схоже, вирішила, що ця звичка не така вже й жахлива.

— Курка дуже смачна, — сказала Кетрін, уткнувшись носом у свій келих. — Дуже соковита.

— Просто додала до неї трохи смальцю, — зауважила я.

Кетрін пробурмотіла щось у відповідь і взялася за вино.

Ми сиділи в тиші, якщо не зважати на дзижчання якоїсь мухи.

Коли я була вагітна Кетрін, то дуже зраділа, як дізналася, що в мене буде донька. Я завжди боялася народжувати дітей, особливо з огляду на той хаос, який ми з Ноель пережили в дитинстві. Наш батько зі своїми примхами вимагав більше уваги, ніж ми з Ноель разом узяті, що робило його просто ще однією дитиною під опікою моєї матері. Та сама перспектива дівчинки звучала захопливо. У дитинстві Кетрін була моєю маленькою тінню, бігала зі мною у справах, плакала, коли мене не було поруч. Приємне почуття.

— Як Клер? — запитала я. Треба було користатися можливістю більше дізнатися про життя своєї доньки, перш ніж та знову порине в роботу, електронну пошту й пошуки батька.

— Ми розійшлися, — сказала Кетрін у свій келих.

— О, мені так шкода, Кетрін.

— Що ж поробиш.

Повітря стало напруженим. Треба діяти обережно. Якихось п’ять чи шість невдалих кроків — і буде вибух істерики.

— А коли?

— Кілька місяців тому, — відповіла Кетрін.

Кетрін гуляла з Клер десь зо кілька років, хоча Кетрін не розвідала нам про неї, поки в них не було серйозних стосунків, тож, може, і довше. До Клер у Кетрін були й інші стосунки, якісь серйозні, інші не дуже, але кілька місяців — то гора. Цікаво, що було спільним знаменником для всіх цих коротких стосунків. Може, усі ті жінки були типажем Кетрін? Чи Кетрін просто не горіла бажанням до чогось справді серйозного? Може, причина у вимогливому характері Кетрін або в її істериках, яких не витримала б жодна жінка, ну, крім її матері? Чи це щось глибше, якась внутрішня незагоєна рана, яку ми з Галом завдали їй, попри наші найліпші старання?

Тривалість стосунків Кетрін і Клер вселяли надію. Кетрін потрохи вгамовувалася, облаштовувала своє життя. Вона завжди дуже добре відгукувалася про Клер, щоправда у своїй насторожливій манері. Проте всім, хто знав Кетрін, — а я б сказала, що знаю її досить добре, — було зрозуміло, що вона дуже дорожить Клер, більше, ніж будь-ким іншим.

— Вона забрала свої речі, — відповіла Кетрін, хоч я і не запитувала. — Тепер вона живе десь ближче до своїх батьків.

— З тобою… усе гаразд?

Я не знала, як вона розцінить таке запитання. Ми з Кетрін ніколи не говорили про її почуття в контексті романтичних стосунків, навіть у підлітковому віці. Звісно, у той час у нашому житті були дещо нагальніші проблеми, мені навіть важко було пригадати, чи гуляла Кетрін із кимось у підлітковому віці. Мабуть, так. Я просто забула.

— Я в порядку.

Кетрін зробила довгий ковток вина, та й на тому край.

Ще з малих літ Кетрін більше скидалася на Гала, ніж на мене. У неї було його темне волосся, його напружена щелепа, його пронизливі очі. Та й характером вона вдалася радше в нього, завжди воліючи встановлювати правила, а не дотримуватися їх. Та тепер, дивлячись за

нею на дивані, я побачила, що, хай там як, а вона таки дуже схожа на мене, її жорсткі риси із часом зм’якли, а на обличчі з’явилися зморшки, як і в мене. І те, як вона підсвідомо посмикувала себе за вухо — це ж моя відмінна звичка. Який же цікавий сам факт, що вона так мимоволі підхопила таке моє дивацтво, і за весь цей час воно ніде не зникло, навіть попри відстань як географічну, так й емоційну.

— Пам’ятаєш, як Більбодав вибрався з клітки? — запитала Кетрін.

Занурена у власні думки, я була більше вражена почути її голос, ніж самим змістом запитання. І все ж кліпнула очима.

— Що? — запитала я.

Кетрін знизала плечима.

— Щось таке собі згадала, — пояснила вона. — Я просто якось подумала про нього. Днями показували якийсь документальний фільм про природу. Диктор згадав, що удави люблять мати всякі схованки, і я подумала: *Ще б пак*. — Вона подивилася на мене. — То що, пам’ятаєш?

Я хихикнула.

— Так, пам’ятаю. Ти вийшла зі своєї спальні з таким винуватим виглядом, що я аж подумала: *Тепер-то вона дійсно вичворила щось серйозне*. З твого вигляду я б сказала, що ти, певно, когось вбила.

— Просто я думала, що то ви *мене* вб’єте, — відповіла Кетрін. — Я ледь не зомліла, поки вам говорила. То було навіть *гірше*, ніж камінг-аут.

— Ти просто стояла там із таким виглядом, ніби ось-ось станеш зізнаватися в серійних підпалах, мені серце обірвалося. А потім ти сказала, я це достеменно пам’ятаю: «Він вирушив у несподівану подорож», — одночасно сказали ми з Кетрін, і обидві лягли зо сміху.

— Я навіть не зразу збагнула, про кого ти взагалі *говориш*, — сказала я.

— А потім ти пішла до моєї кімнати, щоб *побачити* самій, — підхопила Кетрін, — ніби я б якось не помітила півтораметрову змію у клітці.

— Ми поставили весь будинок догори дриґом, шукаючи його. — Я розсміялася, уявивши як ми в паніці носимося будинком. — І кликали

його на ім’я, заради Бога, ніби то собака.

— Більбодаве, Більбодаве, — мавпувала Кетрін, клацаючи язиком об піднебіння. — До мене, хутко.

— Хіба важко знайти таку гігантську змію, — сказала я. — Та скільки ми змарнували часу? Кілька годин?

Очі Кетрін засяяли. Її келих із вином загойдався.

— І… а пам’ятаєш…

— О-о, пам’ятаю. — Я вже давилася зі сміху. — Твій батько… вискочив зі свого кабінету, як ошпарений…

— З таким криком…

— Десь на цілих дві октави вгору…

— Той клятий… гобіт… мало не вкусив мене!

Кетрін засопіла, беручись за живіт. Її сміх був заразливий, і я з радістю полягла його жертвою. Якісь кілька хвилин кімната була повна реготом та періодичним чмиханням Кетрін. Гал був неабияк розлючений через Більбодава, і наша зімпровізована пошукова група на ту пору керувалася більше страхом, аніж веселощами. Мені аж камінь із душі впав, було приємно бачити, як Кетрін забарвила той спогад гумором, хоча так легко було б надати йому звичний похмурий відтінок, властивий багатьом її підлітковим спогадам. Скривджений Більбодавом у своєму кабінеті, Гал таки зумів переконати мене позбутися змії, та сьогодні краще цього вже не згадувати.

Кетрін протерла очі та ніс, досі хихикаючи. Вона зробила ще один ковток вина, яке вже добре так вивітрилося від тривалого збовтування. Через деякий час її смішки, зітхання й сопіння затихли.

— Клер казала, що я весь час ходжу надута.

Таке раптове зізнання Кетрін налякало мене більше, ніж будь-хто з химерників у будинку. Я затримала на ній свій погляд, не кліпаючи, без слів. Вона втупилася в далечінь, стискаючи келих, як захисний талісман.

— Вона сказала, що жити зі мною — це все одно, що ходити по мінному полю. Ніколи не знаєш, коли буде вибух. Сказала, що втомилася. — Рот Кетрін сіпнувся, на обличчі відбився сум. — Сказала, що з неї досить.

Мені теж знайоме це почуття.

— У неї тепер нова дівчина, — сказала Кетрін сповненим жалю голосом. — Якась довбана психотерапевтка чи щось таке. Певно, вона більш врівноважена, ніколи не злиться, сто відсотків.

Я хотіла запитати, звідки вона це знає, але передумала. Її реакція була б не веселою, а все залежало від мого наступного кроку.

— Я намагалася, мамо. Справді намагалася. — Очі Кетрін знову засяяли, але вона не сміялася. — Я знаю, яка я. І не хочу бути такою. Я вже бачила, що… — Вона махнула рукою, ніби хотіла стерти речення, яке ненароком почала. — Я ходила до психолога. Пила ліки. Кинула пити. Якось здавалося, що мені стає краще. Та щось на це не схоже.

За ніч Кетрін розповіла мені більше, ніж за всі свої дорослі роки. Я зовсім розгубилася, а вона навіть не підводила на мене очей. Я хотіла торкнутися рукою до її плеча, якось розрадити її, але в цьому будинку краще тримати руки при собі.

Сльози стікали зі щік Кетрін. Вона допила вино великим ковтком, а потім витріщилася на келих ворожим поглядом. Її губи наповнилися темно-бордовим відтінком.

Урешті її очі, яскраві й червоні на краях, вгледілись у мої.

— Я боюся стати такою, як він, — сказала вона.

З малих літ Кетрін можна легко заспокоїти. Зазвичай, вона чогось хотіла, треба було просто їй це дати. Іграшку? Без проблем. Печиво перед вечерею? Не дуже доцільно, але чому б і ні?

Півтораметровий удав, який їсть заморожених мишей і вряди-годи дає драла? Звучить весело! Хай що забажає — я їй принесу, забинтую подряпані коліна, скажу, що все буде добре — і не збрешу. У мене не так багато життєвих місій, і ніколи не бачити сліз Кетрін — певно, найважливіша. І зараз я з ганьбою сіла в калюжу.

— Кетрін…

Вона жестом показала на свій порожній келих, грубо зімітувавши сміх, ніби кажучи: *Хіба потрібні ще якісь докази?*

— Кетрін.

— Я знаю, що ти *однаково* мене любиш. — Її рот смикнувся. — Але чи полюбить хтось інший?

Настав час моєї репліки. Десь усередині мене були правильні слова, які треба знайти, слова, які все виправлять, які здолають сльози. Щось, чого їй не дасть психолог (чи ходила вона до *психолога*?), або ліки (чи приймала вона *ліки*?). Ті слова були десь у давній книжці, захованій далеко на книжковій полиці мого розуму й вкритій пилом. Я десь загубила її. Може, викинула її ще роки тому, не замислюючись.

Надто пізно. Кетрін утопила в собі горе, похитавши головою і різко видихнувши.

— Хай там як. — Здавлений сміх став стрічкою, яка на ґудз зав’язала цю мить, щоб більш ніколи її не розв’язати. — Можна вже й допити вино.

Вона підхопилася з дивану з келихом у руці й попрямувала до кухні, витираючи очі. Вочевидь, відмова від спиртного сьогодні вже не в планах.

Жодні слова не можуть виправити ситуацію. Кетрін набридло гратися в «покажи та розкажи»[3], і вона забирає свої іграшки додому, щоб погратися наодинці, як вона часто воліла. Та я досі перебирала свою пам’ять, шукаючи, як би поліпшити її стан. Роки досвіду ж не забудеш.

— Мамо, — почувся голос Кетрін із кухні, — ти в курсі, що в тебе на плиті чайник закипів?

Чорт забирай, Фредріко. От тобі й роки досвіду.

— О, гм… авжеж. — Брехню видно наскрізь. — Вода. Для чаю.

— Ну, вона вже кипить-кипить. Думаю, досить. Я зніму чайник із плити, добре?

— Так, люба, авжеж.

Кетрін повернулася до вітальні. Вона стояла на порозі, допитливо дивлячись на мене.

— Вибач. Просто боюся лишати щось на плиті, коли ми так далеко від кухні. От така в мене примха.

Авжеж, я знала про це. Тому що то *моя* примха. У дитинстві Кетрін бачила, як я метушуся над плитою, боячись навіть на секунду залишити каструлі без нагляду. «Не грайтеся з вогнем», — казала я Кетрін і Галу, а ті лиш зводили очі під лоба. А скільки разів Кетрін смажила собі грінки із сиром і вибігала з кухні на секунду прихопити

щось з іншої кімнати, так вона завжди казала, — як я одразу ж кричала: «Не залишай плити без нагляду!» — І не полічити.

— Я знаю, люба.

Плита не лишилася без нагляду. Там була Фредріка.

Кетрін дивилася на мене так само, як я колись дивилася на неї, коли їй було чотири рочки, тоді вона сказала мені, що сама здатна з літрового глечика налити собі молока в миску з пластівцями.

— Хочеш чаю? — запитала вона.

Я зітхнула й підвелася з дивана. Я *не* хотіла чаю, та на кого була б схожа, якби відмовилася? На схиблену жінку, яка загріла воду для чаю, якого навіть не планувала пити, так ще й забула про це все. Пізніше таки поговорю з Фредрікою, хай трохи пригальмує з тим чаєм. Їй явно це не сподобається, але заради мене вона вже якось погодилася триматися чимдалі від Кетрін, еге ж?

Та коли я зайшла на кухню, то побачила, що Фредріка залишила нам два пакетики ромашкового чаю і банку меду, тож нема на що жалітися.

3 Популярна шкільна гра в англомовному світі, де дитина приносить певний предмет (зазвичай улюблену іграшку) і розповідає його історію.

7

На все свої правила. Усьому можна дати раду.

Коли ми з Галом дізналися, що освячення отця Сайруса на довго не вистачить, довелося знайти власний вихід. А точніше, *мені* довелося знайти вихід; до розв’язання проблем у Гала голови не було. Я ж була в цьому профі.

Річ у тім, що кожна ситуація, хай яка незвична, має свої правила. То можуть бути дивні правила, і їх часто важко зрозуміти, та якщо їх засвоїти, то можна легко дотримуватися. І все буде добре.

Обвуглений труп жінки, що виповзає з каміна з кігтями замість рук, кричить і залишає попелясті сліди на стінах, якщо розпалити там вогонь? Ну то не треба палити. Легко. Узимку вогнища прекрасні, звісно, але не сильно потрібні. Можна обійтися й без них.

Птахи скручують собі шию об чисті вікна щодня і щоночі? Ну то зняти геть годівнички. Менше птахів прилітає поїсти — менше птахів учиняє гучні й жорстокі самогубства, які в мирний пополудній час лякають усіх до смерті. Авжеж, усі мріють про пишне подвір’я, повне цвірінькання перистих пташок, та в тих мріях щось нема понівечених, заселених мурахами пташиних трупів. Треба йти на компроміси. На все є свої правила.

Хлопчик із молочно-білими очима, що витає в офісі Гала й кусає кожного, хто наблизиться? Здавалося б, тут правило просте — не підходити на відстань укусу. Але Гал хотів знайти більш надійне рішення. То вже непросто, тим паче, що хлопчик узагалі не розмовляє. Треба буде розкопати якусь інформацію, кілька разів з’їздити до місцевої бібліотеки, переглянути старі газетні вирізки. Так, це не найкращий варіант, та й усе це більше скидається на поведінку трохи схибленої людини, але вирізки кидають світло на матір хлопчика, тож

то вартує кількох здивованих поглядів. Так, відкопувати її аж ніяк не найкращий варіант перебути день, і її кістки не позбудуться його назавжди, але тимчасове рішення — це таки рішення. Приємно знати, що в тебе є якісь важелі впливу. Контроль — це важливо.

Деякі проблеми здаються проблемами, але насправді вони не є проблемами. Поява дітей у вересні, Анжеліка та її друзяки — то взагалі не проблеми. Вони з’являються одне за одним і тицяють пальцями на підвал. У декого *дуже* страшні рани, на них неприємно дивитися, та неприємно — то не згубно. Не дивуйтеся, але не всяке неприємне шкодить, якщо брати слово «шкода» в буквальному сенсі. Правило таке: ігноруй дітей і ходи обік них, а не *крізь* них, бо це не лише неввічливо, а й часто спричиняє досить сильну блювотну реакцію.

Джаспер, скалічений чоловік у шафі нагорі, теж не проблема. На нього, звісно, важко дивитися, але він ніколи не виходить із шафи, а сірник, який він тримає в тих потрощених пальцях, ніколи не загоряється, хай скільки він ним клацає. Злочини, які він скоїв із Фредрікою та Блайт роки тому, справді жахливі, але толерувати й схвалювати — це зовсім різне. Люди і не з таким жахом уживалися, тим паче, коли є правила.

Однак деякі проблеми не розв’язати, і тоді єдине правило — змиритися. Візьмімо, наприклад, кров, що стікає стінами щороку у вересні. Логічно було б узяти собі за правило прибирати її, але то не дуже дієво. Тож правило таке: просто нічого не робити. Авжеж, можна зловити наукову іскру й дослідити, як далеко кров стікає протягом дня, але врешті-решт, яка із цього користь? Ну знатимеш ти, скільки там крові на сходах, та хіба від цього вона кудись зникне? Найкращий вихід — просто намагатися обходити кров і не залишати кривавих слідів. Ми ж не хочемо робити собі гірше.

У вересня теж немає рішень завдяки господарю Вейлу, що засів у підвалі. Так, освячення отця Сайруса полегшує страждання, як аспірин від мігрені, але вересневий шторм досягає суші щороку, секунда в секунду. Усе повторюється: починається з крові та стогонів, які потім переростають у густі криваві водоспади та крики. З’являється

Анжеліка, а за нею щораз більше і більше її маленьких друзяк: потрощені, понівечені тіла дітей, що гасають будинком, тицяючи пальцями. Фредріка сама не своя, Блайт розлючена, усе виходить з-під контролю. Будинок стає провідником хаосу. Витівки химерників стають дедалі жорстокішими. Мало що можна вдіяти. Краще бути насторожі й приготуватися до удару.

Але не все так складно. Бувають хороші часи, коли всі спокійні, а до вересня ще кілька місяців. Бувають миті, коли від Еліаса легко ухилитися, птахи не надокучають, а Фредріка готує вечерю й не проти, якщо я допоможу з картоплею. Таких митей майже достатньо, щоб повірити у свій успіх, що таки вдалося перетворити будинок на напівпристойне житло без криків, закривавлених стін і замордованих дітей. Авжеж, ніщо не триває вічно: вересень завжди не за горами, достеменно за розкладом. Проте, якщо дотримуватися правил, приємні часи стануть ще приємнішими.

Але є ще підвал. Єдине правило для підвалу — не спускатися туди. Треба слідкувати, щоб сторінки Біблії з того боку не відклеїлися від дверей, щоб не було видно щілин. Двері завжди мають бути зачинені та забиті дошками. Відчиняти двері заборонено, навіть на шпаринку. І не дай Боже у вересні.

Ці правила підтримують порядок. З ними життя терпиме. Згодом побачите, що навіть найбільш нестерпні речі до певної міри можна стерпіти. Треба лиш знати, як до них ставитися. Знати, під яким кутом глянути. Та швидко собі затямити, що можна робити, а чого не можна, і так жити.

На все є свої правила. Усьому можна дати раду, навіть цьому.

8

Коли я прокинулася наступного ранку, машини Кетрін уже не було. Найімовірніше, вона поїхала до поліційного відділку й не стала чекати на мене. Я зиркнула на годинник — п’ятнадцять по дев’ятій. Вона палала жагою.

Фредріка поралася на кухні, користуючись відсутністю Кетрін і наспівуючи собі пісеньку. Вона приготувала для мене чай і грінки, а на столі розклала цілий асортимент джемів.

— Схоже, дочка пані пішла в поліцію, — сказала вона, не відриваючись від витирання тарілки.

— Мабуть, хоче подати заяву про зникнення людини. — Я сьорбнула чаю. Англійський сніданковий чай із двома шматочками цукру. Мій улюблений. — Хай її Бог береже, так сильно старається.

Фредріка ледь чутно хмикнула. Склалося враження, що вона не сильна прихильниця Бога. Щоправда, будь я на її місці, то була б такою ж. Вона продовжувала витирати посуд, поки я намазувала грінку джемом, сьогодні ожиновим. Це нагадало мені про те, як ми з Галом колись уживалися разом на кухні, я щось готувала, він нарізав овочі, а іноді просто читав книгу за столом. Ось так проводили час разом, не звертаючи особливої уваги одне на одного.

— *Спи-но, пташечко. Не плач,* — заспівала Фредріка. — *Матуся поруч, усе гаразд.*

Коли я прокинулася вранці, на стіні просто над моєю головою була бордова мазка. Я стала на матрац, щоб краще роздивитися. Кров. Крапля просочилася звідти. «Лайно», — промовила я вголос сама до себе, а втім, знаючи той будинок, хтось ще мене достоту почув. За кілька днів кров потече по стінах. А потім взагалі стікатиме вниз

сходами густими водоспадами. Кетрін тут надовго? Схоже, що так, якщо тільки не станеться диво. А тут чудес не буває.

— *Ти не журись. Той біль мине.*

Я сподівалася, що освячення отця Сайруса відверне бурю на тривалий час. Може, передчасне завершення його ритуалу послабило дію молитов, як задавнені ліки. Чи то річ у дошках, знятих із дверей підвалу, і тепер між нами й господарем Вейлом на одну перепону менше. Хай там як, прибити дошки назад на двері то не варіант, поки Кетрін тут, а вмовити отця Сайруса на ще один візит ще довго не вийде. Треба стояти на своєму.

— *Твоя сестричка жде тебе*, — співала Фредріка.

Я доїдала грінку, перехилившись через стільницю.

— Не хочу, щоб Кетрін вплутувала в це все поліцію. Зараз як стануть нишпорити будинком.

— По надобі… — почала Фредріка.

— Знайдеш і в кадобі, — закінчила я. — Знаю.

Фредріка глянула на мене краєчком ока — своїм зірким оком — і усміхнулася.

— *Ні, вона не у своїм покої. Вона обернулася в прах*, — продовжувала Фредріка співати. — *Та до голубки ти ще побачиш шлях.*

З вітальні почулося постукування.

— Ваша подруга, — сказала Фредріка. Вона забрала мою тарілку, а я пішла з’ясовувати. Дійсно, там була Еді, притиснулася обличчям до вікна вітальні, зазираючи всередину.

— Як Кетрін? — запитала вона, коли ми сіли в крісла-гойдалки надворі. — Щось не бачу її машини.

— Вона вранці поїхала, — сказала я, — подати заяву про зникнення.

Еді мугикнула.

— Вона вже як вчепилася, то не відпустить.

— Так і є.

— Бачу, мухи нікуди не ділися. — Еді відхилила голову назад, щоб зазирнути у вітальню.

Я застогнала.

— І не кажи. Вони вже там назавжди оселилися.

— Певно, відкладають яйця. — Еді зморщила ніс.

— Вони вилізли зі священника, — зазначила я. — Коли він завис у повітрі. Хіба вони можуть розмножуватися, як звичайні мухи?

Еді замислилася.

— Цікаво. А ти думаєш, що ні?

— Хто там знає? Загуглити таке не вийде.

— Ну, так.

День мав би бути погідним, небо блакитне, лише кілька хмар. Удалині чулося щебетання пташок. Значно краще, ніж слухати, як птахи б’ються об будинок.

— Кров знову тече, — сказала я.

— О, Боже. — Еді глянула на мене зі скорботним виразом обличчя. — Ще ж зарано, ні?

Я кивнула.

— Думаєш, це якось пов’язано з… — Еді помахала пальцями біля рота, мавпуючи мух, що вилітають звідти.

Я знизала плечима.

— Може, той будинок потрохи виробляє імунітет до релігії.

Еді пирхнула.

— От буде весело, *га*?

Решту ранку ми з Еді провели на ґанку, гойдаючись, теревенячи й сміючись. На якусь мить я навіть забула про весь хаос, який панував у будинку за моєю спиною. Довіку буду вдячна Еді за її дружбу.

До того, як ми переїхали сюди, до того, як на нашому шляху постали життєві й шлюбні проблеми, ми з Галом теж от так розмовляли й сміялися. Ми з Галом чудово ладнали. Могли говорити годинами про що завгодно, від підводних каменів церкви до зносу платівки на сорок п’ять обертів на хвилину. Звісно, так склалося наше життя, що з роками ми говорили й сміялися все рідше і рідше. Коли Кетрін поїхала до коледжу, усе знову почало налагоджуватися ще до того, як ми купили будинок. Ми ніби наново закохалися. А потім переїхали сюди, і хай тем для розмов тут у рази більше, дотепними їх не назвеш.

Пополудні Кетрін із пронизливим скрипом заїхала на під’їзну доріжку й потім грюкнула вхідними дверима. Зі своєї майстерні, де я

сиділа з пензлем у руці, утупившись у чисте полотно, я чула, як вона тупотить будинком. Дарма я собі думала, що встигну попрацювати до того, як Кетрін повернеться додому й почне перевертати його догори дриґом. Правильно кажуть: не плекай рожеві мрії.

— Клята провінційна поліція, — кричала вона в нікуди. — Ні на що не здатна.

Я зітхнула на полотно. Що ж такого намалювати? Повний ступор, ніщо, крім дитячих облич, у голову не лізе.

Кетрін стала у дверях моєї майстерні. Хай я і була до неї спиною, але достеменно знаю її вигляд. Руки складені, обличчя перекошене від злості, очі палають вогнем.

— Певно, вони прийняли заяву лиш для того, щоб я нарешті від них відчепилася.

— Ти написала заяву? — Я постукала пензлем по губах.

Може, хай буде широко усміхнена дитина, яка грається на червоному полі?

— Заслуги копів тут нема. Я їх фактично примусила. Хіба то не їхня *робота*?

— Але тобі вдалося. Це добре.

На передньому плані намалюю дитину, але яка вже не грається. А на задньому плані — чоловіка із широкою усмішкою. Дитина дивиться через плече на чоловіка. Червоне поле.

— Виявляється, *дорослі чоловіки* можуть просто *піти*. Вважати «зниклими» можна тільки *дітей*. Виявляється, немає значення, якщо вони не відповідають на телефонні дзвінки і їх не бачили тижнями. Виявляється, зникнути безслідно — це право дорослих.

— Твій батько явно скористався цим правом.

Тепер у мене перед очима були лише двері. Двері до підвалу, якщо точніше. Також червоні. Я похитала головою над полотном. Надто банально.

— О, там половина даних неправдива. Я хіба на кілька питань знала відповідь.

— Могла б піти з тобою, — сказала я, — якби ти дочекалася, поки я прокинуся.

— Ну, так. Що ж тепер. — Кетрін промовчала, та її думка легко читалася: «У тебе був місяць, щоб залучити поліцію, але ти цього не зробила. Більше мені від тебе нічого не треба». — Сказали, що завітають десь за кілька днів, хочуть поговорити з тобою. У них є кілька запитань.

Тепер усе стало червоним. Нема більше поля, усе полотно вкрите насиченими, густими червоними мазками.

— О, — озвалася я, удаючи байдужість. — Кажеш, завітають?

— Так. Але Бог знає, коли. Сказали, що зателефонують завчасно. Якщо забудуть, то я…

— Я сама поїду до відділка, — сказала я, може, трохи поспішно. Та хто знає, що тут уже коїтиметься, коли приїде поліція? Вони, певно, захочуть оглянути кожен куточок будинку. Не думаю, що копи будуть у захваті від крові, що стікає по стінах моєї спальні, навіть якщо та не належить Галу. А що як вони натраплять на Фредріку, ходяче місце злочину? Що як Еліас повернеться й покусає когось із них? А як захочуть спуститися в підвал? Ні, добром це не закінчиться.

Кетрін сиділа в телефоні, щось набирала.

— Ні, — байдуже мовила вона. — Вони сказали, що приїдуть сюди, щоб поговорити з тобою. Напевно, тому що тут його бачили востаннє.

Я поклала пензель. Про картини в осяжному майбутньому доведеться забути.

Кетрін покінчила з телефоном і поклала руки на стегна, як якийсь супергерой.

— Що ж, — сказала вона, — не хочу марнувати день. Піду подивлюся, що є в татовому кабінеті, — додала вона й пішла, розвіваючи за собою свій уявний плащ.

Щойно вона відійшла, у вікно врізався птах, залишивши по собі невеликі сліди крові та пір’я. Я аж підскочила.

***

Коли я піднялася нагору, навівши лад у своїй тепер забутій до жовтня майстерні, Кетрін уже розбирала на гвинтики кабінет Гала. Вона

приклякнула за його столом, відсуваючи папери вбік і риючись у шухлядах. Схоже, Кетрін якось примудрилася зламати замок, лиш надіюся, що дерево ціле, бо наскільки я знаю, ключ вона так і не знайшла. Кетрін дістала із шухляди жменю паперів і похапцем пробіглася по них очима.

— Пусто. Шлак. Непотріб.

Вона грюкнула паперами по столу, навіть не зауваживши, як близько поставила їх до краю. Ті розлетілися на підлогу, і я аж здригнулася. Кетрін піде, а я потім ще то все за нею мушу прибирати.

— Моя допомога потрібна, люба?

Я крадькома підібрала впалі папірці, намагаючись скласти їх у стіс. Треба прибрати, поки то не побачила Фредріка. У неї і так достатньо клопотів.

— Можеш знайти той клятий ключ.

Кетрін прогортала ще одну купку паперів, потім жбурнула їх на стіл так, що ті сковзнули поверхнею і полетіли на підлогу переді мною.

Я нахилилася, щоб підібрати папери, і поклала їх у стіс, до інших.

— Тут я не сильно поможу. Я навіть не знала, що він замикав ті шафки.

Кетрін зникла за столом. Вона обома руками витягала із шухляд усяке сміття та безладні кабелі, розкидаючи все в боки.

— А я про що, отже, він щось та й приховував.

— Він завжди ретельно стежив, щоб хто зайвий не зайшов до його кабінету.

Це одна з причин, чому Галу так не подобався Еліас — той ніяк не хотів забратися з його кабінету.

— Але ж у нього не все було під замком, чи не так?

Якщо чесно, то я не дуже впевнена. Я ніколи не пхала свого носа. На відміну від Еліаса, до мене дійшло з першого разу, і я трималася якомога далі від кабінету Гала. Так було просто легше.

Кетрін закінчила із шухлядою і перевела свою увагу на саму стільницю. Вона зіштовхнула на підлогу ще більше паперів. Потім відсунула монітор Гала вбік так, що я здригнулася.

Вона підняла клавіатуру й струсила шар пилу, що осів на ній. Махнула рукою перед обличчям, стримуючи чхання.

— Ви тут бодай колись прибираєте? — запитала вона, хапаючи стаканчик із ручками зі столу й перевертаючи його догори дриґом. Ручки застукотіли по столу, а потім упали на підлогу.

Я заплющила очі, зробила глибокий вдих і порахувала до десяти. Намагалася не думати про те, як би розлютився Гал, якби побачив цю сцену.

Кетрін підняла зі столу тацю для листів і витрясла з неї все на підлогу. Ще більше паперів розлетілося по підлозі в клубах пилу. «Ромашковий чай, — забажала я з надією, що Фредріка вміє читати мої думки. — Коли все це закінчиться, я хочу чашку ромашкового чаю».

Кетрін сіла позаду столу. Вона зиркнула на той свій безлад.

— До сраки то все, — за мить сказала вона, підхопилася з підлоги та рвонула геть із кімнати.

Я спокійно зібрала ручки й поклала їх назад у стаканчик. Коли Кетрін відкинула її вбік, таця для листів розлетілася на шматочки і я пригледілася до уламків, намагаючись припасувати верхню частину таці до нижньої. Так ніби маленька пластикова засувка зламалася, але, може, якщо склеїти…

Кетрін увірвалася до кімнати.

— Мамо, ти забула, що на плиті кипить вода?

Для ромашкового чаю, сподіваюся.

— Хай там як, я вимкнула газ. Серйозно, мамо, треба бути більш обачною.

Голова Кетрін явно була чимось затуманена, вона ніби навіть не чула власних слів. Натомість попрямувала до шафок за столом Гала, розмахуючи чимось у руці.

Лом.

Я аж впустила тацю з листами. Та розкололася ще більше.

— Якого біса, Кетрін? Де ти це знайшла?

Я сховала його собі під раковиною після невдалого освячення підвалу. Вона що, уранці рилася в кухонних шафах? Вона тут кожен куточок хоче облазити?

— На кухонній стільниці, мамо.

Вона приклякнула біля шафки. *Чорт забирай, Фредріко*. Треба буде нам ще раз переговорити, що є «поміччю», а що ні.

Кетрін приклала лом між дверцятами. Вона вдарила по загнутому краю долонею, міцно встромивши гостре вістря. Я побачила, як дерево довкола заскреготіло й дало тріщину.

Я кинулася в її бік.

— Кетрін…

Кетрін прокрутила гостре вістря руками, і воно ще глибше вп’ялося в щілину між дверцятами. Я почула тріск — і з дерева стали розлітатися друзки.

— Господи, — вигукнула я. — *Обережніше*.

Стільки грошей пішло на ті шафки. Вони були саме такими, як хотів Гал: зі щільного світлого дерева, з вирізаним ззовні на дверцятах орнаментом. О, Гал збіситься. Він просто сказиться.

Кетрін було байдуже. Вона буркнула й потягнула за лом, опершись ногою об основу шафки, використовуючи вагу свого тіла як важіль. Знову тріск. Уламок дерева вилетів із дверцят.

— Кетрін, зачекай! — Ще одна скалка ледь не влучила у мою руку. — *Дідько*. То дуже *дорога* шафка, Кетрін.

— Вибач. — Кетрін важко дихала, вкладаючи всі свої сили, анітрохи не шкодуючи. — Іншого вибору нема.

Вона закричала, смикаючи ломом із силою олімпійської збірної з веслування, і дверцята нарешті піддалися, розколовшись навколо замка й розчахнувшись.

Шафка була заповнена порожніми пляшками.

— Боже.

Обличчя Кетрін блищало від поту. Вона витерла лоб, широко розплющивши очі й роззявивши рота, утупившись у шафку. Потім простягнула руку й взяла пляшку «Джек Деніелс». Улюблене віскі Гала. Кетрін перевела свій ошелешений погляд на мене й простягнула мені пляшку. Розгубившись, я взяла її в неї.

— Ти знала? — запитала вона.

— Я…

Я не знала. Узагалі. Після тогорічного вересня Гал проводив дедалі більше часу у своєму кабінеті. Іноді він спав тут, схилившись над столом. Та завжди замикав двері, і, зважаючи на те, як чітко він дав мені зрозуміти, що до його кабінету ні ногою, я навіть і не намагалася туди потрапити. Ніколи його не турбувала. Таке правило.

Він пробурмотів щось про роботу над новим романом. Було якесь передчуття, що жодного роману нема, — він ніколи не ділився деталями, не питав моєї думки щодо своїх чернеток, як то було зазвичай, — але я йому однаково вірила. Коли Гал каже, треба слухати, треба вірити.

— Ні, не знала, — тихо сказала я. Уперше відтоді, як приїхала Кетрін, я почула відвертість у своєму голосі. То не був голос стурбованої матері, яка намагається вберегти доньку від смутку чи страху, а жінки, яка щойно дізналася щось приголомшливе, наприклад, що мавки дійсно блукають лісом, і вони *не* дуже дружні до людей, або що розбите дзеркало *направду* приносить сім років нещастя.

Кетрін видихнула з полегшенням, як людина, яка довго чекала на жахливу звістку, і ось світ нарешті її приніс.

Ми сиділи мовчки, обидві втупившись у пляшку. Я похитала нею в руці. Крихітна крапелька бурштинової рідини забовталася на дні, залишок, який не вартує навіть, щоб про нього згадувати. Скільки часу Гал витратив, щоб допити ту пляшку в себе в кабінеті? Льоду тут нема, лише тепле віскі, без нічого. Чи діставав він склянку, чи пив просто з пляшки, не в гуморі більше прикидатися?

Кетрін знову перемкнулася на шафку.

— Ти тільки поглянь, — сказала вона, витягаючи одну за одною порожні пляшки. — Одна, дві, три, чотири…

Вона витягала пляшки й подавала їх мені. Не маючи уявлення, що вона від мене хоче, я стала розставляти їх уздовж столу.

Кетрін відчинила наступну шафку, яка вже не мала сили чинити опір, після того як її сусідку грубо виламали. Ця шафка теж була заповнена пляшками, теж порожніми.

— *Курвий* син, — прошипіла вона, сіпаючи ті пляшки абияк. Скло дзенькнуло, пляшка перекинулася й впала на підлогу етикеткою «Джек

Деніелс» догори.

— Кетрін, *обережно*. — Я простягнула руку до шафи, щоб втримати хиткі пляшки. — Ще бракувало, щоб тут скрізь було бите скло.

Кетрін досі рахувала.

— Сім, вісім, дев’ять…

А може, я таки знала. Можна ж знати щось, навіть не усвідомлюючи того. Як та маленька частинка тебе, яка щодня усвідомлює, що в якийсь момент у майбутньому твої вуста зімкнуться навіки, і причина цього може бути природною і безболісною, або насильницькою і дуже неприємною — але ти й далі витираєш пил із рамок для фотографій і ходиш на пошту за марками, зовсім тим не переймаючись. Проживши з Галом так довго, я, звісно, знала, як пахне віскі за зачиненими дверима. Я знала, у чому річ, коли очі Гала розплющувалися лише наполовину, і він спотикався об стіни. Я знала, у чому річ, коли чула мокрий, задушливий кашель, що доносився з ванної пізно вночі. Я знала, хай роками й здавалося, ніби все налагодилося, що все може початися наново.

— *Курвий син.*

Кетрін схопила з підлоги лом і кинулася до сусідніх шаф. Лише один різкий помах рук — і лом виламав дверцята.

Знову пляшки. Порожні.

— *От виродок.*

Кетрін просунула руку за пляшками й стягнула їх одним розмашистим помахом, перш ніж перевести свою увагу на решту шафок. Пляшки дзенькнули й відскочили від підлоги. Справжнє диво, що жодна з них не розбилася.

Думаю, Фредріка теж знала, щоправда ми не говорили про це прямо. Фредріка й Гал не дуже здружилися, і вона зазвичай трималася від нього чимдалі, беручись за роботу лише, коли його не було в кімнаті. Вона навіть на ім’я його рідко називала, казала на нього просто «чоловік пані», коли говорила зі мною. Одного разу, силуючись бодай щось намалювати у своїй майстерні, не звертаючи уваги на гучний стукіт і гуркіт із кабінету Гала, я зауважила Фредріку за своєю спиною.

«Леопард не змінить своїх плям», — сказала вона й попрямувала до вітальні струсити подушки.

«А нащо йому того, — подумала я. — Леопарди тому такі красиві, через свої плями».

Кетрін вломилася в решту шафок. Дверцята затуляли мені огляд, але, судячи з її реакції, там також усе забито пляшками. Я взялася прибирати пляшки, які попадали на підлогу, поки Кетрін лаялася обік мене. Сьогодні вже нема сенсу казати їй стежити за язиком.

Кетрін простягнула мені пляшку, стиснувши її шийку кулаком. Там досі було віскі, бурштинова хвиля огортала десь зо третину пляшки.

— Ось де він зупинився, — сказала вона.

Я не рахувала пляшки, але впевнена, що Кетрін подумки вела точний облік. Вона, певно, легко з’ясувала б, скільки часу в Гала йшло на одну пляшку, якби знала, коли він почав пиячити. Я сама не знала точної дати, але таке відчуття, ніби він став заливати за комір одразу після тогорічного вересня.

Кетрін витягнула із шафки книгу й оглянула її, нахмуривши брови. Потім передала книгу мені.

«Тіні і ти: Як боротися з психічними розладами».

— А це ще *що* таке? — запитала вона.

— Гадки не маю, — відповіла я.

Я втупила погляд у книгу у своїй руці, проклинаючи Гала за його брак віри й за його довбаний книжковий смак, коли почула, як Кетрін засміялась обік мене. То був слабкий, відчайдушний сміх, ніби їй дали вибір між сміхом і риданням, і вона нехотя вибрала перше. Я обернулася до неї і побачила на її колінах відкриту сигарну коробку. Кришка затуляла собою її вміст.

— Що там? — запитала я.

Вона засміялася ще дужче, а потім кинула коробку на підлогу переді мною. Веселка мерехтливих монет випурхнула з коробки виблискуючи, і ті дощем посипалися на підлогу.

— Його кляті фішки анонімних алкоголіків, — сказала вона.

9

Наступного дня приїхала поліція.

Стогони почалися знову напередодні ввечері, і цього разу вони вже були більш виразними. У стогонах — до того, як вони переростають у крики — тобі часто здається, ніби чуєш своє ім’я, наче хтось легенько шепоче вказівки. *Маргарет, допоможи мені. Маргарет, знайди мене. Маргарет, де ти?* То дуже збиває з пантелику. Здавалося б, можна перестати звертати на це увагу, як на хропіння свого чоловіка (що я і робила більше ніж тридцять років із Галом), але є щось таке в мозку, що будить тебе, коли ти чуєш своє ім’я. Коротко кажучи, я не дуже добре виспалася, і коли приїхала поліція, я була не в гуморі.

Я хвилювалася, думала, може, Кетрін теж не спала через стогони, але коли спустилася сходами, то побачила, що та сидить на кухні, на вигляд добре виспана. Вона щось черкала в блокноті, який вела відтоді, як приїхала, заповнюючи його теоріями про місцеперебування Гала. Певно, навіть не помітила, як я увійшла.

Чайник на плиті не кипів. Я відчула таке дріб’язкове, розпещене роздратування, адже тепер мушу сама заварювати собі чай, але нагадала собі, що так принаймні Кетрін не матиме підстав думати, що я постійно вмикаю плиту й виходжу з кімнати. Потім на столі я помітила три стоси тарілок, яким місце в шафі. *Ой-ой.* Схоже, Фредріка досягла тієї фази своїх вересневих вибриків, коли мусить складати все до купи. З плином місяця ставало тільки гірше — вона переходила від тарілок до меблів.

Я спробувала непомітно прибрати тарілки назад у шафу.

— Як спалося, люба?

— Досить добре, — відповіла Кетрін, не відриваючись від блокнота. — Що з тарілками? — Вона зробила жест ручкою.

Нічого не пройде повз увагу Кетрін.

— О, я просто прибирала в шафах учора ввечері. То все припадає пилом, якщо тим не користуватися, знаєш? — Я говорила дуже поспішно. — Так чи інакше, я витягла їх і протерла полиці, та, певно, так втомилася, що не поклала тарілки на місце. Ех, я таке ледащо.

Брязкіт тарілок, коли я клала їх до шафи, тимчасово перекрив шкрябання ручки Кетрін по паперу.

— А коли ти встигла? — запитала вона. — Ти ж пішла спати раніше за мене.

— Так. Ну, я не могла заснути.

То принаймні не брехня. Я вичавила із себе *довірливу* усмішку про всяк випадок, якщо Кетрін дивиться. Вона не дивилася.

— Невесело, — сказала Кетрін у свій блокнот. — Сяк чи так, дзвонили з поліції. Вони будуть десь за кілька годин, щоб поговорити з тобою. Можеш піти в душ, як хочеш.

Уранці кров у моїй спальні стала ще помітнішою, зовсім не те, на що я сподівалася, коли розплющила свої набряклі після кількох коротких годин перерваного сну очі. Я витерла кров нічною сорочкою, та марно. Треба занести собі до спальні відбілювач або засіб для виведення плям, принаймні поки Кетрін не поїде й поліція не турбуватиме. Починати ранок не із чаю, а з різкого запаху заліза та відбілювача, відтираючи закривавлену стіну, не надто приємно, але треба чимось жертвувати.

Як і обіцяла Кетрін, за кілька годин приїхали два знуджені поліціянти: офіцери Джонс і Мак-Дуґлас. Джонс була суворою жінкою середнього віку з темним волоссям і пласким ротом, який не часто розтулявся. Її мішкуваті очі зупинилися на мені й відтоді не рухалися. Мак-Дуґлас не вселяв такого страху, з веселим обличчям і черевцем, що випиналося над ременем уніформи. Його очі були прикуті до будинку, схвально оцінювали інтер’єр. Я запропонувала офіцерам щось випити. Джонс відмовилася, але Мак-Дуґлас погодився на склянку води. Я взяла склянку зі стопки, що з’явилася на кухонному столі за кілька хвилин до їхнього приходу.

Мак-Дуґлас махнув рукою перед обличчям, коли зайшов на кухню.

— Звідки тут мухи?

Джонс сіла зі мною за кухонний стіл, розгорнувши блокнот, а Мак-Дуґлас походжав по кухні. Його не цікавило щось конкретне, він просто блукав очима, гаючи час. Кетрін долучилася до нас, хоча її сюди ніхто не просив.

— Ім’я зниклої людини? — запитала Джонс, тримаючи ручку напоготові.

— Я ж уже вам казала, — відповіла Кетрін.

— Гарольд Мартін Гартман, — промовила я. — Коротко Гал.

— Вік?

— То я теж казала, — відповіла Кетрін.

— П’ятдесят дев’ять, — сказала я, ігноруючи Кетрін.

— Який він на вигляд? — запитала Джонс, також ігноруючи Кетрін.

— Десь метр вісімдесят. Така худорлява статура. Волосся колись було каштанове, але вже як кілька років сиве. Зачіска коротка. Бороди нема, він її ніколи не любив. Казав, що вона свербить.

— Якісь шрами? Родимі плями?

— Родимка на правому плечі. — Також був круглий шрам на щиколотці, підозріло схожий на слід від укусу, але я вирішила його не згадувати.

— У що він був одягнений, коли ви його бачили востаннє?

— Господи, та то було більше ніж місяць тому, — втрутилася Кетрін. — Хіба вона, у біса, пам’ятає…

— На ньому була темно-синя сорочка. Логотип *Chicago Cubs*. Якась поношена, вона в нього вже стільки років. Сині джинси. На ньому була коричнева куртка, щось на кшталт бомбера, знаєте, з хутром на шиї?

Я всміхнулася. Гал любив ту куртку, любив настільки, що забрав тільки її із собою і більше нічого, ну, окрім одягу на собі.

Кетрін подивилася на мене, шокована.

— Гарна у вас пам’ять, — сказав Мак-Дуґлас з іншого боку кухні, визираючи у вікно.

— Яка в нього машина? — Джонс продовжила. — І якщо пам’ятаєте, який номер машини, то б дуже помогло.

Кетрін пирхнула. Очі Джонс відірвалися від блокнота, брови здивовано піднялися. Я зітхнула.

— Гал не водить.

— *Ще б пак*, — додала Кетрін, пильно дивлячись на мене.

Джонс чекала мого пояснення.

— На жаль, мій чоловік колись мав проблеми з алкоголем.

— *Колись*? — Кетрін знову пирхнула.

Я проігнорувала її.

— Кілька років тому. Хай там як, він любив собі випити за кермом. Дуже любив. І… — Я махнула рукою. *Що тут незрозумілого*.

Губи Джонс стулилися. Вона щось занотувала у своєму блокноті.

— Сяк чи так, це все тільки спрощує, — сказала я, хоча мене ніхто не питав. — Ми щойно продали другу машину. На одну йде менше витрат. Ви ж знаєте, скільки грошей треба на утримання машини. Бензин, страхування, ремонт. Можна вкласти ці гроші в щось інше.

— Господи, мамо. — Я аж *почула*, як Кетрін заводить очі під лоба.

Джонс не цікавили зайві деталі.

— А Гал зник безвісти з…

— Другого серпня. Трохи більше ніж місяць тому.

— І ви з ним не спілкувалися з того часу?

— Ні.

— А намагалися зв’язатися з ним?

Я зробила паузу. Та ні. А який у тому сенс?

Кетрін зиркнула на мене так, ніби я щойно сказала їй, що вірю в снігову людину, хоча, може, так і є, у цьому будинку й не на таке надивишся.

— Мамо?

— Кетрін намагалася додзвонитися до нього кілька разів, — спробувала викрутитися я. — Вона сказала, що там завжди був автовідповідач. Потім він переповнився.

— Ти *взагалі* не намагалася до нього додзвонитися? — запитала Кетрін. Джонс, може, і пропустила б моє мимовільне зізнання повз вуха, але не Кетрін.

— Таке іноді трапляється, — сказав Мак-Дуґлас. Він зазирнув до зали. — Ви в гарний колір пофарбували стіни. Як він називається?

— Розкажіть мені, що відбувалося в день його зникнення, — сказала Джонс.

Я глянула на Кетрін. Це саме те, чого я так боялася.

— Ем-м, думаю, буде краще, якщо ми говоритимемо не в присутності моєї дочки.

— Ще що придумаєш. — Кетрін дивилася на мене так, ніби я її щойно послала в одне місце.

Джонс кидала свій погляд то на мене, то на неї, з ручкою в руці, не втручаючись.

— Кетрін, — сказала я, — це наші особисті справи.

— Мені що до того, — відмовила Кетрін. — Я хочу знати, що з ним сталося, мамо. Хочу його знайти.

Якось так.

Я озирнулася на Джонс, яка жестом підштовхнула мене почати.

Я зітхнула.

— У нас із Галом була розбіжність.

— Ти маєш на увазі *сварка*, — втрутилася Кетрін.

— Хай твоя матір розповідає, як захоче, — випалила Джонс.

— Ну але вона таки мала на увазі сварку, — сказала Кетрін, зімкнувши пальці на грудях і надувши губи.

— Розбіжність, — повторила я.

— І яка саме? — запитала Джонс.

— Гал хотів піти, — сказала я.

— Піти від вас?

— Ні, піти з дому. Він хотів з’їхати, хотів, щоб ми *обоє* з’їхали.

Гал би ніколи навіть не подумав покинути *мене*. Ми стільки всього разом пережили, ми створені одне для одного. Ніхто ні від кого не збирався йти, особливо я. Це так мило. Принаймні я так собі вирішила, що то мило.

— А чому він хотів з’їхати? — запитала Джонс.

— Так, чому? — вигукнув Мак-Дуґлас із передпокою, де він розглядав дерев’яні перила. — Цей будинок просто фантастичний. То

паркет із натурального дерева?

Я сподівалася, що Мак-Дуґлас так розглядатиме лише перший поверх. На стіні над моїм ліжком, певно, уже знову з’явилася цівка крові, і щось мені здається, що то могло б відірвати його від милування будинком.

— Йому тут не сподобалося, — сказала я. Це була правда, дуже скорочена версія правди.

— І ви не хотіли переїжджати, — сказала Джонс. Це було твердження, а не запитання.

— Ну, ні, звичайно, ні. Цей будинок… — Я зітхнула. — У вас є свій будинок?

Джонс кивнула.

— Ну то ви знаєте, наскільки то все тяжко. Треба знайти ідеальний будинок, пройти через усі формальності, пов’язані з його купівлею: торги, позика. Ніхто з нас не мав постійного житла в дитинстві, тому для нас так важливо було мати *рідний* дім, *наш* дім. Ми вклали всю свою душу в цей будинок. Ми підібрали всі ці меблі, оздобили всі ці покої. Цей будинок *наш*. Він і є *ми*, і який же він гарний.

Я показала жестом на вишукані кухонні шафки, досконало пофарбовані стіни, на паркет, так, з *натурального дерева*. «Це наш дім», — сказала я. То була чиста правда. Ніякі химерники не виженуть мене з мого дому. Допоки тут можна вижити, я виживу.

— Еге, — вимовила Джонс. — А до того, як він зник, у вас виникала ця… розбіжність?

О, ця наша розбіжність загострювалася протягом не одного місяця. Одинадцять місяців, якщо точніше, починаючи одразу після тогорічного вересня. То був наш третій вересень у цьому будинку, і мені здавалося, що вересні для нас уже не проблема — принаймні для *мене* не проблема. Авжеж, минулий вересень пройшов зовсім не ідеально, та ми багато чого засвоїли. Цього року ми врахуємо всі наші помилки й впораємося ще краще. Та Гал так не думав. Він хотів, щоб життя було нормальним, досконалим, ніби не розумів, що воно не так влаштоване. Ще йому чомусь здавалося, що ми мало не загинули того

вересня, але він перебільшував. Зрештою, з нами все було гаразд. Ми засвоїли свій урок. Гал так достеменно засвоїв.

— Ні, — відповіла я.

— Розкажіть мені трохи, якими були ваші стосунки. До того, як він пішов.

«Стосунки» — це сильно сказано. Наше спільне життя за всі ці роки то квітло, то гасло; там було все: кохання і гнів, близькість і неприязнь. Та ближче до кінця нашого побуту в тому будинку ми з Галом співіснували одне з одним так само, як із Джаспером у шафі на другому поверсі або з Блайт у каміні. Чи були це стосунки? Хіба якщо брати найширше визначення. Проте ми ще й не таке пережили, а химерники в будинку були добрим нагадуванням, що завжди може бути гірше. Та Гал не хотів того розуміти, на відміну від мене.

Кетрін не спускала з мене очей, ніби дивилася кульмінаційну сцену бойовика, де головний герой висить на кінчиках пальців над прірвою.

— Гадаю, такими собі, — сказала я.

— Тобто? — запитала Джонс.

— Ну, коли у вас є така розбіжність, коли ніхто не бажає йти на компроміс, важко підтримувати хороші стосунки.

Компроміси — це моя візитівка. Зіткнувшись із твердою наполегливістю Гала, я добре знала, коли прогнутися. Але якщо йшлося про будинок, про перспективу покинути місце, яке я зробила своїм домом, тут я вже не прогнуся. Я не часто ось так показувала характер. Гал навіть спочатку здивувався, не знав, що робити.

— Гадаю, це моя провина, — тихо сказала я. — Я була негнучкою.

Кетрін застогнала.

— Отже, були часті розбіжності? — запитала Джонс, шкрябаючи ручкою по паперу.

— Можна й так сказати.

По правді, розбіжності — гучні, вперті, невпинні — вщухли ще до початку літа. У Гала як заїдала платівка, то вже все (Кетрін саме в нього вдалася), але навіть він бачив, що це пропаща річ. Розумів, що цього разу я не дам себе намовити. Він, безперечно, доклав усіх зусиль, у його голосі лунав небачений відчай, але до літа він таки

відступив до свого офісу, переможений. Працювати над новим романом буцімто.

— Ці розбіжності. — Джонс дивилася на мене своїми зосередженими карими очима. Мак-Дуґлас повернувся до кімнати й став десь позаду мене, мовчки. — Вони коли-небудь переростали у фізичне насилля?

Я відчула на собі погляд Кетрін.

— *Ні*, — швидко відповіла я.

Погляд Кетрін змінився, ніби обсипаючи моє обличчя снігом.

— До того, як ви переїхали сюди, — продовжила Джонс, — якими були ваші стосунки?

— О, усе було добре, — відповіла я.

Кетрін пирхнула.

— *Чесно*, — сказала я Кетрін, хоча можна було й притримати язика. — Ти тоді була деінде, Кетрін.

— Ти про тітку Ноель, так? — Кетрін націлила свої слова, як пістолет, готуючись вистрілити просто в яблучко.

— Ні, Кетрін. Я про коледж. Про роботу. Про *Клер*.

Вона аж здригнулася від останньої фрази. *Ми обоє вміємо стріляти на ураження, Кетрін*.

Погляд Джонс забігав туди-сюди між нами.

— У нас із Галом, звісно, були певні труднощі, — пояснила я. — Як і у всякому шлюбі. Думаю, ви розумієте. — Я подивилася на руку Джонс. Обручки не було. Гаразд, може, і не розуміє. — Та ми здолали всі нещастя. То нас тільки зміцнило. І якийсь час у нас усе було добре.

Усе *було* добре. Та все змінилося за третім водінням у нетверезому стані. Після нього Галу довелося трохи відсидіти у в’язниці, і його позбавили прав. Суд зобов’язав його ходити до психолога, чого мені майже двадцять років ніяк не вдавалося зробити, хоча в мене не було такого важеля впливу, як тюрма. Якби його затримали вчетверте за водіння в нетверезому стані, йому б загрожував щонайменше рік за ґратами, неабияка мотивація жити тверезо. Зразу це були лише сеанси для залежних, але йому, зрештою, сподобалося, і він зрозумів, що має багато над чим попрацювати. Почав ходити на зустрічі анонімних алкоголіків, знайшов собі ментора, навіть став отримувати серйозніші

фішки, а не «24 години без спиртного». У психолога він навчився зберігати спокій, і йому то часто ставало в пригоді. Тепер ми балакали й сміялися, як колись. Він ніби знову став тим косо усміхненим парубком, худорлявим і сповненим енергії, якого я зустріла замолоду. Можна було забути за всі правила, та деяких я досі дотримувалася. М’язова пам’ять.

Усе це сталося якраз, коли Кетрін закінчувала школу, вона тоді на якийсь час повернулася додому від Ноель, тож бачила все на власні очі. Вона мала б це пам’ятати, та, певно, просто не звернула уваги. Вона неохоче поїхала від Ноель і вже подумки була в коледжі, хоча залишалося ще кілька місяців навчання. Якось Гал із гордістю показав їй свою шестимісячну фішку, а вона зиркнула на нього так, ніби він сказав їй, що його викрали інопланетяни. Кетрін, на відміну від мене, не сприймала все за чисту монету й не воліла так легко прощати.

Ось так ми й прожили шість тверезих блаженних років. Кетрін нечасто приїжджала додому, а навіть коли й навідувалася, то ніби не помічала нашого щастя. Але ті шість років були справжнім раєм. Ми нарешті стали на правильну путь.

А потім ми купили той будинок.

Я, напевно, маю дякувати небесам. Не кожному випадає шість років щастя.

— А в якому гуморі він був у день зникнення? — запитала Джонс. — Він був злий?

Я уявила собі Гала у вицвілій сорочці *Cubs*, коричневій куртці, заправленій під пахву, без жодної зібраної сумки. Таксі гуркотить на під’їзній доріжці, а ми стоїмо у дверях. «Будь ласка, — каже він. — Будь ласка, ходи зі мною».

— Ні, він не був злий, — відповіла я захриплим голосом, бо мені дерло в горлі.

Гал вчепився в мої руки, кров кинулася йому до обличчя. «Ніхто не заслуговує так жити», — сказав він.

Я глитнула слину, щоб голос не деренчав.

— Він увесь час ходив сумний.

Мої слова на мить зависли в повітрі, потім Джонс прокашлялася, звільнивши мене від необхідності уточнювати.

— А ви не знаєте, куди він міг піти? У нього є якісь друзі неподалік? Сім’я?

— Ні, сім’ї нема. — Батьки померли. Брат живе окремо. — Друзів теж немає. Гадаю, ми з Галом не часто вилазили з дому.

То звичка, якої нас навчила біда — чи, радше, настирливість Гала — ще до шести років блаженства. Потім уже не було потреби, але звички так легко не позбудешся.

— Мама думає, може, він десь у готелі, — вкинула Кетрін.

— Принаймні на початках, — додала я. — Не знаю, куди він міг податися далі.

— У вас є доступ до його рахунків? — запитала Джонс. — Кредитні картки, усе таке? Може, у вас спільний рахунок?

— Дідько, а це гарна ідея, — сказала Кетрін, уже набираючи щось у телефоні.

— Я…

— Це може кинути світло на його пересування, — пояснила Джонс.

— У нас є спільний рахунок…

Кетрін уже відкрила сайт на своєму телефоні й навіть зуміла правильно вгадати наш логін.

— Мамо, який пароль?

— Кетрін, — шепнула я, — фінанси то річ конфіденційна.

— Bilboa123? — запитала вона. — З великої літери?

Я промовчала.

— Пароль, який я встановила, коли створювала твою електронну пошту перед коледжем? — запитала вона. — Це він, так? — Вона ввела його. — Трясця, мамо, тобі треба змінити пароль.

— Слідкуй за язиком. — Я зітхнула.

— Гаразд, гаразд. — Кетрін була в захваті. — П’ять днів тому була покупка на вісімдесят сім доларів у *Save Mart*.

— То моє, — сказала я. — Продукти.

— Ще на двадцять сім доларів, того ж дня…

— Теж моє, — повторила я. — Бензин.

— Нема потреби… — почала Джонс, але Кетрін уже розігналася, напружено прокручуючи список у своєму телефоні.

— Комунальні послуги, знову комунальні послуги. Ого, мамо, трохи дорогувато тут опалювати. Хіба у вас нема камінів? Якусь копійку та й… Стоп. Тут дещо з дня його зникнення. Зняття готівки в банкоматі. Цифра кругленька.

Вона показала телефон Джонс. Брови тої піднялися, а очі метнулися на моє плече. Не треба було навіть дивитися на Мак-Дуґласа, щоб зрозуміти, що вони перекинулися поглядами.

Плечі Кетрін опустилися. Вона переглянула решту витрат.

— А решта — твої покупки, мамо. Схоже, відтоді він користувався лиш готівкою.

— Іноді, під час розлучення, люди бояться, що їм заблокують доступ до спільних рахунків, — пояснила Джонс зі сповненим несамовитого співчуття виразом обличчя. — Особливо, коли були… розбіжності.

— Тож часто вони знімають велику суму готівки, поки ще мають змогу, — сказав Мак-Дуґлас за моєю спиною. — Вибачте, мем. Під час розлучення люди роблять усякі різні гидоти.

Я вже хотіла сказати йому, що мене анітрохи не турбує те, чому Гал зняв ті гроші, аж тут у моїй голові промайнула думка — *по надобі знайдеш і в кадобі* — так чітко, що бігме, то говорила сама Фредріка. Це був її голос, і той навіть лунав голосніше в моєму правому вусі, так, ніби вона весь той час стояла там у кутку кімнати. Не встигла я отямитися, як крутнула головою. *Чорт забирай, Фредріко.* Авжеж, Фредріки там не було. Тільки Кетрін, я і поліціянти, які тепер перезиркувалися між собою.

— Що, у біса, з тобою таке, мамо? — запитала Кетрін.

— Я… — Я вилаяла саму себе, обертаючись обличчям вперед. — То мені щось здалося.

Джонс вдивлялася мені в очі й усміхнулася, намагаючись запевнити мене, що все гаразд. Хай як їй не хотілося, я таки помітила, як її ручка майже непомітно сіпнулася, зробивши позначку в блокноті, маленьку карлючку.

В офіцерів було ще кілька запитань, не вартих уваги. Я була так непогано шокована, «побачивши» Фредріку, тому мої відповіді звучали розрізнено й неправдоподібно. Вони, схоже, помітили це й взагалі не зводили з мене очей, навіть коли вже збиралися йти.

— Дякуємо, що знайшли час поговорити з нами, місис Гартман, — сказала Джонс.

— Ми дамо вам знати, якщо щось стане відомо, — сказав Мак-Дуґлас, навіть не звернувши уваги, як ужив слово «якщо».

— Ходімо, я вас проведу, — сказала Кетрін, хитро знайшовши можливість поговорити з офіцерами без моєї присутності.

Тільки-но вхідні двері зачинилися, я попрямувала за ними, безшумно ковзаючи по підлозі, і притулилася вухом до дверей.

— Я розумію, мем, — почувся чоловічий голос Мак-Дуґласа, — та ми нічим не можемо допомогти.

— Ви можете *знайти* його, — наполягала Кетрін. — У вас є все необхідне. Самі ж розумієте, він не міг далеко втекти. У нього нема ні машини, ні прав.

— Ми докладемо всіх своїх сил. — Жіночий голос Джонс. — Але ваш батько — дорослий, і якщо він хотів піти геть, то має на це право.

— Та не *хотів* він. — Кетрін була близька до істерики, але звідки офіцерам було знати, вони ж її не виховували.

— За словами вашої матері, хотів, — сказала Джонс. — Хіба не тому вони сварилися: ваш батько *хотів* піти і пішов, либонь, за власним бажанням.

— Але…

— Схоже, у ваших батьків були певні труднощі у стосунках, — сказала Джонс. — І, наскільки мені здалося, ви самі це знаєте.

— Так, але…

— Знаю, з таким важко змиритися. — Тепер Мак-Дуґлас. Йому, мабуть, призначили роль доброго копа. — У дитинстві я терпіти не міг дивитися на сварки своїх батьків, та іноді розлука — найкращий вихід. — Якби Мак-Дуґлас виховував Кетрін, то знав би, що цей образ доброго копа на неї не подіє.

— Річ не в тім, що я ненавиджу їхні сварки, — випалила Кетрін. — Я бачила, як вони сваряться. *І частенько.*

Дякую, Кетрін, могла б і промовчати.

— Їхні стосунки — повне лайно, — продовжила Кетрін. — Боже, як же я *хотіла*, щоб він десь пішов. Я *молилася*, хай він забереться геть, а це вже про щось та й свідчить.

— Мем…

— Але він так і не *пішов*, — продовжила вона. — Ніколи. Узагалі, навіть на один день. Так, він ще той шмат лайна, але до біса *відданий*.

— Навіть найвірніші стосунки дають тріщини. — Джонс спустила тон, щоб заспокоїти дедалі голоснішу Кетрін.

— І ось так, нічого не сказавши? — Кетрін було не зупинити. — Просто як у воду впав?

— Часто ті, які тікають, не хочуть, щоб їх знайшли, — сказала Джонс. — Вони покидають своє місто. Викидають мобільні телефони. Платять за все *готівкою*. — Вона підкреслила ту останню фразу.

— Але, — благала Кетрін, — жодного контакту зі *мною*?

— Ви ж самі казали, що рідко спілкувалися з батьком до його зникнення, — зауважив Мак-Дуґлас.

— Ви казали, що у вас були не найкращі стосунки. — Підтримала Джонс, готуючись пригадати Кетрін її ж слова.

— Так, але…

— Чи *може таке бути*, — голос Джонс став різкішим, — що йому не цікавий контакт із вами з огляду на те, як мало ви спілкувалися в минулому?

— Ви мене взагалі не *чуєте*. — Кетрін аж захлиналася слиною. Навіть крізь зачинені двері я бачила, як вона тупотить ногами. — З ним щось *сталося*.

— Ми розуміємо ваш біль, — сказала Джонс.

— Важко, коли кохана людина собі йде і зникає без сліду, — сказав Мак-Дуґлас.

— Ми зробимо все можливе. — Джонс.

— Просто не хочемо вселяти у вас марну надію. — Мак-Дуґлас.

— Краще пригляньте за своєю матір’ю. — Джонс, тихішим голосом, що вже віддалявся.

— Здається, справи в неї кепські. — Мак-Дуґлас, ще тихіше.

— Ми дамо знати, якщо з’являться якісь зачіпки. — Джонс, зовсім тихо. Крізь двері я чула глибоке, важке дихання Кетрін. Їй усе ж вдавалося зберігати спокій — може, сеанси у психолога таки дали свої плоди — але я чітко бачила: шторм стрімко насувається.

Я відступила від вхідних дверей, вирішивши, що краще триматися чимдалі, поки її злість не вичерпається. Коли я обернулася, Анжеліка, з блідою шкірою і понівеченим обличчям, стояла біля дверей підвалу. Вона підвела свою сучкувату руку й тицьнула на підвал.

От лайно.

10

Наступного дня я сиділа в орендованому Кетрін автомобілі, стильному седані, якого вона тепер розганяла до межі можливостей. Я вже тричі просила її пригальмувати, та марно, як і тоді, коли вона в шістнадцять училася водити машину.

Кетрін тримала в руці телефон з *GPS*. На дорогу майже не дивилася.

— Десь за півтора кілометра звідси є якийсь бар, — сказала вона. — Називається *Happy's*. Знаєш його? Тато колись згадував про нього?

Кетрін оговталася швидше після візиту поліції, ніж я очікувала; може, дихання все ж таки допомогло. Вона увірвалася в кімнату майже одразу, як я відігнала Анжеліку від дверей підвалу (іноді, якщо швидко кинутися в бік Анжеліки та її друзяк, вони розбігаються, як перелякані голуби). Кетрін тупотіла по коридору із червоними очима, заплаканим обличчям і новим почуттям мети.

— До біса поліцію, — сказала вона, то звучало напрочуд схоже на пісню[4], яку ми з Галом наказали їй за жодних обставин не вмикати з магнітоли, проїжджаючи околицями. — Якщо вони не хочуть за це братися, то ми самі впораємося.

Кетрін розсудила, що всім алкоголікам потрібен алкоголь, а отже, треба завітати до кожного бару в місті, може, хтось бачив Гала. А ще в її планах, на мій превеликий жах, я мала скласти їй компанію.

— Чорт, проґавили, — промовила Кетрін, розвертаючи машину на швидкості сто тридцять км/год, — ну, так мені тоді здавалося — лише мигцем зиркнувши на зустрічний транспорт.

Моє передпліччя врізалося в підлокітник.

— Кетрін, *пригальмуй*, — сказала я вчетверте і, безперечно, не востаннє.

Машина затряслася, вильнувши дорогою, нарешті зупинившись на стоянці бару. Я полетіла вперед, думала зараз у щось вріжемося, і ремінь безпеки вп’явся в моє плече. Пил осів довкола нас. Кетрін уже вийшла з машини, а я навіть не встигла перевести подих.

Поспати минулої ночі не вдалося. Швидке повернення Анжеліки після освячення отця Сайруса добряче стривожило мене, і я провела весь вечір, озираючись через плече, у страху, що Анжеліка або хтось з її дружків навернеться Кетрін на очі. А якби Кетрін пішла за ними в підвал? Лихо та й годі. Я провела ніч без сну, думки снували мені в голові, безглузді, але настирливі. Ну а потім ті стогони, тої ночі ще голосніші. У крики ще поки не переросли, але моє ім’я лунало дедалі частіше. *Маргарет, спускайся сюди. Маргарет, де ти? Маргарет, знайди нас. Маргарет, глянь, що він із нами зробив.* Уранці я не те щоб прокинулася, а просто здалася, мої набряклі очі безнадійно розплющилися на схід сонця, і я зрозуміла, що про сон вже не може бути й мови. І авжеж, на стіні за моєю спиною стікав водоспад крові. Певна річ.

Так ще й Фредріка вже не давала ради своїм нервам. Ніби бракувало мені стосів тарілок і чашок на кухні, бо сьогодні вранці, спустившись сходами, я помітила, що вона скинула всі подушки з диванів й акуратно розклала їх на підлозі. Скидалося теж на те, ніби вона пересунула всі дивани десь на вісім сантиметрів ліворуч, судячи зі щербин на килимі. Не знаю, навіщо. Не так легко було відсунути всі меблі назад і повернути подушки непомітно, але коли Кетрін спустилася вранці, то, навіть якщо й чула якийсь шум, не дала навзнаки. Одна з переваг безсонних ночей — можна зробити всі ранкові справи ще до сніданку.

Однак усе це не зробило з мене особливо бадьорого компаньйона. Коли я зайшла до бару слідом за Кетрін, вона вже тримала фотографію Гала перед обличчям розгубленого бармена.

— Ви бачили цього чоловіка? — запитала вона. — Це мій батько. Він зник. Він алкоголік.

— Колишній алкоголік, — заперечила я, пробиваючись у її бік.

— *Теперішній* алкоголік, — поправила Кетрін. — Ви його бачили?

— Пані, я не пам’ятаю, що сьогодні їв на сніданок, клієнтів так достоту.

Бармен був зайнятий розкладанням пляшок з алкоголем на поличках, і відриватися йому не хотілося.

— Просто гляньте на фото, — сказала Кетрін пронизливим голосом.

— Будь ласка, — попросила я. — Це дуже важливо.

Бармен зиркнув мені в очі, і я щосили спробувала перепросити за поведінку Кетрін, з мінімумом міміки.

Бармен підійшов до нас, глянув на фото й зітхнув.

— Як я вже казав, я не дуже пам’ятаю клієнтів. Але не думаю, що його б сюди занесло. У *Happy’s* зазвичай… молодша публіка. Розумієте, про що я?

Я озирнулася на засмальцьовані стіни, стіл для пиво-понгу та брак стільців і зрозуміла, що він мав на увазі.

— Ви впевнені? — запитала Кетрін, пхаючи йому фото до очей, не бажаючи приймати «ні» як відповідь, навіть якщо «ні» — то таки правильна відповідь.

— Він упевнений, — сказала я, смикнувши її за руку й повівши до дверей. — Твій батько радше б трупом ліг, ніж тут пив.

Гал узагалі не любив пити в барах, віддаючи перевагу затишку власного будинку, але Кетрін досі ігнорувала цей маленький факт. Повернувшись до машини, Кетрін викреслила *Happy’s* зі свого списку вилаявшись. То були лиш початки пошуків: чотири бари пройдено, а ще незліченна кількість попереду, проте вона вже надулася як сич. Може, вона собі думала, що Гал був частим гостем у кожному барі міста й що інші завсідники з ним так заприязнилися, що вигукували його ім’я, щойно він заходив, як то було з Нормом у тому ситкомі «Будьмо»[5].

— Далі в нас бар… «Солона медсестра», — прочитала Кетрін. — То десь за півтора кілометра звідси.

Вона повернула ключ у замку запалювання і, присягаюся, якось примудрилася рушити з місця ще до того, як двигун завівся на повну. Ну і, авжеж, до того, як я пристебнула ремінь безпеки.

Тоді я воліла лиш одного — опинитися вдома із чашкою чаю в руці.

По приїзді мені не дуже хотілося зазирати в ту пародію на кімнату тортур, яку в «Солоній медсестрі» називали туалетом, але ми вже кілька годин у дорозі, і стримуватися більше не було сил, так само як і вмовляти Кетрін робити зайві зупинки для пошуку вбиралень, де не було б автоматів із презервативами та зламаних дозаторів мила. Ванна кімната в «Солоній медсестрі» була особливо огидною: неймовірно бридкі плями, повсюди туалетний папір і зламаний замок на дверях єдиної кабінки — та хіба був вибір? Перед тим, як сісти, я витерла папером бруднувате сидіння унітаза й виставила руку вперед, щоб двері кабінки не хиталися. Усередині кабінка була всіяна всякими написами: номери телефонів, імена людей, обведені сердечками або нецензурною лексикою, а також обриси геніталій. Ліворуч від мене на стіні була видряпана гумореска.

Вейл був такий, собі поживав,
та сміх дітей його дратував,
поки він їх не засипав снігом,
під землю забравши із собою всіх мигом,
і по черзі їх там мордував.

Що тут сказати, *цікавенький* віршик.

Родина Вейлів колись була добре відома в цьому містечку, але тепер, схоже, це ім’я зводилося лиш до випадкових згадок у кількох старих газетних статтях, які я читала ще тоді, коли думала, що із цим усім можна якось боротися. Я ніколи не чула, щоб тутешній люд згадував це прізвище, а навіть як і було таке, то достеменно не з якимось зловісним підтекстом. Здається, *лиш* я знала про жахіття господаря Вейла, і то лише тому, що бачила все на власні очі. А може, про господаря Вейла таки ходила лиха слава? Чи був він якимось місцевим бабаєм, про якого перешіптувалися підлітки на ночівлях і яким батьки страшили своїх дітей, якщо ті не хотіли їсти овочі? *Дивись-но, бо прийде господар Вейл і забере тебе.*

Сумніваюся. Судячи зі статей, які я читала, ніхто, здається, ніколи не проводив паралелі між господарем Вейлом і зниклими дітьми. Ймовірно, хіба мені вдалося розставити всі крапки над «і», проте мені

великодушно допомогла банда химерників, що оселилася в моєму будинку.

Чомусь мені здається, що цей віршик був написаний спеціально для мене. Знаю, я не пуп землі, але я відчувала це. Як і відчувала те, що за дверима туалету Кетрін наживає собі ворогів із персоналом і стає дедалі нестерпнішою. Наскільки я знаю, це був перший раз, коли химерники спробували щось утнути поза будинком. Не те щоб у них було багато нагод — я виходила з дому тільки в разі нагальної потреби — але, може, я просто не хотіла помічати, як Фредріка перекладає продукти в магазині або як кров стікає по стіні набережної. Цікаво, що ж це все означає. Радше нічого хорошого. А втім, як любила казати Фредріка, нема лиха без добра.

Кетрін постукала у двері ванної.

— Скільки ще там сидітимеш?

Вочевидь, час іти.

На виході ми пройшли повз бар. Бармен зосереджено рахував гроші на стійці. Я зупинилася перед ним, пропустивши Кетрін уперед.

— Трохи дивне запитання, — сказала я тихим голосом, — але ви випадково нічого не знаєте про той віршик, написаний на стіні жіночого туалету?

Він підвів на мене свої очі, нахмуривши брови.

— Що?

— Мамо, *ходімо*. — Кетрін вийшла за двері.

Повернувшись до машини, Кетрін викреслила «Солону медсестру» зі свого списку й обережно виїхала зі стоянки. До найближчого бару було десь зо тринадцять кілометрів, і Кетрін планувала дістатися туди менше ніж за п’ять хвилин.

Бажання повернутися додому смикало мене за поли, як дитина за рукав, так легенько, але настирливо. Я хотіла малювати у своїй майстерні, оточена яскраво-жовтими від сонячного сяйва стінами. Хотіла сидіти на кухні, попиваючи чай, поки Фредріка порається по господарству. Хотіла гойдатися на ґанку й пліткувати з Еді. Зрештою, у будинку було не так уже й жахливо. Кров і птахи не були такими аж жахливими. Химерники були не такими вже жахливими.

Дотримуватися правил було не так уже й жахливо. А от гнати на повній швидкості було жахливо. Набридати барменам у цих занедбаних барах було жахливо. Тинятися далеко від дому було жахливо. А в моєму будинку нічого жахливого не було. Усе було сталим, терпимим і в межах правил.

Кетрін наїхала на лежачого поліцейського, не зменшуючи швидкості, і я почула, як затряслися осі.

— Скільки ще є барів? — запитала я, тримаючись за торпеду.

— Багато, — відповіла Кетрін.

Наступний бар називався *Boomer's*, і там уже була барменка, тож Кетрін стала трішки привітнішою і не так агресивно розпитувала. Поки вона говорила з нею, я ходила навколо, милуючись інтер'єром. У барі висіло кілька обрамлених картин природи, на яких домальовано всякі страховиська. Химерний малюнок озера з Лох-Неським чудовиськом, що виривається з води, виблискуючи іклами. Мальовнича сцена вкритої деревами долини, на якій інопланетний зореліт затягує в себе корову. Мирний ліс і динозавр, який топче його із закривавленим селянином у зубах. Ідилічні сцени перетворені на сцени жаху.

— Ого, прикро чути таке про твого тата, — сказала барменка. Вона нахилилася до Кетрін, оголивши своє декольте. — Просто жахливо.

— Він ще той виродок, — сказала Кетрін.

— Слідкуй за язиком, — гукнула я з іншого кінця кімнати, роздумуючи над картиною, на якій Ґодзілла грається на полі тюльпанів. А непогана така картина.

Барменка пригледілася до фото Гала.

— Ні, я його не бачила. Обличчя незнайоме.

— Вітаю в нашому клубі, — буркнула Кетрін. — Він, певно, бісів привид.

— Може, даси мені свій номер? — Барменка блимнула на Кетрін своїми великими невинними очима. — І як побачу його, то дамся знати?

Наступна картина — пагорб із такою буйною зеленою травою, геть-чисто як на нашому подвір'ї. На траві розпластані криваві тіла дітей,

по-всякому понівечені. У котроїсь дівчинки — з блідою шкірою і квітчастою блакитною сукнею, вкритою червоними плямами — щось жахливе сталося із черепом.

Кетрін запхала фотографію в задню кишеню.

— Та не треба, — мовила. — Він, певно, пиячив деінде. — Вона розвернулася, не звертаючи уваги на похмуре обличчя барменки, яка проводила її поглядом. — Ходімо, — покликала вона мене.

— Ти, здається, припала до серця тій барменці, — сказала я Кетрін, коли ми повернулися в машину.

— Не зацікавлена. — Кетрін втупилася у свій блокнот зі стражденним виразом обличчя. — Найближчий бар за шістнадцять кілометрів. Його назва, — вона зітхнула, — «Мокра діра». Господи, хто то *видумує*?

Бажання повернутися додому стало ще сильнішим. Я ніколи не любила блукати далеко від дому, навіть до того, як ми переїхали. Звісно, у свої двадцять із гаком років, до зустрічі з Галом, я була більш товариською, але невдовзі після початку наших стосунків я зрозуміла, що товариськість дорого дається. Тож підлаштувалася. Купувала продукти, ходила тільки у справді необхідних справах, їздила на роботу, коли та в мене була. І все. То не було якимось правилом — таким, як не спускатися до підвалу, — але так легше жилося, *значно* легше. Тепер, а особливо віднедавна, коли Гал пішов, можна спокійно виходити з дому, проте я однаково дотримуюся того правила.

Спи-но, пташечко. Не плач…

Спершу, коли та пісенька сплила мені на ум, лоскочучи мозок і відвертаючи на себе всю мою увагу, я подумала, що то лиш у моїй голові. Як голос Фредріки вчора: гучна думка, яка прокралася до вуха.

Матуся поруч, усе гаразд…

Потім я усвідомила, що пісенька грає на радіо і Кетрін підспівувала.

— *Ти не журись. Той біль мине*, — тихо співала Кетрін. — *Твій бідолашний татко жде тебе.*

Я витріщилася на Кетрін із роззявленим ротом. Таке відчуття, що ця пісня теж стосується мене, так само, як і віршик у туалетній кабінці.

— Що? — запитала Кетрін, помітивши мій погляд.

— Де ти, у біса, почула ту пісню? — різко викрикнула я, не в змозі опанувати себе.

— Господи, та не знаю. — Вона зустріла мої слова в штики, дивлячись на мене краєм ока, ніби я караю її за щось таке звичайнісіньке, як дихання. — Може, ти співала мені її в дитинстві?

— *Ніколи* не співала тобі тої пісні, — заперечила я.

— Ну, то й Бог із нею.

Кетрін замовкла й перевела очі на дорогу, поклавши обидві руки на кермо. Її погляд постійно метався в мій бік, вона ніби оцінювала ситуацію, робила свої висновки. Пісня й далі грала в цілковитій тиші.

> Ні, він не в стодолі. Він обернувся в прах…
> Та до сердеги ти ще побачиш шлях…

Кров закипіла мені в скронях.

— Можеш підкинути мене до будинку? — запитала я. — Щось погано почуваюся.

***

Удома все знову стало на свої місця. Ну, до своєї міри. Після того, як Кетрін висадила мене біля вхідних дверей, буркочучи й ледь пригальмувавши машину, щоб я вискочила, я зайшла всередину й побачила Анжеліку, яка стояла біля дверей підвалу, тицяючи туди пальцем, як завжди, а всі кухонні стільці були поскладані на столі. Справа рук Фредріки, кого ж ще.

Приємно повернутися додому.

Я прибрала стільці зі столу, поки Фредріка готувала чай, відірвавшись від перестановки срібного начиння в шухлядах, щоб мені прислужитися. Я попивала чай за кухонним столом, а Фредріка переставляла тарілки в шухляду для столового приладдя, а те, зі свого боку, — під раковину.

— Як пройшла прогулянка пані з донькою? — запитала Фредріка, ставлячи кухонну лопатку біля відбілювача.

— Виснажливо, — відповіла я.

— Юна Кетрін, здається, дуже напориста у своїх діях, — сказала Фредріка.

— Напориста — це щоб не сказати інакше, — пробурмотіла я у свою чашку. Після цього Фредріка пішла нагору в спальні для гостей, щоб перенести всі подушки з однієї кімнати в іншу, а я вийшла надвір у садових рукавичках, щоб зібрати мертвих птахів, які там накопичилися за останні кілька днів. Дарма що світило сонце, день ставав прохолодним — осінь швидко наближалася — і вітер гойдав деревами. На подвір'ї нагромадилося чимало крилатих трупів, і я з острахом виявила, що ними прийшли поласувати всілякі комахи. Я обережно підіймала кожного птаха за пазуристу лапку, і, поки я йшла викидати то пернате тіло в ліс, з нього на ходу спадали мурахи та інші шкідники. Було б краще їх спалити, як ми з Фредрікою зробили до приїзду Кетрін, але щось мені здавалося, що коли Кетрін повернеться, у неї виникнуть певні запитання щодо такого поховального багаття на подвір'ї.

Машина Кетрін під'їхала до будинку за кілька годин. Я хотіла собі трохи подрімати, поки її не було, але весь день провела, стежачи за Фредрікою, щоб її бурхливі переставляння не викликали якихось підозр у моєї гості.

— Є успіхи? — запитала я Кетрін, коли вона увірвалася всередину й піднялася сходами.

— Бармени в цьому місті — довбані ідіоти, — вигукнула Кетрін, грюкнувши дверима своєї кімнати, та й край.

Невдовзі після цього Кетрін пішла в душ, а я прилягла у вітальні. Якщо я добре знаю Кетрін, то вона не повернеться ще десь пів години. Я відкинулася на спинку дивана й заплющила обважнілі повіки.

— Що б пані та її донька воліли на вечерю? — Фредріка стояла наді мною.

Дідько. Я навіть не подумала про вечерю.

— Може, я засмажу курку? — запропонувала Фредріка.

— Ні, я сама впораюся, — сказала я, підводячись. І тут Фредріка мене балувала: мені рідко доводилося готувати самій. Фредріка до біса

смачно готувала, хоча її репертуар обмежувався рецептами, які були популярні ще за часів її життя.

— Я б принаймні здерла з неї шкіру. Підготувала кляр, — казала вона. — Юна Кетрін не мусить мене бачити.

— Ти дуже мені допомогла, Фредріко, — сказала я, прямуючи до кухні. — Та не мороч собі тим голову. Я сама приготую. — Найімовірніше, я просто замовлю нам піцу.

— Мамо! — голос Кетрін пролунав із ванної кімнати нагорі, перебиваючи шум душу. — Ти відкрила кран, чи що? Де гаряча вода?

Я підійшла до підніжжя сходів.

— Та ні, Кетрін, — відповіла я. — Не знаю, то старий будинок.

— Точно? Тут до біса зимно.

Я вже хотіла їй щось крикнути, як почула якийсь шум, явно не від душу. Стрімкий звук, що долинав із кухні, ніби тече вода.

Нічого доброго.

На кухні шумів кран, обидві ручки повернуті на максимум. То не я зробила, і було таке відчуття, що і Фредріка тут теж не причетна. На мій превеликий жах, рідина, що витікала з крана — плюскітлива та піниста — не була водою. Це була кров. Або щось дуже схоже на кров. Раковина була майже до країв заповнена в’язкою речовиною, яка ось-ось стане переливатися.

— Чорт забирай, — шепнула я, підбігаючи й закручуючи кран. Кілька затяжних крапель густої червоної рідини впали з носика. Кров у раковині повільно вщухла й застигла. Я побачила власне розгублене обличчя, що дивилося на мене з майже дзеркальної поверхні. Тут пахло, як у м’ясарні.

— Дякую, мамо. Так уже краще, — пролунав слабкий голос Кетрін із ванної кімнати.

Кров мала гладеньку, нерухому поверхню. Корок для раковини лежав обік крану. Отже злив був відкритий, просто щось його блокувало.

Зітхнувши, я закотила рукава до упору й занурила руку в раковину. Кров була теплою і цілком огорнула мою руку. Я відчула, як густа рідина просочується мені під нігті, коли опускала руку на дно раковини. Там щось застрягло у зливі, щось м’яке й волокнисте. Я

висмикнула це, моя рука була вкрита кров'ю. Це був шматок чогось, дуже схожого на плоть. Плоть людини? Тварини? Менше знаєш — краще спиш. Мене мало не знудило. Я не часто чогось гиджуся — зрештою, я мати, та й стіни моєї спальні регулярно кровоточать — але кожне море берег має. Кров почала стікати. Принаймні та проблема вирішена. Я підійшла до задніх дверей, щосили намагаючись не заляпати кров'ю всю підлогу, і щосили жбурнула той шматок плоті на подвір'я. Можна було б знайти якийсь кращий вихід, але в кухонному смітнику мені гнилої плоті достоту не треба. Тоді б мухи *ніколи* не зникли.

Я почула, як нагорі вимкнувся душ.

Кров вкривала мою руку аж до ліктя й швидко засихала. Раковина скидалася на місце злочину. Краплі крові таки попадали на підлогу. *Лайно, лайно, лайно*.

Я кинулася назад до кухні й, промовивши невеличку молитву до святого покровителя всіх раковин, відкрила кран. Звичайна, чиста вода. Слава Богу. Я зішкребла кров із руки губкою. Вичистити всю кров з-під нігтів буде важко, але треба принаймні спробувати. Криваві струмочки стікали з моїх рук і кружляли у щойно прочищеному зливі.

Двері ванної кімнати відчинилися, і Кетрін покрокувала до себе в кімнату, двері за нею зачинилися. Вона, напевно, уже одягалася й ось-ось спуститься донизу.

Я намочила ганчірку й стала драїти сліди крові, що вели від раковини до задніх дверей, протираючи підлогу шкарпеткою. Нема часу робити все як слід. Потім узялася за раковину, де розгорнулося справжнісіньке шоу жахів. Товсті згустки крові прилипли до білої порцеляни, і все було заляпане червоним. Я відкрила кран, пустила найгарячішу воду й почала шалено відтирати кров. Окріп пік мені руки, але я не зважала.

Я почула кроки Кетрін на сходах. Раковина була майже чистою. Моя ганчірка скидалася на знаряддя вбивства, дарма що я її стільки разів полоскала. Я наморщила носа. То була чи не найкраща ганчірка для посуду — і чому моя пуста голова вирішила витирати нею кров. «Ну що ж, — подумала я, викинувши її у смітник. — По надобі».

Коли Кетрін увійшла на кухню, я вже полоскала руки, змокрілі й почервонілі від гарячої води.

— Що буде на вечерю? — запитала Кетрін, тягнучись до шафки за склянкою.

— О, не будемо заморочуватися, — відповіла я, шукаючи, об що б витерти руки, і усвідомлюючи, що щойно спаскудила свою останню ганчірку для посуду, щоб витерти кров. — Може, просто замовимо піцу?

Десь там Фредріка, ймовірно, дуже розчарувалася мною.

Кетрін підійшла до раковини, набрати води в склянку.

— Звучить непогано… Якого *біса*, мамо? — Кетрін із гуркотом опустила склянку в раковину й схопила мене за руку. — Що *це*?

Уздовж моїх рук на тлі порожевілої шкіри виднілися смужки маленьких білих шрамів, загоєних, але не до кінця. То були сліди від зубів — точніше від ікл, — але через їхню довжину та звивистість так одразу й не скажеш. То шрами від Еліаса, значну частину я заробила ще першого року, як ми сюди переїхали. Я намагалася розв’язати проблему, подружившись із Еліасом. Йому такий помисел не дуже сподобався, і наслідки тепер відображені на моїх руках. Урок засвоєний.

— То *він* таке зробив із тобою? — запитала Кетрін, міцно тримаючись за мою руку. Її очі мало не стріляли полум’ям.

На якусь мить мені здалося, що вона має на увазі Еліаса. Але звідки, в біса, їй знати про Еліаса? Потім я таки зрозуміла, про кого вона. Я висмикнула руку з її хватки.

— Звісно, ні, люба, — мовила я, натягуючи рукави назад на руки. — Не будь дурненькою.

— Не смій применшувати, — сказала Кетрін. — Як мені не хвилюватися, враховуючи… — Вона показала жестом через плече, ніби маючи на увазі минуле за своєю спиною.

— Та як хочеш, то хвилюйся. — Зараз почнеться сварка. Вона витає в повітрі. — Але на це нема причин. Ці сліди — то пусте.

— То не якісь там *сліди*. Це *шрами*, і, судячи з усього, від доволі тяжких ран. — Кетрін уп’яла в мене свої очі. — Що, в біса, сталося?

— Направду нічого, Кетрін, — відповіла я. — Не роби з мухи слона.

— Ага, *он як*, — огризнулася Кетрін. — Цікаво, яку на цей раз ти вигадаєш історію. Упала зі сходів? Чи на тебе напав кіт, якого в нас навіть нема?

— Мені взагалі не подобається твій тон. — Вона заганяла мене в кут.

— Нумо, я слухаю. — Кетрін оперлася на стільницю, зловісно посміхнувшись і вишкіривши зуби. Вона жестом дала мені слово.

— Якщо вже так хочеш знати, ці сліди…

— Шрами.

— …від садівництва. — Жалюгідна спроба. Я так і знала. Треба лиш кинути оком на газон — і стане очевидно: я не доглядаю за садом узагалі. Моє серце калатало. Думки не лізли в голову.

— Садівництво? — Кетрін вибухнула фальшивим і сердитим сміхом. — То найбезглуздіша відмовка, яку я коли-небудь чула. Тобі, певно, не вистачає практики. Гадаю, не так багато людей приїжджає сюди, щоб запитати, звідки в тебе шрами.

— Господи, Кетрін.

— А втім, ти завжди була паскудною брехухою. «Мені наснився якийсь кошмар, і я впала з ліжка». «Я вдарилася об стіл, тому на руці синець». «Я наступила на граблі, і ручка влупила мене по обличчю». Пам’ятаєш таке? Та остання відмовка, певно, моя найулюбленіша. Ми що, по-твоєму, у «Каламбурі» живемо?

— Чесне слово, — збрехала я. — Ці сліди…

— Шрами.

— …направду від садівництва. Я поранила собі руки об троянди. — У нас навіть *не було* троянд на городі. Справи кепські. А що мені їй сказати? «Не хвилюйся. То сліди зубів маленького мертвого хлопчика, який живе тут і кусається, якщо підійти надто близько. І я підійшла надто близько, ось і все. То все моя провина, правда.

— То все моя провина, правда, — сказала я.

— Ось і воно! — Кетрін відштовхнулася від стільниці, розмахуючи руками. — *Ось* класична фраза! *Це все моя провина*. Господи, треба, щоб тобі це написали на твоїй довбаній надгробній плиті.

— Я не маю уявлення, чому ти так злишся, — сказала я.

— А ти думаєш, мені приємно сидіти тут і слухати, як ти брешеш поліції? — Кетрін майже кричала. — Думаєш, мені подобається сидіти тут і слухати твою маячню? Як ти намагаєшся переконати всіх, що татів алкоголізм — то пусте, нічого серйозного. Що у вас просто були якісь там милі маленькі *розбіжності*. Я на своїй шкурі відчула ті довбані *розбіжності*, мамо. Я знаю, що це.

«Нічого ти не знаєш, — подумала я. — Ти й гадки не маєш, бо я тебе від усього оберігала. Бо я вчиняла так, як будь-яка хороша мати — захищала тебе».

— А ти поводишся, як найневинніша людина у світі, замилюєш усім очі, буцімто у вас просто була невеличка чорна смуга, нічого страшного. Ніби вам не довелося відсилати власну *доньку* якийсь час жити до сестри. Інакше держава б втрутилася й забрала її у вас. Ні, нічого такого. Просто деякі *розбіжності*. Ти все поладнала.

«Так і є. Тільки уяви, якого б горя ти надивилася, якби я тебе не відіслала».

Кетрін практично гарчала на мене.

— А тепер сидиш тут і переконуєш копів, що все було чудово, а на твоїх руках ці кляті *шрами*. Господи, мамо. Тато, певно, докинув хмизу в жар, коли ви переїхали сюди. Синці та фінгали — то тимчасові втіхи для невдах, нащо вони здалися, якщо можна залишити *триваліші* сліди?

— *Досить*, — сказала я. — Ти не маєш зеленого поняття, що мелеш.

— Аякже, ти ж радше Богові душу віддаси, ніж мені щось *розкажеш*, — відрізала Кетрін. Вона стала зі мною сам на сам, груди випнуті, обличчя розпашіле, геть-чисто як Гал. — Думаєш, що здатна намалювати ідеальну маленьку картину життя й змусити мене в ній жити? Ти за яку дурепу мене маєш? Думаєш, я осліпла? Не бачила, що тоді коїлося, і не бачу, що коїться зараз?

«Ти ніколи не побачиш, що тут коїться, — подумала я. — Твоя душа зомліє від страху».

— Я захищала тебе, — сказала я крижаним голосом.

— Ти навіть себе захистити не змогла. — Кетрін зі скреготом вихопила ключі від машини зі стільниці. — До біса, — сказала вона.

— Йду прогуляюся.

Я завмерла на місці, відколи вона почала кричати. Застигла, як статуя, біля раковини, проводжала її поглядом.

Кетрін схопила сумочку та куртку. Вона зупинилася біля кухонних дверей, не підводячи на мене очей.

— Я зненавиділа тебе, бо ти не пішла від нього, — сказала вона. — А тепер ненавиджу його, бо він пішов. Як так сталося, що врешті-решт саме *йому* вистачило сил піти? — вимовила на кінець Кетрін, грюкнувши дверима й забуксувавши колесами.

Вона помилялася, так глибоко помилялася. Якраз сил у Гала не було, будинок усі забрав. Йому не вистачило духу, щоб і далі жити тут, він би не витримав ще одного вересня, не знайшов би мужності дотримуватися правил. Може, у минулому він і був дебелий, м’язистий, з дужими легенями й амбіціями, але цей будинок зі своїми мешканцями пересилив його. Зрештою, сильна була я. Я досі тут, а Гал утік скиглячи, підібгавши хвоста. Зрештою, Гал був слабкий.

Фредріка підійшла до мене.

— Засмажену курку на вечерю, пані?

Я зітхнула.

— Було б чудово.

4 Схоже, йдеться про пісню *Fuck tha Police* американської групи *N.W.A.*, яка є протестом проти беззаконня поліції.

5 «Будьмо» (англ. *Cheers*) — американський комедійний телесеріал.

11

Звісно, Гал не одразу став підіймати на мене руку. Я б пішла від нього.

Почалося навіть не з рук, почалося зі слів. Може, так було завжди, і я просто не помічала; у Гала завше був непередбачуваний характер, навіть до нашого весілля. Коли ми облаштували подружнє життя, я собі думала, що в Гала просто стрес через роботу, а в мене — через вагітність, бо ось-ось на світ мала з’явитися Кетрін. Ми стали прискіпуватися одне до одного. Та Гал мав до цього справжній хист. Він умів дотепно вжалити своїм письменницьким язиком, його слова западали мені в голову, і я згодом знову і знову прокручувала їх собі, гадаючи, чи то він ізгарячу чи серйозно. Проте сказане ним було так близько до правди, що частинка тебе мимоволі з ним погоджувалася. Може, він таки мав рацію, що я ніколи не знайду нормальну роботу і йому доведеться утримувати мене до самої смерті. Може, він мав рацію, коли казав, що кохає мене лише з доброти — фактично, займається благодійністю — і що ніде більше не знайдеш такого терпіння і прощення, як у нього. Може, він мав рацію, що я скінчу вік до краю схиблена, як і мій батько, щось собі белькочучи під ніс, і йому доведеться доглядати за мною. Авжеж, наступного дня він просив вибачення, та в мене не було чим йому дорікнути. Ставало дедалі важче повірити в те, що його слова — то лише нісенітниці.

Коли розлючений Гал уперше підняв на мене руку, було не так уже й страшно. Ми чомусь сварилися, може, тому що Кетрін розлила сік на диван, і я мала тому запобігти. Він кричав, поки мені не набридло — і я вирішила піти геть. Він схопив мене за руку, розвернув до себе й міцно стиснув за плечі. «Коли я з тобою розмовляю — ти стоїш і слухаєш». То був одиничний випадок, ну, так тоді здавалося.

Лишилися синці, але несильні, зникли десь за день. Наступного дня він перепросив, однак я заледве пам’ятала, за що. Зрештою, я так-то *сама* винна, хотіла піти, коли він зі мною розмовляв.

Невдовзі Гал став буденно підіймати на мене руку. Хапав мене, якщо я посміла відвернутися, притискав до стіни, якщо йому не подобався мій тон, штовхав, якщо я казала щось не те. Несильно, я могла легко від нього вирватися, доки одного дня не змогла. Розпростерті руки перетворилися на кулаки. Сліди тільки на руках і тулубі, місця, які можна було легко прикрити одягом, та, звісно, і то ненадовго. Авжеж, таке траплялося не щодня, здебільшого навіть не щотижня, але з достатньою частотою, так що не назвеш їх поодинокими випадками. Наступного дня він просив вибачення, та це було зайве. Зрештою, я так-то сама напрошувалася, провокувала його.

Згодом увесь цей цикл став набридати. Комусь із нас треба було йти на якісь компроміси. І вміння прогнутися стало моїм головним козирем.

От, наприклад, моя сестра Ноель. Ноель із тих, хто завжди відстоює свої думки — непохитні, гучні думки — і в неї було безліч думок про Гала. Гал *ненавидів* Ноель і теж мав багато думок про неї. Мені доводилося вислуховувати думки Ноель, — розлогі й наполегливі — коли вона телефонувала, і думки Гала — шалені й різкі — після розмови. Постійно те ж саме.

Одного дня задзвонив телефон. То була Ноель, її номер яскраво засвітився. Гал прибіг до кімнати за лічені секунди й стояв там мовчки й нерухомо, просто дивився, у його очах палав вогонь. Чекав, що я буду робити.

Я спробувала провести експеримент: хай телефон собі дзвонить. Увімкнувся автовідповідач. І я видалила голосове повідомлення.

— Хто то був? — запитав Гал, уже знаючи відповідь. Випробовував мене.

— Ноель, — відповіла я. — Не хочу з нею говорити. — На випробуваннях я розумілася.

Вогонь у його очах згас. На обличчі засяяла легка усмішка. Він підійшов до мене, міцно обійняв, мало не розчавивши.

— Чудово, — прошепотів він мені на вухо.

Я усміхнулася, обійняла його у відповідь. Схоже, я вивчила нове правило.

12

— Маргарет, у тебе жахливий вигляд, — сказала Еді, приєднавшись до мене на ґанку. На жаль, тоді лиш світало, сонце ледь пробивалося крізь дерева, і я вже зневірилася, що мені вдасться заснути.

— Почуваюся просто *жахливо*, — сказала я. Голова тріщала, а повіки були такими тяжкими, ніби важили по двадцять кілограмів. Кожна кісточка в моєму тілі задубіла. — Тої ночі було дуже гучно.

— О, Боже, — мовила Еді. — То вже, певно, на повну силу?

— Не зовсім, але скоро буде. — Я потерла скроні. — Думаю, десь до завтрашньої ночі почнуться справжні крики.

Єдиний плюс, що крики переб'ють той шепіт. *Маргарет, тобі від нас не втекти. Маргарет, ми тебе дістанемо*.

Еді занепокоїлася.

— Думаєш, Кетрін чула?

Що цікаво, Кетрін учора так і не повернулася додому.

Я не спала, чекала на неї у вітальні, випиваючи чашку за чашкою чаю, але приблизно о першій годині ночі здалася. Тоді вже стогони трохи більше як годину не вщухали, але я дурила себе, гадаючи, що зможу трохи поспати, не звертаючи на них уваги.

Еді окинула поглядом порожню під'їзну доріжку.

— Ага, ясно, — сказала вона.

— Там була одна барменка, — сказала я. — У тому закладі *Boomer's*. Кетрін, певно, туди поїхала.

— А, — сказала Еді.

— Так-то це добре. Її б точно збудив той нічний галас.

— А ти бодай *трохи* поспала? — Еді скидалася на турботливу мати, таку, яка каже одягнути светр, навіть якщо вам не холодно, і готує

щось поїсти, хай ви й не голодні. Саме такою, якою я багато років прагнула стати.

На світанку стогони стихли і я з вдячністю заплющила очі, постановивши собі трохи поспати, хай навіть двадцять хвилин. Я відчула, як занурююсь у забуття, тільки-но заплющивши очі, але через деякий час прокинулася — пройшло чи то кілька секунд, чи то кілька хвилин, не знаю — від шуму реактивного двигуна.

Я розплющила очі й побачила вогненні, порожнисті зіниці Еліаса, що витріщилися просто на мене. Щелепа була роззявлена, як у змії, ікла спрямовані в мій бік, ось-ось і вчепляться в моє обличчя. З його пащі сочилася в’язка, як нафта, пітьма. Від нього тхнуло гниллю.

— *Господи*, — вилаялася я, вчасно відкотившись убік. Еліас вгризся зубами в мою подушку й заверещав. Він зник у небутті, залишивши по собі роздерту, усіяну мороком подушку. Певно, доведеться викидати ту подушку. А вона ще й гіпоалергенна — шкода.

Хай там як, а така пригода миттю мене розбудила.

— Не дуже, — відповіла я.

— Ви з Кетрін учора посварилися? — Еді глянула на мене співчутливо.

— Щось на кшталт того, — відповіла я. — Вона помітила сліди на моїх руках, ті, що від Еліаса.

Еді кивнула. Вона добре знала про мої спроби подружитися з Еліасом. Власне, то Еді порадила мені нарешті відмовитися від цих спроб.

— Вона думає, що то від Гала. Думає, що перед тим, як він пішов, ми знову стали гризтися.

— Зрозуміло, — сказала Еді.

Еді та Гал не дуже дружили. Вони майже не спілкувалися. Галу було байдуже до Еді, а Еді він також не здався. Еді знала про Гала, про наше яскраве минуле. Було видно, що, як то властиво матерям, вона хотіла захистити, тому не схвалювала наші стосунки, але ніколи не наполягала на своєму, як Ноель або Кетрін, чи пара докучливих поліціянтів. Я вдячна їй за це.

— Не все так просто, — сказала я. — Не хочу, щоб вона думала таке про свого батька. Бачить Бог, у неї чимало причин гніватися на нього, але він справді змінився. *Особливо* за ті останні кілька років. — Особливо після переїзду сюди. — У неї і так неабияка неприязнь до тієї людини, якою він був у минулому. Не хочу давати їй ще більше підстав сердитися, до того ж вони не правдиві.

— Що ж, — Еді замислилася, — яка твоя воля: хай думає, що ви з Галом були на ножах, чи хай знає, що ви мешкаєте в будинку, повному мертвих людей?

— Слушна думка.

Я була вдячна Еді за той час, який ми провели разом, гойдаючись на ґанку. До переїзду сюди я стільки часу сиділа на самоті й без друзів: мати друзів само собою не було проти правил, але з друзями ставало тяжче їх дотримуватися, а дотримання правил було моїм пріоритетом. За час своїх походів до психотерапевта Гал багато чого засвоїв, тож коли ми переїхали сюди, я вирішила, що можу трохи відійти від правил, і завела собі подругу в особі Еді. Галу то не припало до душі, але він уже не зчиняв стільки галасу, як раніше.

Та й ми з Еді здебільшого просто сиділи на ґанку й теревенили, тож, якби йому закортіло, Гал міг би легко підслуховувати наші розмови. Не впевнена, що йому коли-небудь таке кортіло, але знаю, що він волів би мати таку можливість.

— Про вовка промовка, — сказала Еді, кивнувши в бік під’їзної дороги. Орендований автомобіль Кетрін котився довгою смужкою гравію. Ще ніколи не бачила, щоб вона так повільно їхала, — мабуть, їй не дуже хотілося додому.

Еді помахала рукою.

Кетрін піднялася з водійського сидіння вся розхристана. Волосся скуйовджене, розчесане пальцями й подекуди стояло дибки. На ній була сорочка, яку я раніше не бачила, достоту не та, у якій вона вийшла з дому. З її руки звисав бюстгальтер. Вона швидко піднялася сходами, опустивши голову й краєм ока зиркнувши на мене, перш ніж забігти в будинок і зникнути з поля зору.

Ми з Еді якусь мить мовчки гойдалися, глипаючи ротом від побаченого, мов карасі.

— Схоже, вона теж не виспалася, — сказала Еді.

Я захихикала, і Еді засміялася зі мною.

— Хай там як, — почала я, — ліпше най ночує там, ніж тут. Най зорить ніч з… — Я махнула рукою в повітрі.

— Барменкою?

Я ж *спеціально* недомовила. Я ляснула по кріслу Еді, і вона пирхнула.

— Але так. Ліпше хай зорить ніч під стогони барменки, а не будинку.

— Що ж, — сказала Еді, — завжди є запасний варіант.

Я примружила на неї очі, усе ще давлячись сміхом.

— Я не підмішуватиму снодійне своїй доньці.

— Гаразд, гаразд, — сказала Еді, піднявши руки на знак покори. — Але май собі на думці, коли стане гірше. — Вона подивилася на мене, її обличчя раптом стало серйозним. — А гірше стане, Маргарет, як і завжди.

Коли Еді пішла, я вернулася до будинку, щоб поснідати. Анжеліка стояла біля дверей підвалу, і я прогнала її. Фредріка переставила всі меблі у вітальні, і мені доведеться двигати їх назад, але то потім, зараз мені якось байдуже. Я почула, як нагорі шумить вода: Кетрін уже тривалий час миється. Глянула на раковину на кухні — цього разу, на щастя, крові не було.

Я підсмажила собі грінку й вже хотіла віднести тарілку у вітальню, щоб там поїсти, коли побачила на кухні маленького хлопчика. Той був десь на шість років молодший за Еліаса, худорлявіший і мав світле волосся, яке колись було русявим, а тепер стало сірим від бруду та сміття. Його одяг був подертий, а обличчя змарніле. Він здійняв свою тремку руку й тицьнув у напрямку дверей підвалу.

То був Джуліан. Він із тих маленьких друзяк Анжеліки. Щось я ще мала сказати вам за нього, але не можу згадати…

Іншою рукою Джуліан задер свою пошарпану сорочку до рівня грудей, оголивши рану, яка йшла від стегна до стегна, подібно до роззявленого рота впоперек живота. Більше не сковані сорочкою,

кишки вивалилися з рани, падаючи на підлогу, розбризкуючись на всі боки. З його рота почала текти кров.

А, ну авжеж. Саме *це* я і мала вам розказати за Джуліана.

— Він там, унизу, — кашлянув Джуліан.

Я опустила погляд на свою тарілку з грінками, намазаними густим малиновим джемом, і зненацька втратила апетит. *Дякую, Джуліане*.

***

Кетрін знайшла мене після душу. Я лежала на дивані у вітальні, затуливши очі рукою, виснажена, бо щойно пересунула всі меблі на свої місця.

Кетрін стояла в центрі кімнати мовчки. Я злегка підвелася, щоб глянути на неї. Вона опустила голову й дивилася вбік, уникаючи мого погляду. Та я все одно помітила її червоні набряклі очі. Її волосся досі вологе після душу, і вона без макіяжу. У неї був дещо жалісливий вигляд, і в мене закралося таке відчуття, що я тут ні до чого.

— Хочу перепросити за вчорашній вечір, — сказала вона, її голос, як тихенький відгомін, — за те, що наговорила.

Я присіла.

— О, Кетрін, нема за що вибачатися.

— Ні, — продовжила вона, усе ще не уникаючи моїх очей, — я серйозно. Мені дуже, дуже шкода.

— Усе гаразд, — відповіла я. — Нічого страшного. Що було, те загуло.

— Обіцяю, таке більше ніколи не трапиться. — Вона мала присоромлений, жалюгідний вигляд, геть-чисто як Гал.

***

Я думала, що Кетрін достатньо втомилася від своїх пригод напередодні й не має більше сил на пошуки, але вона випила просто-таки бездумну дозу кави та довела, що я помилялася. Її руки тарабанили по керму, не потрапляючи в такт пронизливій музиці на

радіо, коли ми вилетіли з під’їзної доріжки, розкидаючи гравій у боки. Я вчепилася за верхнє поруччя, у голові паморочилося.

— Нам не поталанило з барами, — вигукнула Кетрін, перекрикуючи музику. — Сьогодні трохи інша тактика. Готелі!

По радіо якийсь рок-гурт щось там викрикував скільки горла. Від басів аж машина торохтіла.

— Він достоту ночував у готелі принаймні перші кілька днів, — сказала Кетрін. — Може, він і досі там. Бог свідок — він тоді зняв достатньо грошей. Хтось мусив його бачити.

Радіо перемкнулося на рекламу автосалону, що ще гірше.

Світлофор за квартал перед нами загорівся жовтим кольором, і Кетрін вилетіла на перехрестя. Я заплющила очі й стала молитися, не знаю до кого, щоб ми обоє вибралися з машини живими.

— Тут є кілька невеликих мотелів поблизу центру міста, а потім безліч великих готелів ближче до шосе. Сподіваюся, нам пощастить і не доведеться їхати так далеко, — сказала Кетрін. — До того ж мотелі найдешевші. Принаймні так каже Табіта… — Вона замовкла, збагнувши своє зізнання. *Барменка*. Вона кинула оком на мене, чи я зауважила. Я вдала, що не почула її, а втім, я і справді серед того шуму заледве розібрала її слова.

«Дешево» — це м’яко сказано, стара шлакоблокова будівля під назвою «Вейлю Лодж». На неоновій вивісці перегоріла літера *ю*. Ми попрямували крізь міцний запах сигаретного диму та вивітреного алкоголю й підійшли до рецепції. У котрійсь кімнаті поблизу якась парочка чи то захоплено кохалася, чи то вбивала одне одного — один Бог знає.

— Ні, не бачив його, — сказав Кетрін прищавий хлопець, що працював за стійкою реєстрації, вивчаючи фотографію Гала. — Але я тут хіба кілька днів працюю. Можу запитати Білла. Він працює тут довше, може, щось знає.

— Чудово, — сказала Кетрін. — Можеш покликати Білла?

Юнак повернув голову й подивився мені просто в очі.

— Він там, унизу, — сказав хлопчина.

Я моргнула.

— Що-що? — запитала я.

Хлопець розхвилювався.

— Він сьогодні там, зі своєю сім’єю. У сусідньому місті, униз по трасі. Тільки завтра вернеться.

— Ну то ми приїдемо завтра, — сказала Кетрін, краєм ока кинувши на мене якийсь химерний погляд.

У машині моє тіло зажило своїм життям, відчайдушно прагнучи поринути в сон. Моя голова хиталася вгору-вниз, поки Кетрін розповідала мені про наступний мотель. Вона щось там зауважила про мою дивну поведінку у «Вейлю Лодж», та до мене її слова слабо доходили.

Машина на повній швидкості влетіла у вибоїну, я аж прокинулася, з хрускотом і різким болем смикнувши шию назад.

— Просто, якщо ми поводитимемося як божевільні, вони не захочуть нам допомагати, — говорила Кетрін.

— Авжеж, люба, — пробурмотіла я з туманом в очах. Радіо кричало, і я не могла поринути в сон, лиш дрімала й дивилася, як переді мною розпливається світ. Через якийсь час машина припаркувалася біля наступного мотелю.

— Ми приїхали, — покликала мене Кетрін, уже виходячи з машини.

Я пішла за нею через стоянку, потираючи очі. Це місце називалося «Райський мотель», хоча зразу й не скажеш. Тамтешні постійні мешканці сиділи біля своїх номерів і курили цигарки. Навколо вешталася дивовижна кількість безпритульних котів, які винюхували їжу у смітті.

Коли ми увійшли до рецепції, задзеленчав дзвіночок. Усередині з невидимих динаміків тихо грала приємна мелодія. Молодий чоловік у капелюсі сидів за стійкою, занурений у свій телефон.

— Чим можу допомогти? — запитав він, не підводячи очей.

Кетрін витягла із сумочки фотографію Гала. Та вже потрохи зношувалася по краях.

— Мій батько пропав безвісти на початку серпня. Ми гадаємо, що він міг зупинитися в мотелі десь тут.

Поки Кетрін говорила, я бродила по вестибюлю, силкуючись не заснути. Коричневі стіни в тій кімнаті були голі, за винятком кількох фотографій і карти міста в рамці; на сусідній полиці висіло кілька брошур про місцеві визначні пам’ятки. Ще там стояло всяке косметичне приладдя, яке забудькуваті гості могли собі придбати: тюбики зубної пасти, одноразові леза для гоління, гігієнічні серветки. Мій погляд зупинився на маленькій пачці снодійного, і я почула в голові голос Еді. *Це вихід*. «Ні», — сказала я, хитаючи головою з напівпосмішкою. Я не планувала казати це вголос, але однаково сказала. На щастя, Кетрін і той чоловік не звернули уваги.

— Ні, обличчя не знайоме, — сказав чоловік, вивчаючи фотографію, нарешті відірвавшись від телефону. — Але зараз покличу Теда. Може, той його бачив. — Він перевів погляд на мене. — Він унизу, — сказав чоловік.

Я глипнула на нього очима. У моєму роззявленому роті почало народжуватися запитання, але чоловік повернувся до Кетрін.

— Біля басейну, — сказав він. — Виловлює листя. Покличу його по рації.

Він узяв зі столу рацію і промимрив щось нерозбірливе Теду, поки я хитала головою, прагнучи привести себе до тями. Голова взагалі не варила.

Тед, кремезний чоловік у заплямованій сірій сорочці, підійшов до нас із молодицею за спиною. У неї було довге каштанове волосся, і вона жувала жуйку.

— Я привів Анжеліку, — сказав він. — У неї гарна пам’ять.

Я знову похитала головою. То просто збіг.

Кетрін не зважала на мене, лиш тицьнула їм фотографією Гала в очі.

— Як я вже казала… Перепрошую, як вас звати?

— Джуліан, — відповів чоловік у капелюсі.

Я блимнула очима. Можливо, то й не збіг.

— Як я вже казала, Джуліане, — продовжила Кетрін, — він зник ще в серпні. У нього немає посвідчення водія, тому ми не думаємо, що він виїхав далеко за місто. Гадаємо, він зупинявся у якомусь мотелі неподалік.

Анжеліка подивилася на фотографію і, надувши жуйку, луснула кульку.

— Обличчя не надто знайоме.

— Він, найпевніше, платив готівкою, — припустила Кетрін. — Тобто виключно готівкою.

— Як і більшість людей тут, — сказав Джуліан і знову став бавитися зі своїм телефоном.

— Так, — сказав Тед. — Теж його раніше не бачив. Але багато наших клієнтів тримаються в тіні. Я буду насторожі, дам знати, якщо побачу.

Анжеліка досі хилилася над фото Гала, але тепер її очі втупились у мене.

— Він там, унизу, — промовила вона.

Тед віддав фотографію Гала Джуліану й попросив його зробити копію. Джуліан зітхнув, невдоволений, що для нього знайшли роботу, потім схопив фото й зникнув у підсобці.

— Чоловік моєї сестри теж собі втік, — зі співчуттям сказав Тед до Кетрін, — тому я знаю, як то. — Він перевів погляд на мене, і вираз його обличчя зробився кам’яним. — Він там, унизу.

— Ну, ми просто боїмося, може, він потрапив у якусь халепу абощо, — сказала Кетрін, роздратована припущенням, що Гал просто собі *втік*, та я її не зовсім чула, бо нарешті прислухалася до тієї мелодії з колонок.

То був дещо інший запис, ніж той, який ми чули вчора по радіо, але пісня — та сама.

> Прокинься, пташечко. Вставай.
> Матуся мусить йти, як не благай.

Анжеліка не відводила від мене очей. Джуліан повернувся з фотографією Гала й теж витріщився на мене.

> Ти не журись. Той біль мине.
> Твоя мамуся жде тебе.

Бажання повернутися додому знову нахлинуло на мене з новою силою і настирливістю.

> Ні, вона не на кухні. Вона обернулася в прах.
> Та до рідненької ти ще побачиш шлях.

Кетрін дякувала персоналу за приділений час, тиснула їм руки. Схоже, вона таки зрозуміла, що ввічливість — то ефективна стратегія, якщо просиш когось про послугу. Табіта, певно, і того її навчила вчора ввечері.

> Місяць та сонце змінюються колом,
> І ніхто не втече, коли доля за рогом.

— Та нема за що, — сказав Тед. — Приїжджай, коли завгодно, просто скажеш комусь закликати мене. Мене звуть Тед Вейл.

Дзвіночок на дверях задзеленчав у мене за спиною, коли я вибігла геть із рецепції, кинувши Кетрін розгублено дивитися мені вслід. Я десь зо два кроки зробила по парковці, як зіткнулася віч-на-віч із котримсь із тих постояльців, які сиділи на пластиковому стільці біля своєї кімнати й курили, коли ми приїхали. На ньому була засмальцьована майка й мішкуваті шорти. Його неголене обличчя мало якийсь холодний вираз, а у в’ялій руці все ще теліпалася запалена сигарета.

— Він там, унизу, — сказав до мене.

— Бодай тебе чортяки вхопили!

Я проштовхнулася повз нього й стала чекати біля машини, поки Кетрін повернеться.

Кетрін ще поїхала розпитувати в інші готелі. Я чекала в машині. Коли Кетрін зупинилася на заправці, я зайшла всередину й попросила у продавця дві пластинки снодійного, такого із сильніших.

***

— Дивно, — сказала мені Еді, коли ми разом гойдалися на ґанку. Сонце ще нижче ховалося за деревами, і курне небо мерехтіло рожевими-блакитними барвами, як цукрова вата. Кетрін була нагорі, у кабінеті Гала, пробувала підібрати пароль до його комп’ютера, сподіваючись, що він зберіг документ під назвою «Куди я зник» просто на робочому столі. Вона сердилася, бо я не помогла їй із готелями, але водночас старалася дотриматися своєї обіцянки не кричати на мене, як-не-як із того часу навіть доби не минуло.

— І не кажи, — відповіла я. — Такого раніше ще не траплялося, здається.

Мої очі були напівзаплющені від терпкого головного болю, який вже стільки часу не давав мені спокою. Певно, той біль не зникне до жовтня.

— То ще одна вереснева штучка? — запитала Еді. — Якась нова?

— Та чорт його знає. — Я стрималася, щоб не позіхнути. — Бог свідок, ми з Галом майже ніколи не виходили на люди. Може, вересневі витівки виплеснулися й на решту світу, а ми просто не встигли помітити.

— Принаймні Кетрін не помітила всього того шаленства, — сказала Еді. — Бо якби ще то довелося їй пояснювати.

— Вона помітила *мене*, — мовила я. — Певно, думає, що в мене не все гаразд із головою.

— Ну і хіба вона не має рації? — Еді ткнула в підлокітник мого крісла, усміхаючись від жарту, хоча ми обидві знали, що він не дуже дотепний, враховуючи мою сімейну історію. Я хихикнула з обов’язку.

Небо стало більш насиченого рожевого кольору, блакить поступилася місцем темряві вгорі. Я побачила, як визирають перші зірки на сутінковому небі. Крики насуваються — ось-ось-ось.

— А чому не п’єш снодійного? — запитала Еді. — Судячи з вигляду тобі б не завадило добряче виспатися.

— Не можу, — відповіла я, — Еліас увесь час нишпорить будинком. Не хочу прокинутися зі слідами укусів по всьому обличчю. Що я тоді скажу Кетрін?

— І то правда.

— Хай там як, я купила ті таблетки так, на всякий випадок. — Я пильно вгледілася в очі Еді. *Я не накачуватиму свою доньку снодійним.*

— Еге, — сказала Еді. — Просто пересторога. — Вона вдала, що повірила мені, і за то дякую.

Коли я зайшла в будинок, увесь рожевий колір зник з обрію. Небо усіяли зірки, і я подумала, а чи не забагато я хочу, сподіваючись на тихий вечір. Я зачинила за собою вхідні двері й завмерла.

Кетрін уже давно спустилася сходами зі своєї кімнати й стояла перед дверима підвалу. Перед *відчиненими* дверима підвалу. Пожовклі сторінки Біблії, які ми приклеїли скотчем до зворотного боку дверей, були повністю видні, пошарпані краї тріпотіли, бо хтось посмів відхилити двері. Долоня Кетрін затрималася на ручці, вона допитливо вдивлялася в темряву, її ніс злегка зморщився від смороду. У моїх думках промайнув образ отця Сайруса, застиглого в одержимому закляканні, з хмарою мух, що вилітали з його роззявленого рота; а потім перед очима постала розтрощена нога Гала, те, як він шкутильгав сходами після того третього вересня. Я побачила, як Кетрін підіймає ногу й ставить її на першу сходинку.

— *НІ*, — заволала я, зриваючись із місця й біжучи до Кетрін. Вона підвела на мене очі, її обличчя було сповнене подиву. Я вихопила двері з її рук і грюкнула ними з такою *силою*, що аж моє волосся розвіялося.

— Якого біса? — сказала Кетрін. Наразі вона здавалася надто приголомшеною, щоб розсердитися, але, безперечно, то лише питання часу.

— *Не йди* туди, — закричала я, на мить забувши про свою мету: не дати Кетрін подумати, що в мене не все гаразд із головою.

— Чому б це, чорт забирай?

Тепер, коли двері щільно зачинені за мною, а моє тіло відгородило її від небезпеки, моя паніка впала до того рівня, що я збагнула свою помилку. Шестерні в моїй голові щосили вертілися, намагаючись перекрити прискорене серцебиття.

— Це… небезпечно.

— Тобто? — запитала Кетрін. — І що це за лайно ззаду дверей?

— Цвіль, — задихалася я. То все, що мені спало на думку. — У нас там було протікання давним-давно. Доволі сильне. І тепер там цвіль. Скрізь.

Кетрін підвела брову, гадаючи, чи я вже до краю забрехалася, чи ще ні.

— Цвіль?

— *Чорна* цвіль, — відповіла я. — До нас приходив якийсь чоловік дивитися на це, інспектор. — Навіть не знаю, чи така професія взагалі існує. — Він сказав, що це дуже небезпечно, і не дай Боже туди спускатися, бо то вкрай шкідливо.

Я хотіла піти на кухню, щоб відвести Кетрін від дверей, але краєм ока помітила, що Анжеліка і Джуліан стоять там, просто за спиною Кетрін, витріщившись на нас і тицяючи пальцем перед собою, на підвал. Кишки Джуліана вже вивалювалися на підлогу. Ну то поговоримо собі тут, не страшно.

— Так ось що то за сморід?

— Саме так. — Вона мені повірила. Слава Богу. — Жахливий запах, еге ж? У підвалі справді паршиво. Тому ми завжди тримаємо двері зачиненими. І *ніколи* туди не спускаємося.

Я повела її до вітальні, стежачи, щоб вона не обернулася й не зазирнула на кухню. Я бачила, як Анжеліка та Джуліан опустили руки й повернули голови, проводячи нас своїм поглядом.

— Мамо, тобі щось треба з тим робити. — Її голос досі звучав скептично, але вона змирилася, і ми відійшли геть від підвалу — пощастило, на цей раз.

— Здається, у Гала був номер якогось спеціаліста, — сказала я, коли ми простували коридором. — Треба буде пошукати в його речах.

У вітальні Фредріка скинула всі подушки з диванів і склала їх стопкою посередині кімнати. Кетрін навіть не треба було розтуляти рота — її обличчя само все сказало.

Чорт забирай, Фредріко.

— О, не зважай на подушки, — сказала я, починаючи розбирати вежу з подушок і стараючись говорити так, наче то було нормальним явищем. Рівень адреналіну спадав, і я була надто втомлена, щоб отак ні

з того ні з сього вигадати чергове виправдання. Кетрін просто промовчала й разом зі мною взялася відносити подушки на дивани, проте її насторожений погляд увесь час був прикутий до мене.

Пізніше того ж вечора я подрібнила дві таблетки снодійного й змішала їх із чаєм Кетрін. Вона двадцять хвилин погойдувалася й дрімала на дивані, а потім сказала, що йде нагору спати.

Ще пізніше тієї ж ночі крики почалися по-справжньому.

13

Чотири вересні тому крики також починалися по-справжньому.

Гал хропів собі обік мене, він міг спокійно спати, навіть якби то вантажний потяг проїжджав повз фабрику гудків, наче нічого не трапилося. Я не спала й дивилася, як місячне світло виблискує на крові, що розтікається нашими стінами. А якщо мати трохи фантазії, то можна було розгледіти чиїсь обриси в тому, як розливалася кров, ніби вдивляєшся в хмари. Мені здалося, що на котромусь струмочку було щось на кшталт «Крику» Едварда Мунка, але з огляду на всю ситуацію я, певно, побачила те, про що думала.

Тоді ми ще не тинялися церквами й навіть не знайшли отця Сайруса, та за кілька днів нас притисне до стінки, а поки — тільки крики.

Гал захропів і перевернувся, його плече вперлося мені в руку. Я аж на нього розізлилася, що йому так файно спиться. Я ж бо третю ніч не сплю.

Нічні стогони, крики й волання *«Рятуй нас, Маргарет!»* спершу легенько дратували, але через кілька ночей то все стало просто нестерпним. Недосипання, звісно, підсипало перцю.

— Хай йому грець, — сказала я, відштовхнувши Гала від себе й підвівшись із ліжка. Якщо вже зорити ніч, то краще внизу, пити чай на кухні. Крики внизу не робилися ні гучнішими, ні тихішими, тож не було особливої різниці, де я. Що цікаво, крики були однакової сили по всьому будинку, а це означає, що вони лунали не з якогось конкретного місця, а радше зі самого будинку. *Усе* навколо кричало; так само можу описати й той свій головний біль, який мучив мене останніми днями.

Коли я вже майже спустилася сходами, кілька зблідлих дітей, які час від часу тицяли на двері підвалу, кинулися переді мною, і я мало не поскакала назад догори. Я зітхнула, сердита більше на себе, ніж на

них. Не можна кожен раз до смерті лякатися цих дітей-*химерників*, як я стала їх називати. Хоча вони зазвичай просто так не тікають. І не кричать. *Він поруч*. Я глибоко вдихнула й пішла далі сходами, цього разу обачніше, на випадок, якщо химерники захочуть ще щось утнути.

Я спустилася, завернула до кухні й побачила його. Двері підвалу відчинені, а перед ними стояло щось схоже на людину, але не зовсім. Він був неймовірно худий і високий, занадто високий — навіть згорбившись у таку крихку поставу, у нього не вийшло приховати свій зріст. Він був блідий, як місячне світло, з пасмами скуйовдженого сивого волосся, що кучерявилося на молочній маківці, і червоними виразками, які всіяли шкіру, наче вирви. Його надто довгі кінцівки не пасували до тіла, були кістлявими й скорченими, як гілки дерев. Усе його тіло ніби сіпалося не в такт із самим собою, мерехтіло, як у старому фільмі.

Я завмерла, дивлячись на нього. Тоді ще достеменно не розуміла, хто цей чоловік, але знала, що саме він є причиною моєї нелюбові до підвалу. Його голова хиталася на плечах, а погляд неуважно блукав коридором, поки нарешті не застиг на мені. Його очі, молочно-білі із червоними краями, втупились у мої.

Ніколи раніше я не стикалася зі схожою ситуацією, тож не знала, що робити, просто завмерла. Світ поринув у тишу, ніби хтось натиснув кнопку «СТОП» на програвачі. Чувся лиш стукіт мого серця.

Чоловік повернув своє тремтливе тіло в мій бік. Його горб зник, і він випростався, витріщившись на мене, хай навіть звіддалік.

Я несміливо ступила два крочки назад.

Своїми тонкими, як патики, і нестійкими, ніби в ляльки-маріонетки, ногами він рушив до мене. Увесь час сіпався й здригався, розмахуючи кістлявими руками в повітрі. Так, на його тілі було чимало виразок. Я то чітко бачила, поки він наближався.

«*Даємо драла*?» — запропонувала я своїм ногам, але час ніби сповільнився, як уві сні, і м’язи не слухалися.

Чоловік зірвався з місця, судомне тіло хитнулося вперед, а довжелезні кінцівки вигнулися під прямим кутом, і вузьке тіло понеслося підлогою. Разом із ним ще й крики ожили з новою силою і з

усіх боків загриміли мені у вухах. Його очі широко розплющилися, а рот розтулився, оголивши мені жменю гнилих зубів, а хрипке дихання ставало гучнішим, що ближче він сунув *до мене, до мене, до мене*.

Чорт. Моє тіло нарешті згадало, як поводитися, і я дала волю ногам, швидко помчавши до вхідних дверей. Проте я не така дурепа, щоб повернутися спиною до тих кострубатих, схожі на кігті пальців, які простяглися до мене, коли він кинувся в мій бік. На якусь жахливу мить мені здалося, що він ось-ось мене схопить. Дверна ручка різко вп’ялася мені в спину. Я вчепилася в неї обома руками, шалено намагаючись відімкнути двері й повернути клямку спітнілими пальцями, у той час як той чоловік-страхіття насувався на мене.

Якось мені та й вдалося відчинити двері, і я з криком вискочила надвір, грюкнувши дверима перед розлюченим, налитим кров’ю обличчям, і все стихло. Ні криків, ні хрипів. Нічого, лиш власне нерівне дихання й стрекотіння цвіркунів. Я ступила кілька кроків назад, мої очі метнулися до переднього вікна. Здавалося, усередині доволі спокійно. Та часто все й близько не так, як може здатися.

Був шанс, що тепер там усе гаразд, але нащо лізти на рожен. Надворі трохи прохолодно, а піжама в мене тонка, але ризику на смерть замерзнути нема, і тут мене ніхто не підстерігав. Крім того, нічне повітря виявилося досить приємним, навколо мене витав аромат вологої землі, а на небі сяяли зорі, нагадуючи мені, що всюди можна знайти спокій. Я обхопила себе руками й занурилася в крісло-гойдалку (ми купили два такі місяць тому), заспокоюючи своє дихання. Що то за один, чорт забирай? Чого йому треба? Я прокручувала в голові різні відповіді, і жодна з них не давала втіхи.

Я сиділа там, поки небо не стало ніжно-блакитним і птахи прокинулися, узявшись за старе — стали битися об вікна й падати без духу. Уже незабаром на під’їзній доріжці, виляючи широкими стегнами й махаючи руками, з’явилася Еді й палко привіталася зі мною.

— Що ти тут робиш так рано? — защебетала вона, а потім придивилася до мене. — О ні, Маргарет, щось сталося?

На ту пору я знала Еді лише кілька місяців і тільки-тільки стала бачити в ній віддалену знайому, а не докучливий клопіт. Гал, безперечно, недолюблював її, і мушу визнати, що, як на мене, вона й справді забігала до нас надто часто, хоча, може, то такою і має бути дружба. Згадуючи минуле, я не дуже впевнена, що за останні роки в мене була бодай одна справжня подруга. Я майже не розмовляла з Ноель, а то моя рідна сестра.

От така вона, самотність. У буденності її не помічаєш. Ніби розумієш, що нікого поруч немає, але голова забита повсякденними клопотами, щоб згаяти час: малювання, хатні справи, усякі інші турботи. А, ну і ще Гал, він та й щось для мене важив. Але, як і в ситуації із зануренням у холодну воду, ти звикаєш до відносної самотності, доки вона не стає нормою. Ти не зрозумієш, що твої руки й ноги заніміли, поки не відчуєш раптовий сплеск тепла, який пронизує твої кінцівки голками. Тобто, якщо коротко, лиш одне запитання Еді дало мені збагнути, що за останні роки мені не було на кого спертися.

Соромно в цьому зізнаватися, але я розплакалася.

Еді кинулася до мене з материнською теплотою.

— Ну, розказуй, — почала вона.

Є речі, про які не заведено говорити. Не тому, що ніхто не питає, а тому, що всі воліють не знати, хочуть бачити в тобі здорову, раціональну людину. Усе, що коїться в цьому будинку, — кров, крики, химерники, той високий чоловік із дерев’яними кінцівками й пальцями-шипами — нікому не хочеться таке чути, не кажучи вже про те, щоб потім і далі вести з тобою розмову. Ні, краще промовчати, розібратися із цим самій.

— Не тримай у собі, Маргарет, — сказала Еді.

І на мій превеликий подив, я її послухалася.

Мені ніби камінь із душі спав, ніби я скинула із себе той хрест, ніби нарешті дісталася берега після довгого холодного плавання. Тільки-но я розв’язала язика — і вже не могла зупинитися. Коли закінчила, Еді спокійно сиділа в кріслі-гойдалці обік мене, навіть не кліпаючи.

На ту пору Гал не вірив усьому, що вилітало з мого рота. Він бачив кров, але гадав собі, що, може, то десь щось протікає. Крики ледве чув,

бо спав як убитий. Химерників бачив лише краєм ока, як вони тікали від нього. А ще був Еліас, але на початках нашого життя тут я звикла, що мені ніхто не вірить.

— Ого, — сказала Еді. — Скільки на тебе всього навалилося, Маргарет.

— Ага, — відповіла я, відчуваючи, що вперше за кілька днів мій головний біль дещо стих. — Схоже на те. — Я похитала головою, витираючи сльози, що залишилися на щоках. — Але все не так уже й погано. У мене все під контролем.

Еді подивилася на мене так, ніби я сказала їй, що можу підстрибнути до Місяця.

— То пекло, Маргарет. Ніхто не заслуговує так жити, проходити через це все, — сказала вона. — А не маючи на кого спертись, і поготів.

Мені знову навернулися сльози, але я втримала їх. За ці роки вже звикла самотньо жити в пеклі. Брати когось за компанію здавалося нелогічним.

— Дякую, — почула я свої слова і з подивом зрозуміла їхню щирість.

Еді всміхнулася. Якась частинка її все розуміла. Вона розпитувала мене про химерників, що я про них знаю, що вони собі думають. Багатьох відповідей у мене не було.

— Гадаєш, вони хочуть тобі зашкодити? — запитала Еді.

Я помізкувала.

— Економка Фредріка — точно ні, — відповіла я. — Вона просто хоче прислужитися. Ті, що в спальнях нагорі, хай яке вони справляють враження, теж ні. Думаю, вони просто засмучені. Хлопчик з отим обличчям? Ну, він кусає боляче, але йому, певно, просто не подобається, коли впираються в особистий простір.

— Ну а кому подобається?

— Діти, здається, теж не хочуть скривдити, — сказала я. — Гадаю, вони намагаються мені щось сказати.

— А як щодо того чоловіка, — запитала Еді, — того, що гнався за тобою?

— А от він — проблема, — відповіла я. — Він уже хоче скривдити. — Я замислилася на хвилину. — Цікаво, чи не про нього діти хочуть мене попередити?

Еді мала нажаханий вигляд.

— Як думаєш, ви переїдете? З Галом?

Я раптом пройнялася до неї приязню, певно, сумуватиму за нею, якщо поїду, навіть з усіма її візитами та клопотами. Ми могли б бути хорошими подругами.

Я усміхнулася до неї.

— Хіба якщо витягнуть мене звідси в наручниках, — сказала я.

Еді наче гора з пліч звалилася.

Усередині Гал уже човгав будинком, вигукуючи моє ім’я. Він до такого не звик — прокинувся, а мене нема.

— Я тут, — крикнула я, — з Еді.

Її він оминав десятою дорогою.

Ми погойдувалися якусь мить мовчки. Треба йти в будинок щось зладити на сніданок.

— Що скажеш, варто йти до церкви питати поради? — запитала я Еді.

Еді знизала плечима.

— Достоту не зашкодить.

14

Наступного ранку на сходовому марші другого поверху з’явилося ще двоє друзів Анжеліки: Чарльз і Констанс. То новоприбулі гості, такий собі приємний маленький подаруночок адвент-календаря у розпал вересня. Чарльз і Констанс були близнюками, або принаймні дуже схожими одне на одного. Зазвичай вони появлялися разом, схожі як дві краплі води: брудне волосся, обрізане до плечей, маленькі туніки з однакової тканини, ті самі ножові поранення на животі, руках і обличчі. Рот Констанс розсічений з одного краю, її кривавий вищир розтягнувся майже до самого вуха. Вони тицяли вниз, до дверей підвалу. Кров повільно сочилася зі всяких ран на їхній шкірі.

Я щойно закінчила відтирати кров зі стін і верхівки сходів і була не в гуморі. Переклала відро із закривавленою водою, яке тягнула униз, в одну руку, а вільною рукою помахала їм.

— Киш, — прошепотіла я.

Позаду них з-за дверей своєї кімнати вилізли кострубаті пальці Блайт, її спопеліле обличчя зиркнуло на мене, рот роззявлений у шаленстві.

— Ти теж, — прошипіла я. Вона зойкнула й грюкнула дверима. Близнюки з риданням розчинились у просторі.

Якщо чесно, просто таки все в тому будинку стало здіймати такий ґвалт. Надія лиш на те, що снодійне, яке Кетрін несвідомо випила, міцно її заколисало.

На кухні Фредріка перевернула стіл догори дриґом і склала всі стільці одне на одного. Кожна шафка навстіж відчинена, схоже, вона ще й побила кілька тарілок. Я з гуркотом опустила відро на підлогу, аж кривава вода вихлюпнулася. От маєш. А втім, прибирати так прибирати.

— Фредріко, — покликала я, повільно виймаючи кожен стілець із того штабеля й розставляючи їх посередині кімнати, — може, трохи допоможеш мені?

Фредріка з’явилася ліворуч від мене — чи, може, вона віддавна там була, — тримаючи тарілку.

— Так, пані?

— Цей безлад, — я показала жестом, — твоїх рук справа. Можеш помогти прибрати?

— Звичайно, пані. — Фредріка підійняла тарілку, ніби хотіла покласти її в шафу, але вона насправді стояла десь за три метри від шафи, тож тарілка впала на землю, розбившись на друзки й додавшись до уламків.

Голова знову стала тріщати, точнісінько за графіком.

— Забудь, — сказала я.

— Я рада помогти, — запропонувала Фредріка.

— Поможеш у жовтні, — сказала я. — А зараз просто постарайся нічого не нищити.

— Авжеж, пані, — сказала Фредріка. — Зроблю вам чаю. — Вона підійшла до плити, викрутила всі конфорки на повну й щезла. Полум’я здійнялось у повітря.

Господи. Я загасила конфорки. Зроблю собі чай потім.

Зараз на часі прибирання, а через Фредріку я почувалася як собака, що ганяється за власним хвостом. Вернувши кухонний стіл і стільці на своє місце (Боже, який той стіл *важелезний*), я вилила криваву воду в раковину, споглядаючи, як завихрена каламуть стає червоною, рожевою, а там і прозорою, та зраділа, що труби не забилися невпізнаними шматками плоті з тої халепи кілька днів тому. Чи то вже тиждень тому? Час розпливався.

Я висушила відро для крові й поклала того під раковину, виявивши, що саме там Фредріка сховала більшість моїх зимових светрів. Хай будуть там; треба вміло розставляти пріоритети, що з Фредрікиного безладу слід виправляти, і светри під раковиною були чи не найменшою проблемою. Незрозуміло тільки, куди вона сховала мийні

засоби, які ще вранці валялися під раковиною, але, думаю, швидко їх знайду.

Я підійняла з підлоги уламки битого посуду. Не так все й погано — Фредріка потрощила лише чотири чи п’ять тарілок, а в мене ще багато їх у шафах, чи куди там Фредріка їх переставила. Я викинула друзки у смітник, а потім витягнула мішок, щоб винести його надвір. Чарльз і Констанс стояли у дверях кухні, узявшись за руки й не даючи мені пройти.

— Геть, — сказала я.

— Він там, унизу, — відповіли вони. У Констанс із рота текла кров.

— Заради Бога. — Зазвичай я старалася не ходити просто крізь химерників. Ті просто робили своє діло, і такий вчинок здавався дещо грубим, особливо коли існували більш продуктивні методи спілкування. Та надворі вже сьома ранку, і мені це все набридло. По надобі знайдеш у кадобі. І так далі.

Я протиснулася крізь близнюків, минувши крізь їхні зчеплені руки. Вони заверещали й щезли, а в моє тіло стрімко, одне за одним, укол за уколом встромилися невидимі клинки, і я почула тихенький крик, що майже не відрізнявся від сміху. Це завжди вибивало моє тіло з колії, і я впала на коліна, кашляючи й марно вивертаючи нутро. Через свою незграбність я впустила мішок для сміття, яке разом із керамічними уламками розсипалося на підлогу.

— Шляк би тебе трафив, — голосно сказала я новому безладу.

Анжеліка стояла праворуч.

— Він там, унизу.

Я прибрала безлад (тут уже Фредріка не винна), недбало кидаючи уламки тарілок у мішок, який уже трохи порвався від гострих країв. Стиснувши мішок за подертий верх, я вийшла з дому й викинула його у великий сміттєвий бак на подвір’ї.

Усе подвір’я було *всіяне* мертвими птахами.

Коли я вернулася до будинку, прибравши всі пташині рештки, які добряче прогнили й кишіли всякими комахами, мої руки пекли від десятків дрібних укусів, а Еліас стояв біля дверей і витріщався на мене.

— Еліасе, я *не в гуморі*, — огризнулася я.

— Що? — Кетрін озвалася з вітальні. Чорт забирай. Вона вже прокинулася.

Еліас завив і зник, якраз коли Кетрін завертала за ріг.

— Ти до кого?

— До тебе, — відповіла я, вичавивши із себе усмішку й силуючись не чухати руки. — Як спалося, люба?

— Як убита, — відповіла Кетрін. — Але щось досі не виспана.

— Зроблю тобі чаю, — сказала я.

— Боже, мамо, що сталося з твоїми руками? — Кетрін схопила мене за руки, оглядаючи «мурашині» укуси.

Я висмикнула свої руки геть, може, трохи занадто різко. І спробувала знову удати усмішку.

— О, не хвилюйся, люба. Я була на вулиці. Поралась у саду. Натрапила на мурашник. І вони мене провчили.

— Ти поралася в саду о восьмій ранку?

Резонно.

— Ну, ти ж знаєш, як спекотно стає опівдні, — відповіла я. Насправді опівдні вже не дуже то й парко, надворі ж вересень. — Чай чи каву?

— Хіба в тебе *є* кава? — запитала Кетрін.

Знову резонно. Я затрималася посеред кухні пригадуючи.

— Ні, — відповіла я.

— Ну то чай, — сказала Кетрін, з настороженим поглядом сідаючи за кухонний стіл. — З тобою все гаразд, мамо? Ти трохи… розсіяна.

— О, я в порядку, люба, — відповіла я, беручи ганчірку й витираючи стільницю. На мить здалося, ніби біля раковини досі є плями від кишок Джуліана. — Голова затуманена від сну.

— Ти ніби виснажена, — сказала Кетрін. — Справді виснажена.

— О, я в порядку, — відповіла я і пішла викинути ганчірку у смітник, швидко зрозумівши, що в смітнику нема мішка. Та й самого смітника теж не було. Фредріка, певно, уже встигла переставити його за ті пів години. Я роззирнулася по кімнаті — де ж він, *у біса*, подівся? — поки до мене не дійшло, що ганчірку можна і не викидати, досить просто прополоскати її в раковині. Я хихикнула про себе.

— Мамо?

Ой, точно, Кетрін же нікуди не ділася.

— Так, люба? — запитала я.

— Чай? — У неї був стурбований вигляд. Складалося враження, що вона не стільки хотіла чаю, скільки хотіла перевірити, чи зможу я заварити чай, не спаливши будинок дотла. Що ж, зараз покажу їй майстерклас.

От тільки пакетики чаю кудись щезли.

Упершись руками в боки, я стала біля того місця біля плити, де мали бути пакетики. На місці Фредріки, куди б я їх переклала? Та грець його зна. Навіть поштову скриньку не можна відкидати.

— Нічого страшного, мамо. Не конче мені той чай здався, — сказала Кетрін і встала з-за столу. — Слухай. Я хотіла сьогодні вернутися до міста й заглянути в ті готелі, в які ми вчора не встигли заїхати. З тобою тут усе буде гаразд? Побудеш трохи сама?

«Я не сама», — мало не вимовила я вголос.

— Ну, авжеж, люба, — відповіла я натомість. — Можу поїхати з тобою, якщо волієш.

— Ні, — швидко мовила Кетрін. — Краще відпочинь собі трохи. Приляж, подрімай.

Той натяк, що я не годжуся скласти компанію в її тому слідстві, дійняв мене до живого. Вона має рацію, але, кінець кінцем, хто тут матір? А втім, мені не дуже *хотілося* кудись пертися з нею, надто після стількох дивних подій за останні два дні. Та й поспати я не проти.

— Гаразд, люба, — сказала я, і Кетрін подалася нагору в душ. А я пішла на кухню шукати чай. — Фредріко, — гукнула я, — де ти, *у біса*, сховала пакетики із чаєм?

— Що кажеш? — озвалася згори Кетрін.

— Нічого, люба.

Дідько, дідько, дідько.

15

Невдовзі після того випадку із чоловіком на сходах я собі постановила, що настав час розкопати трохи більше про той будинок. Отець Сайрус прийшов і пішов, як і вересень у всій його хаотичній красі, та химерники лишилися, а підвал досі навіював моторошне відчуття, тим паче тепер, коли дізналася, що там, унизу, засів той чоловік.

Не те щоб Гал не вірив мені про чоловіка в підвалі, просто вірив для форми, так як хтось вірить у НЛО, не узрівши жодного доказу, ну бо чому б і ні? Може, тому Гал не поділяв мого бажання дізнатися більше про будинок; він ніколи не любив вдаватися в суть проблеми, щоб по-справжньому зрозуміти її підґрунтя. Тож я сиділа сама в бібліотеці, а довкола лежали стоси давніх газетних вирізок. Я кепкувала із себе, що стала тією людиною, яка мружиться над читачем мікрофіш, роблячи замітки про давно забуті вбивства й ловлячи на собі косі погляди бібліотекарів, геть-чисто як якась героїня у фільмі.

Не вийшло достатньо розкопати, щоб намалювати цілісну картину, але було вдосталь деталей, щоб заповнити принаймні деякі прогалини.

— Тепер-то все прояснюється, — сказала я Еді пізніше, коли ми гойдалися на ґанку й розбирали стоси світлин та роздруківок із мікрофільмів. Еді поділяла нехіть Гала заглиблюватися в історію будинку, але принаймні була не проти мене вислухати.

— Ось що мені вдалося скласти воєдино. — Я підійняла фотокопію газетної статті, її зернисті зображення були майже стерті часом. — Цей будинок зведений у 1882 році родиною Вейлів. Їх ніби добре знали в містечку. Коли я взялася розкопувати то прізвище, усюди були маленькі згадки про них. Джордж Вейл був лікарем, а його дружина Пенелопа організовувала випускні у школі тощо. Містяни, схоже,

любили їх — у газетах про них писали всілякі схвальні речі. Навіть їхні *діти* були щось на зразок міських знаменитостей. Син Вернон був завзятим церковним діячем, а про доньку Вайолет ось написали статтю, як вона танцювала на балі. — Я простягнула папірець Еді, яка повертіла його в руках й удала, що їй дуже цікаво.

— Як думаєш, чоловік, якого ти бачила на сходах, — це Джордж? — запитала Еді.

Я показала Еді фотографію Джорджа в газеті. Навіть на розмитому, вицвілому чорно-білому фото було видно, що Джордж мав невисоку й досить огрядну статуру.

— Не думаю, — відповіла я.

Еді хихикнула.

— У цих статтях є деякі суперечності щодо тої сім'ї, — продовжила я. — У котрихось пише, що у Джорджа і Пенелопи було двоє дітей, а в інших — троє. Однак я натрапляла лише на Вернона і Вайолет. Спочатку я списала то на друкарські помилки. Але коли переглядала їхні некрологи, то побачила дещо дивне.

— Тобто? — запитала Еді. — Вони загинули за підозрілих обставин?

— На кшталт того, — відповіла я. — Здається, що всі члени сім'ї померли приблизно в однаковий проміжок часу. Десь за якийсь нещасний місяць вони всі скінчили вік, навіть діти. Джордж сконав першим — від інфаркту.

— І *що* тут підозрілого? — сказала Еді, тицяючи на його фотографію.

— Поки нічого, — відповіла я. — Але за кілька днів померла Пенелопа. Та сім'я була доволі поважною, так ще й Джордж щойно помер, тому про це вийшла вже більша стаття. У газеті написали, що вона поралась у саду надворі, і в неї стався епілептичний припадок, хоча якийсь друг родини стверджував, що в неї ніколи не було припадків і що вона взагалі була в прекрасній формі.

— Горе? — запитала Еді.

Я звела очі до лоба.

— Усьому можна дати раду.

— Але не припадкам.

— І то правда, — сказала я. — Але дивись: через тиждень Вернон помер. — Я простягнула Еді статтю. — Їхня няня сказала, що він грав у футбол із друзями на подвір'ї і раптово зомлів. Просто так. Сказала, що він уже якийсь час погано почувався, та нізащо не хнюпив носа, бо як-не-як був новим господарем у домі. Ніхто так і не довідався, що ж сталося. А *потім*, — я простягнула Еді ще одну статтю, — Вайолет зникла, просто пішла собі в ліс. Її знайшли через тиждень, приперту до дерева. Тіло пошматоване дичиною, але в статті сказано, що не це причина смерті. Пише, що вона загинула від зневоднення або ж від впливу навколишнього середовища тощо. Ніби от так просто собі сіла й померла.

— Дивно, — сказала Еді.

Я показала пальцем на статті.

— Подивись-но на *дати*.

Еді втупилася в розмитий текст.

— Вересень. — Її очі зробилися великими. — Думаєш, увесь той ґвалт минулого місяця із цим пов'язаний?

— Можливо, — відповіла я.

Еді печально зітхнула.

— Ціла сім'я. Усі мертві, не минуло й місяця.

— А от не зовсім. — Я перетасувала папери. — Бо виявляється, був ще один член сім'ї.

Я поклала статтю Еді на коліна. Вона прочитала її, а потім підвела на мене очі.

— У них був ще один син?

— Ну, — сказала я, — То син *Пенелопи*. Теодор Вейл. — Про нього майже нічого не було, але я таки змогла зібрати дещо докупи. — Вона народила його ще до шлюбу з Джорджем. У новині про їхній шлюб було сказано, що її колишній чоловік загинув. Гадаю, Джордж його всиновив.

— Мило з його боку, — сказала Еді.

— Не зовсім, — відповіла я. — Роль Теодора Вейла в тій родині не дуже зрозуміла. Його ніде нема на сімейних фотографіях. Про нього взагалі не згадували, коли йшлося про сім'ю. Дідько, я навіть не

знайшла жодної інформації, чи він навчався у *школі*. Як про народження Вернона, так і Вайолет були написані маленькі статті, але Теодора не згадували в жодній із них, хоча жив із ними вже стільки років.

— Дивно. — Еді нахмурила брови. — А чому?

Я погортала свої папери.

— Є в мене одна здогадка, — сказала я. — По кількох місяцях їхньої смерті хтось написав статтю про сім'ю Вейлів. Йшлося про страшну трагедію, про загублену красну молодість, бла-бла-бла. Будинок та й узагалі все дісталося Теодору Вейлу, і в статті було дещо сказано про нього. — Я простягнула Еді статтю. — По-перше, Пенелопа брехала, коли казала, що її колишній чоловік загинув. Вочевидь, *не було* жодного колишнього чоловіка. Теодор народився поза шлюбом.

— І що? — запитала Еді. — Яка різниця?

— Ну, Джордж Вейл із тобою б не погодився, — сказала я. — Близький друг сім'ї повідав, що він неабияк розлютився, дізнавшись про брехню Пенелопи, що вона злигалася з якимось чоловіком поза шлюбом. Він же бо дав своє родинне ім'я *байстрюку*.

Еді звела очі вгору.

— Чоловіки.

— Правда? — сказала я. — Крім того, хай Вейли й мали в місті славу зразкової сім'ї, є уривки з кількох листів Вайолет, які малюють дещо іншу картину. Вочевидь, Джордж був ще тим покидьком. Вайолет розповідала, що він весь тиждень до балу морив її голодом, щоб вона влізла у свою сукню. Писала, що якось Вернон отримав низьку оцінку в школі й Джордж так його відгамселив, що той кілька днів не міг на ноги стати.

— Боже мій. — Еді витріщила очі.

— А в іншому листі, — сказала я, пробігаючи очима статтю, — Вайолет пише: «Ой, та все не так погано. Тедді дістається куди більше».

— Теодор? — запитала Еді.

— Еге, — відповіла я. — Не те щоб у Вайолет була бодай крапля співчуття. Ось, дивися: «Він сам провокує батька своїми підлими

дрібними витівками. Зрештою, така його природа — він же байстрюк».

— *Господи*, — зойкнула Еді.

— Не кажи, — відмовила я. — Такі були часи, гадаю. Схоже, Теодору Вейлу випала нелегка доля. Але… — Я перегорнула ще кілька статей, поки не знайшла бажану, там була зерниста світлина будинку, зроблена одразу після смерті родини Вейлів. Та була тьмяною, але у вікні вітальні я змогла розгледіти постать: високого, худорлявого чоловіка із задовгими для його тіла руками; він споглядав на світ із виразом, якого уже стер час. Я вказала на той силует. — Це його я бачила, *сто відсотків*.

Еді перевела подих. Її не дуже цікавив той чоловік зі світлини.

— У статті про нього сказано значно більше, — продовжила я, — і хорошого там мало. Вони взяли інтерв’ю в деяких колишніх працівників, вочевидь, Теодор Вейл звільнив майже всю прислугу після смерті своєї сім’ї. Ті розповіли, що він був злий і взагалі неврівноважений, зривався на них за найменші помилки, наполягав, щоб усі кликали його *господар Вейл*. А ще, мовляв, він не дуже то й горював через смерть своєї сім’ї і всім казав, що настав його час отримати те, що належить йому з повним правом.

— Ну, — знизала плечима Еді, — вони ж жахливо до нього ставилися, хіба ні?

— Далі стаття стає геть дивною, — сказала я. — Вочевидь, деякі містяни вважали Теодора Вейла причетним до смертей членів своєї сім’ї, казали, що він замішаний у якомусь чаклунстві чи поклонінню дияволу. Однак якихось конкретних доказів нема. Певно, так подейкували, бо, як тут написано, ніколи не бачили його в церкві.

— Ох ті прадідівські забобони, — сказала Еді.

— Зажди-но, далі гірше.

— Що?

— Через деякий час стали зникати діти. — Я дістала статтю й вказала на велику фотографію дівчинки з карими очима, яка сиділа біля свого маленького братика. — Ця дівчинка. Її я бачила. То вона тицяє на підвал.

Еді вгледілася у фотографію.

— Ти впевнена?

— Абсолютно. Я її весь місяць щодня бачила. Вона мені у снах увижалася, а спала я нечасто. То достоту вона. — Я глянула на статтю. — Її звали Анжеліка.

— Її знайшли? — запитала Еді.

— Ні, — мовила я. — Не знайшли нікого. А їх було троє… четверо… п’ятеро… — Я гортала статті, рахувала. — Загалом зникло шестеро дітей. Навіки безвісти. Час від часу в газетах з’являлися оголошення: «Ви не бачили цієї дитини?» Але, повір мені, нічого з того не вийшло.

— Жах, — сказала Еді. — Утратити дитину і навіть не знати, що з нею сталося.

— *Я* знаю, що сталося, — сказала я. — Я бачила всіх діточок. Вони з’являлися тут, у цьому будинку. Минулого вересня. Вигляд такий самий, як і коли померли. Ось, дивися, — я прогортала папери, поки не знайшла ту світлину, а потім підійняла її, щоб Еді побачила, — ім’я… Джуліан. Його випотрошили. А ці двоє, — я знову підійняла світлину, — Чарльз і Констанс, їх зарізали. Цьому хлопчині, — ще одна фотографія, — відрубали руку.

Еді махнула мені рукою.

— Усе, досить, — сказала вона, трохи зблiднувши. — На Вейла вони так і не вийшли?

— Ні, — відповіла я. — Діти розкидані по різних роках. Котрісь зникли одного року, інші — наступного.

— Звідки така впевненість, що то його рук справа? — запитала Еді.

Я жестом показала в бік будинку.

— А хто ще? Усі ці діти починають зникати одне за одним одразу після того, як Теодор Вейл прибирає собі до рук будинок. А потім знову з’являються в цьому ж будинку, геть усі? І говорять про… — Я прогорнула. — Вгадай, у яку пору щороку зникали діти.

— У вересні?

— Саме так. Щось тут не так із тим Теодором Вейлом — він же *господар* Вейл — і вереснем, — сказала я. — Хай там як, маю тут його некролог. Вочевидь, він не сплачував борги, і коли люди з банку навідалися до нього, то знайшли його мертвим у будинку. Подейкують,

у нього була якась хвороба. Пише, що він геть змарнів і мав виразки по всьому тілу. На ту пору він уже давно звільнив усю хатню прислугу, тож був зовсім один, нікому було про нього подбати.

— Тільки не кажи, що тобі його *шкода*. — Еді хихикнула.

— Не дуже, — відповіла я. — Та життя в нього не легеньке. Лиш подумай: знехтуваний і скривджений, зневажений батьками, які навіть за сина його не брали, у той час як його братам і сестрам діставалася вся увага? Хто тут не з'їде з глузду.

— Він убивав дітей, — нагадала мені Еді.

— Знаю. — Я махнула на неї рукою. — Просто кажу, як мати на увазі життя, яке він прожив…

Еді звела очі вгору, але промовчала. Вона знала, чому я це кажу, з огляду на мою сімейну історію.

— То що ще ти розкопала? — запитала Еді.

— Нічого цікавого, — відповіла я. — Є ще стаття, написана в 1910-х роках, про те, як чоловік у шафі нагорі збожеволів і вбив Фредріку та свою дружину, а потім буцімто й себе, але я вже то знала. А так, будинок переважно просто пустував. Постійно надибую на оголошення про його продаж як майно банку. Люди купують, а потім щезають.

— Є якісь світлини? Може, упізнаєш когось із колишніх власників?

— Жодних світлин. — Я насупилася. — Та й імен теж небагато. Ось тут є щось: у 1940-х роках дім належав удові із сином. Не можу розібрати ім'я жінки, але дитину ніби звали Еліас. Через кілька років вони зникли безвісти, і шериф заявив, що вони, певно, більше не могли сплачувати борги, тому забралися геть із міста.

— Думаєш, це той хлопчик, якого ти постійно бачиш? — запитала Еді. — Той, що кусається?

— Найімовірніше, — відповіла я. — Але його матері ще не бачила. Щось дивно.

— Десь тут мусить бути, куди мала подітися, — сказала Еді.

— Остання стаття про будинок написана в середині дев'яностих, — сказала я. — Тоді його теж хтось нещодавно придбав, але в статті не

сказано, хто саме. І авжеж, через кілька років, є оголошення, що будинок знову став власністю банку.

— О, Боже, — забідкалась Еді.

Пізніше я розповіла все це Галу, але його то не надто зацікавило. Мої міркування про дітей не видалися йому якимось одкровенням («Хіба ти не казала, що на їхньому тілі рани? — запитав він. — Зрозуміло, що їх хтось убив»), до минулого господаря Вейла йому теж було байдуже («Ну, був його батько покидьком, нам що до того?»). Еліасу він також не співчував, сказавши лиш, що йому аж мороз по шкурі дере, коли той хлопчик стоїть у кінці коридору й витріщається на нього порожніми очима; на всі ці укуси Галу так взагалі було начхати. «Я б на її місці теж його покинув, якщо він от так кусався», — відрізав Гал, коли я розповіла йому про матір Еліаса; мої нагадування, що проблеми можна уникнути, якщо не лізти в особистий простір Еліаса, Гал теж не брав поважно («Не в тому річ», — відповів він).

— Яка із цього користь? Це поможе нам позбутися того всього? — запитав мене Гал. — Ось того, що ти, з твоїх же слів, постійно бачиш.

— Не думаю, що вони дадуть нам спокій, — відповіла я.

Та й край.

— Зараз будеш дерти живота, — сказала я Еді.

— Ну-ну, — відповіла та.

— Угадай, коли сконав господар Вейл, — сказала я.

Еді усміхнулася, догадавшись.

— Коли?

— Тридцятого вересня.

Еді засміялася.

— Ну авжеж.

16

Звісно, я усвідомлювала, що поспати, поки Кетрін нема, не вийде. Фредріка потрощила ще кілька тарілок, прибирати той безлад було ой як не легко, тим паче що Анжеліка з Джуліаном та Чарльз із Констанс увесь час юрмилися навколо мене, скандуючи: «Він там, унизу. Він там, унизу. Він там, унизу». Блайт стала здіймати справжній галас нагорі, і коли я пішла до її кімнати, щоб трохи втихомирити її, то побачила, як вона видерлася на стелю, б’ючи об неї обома кулаками й виючи. Я крикнула їй, хай заспокоїться, а вона відкинула щелепу й заричала на мене, заховавшись у каміні; я вже пройнялася надією, що на тому все закінчиться. Поки була нагорі, помітила, що та чорна прірва в третій гостьовій спальні помітно збільшилася і, схоже, тепер пульсувала, тож я просто грюкнула дверима й замкнула їх. Зі стіни горішнього коридору уже стало текти трохи крові, хоча як мінімум до ночі її там не мало б бути (невже я тут єдина в тому будинку, хто дотримується правил?), тому я схопила своє відро для крові й взялася витирати її; і якраз, коли з тим закінчила, п’ять масних пташок одна за одною позвертали свої шиї об тильне вікно, і мені довелося йти надвір, щоб встигнути позбутися трупів. Увесь той час Еліас був за п’ять кроків від мене, маячив перед очима. Він тинявся за мною з кімнати в кімнату й шипів. Я зайшла назад до будинку й узріла, що Фредріка якось примудрилася пересунути мій комод у вітальню, повитягала шухлядки й поскладала їх у залі; скажу я вам, часу, щоб вернути *це все* на свої місця, пішло багато. Потім я таки прилягла подрімати на дивані, але Анжеліка і всі її друзяки вишикувалися обік мене й скандували: «Він там, унизу. Він там, унизу. Він там, унизу»; безперестанку, аж поки я не зірвалася з місця крізь їхні тіла, відчувши фантомний біль від ударів ножем, патрання, побоїв кувалдою, не знаю,

що в біса сталося з обличчям Констанс, але і від того теж; цього разу мене *по-справжньому* знудило на всю підлогу вітальні, тож мені довелося знову братися за відро для крові, щоб прибрати власну блювоту, от тобі й маєш, увесь мій полудневий сон.

Себто, коли Кетрін вернулася додому того вечора, я була досить виснаженою. Сіла собі на підлогу в кухні й втупилася в нікуди, попиваючи першу чашку чаю за весь день. Я нарешті знайшла пакетики десь за пів години до того. Ті були у ванній нагорі.

Я навіть зраділа, що Кетрін уже вдома. Химерники дещо вгамовувалися, коли вона була поруч. Як здичавілі коти, вони трималися чимдалі від незнайомців, завиваючи й дряпаючи тільки тих, до кого звикли. Безперечно, із часом вони й до неї звикнуть, як то було з Еді, але поки що вони зі своїми химерами Кетрін на очі не показувалися; нарешті, такий жаданий спокій після нинішнього хаосу. Може, мені знову відкопати матір Еліаса, чи бодай вмовити отця Сайруса ще разочок навідатися. Що те, що інше важко провернути, поки Кетрін тут, та, видить Бог, я вже в розпачі.

Я почула, як Кетрін знадвору підходить, голосно розмовляючи телефоном і запихаючи ключ у вхідні двері.

— А я що кажу, то дуже підозріло, — говорила вона. — Він би не залишив своїх речей просто так.

Настала пауза, хтось з іншого боку слухавки висловлював свою думку.

— Так, я розумію, — провадила вона далі. — Але він залишив усі свої речі. Хай він направду втік, бо не міг поквитати борги, то принаймні забрав би із собою свої речі, хіба ні?

Ще одна пауза.

— Просто підіть і поговоріть із Біллом. То він прибирав у кімнаті, і…

Пауза.

— Ні, ознак боротьби він не помітив, але він же *не коп*, чи як? — Кетрін почала дратуватися.

Пауза.

— *Дякую*. Більшого я і не хочу, — зітхнувши, сказала Кетрін. — «Вейлю Лодж», знаєте, де це… Гаразд. Його звати Білл Франклін. Ф-Р-

А… Гаразд.

Пауза. Кетрін йшла коридором на кухню, і я почула через крихітні динаміки її телефону, як хтось там щебече.

— Було б дуже добре, — сказала Кетрін. — Вельми вам вдячна.

Писк голосу з динаміків здавався жіночим.

Отже, вона говорила з офіцеркою Джонс.

Кетрін увійшла на кухню, натиснувши на телефоні кнопку завершення дзвінка.

— А чому ти на підлозі? — запитала вона, ставлячи сумочку на стільницю і досі тримаючи телефон у руці.

Якщо чесно, я і сама достеменно не знала, що роблю на підлозі. Якось так сталося. Певно, просто не мала сил дійти до стільця, коли захотіла присісти. Я була рада сидіти й пити чай, а де саме — мені байдуже, то пусте.

Я щось там пробурмотіла, сама не знаю що. Утім, яке то має значення, Кетрін і так уже не могла стриматися, щоб не вилити на мене свої новини.

— Той хлопець, Білл, — сказала вона, — з «Вейлю Лодж», він зателефонував мені, коли я вже поїхала. Сказав, що пам’ятає тата. Уяви собі: він читав татові книги. Він його *шанувальник*.

Я мимоволі хмикнула.

— Я теж не знала, що у тата *є* шанувальники, — сказала Кетрін, хитаючи головою. — Хай там як, він *багато чого* мені розповів. Оскільки він упізнав тата і все таке, то звертав увагу, коли той приходив і йшов геть. — Вона витягла із сумочки записник і взялася гортати. — Сказав, що тато зняв номер на три ночі й заплатив готівкою, як ми й думали, — сказала вона, тицьнувши пальцем на мене, наче я була її соратницею у вирішенні цієї таємниці, як доктор Вотсон для Шерлока Голмса. — Ще він помітив, що тато був постійно на ногах того першого дня, замовляв таксі, їздив у місто. Питався, чому тато не має власної машини, адже він письменник, як-не-як, але я йому нічого не сказала. Не хвилюйся. Я знаю, яке твоє ставлення до такого. — Вона звела очі вгору, ніби сімейна таємниця то для неї якась висока матерія. На моїх очах уже був туман. То була просто розлога

версія історії, половину якої я вже знала, бо чула, як вона говорила телефоном.

— Так чи інакше, — продовжила Кетрін, — після того першого дня він більше не бачив тата. Навіть трохи розчарувався, бо мав надію потеревенити з ним. — Вона знову закотила очі. — Можеш собі уявити — комусь *дійсно* кортіло побазікати з татом?

Я кивнула, чи щось на кшталт того, бо темп був геть не то, що треба.

— Ти тільки *подивися*. — Кетрін гортала свої нотатки. — З готелю тато так і не виселився. Білл думав, що він, може, десь просто розминувся з ним, що тато виселився колись уночі, але жодних записів, що він розплатився, не було, та й ключа він так і не повернув. Вони постукали у двері — і нічого. Тож зайшли всередину. І вгадай, що там?

Усі його речі. Я вже то чула. Хотіла підіграти їй, показати, що пильную. Так би вчинив доктор Вотсон. Може, я саме це й зробила. Дай Боже пам’ять.

— Усі його речі, — сказала Кетрін. — Ага, отже, я їй таки не підіграла. — Змінний одяг, крем для гоління, бритва, навіть його клята *зубна щітка*. Та що там, Білл виявив у мініхолодильнику недоїдений бутерброд, на якому вже росли якісь пухнасті істоти. І пляшка *«Джека Деніелса»*, певна річ.

— Певна річ, — повторила я в чашку. Не хотіла говорити то вголос, але сказала.

— Вони думали, що він ще вернеться, просто потім не захоче платити за той час, що його не було, але від нього й слід пропав. Тож вони зібрали його речі, вичистили кімнату. Білл сказав, що зазвичай забуті гостями речі просто викидають, але оскільки він фанат, то захотів залишити їх собі як сувенір. — Вона показала великим пальцем собі за спину. — Привіз усе мені до мотелю, ну, крім запліснявілого бутерброда й *«Джека Деніелса»*. А ще розпитає персонал, тих, хто працював у нічну зміну, коли зник тато. Може, вони щось знають. Пообіцяв, що дасть знати, як щось довідається.

— Певна річ, — повторила я, у мене той вислів дуже гарно виходив. А як там казав Шерлок Голмс? Його та відома на весь світ фразочка?

— У мене в машині татові речі, — говорила далі Кетрін. — Я вже все перебрала, але, на жаль, нічого корисного не знайшла. Думала натраплю на його телефон. Але, гадаю, він узяв його із собою, коли виходив із мотелю. Хочеш, іди зазирни. Може, якраз щось знайдеш.

— Елементарно, — відмовила я.

Кетрін підійняла брову.

— Це означає «так»?

Я кивнула, цього разу вже з правильним темпом.

— І то добре, правда? — запитала Кетрін. — Небагато, але тепер бодай знаємо, що він жив у мотелі кілька днів. Потім щось сталося. Він утік. Чи, може, хтось його викрав? Хай там що, а все мало статися раптово, так? Інакше він би забрав свої речі із собою.

«Гра почалася», — подумала я. До речі, ще один вислів Шерлока Голмса.

— От тільки поліції то не видається підозрілим, — сказала Кетрін, — але, як на мене, то до біса підозріло, хіба ні?

«З великою силою приходить велика відповідальність», — подумала я. Шерлок Голмс таке казав чи ні?

— Ну бо, — сказала Кетрін, — мені розповідали, що люди постійно залишають речі в номерах мотелів. Але ж *не всі* свої речі, так? Не одяг, бритви чи зубні щітки? І достоту *не алкоголь*? Особливо в татовому випадку.

— Людина-павук, — сказала я.

— Що-що? — мовила Кетрін. — Повтори.

Дідько. Знову промовилась уголос.

— Кажу, йду подивлюся на його речі, — відповіла я, підводячись із підлоги. Не хотілося вставати — я так файно собі всілася — але, може, рух бодай на деякий час зменшить кількість дурниць, що вилітають із мого рота.

— Як на мене, то справжній прорив, — сказала Кетрін, йдучи за мною до машини. — Думаю, ми стали на крок ближче до того, щоб знайти цього засранця.

Я щось мала казати Кетрін, коли вона розкидається словами на кшталт «засранець». Але що? І що то за відомий вислів Шерлока

Голмса? Той, що прославив його на весь світ? Бо я вже забула.

У багажнику своєї машини Кетрін склала речі Гала в порожній ящик з-під алкоголю — то власне там раніше містився *«Джек Деніелс»*.

— Еге, — сказала Кетрін, — тут не без іронії.

Як Кетрін уже згадувала, речей у Гала було небагато. Він мало що взяв із собою, коли йшов із хати. Зубна щітка майже не вживана, не та, яку він мав удома — певно, купив собі нову. Те ж саме з бритвою (гостра, дешева) і кремом для гоління (не його улюбленої марки). Ще він купив собі змінний одяг, бо в коробці лежав якраз той, в якому він був, коли йшов. Я провела пальцями по його м’яких джинсах, по цупкій шкіряній куртці. Боже, як же він любив цю куртку. Я взяла його сорочку *Cubs*. Від багатолітнього зносу вона стала ніжною, як пух, крізь вицвілу блакитну тканину просвічувалися ліхтарі багажника. Я піднесла сорочку до обличчя, понюхала її. Та зовсім ним не пахла. Якийсь запах нафталіну, старенького килима й лише натяк на сигаретний дим. Я пройнялася зневірою. Так сподівалася знову відчути його запах.

Кетрін стежила за мною, на її обличчі читалася ціла мішанина емоцій, які я, певно, не змогла б розшифрувати, навіть якби бозна-скільки ночей не спала.

— Шкодую, що поїхала, — сказала вона.

Я підвела на неї брову.

— Сьогодні? — запитала я.

— Ні, — відповіла вона. — У дитинстві. Коли ти відправила мене жити до тітки Ноель. Шкодую, що погодилася. Я не мала лишати тебе одну, — вона ковтнула сльози, — з ним.

Я скрутила пальцями зношену сорочку Гала. Кетрін призабула, що тоді вона ледве дала себе вмовити. Вона, як завжди, уперлася рогом. Бігала за нами, лаючи нас із Ноель, коли ми поспіхом вантажили її речі в машину — в основному то Ноель носила речі, я тоді була мов сама не своя. Кетрін мала, що мені висловити: безліч запитань, безліч відмов, безліч причин, чому їй треба лишитися тут. Однак того разу я не піддалася.

— Мені то завжди пекло душу, — сказала Кетрін. Її погляд прикутий до багажника авто, до ящика з речами Гала, які її взагалі не обходили. — Я мала залишитися. Мала якось підставити тобі плече. Уберегти тебе.

Усе це Кетрін уже говорила тоді, на під’їзній доріжці нашого старого будинку, коли я силувалася заштовхати її всередину машини Ноель, що стояла на холостому ходу. Вона сказала, що там для мене небезпечно. Що весь той жах, який триває роками, повторюватиметься знову і знову. Що коли вона поїде, стане ще гірше. Що мусить зостатися й бодай спробувати мене захистити.

Кетрін, авжеж, помилялася. Так, той багаторічний жах, радше, продовжуватиметься й за її відсутності. Так, може стати гірше. Усе може початися заново. Але то не значить, що я жила в постійній небезпеці, і тим паче не значить, що Кетрін мала якось мене захищати.

— Клер завжди казала, що мені не треба себе так картати, — продовжила Кетрін. — Казала, що я нічого не могла вдіяти, не могла тебе захистити — та й так-то власне й було. Казала, що опиратися йому — то саме, що ускочити в зашморг. Я була ще дитиною. А він — дорослий чолов’яга, до того ж алкоголік. Міг мене серйозно скривдити. І все ж, — вона постукала себе по маківці, — провина глибоко там засіла.

Настав час моєї репліки. Могла почати з того, що Клер має рацію — ну авжеж Клер має рацію. Кетрін не могла залишитися, не могла опиратися Галу, тим паче, коли він себе взагалі не тямив. Кетрін нізащо на світі не мала терпіти його скажені вчинки. Направду *ніхто* не має такого терпіти, хіба якщо на цьому знається. Однак мій мозок був надто втомлений, щоб перетворити все це на звук. Я лиш мацала сорочку Гала, розглядаючи обриси своїх пальців крізь тканину, язик мені присох у роті.

— Якщо ми його знайдемо, — запитала Кетрін, — пустиш його назад додому?

Я злякано відірвала погляд від сорочки.

— Що?

— Візьмеш його назад до себе? Пробачиш йому?

— Авжеж, — сказала я. — Чому б ні?

— Маєш повне право послати його куди-інде, — сказала Кетрін. — Я б зрозуміла. Та всі б зрозуміли. Він, безумовно, дав тобі багацько причин не брати його назад до себе, починаючи з пияцтва, закінчуючи… — Вона жестом показала на мої руки.

— Він мій чоловік, — відповіла я.

— Коли, як не зараз, мамо, — сказала Кетрін із жагою в очах. — Може, він дає тобі шанс.

Спірне питання. Я вже зробила свій вибір, і тепер він зі мною навіки.

Кетрін похитала головою.

— Не варто було тобі лишатися, — сказала вона. — Того дня. Ти мала поїхати зі мною до тітки Ноель. Жила б собі в неї стільки, скільки треба. Вона тільки за, ти ж знаєш. — Її очі мерехтіли в тьмяному світлі ліхтарів багажника. — Ти могла *піти від нього*, мамо. Могла втекти геть.

Кетрін знову забувалася. Вона ж говорила все це чотирнадцять років тому, сидячи на задньому сидінні машини Ноель, поки я щосили намагалася попрощатися без сліз, які б роз’ятрили мої і без того опухлі очі. Вона вмовляла, щоб я поїхала з ними. Сказала, що ділитиме зі мною свою кімнату в домі Ноель або навіть спатиме на дивані, як буде потреба. Сказала, що я можу почати все спочатку, що весь той пережитий жах більше ніколи не повториться. Вона благала. Молила.

На мить мені перед очима замаячив Гал, як він того дня, коли пішов із дому, стоячи на ґанку десь за три метри від того місця, де стояли тоді ми, той одяг був на його тілі, а не в ящику в багажнику орендованого седана. Він дивився на мене, благаючи: «Ходімо зі мною».

Очі Кетрін загорілися рішучістю, осяюючи мене в темряві, як прожектори.

— Чому ти *не поїхала* з нами, мамо?

«Прошу, — казав Гал, коли йшов, — так далі бути не може».

«Прошу, — казала Кетрін у машині Ноель, — їдьмо зі мною, мамо».

«Я і сам покладу всьому край, без тебе, — сказав Гал, — але, Боже, Маргарет, не змушуй мене до цього…»

«Він же не зупиниться, ти це знаєш, — сказала Кетрін. — Сама розумієш, іншого виходу нема, їдьмо, мамо».

«Чому? — запитав Гал із тим самим виразом обличчя, що й тоді в Кетрін, — *чому, чому, чому*. На Бога, чому ти так хочеш залишитися?»

Бігме, яке дурне запитання, чому я так хотіла лишитися в цьому будинку. Ну бо він був втіленням усіх моїх мрій. Не сама довершеність, проте місцями — *сама*. Принаймні він був настільки близький до довершеності, наскільки то взагалі можливо в цьому житті, тобто не дуже й то близький, але все одно. Не всякий день був жахливий — ніщо не триває вічно, — а як не було жаху, був рай. Я знала, як тут вижити, і була переконана: якщо якийсь час протриматися, пограти за правилами, то зможу раз і назавжди зліпити із цього місця свій ідеальний дім. Просто треба докласти ще трішки зусиль.

Я любила цей будинок. А любов на дорозі не валяється.

Кетрін дивилася на мене так, ніби чекала якоїсь резонної відповіді. Я ламала голову, що ж сказати.

— Усі здатні змінитися, Кетрін, — відповіла я і кивнула в її бік. — *Ти* здатна змінитися. Ти вже змінюєшся. — І я не збрехала. Від тієї невгамовної, істеричної дитини, якою колись була Кетрін, мало що зосталося. Гнів досі в ній вирував, запальний і невтримний, але я бачила, як вона силується тримати себе в шорах.

Кетрін похитала головою.

— Заледве, — сказала вона. — Я *майже* не змінююся, і це *важко*, мамо. Мало не весь час ходжу така *злюща* і… — Вона шморгнула носом. — Я нізащо б не підійняла на неї руки, ти ж знаєш. На Клер. Я заприсягнулася, що ніколи так не вчиню. То, певно, єдина клята обіцянка, якої мені вдалося дотримати. — Кетрін зиркнула на мене почервонілими очима. — Знаєш, у дитинстві я думала, що то хіба в нас такі проблеми. Батьки інших дітей здавалися такими до біса *щасливими*. Жодних криків. Жодних мам із загадковими синцями, які випроваджують тебе з дому, коли татко став до краю зазирати в чарку. Я гадала, що то тільки в *нас*, що з нами щось не так. Але вирісши, переконалася, що таке лайно трапляється скрізь. Й у всіх цих історій

кінець однаковий. І та маленька казочка, яку ти собі вигадала, — вона показала на будинок, що височів і виблискував у нічному сяйві, — де в тебе з татом усе добре, і ви щасливо проживаєте свій вік у тому будинку — *нічого спільного з реальністю не має*.

Я глипнула на неї очима. Будинок же реальний, ось він, стоїть. Навіть *занадто* реальний, якщо чесно.

— Про що ти говориш? — запитала я.

— У таких історій зовсім інший кінець, — продовжила Кетрін. — Чоловіки-пияки, які люблять відгамселити дружину, не прокидаються одного дня і не вирішують, що досить. Нам неабияк поталанило, що тата тоді затримали за водіння в нетверезому стані, що змусили його ходити до психолога, і що він навіть *прислухався* до порад. Не маю уявлення, як вдало йому виходило контролювати свій гнів, але ми добре знаємо, чим закінчилася його тверезість. — Її погляд впав на ящик у багажнику, на якому красувався логотип улюбленої забавки Гала. — У таких історій нема щасливого кінця, мамо. Завжди закінчується чиєюсь смертю.

— Ну так усі історії закінчуються чиєюсь смертю, — відповіла я. Ті, які свого часу жили в цьому будинку, не дадуть збрехати. Ніхто з них не стрів щасливого кінця, але то однаково був кінець, який ще й не сильно то відрізнявся, коли до того доходила справа.

Кетрін роздратовано пирхнула.

— От як? — запитала вона. — Якщо він повернеться, ти так і залишишся з ним назавжди, чекаючи, поки він заб’є тебе до смерті?

Чотирнадцять років тому, коли я сказала їй, що не збираюся йти від нього, Кетрін неабияк розлютилася. Вона, певна річ, заходилася сльозами, але то були сльози злості, а на її обличчі читалася лише лють. Вона вдосталь чого хотіла мені сказала, усякі різні думки, яка я ідіотка, що це мій шанс урятуватися, а я його марную; що я *свідомо* прирікаю себе на весь той жах, а отже, *заслуговую* на все, що зі мною трапиться.

Сьогодні я бачила, як гнів повертається, як стискаються кулаки й паленіють щоки. Однак нині гнів не вирвався на волю; він відступив,

підігнувши хвоста, лиш очі Кетрін почервоніли, а на обличчі зробилася кисла міна.

Вона похитала головою.

— Ніхто не заслуговує так жити, — сказала вона.

«Ніхто не заслуговує так жити», — казав мені Гал того дня, коли благав мене сісти з ним у таксі.

«Ніхто не заслуговує так жити», — сказала мені Еді того ранку на ґанку, утішаючи після мого знайомства з господарем Вейлом.

Ніби їм всім платівку заїло: нащо мені казати, що я заслуговую, а чого ні. Може, причина в недосипі, або в тому, що я весь день то витирала кров, то збирала тушки пташок, чи то через безперервний головний біль, що стискав мені мізки, але з мене було вже досить, і слова самі зірвалися з язика, я навіть не встигла обдумати їхню доцільність.

— *Ще б пак*, ніхто не заслуговує так жити, — огризнулася я, хоча вже навіть не знала, до кого саме адресую ті слова. — *Ще б пак*, через таке пекло нікому не хочеться проходити, а не маючи на кого спертись і поготів. Та й що тепер із того, га? На реальність то ніяк не впливає. *А це*, — я обвела руками машину, будинок, цей вечір, у реальності якого я впевнена лиш на половину, — то і є реальність. Нема сенсу нарікати на неї, якщо її ніяк не змінити. Як треба — то треба. *На все свої правила*.

— Але *ти* можеш її змінити, мамо, — відмовила Кетрін. — Ти ж сама казала, що люди можуть змінитися? *Ти* можеш змінитися.

Ну і що вона меле. Я ж увесь час змінювалася. Проявляла гнучкість. Піддавалася. Мінялася потроху, неухильно з роками, стаючи за усіма ознаками лиш тінню колишньої себе, і все ж досі почуваючись собою. Я мала цуратися себе нової, але мені було однаково.

— Тепер ти маєш нагоду вчинити інакше, — сказала Кетрін. — Якщо ми його знайдемо, можеш і не пробачати йому. — Вона похитала головою, злість повернулася. — Боже, мамо, *нащо* тобі йому пробачати?

Брак сну все більше давав про себе знати. У голові гуділо, і ця розмова вже набридла.

— А Клер ти б пробачила? — запитала я, знаючи відповідь.

Очі Кетрін спалахнули вогнем.

— То інше.

— Аякже, авжеж, це те саме, — відповіла я. — То кохання.

Кетрін схопила мене за руку, підтягла рукав до ліктя, оголивши шрами від зубів Еліаса.

— Це не кохання, мамо, — сказала вона.

Я зиркнула на сліди на своїх руках.

— Ой, та то тільки-но Еліас, — відмовила я.

Кетрін глипнула очима, досі стискаючи мене за руку.

— *Хто*?

Чорт. Знову не припнула язика.

— Усьому можна дати раду, — сказала я.

Кетрін відпустила мою руку. Скидалося на те, що їй теж набридла ця розмова.

— Не всьому, — відказала вона.

Я промовчала. Не здобулася навіть на слово.

Я і Галу не мала що сказати, коли він стояв на ґанку того дня, а таксі тарахкотіло на під’їзній доріжці. Здавалося, у нього теж закінчилися слова, і після кількох мовчазних хвилин він розвернувся й сів у таксі. Глянув на мене з вікна, потім на будинок, і вираз його обличчя змінився. Потім повернувся й щось сказав водієві. Коли таксі рушило з місця, я зачинила за собою вхідні двері. Фредріка заварила мені чай, і я сиділа на кухні й балакала з нею, поки вона мила стільницю.

— Треба тобі щось із цього лайна? — запитала Кетрін. У неї був такий вигляд, ніби вона зараз же б це все спалила.

Я зиркнула на футболку Гала, його куртку. Може, мене тоді окутав смуток або принаймні щось подібне до нього. Достеменно лиш знаю одне: я була вкрай виснажена.

— Гадаю, ні, — відповіла я і кинула сорочку назад у ящик.

Кетрін грюкнула багажником, і останні спогади про Гала зникли геть із моїх очей. Того вечора Кетрін допивала вже почату пляшку віскі Гала, яку раніше знайшла в його кабінеті. Я стежила, як на її скронях виступають крапельки поту, а в ході з’являється легке погойдування.

Під кінець вона ледве підіймала ноги, крокуючи сходами — снодійне доволі швидко подіяло.

17

На все є свої правила. Усьому можна дати раду.

Тільки-но стало очевидно, яке життя мені судилося з Галом, із його гнівом і ручищами, я зрозуміла, що треба шукати якийсь вихід. У нас із Галом були всілякі правила для різних ситуацій, і на їх дотриманні я добре зналася.

Більшість із них — то дрібниці. Не заходити в офіс Гала й не торкатися його речей. Не перечити йому і не сперечатися — хіба якщо зовсім нема вибору. Стежити, щоб він завжди знав, де мене знайти, і щоб на кожну хвилину без нього я мала пояснення. І так далі. З котримось було складніше. Перестати розмовляти із чоловіками, навіть якщо то касир, важкувато (виявляється, чоловіки є *скрізь*), а не спілкуватися з Ноель було майже неможливо. Та все це було мені до снаги.

Правила аж ніяк не були досконалими. Іноді вони давали збій, іноді доводилося шукати виходи. А коли Гал випивав, правила взагалі вилітали в трубу. Чарівного прутика не було. Я могла бездоганно дотримуватися правил і постійно тримати його в курсі, де зараз перебуваю, писати йому, що йду в магазин, що досі там, що прийду до хати через стільки-то, хвилина у хвилину, а він однаково сердився, бо чому я взагалі пішла собі в магазин, і чому не купила апельсинів. Я могла пропускати повз вуха ось уже як сьомий дзвінок Ноель, понад місяць не розмовляючи з нею, а він сердився, що вона взагалі телефонує, або й, здається, що вона взагалі існує. Для таких ситуацій правил нема: надто все індивідуально, надміру довільно. Тоді правило просте: нічого не робити. Приготуватися до удару. На якийсь вечір будинок ставав провідником хаосу. Я накреслила перебіг бурі: від

лайки до криків, штовхання, кулаків, мління і — аж пізніше тієї ж ночі або наступного ранку — до слізних, щирих вибачень. Як по нотах.

Проте все не було аж так погано. Були хороші часи, часи миру і ладнання між собою. Часи, коли ми з Галом сміялися за вечерею, часи, коли ми втрьох ходили на морозиво й гарно проводили вечір, навіть Кетрін. Кілька разів ми з Галом навіть вибиралися на вихідні до пляжу, коли Кетрін їхала на шкільну екскурсію чи гостювала в друзів. Ніколи не знаєш, скільки триватимуть хороші часи — іноді кілька днів, іноді кілька місяців — тому краще насолоджуватися сьогоднішнім днем і не турбуватися про майбутнє. Подеколи ліпші часи затягувалися, так що мені навіть здавалося, ніби я розв’язала ту проблему, ніби нарешті з’ясувала правильну модель поведінки, і тепер усе буде добре й безхмарно. Авжеж, ніщо не триває вічно — так уже влаштований наш світ, усе завжди починається наново. Однак, якщо дотримуватися правил, хороші часи триватимуть довше.

Для Гала найважливіше правило стосувалося розлучення — просто не треба. Навіть не згадуй. Навіть не думай. З усіх правил цього треба дотримуватися повсякчас. Гал був не з лякливих — принаймні до переїзду сюди, — але це був його найбільший страх. Він робив із нього загнаного в кут звіра, який кидався врозтіч, гарчав від люті, ставав непередбачуваним. Та яке то мало значення, я ж однаково не збиралася від нього йти. Суть лиш у тому, щоб Гал, не дай Боже, не запідозрив, що мені таке взагалі спадає на розум, а втім, я направду навіть про то не думала. Особливо, коли він був підхмеленим.

Тобто я розуміла правила й знала, коли час за ними грати. Зеленого поняття не маю, звідки в мене взялося то відчуття, але, здається, цей будинок поділяє Галову думку щодо розлучення. Цей помисел уже певний час не давав мені спокою, наче камінчик у взутті. Я ніколи не любила проводити час далеко від дому й завжди намагалася вернутися якомога швидше. Якось я зоставила повний візок продуктів посеред проходу, коли підгледіла, які довгі черги на касі. Ні, дякую. Іноді навіть спустившись до поштової скриньки, я квапилася, чи не підтюпцем поспішаючи до вхідних дверей. Правила не були особливо

заплутаними або чітко прописаними, але загальний сенс зрозумілий — *не треба*.

Гаразд, думала я. *Не буду*.

Так було до появи Кетрін, до того, як вона стала блукати барами й готелями, приносячи із собою віршики, картини й пісеньки. Такі собі маленькі нагадування звідусіль від химерників, що тривалі відлучки не вітаються, натякаючи мені, що час вернутися додому. Нічого такого загрозливого в цьому не було, але гуртом то навіювало відчуття, наче за моєю спиною стоїть якась кремезна насуплена постать. Щось це та й мало значити. *Ми стежимо за тобою, Маргарет. Ми знаємо, де ти*. Не надто чітке послання, але, безперечно, помітне.

— Як надумаєш піти, — сказав мені якось Гал, — Бог мені свідок, я тебе знайду. Хай куди втечеш, я знайду тебе.

— Навіть не сумніваюся, — відповіла я.

По правді кажучи, я так і ніколи не розуміла, нащо весь цей галас. У мене не було жодних намірів кидати Гала тоді, а лишати свій дім зараз і поготів. Мені тут подобалося. Авжеж, будинок і його дивацтва, які інколи становили чималу загрозу, це ще той головний біль, але я однаково любила його. Зрештою, що то за любов, якщо її лякають вади? Так, правил — тьма-тьмуща, але всі вони посильні. Можна було дати раду. Будинок дарма витрачав свій час на дрібні послання й приховані погрози, коли я виходила за двері — однаково нікуди не збиралася. Мене звідси й ладаном не викуриш.

То мій дім, і на правилах я знаюся.

18

На зламі третього вересня Гал став змінюватися. Перестав спати. Хай і був виснажений, але вночі не лягав до ліжка, женучи сон з очей, снуючись будинком. Він здавався розгубленим, тер очі й вуха, просив мене повторити, хоча я нічого не говорила. Я знизувала плечима й не зважала. Трохи дивно, але в добі нема стільки часу, щоб зважати на кожне таке дивацтво.

Я була у своїй майстерні й малювала чудову сцену з дітьми, що гралися в полі — майже всі кінцівки на місцях, — коли до мене підійшов Гал, втупивши очі в підлогу. Він був схожий на дитину, яка неохоче зізнається, що розбила старовинну лампу, та й те лиш тому, що батьки однаково дізнаються.

— Той чоловік, що ти його буцім бачила, — сказав Гал, — той, з підвалу. Який у нього був вигляд?

На ту пору я виділа господаря Вейла лише кілька разів, але він закарбовується в пам’яті.

— Високий, — відповіла я. — Вищий, ніж мала б бути людина. — Я помізкувала. — А втім, не думаю, що він досі людина. Тут з якого боку глянути. — Я махнула рукою й продовжила. — Худий, майже одні кістки. Не знаю, як він узагалі стоїть на ногах.

— У нього є виразки? — запитав Гал. — По всьому тілу?

— Так, — відповіла я, морщачись. — Бридота, правда? — Я усміхнулася Галу. — А ти що, його бачив? Господаря Вейла?

Прекрасна новина. Може, тепер Гал поможе мені заглибитися в життєпис господаря Вейла, заповнити прогалини, чого не знайшлось у газетах. Може, у мене нарешті з’явиться щось на кшталт спільника у всьому цьому.

Гал не всміхався.

— Коли говорив до тебе, — сказав він тремтливим тоном, — він звучав якось, — Гал постукав себе по тім’ї, ніби той голос засів десь у глибині його мозку й копирсався там, як кліщ під шкірою, — не так?

— Не так? — запитала я.

— Наче взагалі не здатен говорити, — сказав Гал. — Наче лише сміється.

Я нахмурила брови. Ніколи раніше не чула, щоб господар Вейл говорив. До мене то й химерники мало коли говорили. На ту пору Анжеліка та її друзяки ще не взялися діймати мене підвалом, і з химерників лише Фредріка казала бодай щось виразне.

— Він із тобою розмовляє? — запитала я. — І що він тобі каже?

Сльози закипали Галу на очах. Губи затремтіли.

— Забиратися геть із його будинку, — відповів він.

— Ну, — сказала я, — тепер тут живемо ми.

Гал похитав головою. Утупився у вікно, оглядаючи подвір’я так, ніби воно його особисто чимось скривдило. Я бачила, як його страх уже переростає в гнів, як обличчя пашить, а пальці стискаються в кулаки. Гал мав гнів за панібрата, усякий раз віддавав йому перевагу. Той був для нього як тепла ковдра, щось таке лагідне, з домашнім затишком.

— Треба щось робити, Маргарет, — сказав він.

— Гов, спокійно, — відповіла я. — Ми граємо за правилами.

Та в Гала було дещо інше на думці.

19

Наступного ранку (а точніше, рано-вранці) Кетрін сиділа за кухонним столом, попиваючи вже третю чашку чаю, поки я мила посуд. Себто вдавала, що мию посуд. Я не вкладала в то навіть крихти думок чи зусиль, лиш терла губкою тарілки та й годі.

— Я наче аж стільки не пила, — сказала Кетрін. — Десь зо дві склянки. Може, три. Але почуваюся паршиво.

Певно, вистачило би й одної пігулки снодійного з огляду на віскі й все інше. А втім, приємно було мати бодай трохи вільного часу, без участі в невеличкому слідстві Кетрін. Більше свободи, щоб розправитися з химерниками без набридливих, хай і справедливих запитань. Я промовчала.

Насправді попри крики, я навіть трохи подрімала тої ночі. Мене майже одразу здолав сон, жахливий сон про те, що господар Вейл піймав Кетрін і притис її до підлоги, міцно поклавши свою сучкувату руку їй на груди, так що не вирвешся. Його гнилі зуби вищирилися в несамовитій посмішці. Коли вона розтулила губи, щоб заволати, він із сичанням наслав зграю мух у її роззявлений рот, і її стало нудити. Те ж коїлося й зі мною, я не могла ні поворухнутися, ні закричати, наче тонула в чані з медом. Останній подих вирвався з моїх уст, і скривавлена голова господаря Вейла шмигнула в мій бік — та раптом виявилося, що то обличчя Гала, понівечене й скорчене. Він завив на мене, і Кетрін завила, проганяючи мух, поки її голова не розкололася навпіл, як у Фредріки, — і *врешті-решт* із ними завила і я, сіпнувшись і прокинувшись, ймовірно, навіки.

Байдуже. У мене купа справ.

Цього ранку з’явився ще один з Анжелікиних друзяк — хлопчик на ім’я чи то Томас, чи то Тобіас. Ніяк не могла запам’ятати. То був

довготелесий хлопчина з кучмою темного волосся й замурзаним обличчям, посіченим слізьми на вертикальні лінії. Одна рука була дуже недбало й грубо відрубана. Однак позостала рука досі могла тицяти. Я помітила його на сходовому марші другого поверху, коли витирала кров, яка стікала дедалі нижче і нижче. За планом цього місяця має з’явитися ще хтось із друзяк Анжеліки — геть забула ім’я — і настане справжній аншлаг. Буде трохи надмірно, та з усім цим я вже стикалася раніше.

— Ти досі миєш ту саму тарілку? — запитала Кетрін, нарешті поборовши свою пригніченість і повернувшись до тями. Я зиркнула вниз. Ну, так. На губці навіть не було плину. Але з крана текла вода, а не кров. І за то дякую.

— Ні, — збрехала я та витерла, певно, нечисту тарілку й пішла віднести її у шафку. Усередині шафки була купка багна.

Неймовірно. Я поклала тарілку обік багна. Потім візьмуся за це.

Кетрін потерла лоб, втупившись у свою напівпорожню чашку.

— Яке лайно, тут кофеїну як кіт наплакав, — сказала вона.

Сьогодні вранці пакетики із чаєм лежали надворі на кріслах-гойдалках. Добре, що я здогадалася їх шукати.

— У тебе нема аспірину? — запитала Кетрін. — Я попорпалася в аптечці нагорі, але там лише купа ложок. До речі, нащо тримати там ложки?

Чорт забирай, Фредріко.

— Здається, в іншій ванній кімнаті є аспірин, — сказала я і кинулася вниз коридором, сподіваючись уникнути як відповіді, так і того, що вона побіжить за мною нагору. Правду кажучи, я б дала лише десь зо двадцять відсотків, що аспірин досі у ванній, а не, скажімо, захований за водонагрівачем, і вести пошуки буде легше, якщо Кетрін зі своїм спантеличеним виразом обличчя не стоятиме мені над головою. Доклавши всіх своїх розумових здібностей до з’ясування, де, у біса, може бути аспірин, я завернула на сходи, не дивлячись під ноги. І навіть не зрозуміла, як промчала просто крізь Еліаса, поки не пролунав шум реактивного двигуна — і мене окутала холодна пітьма.

Встигла лише помітити, як його ікла впиваються в моє передпліччя.

— Господи, — вигукнула я, не зумівши опанувати себе. Знову не припнула язика. Я затулила рота рукою, наче то поможе втамувати сказане.

Укуси Еліаса справляли ефект, дещо відмінний від того, коли мене торкався хтось з інших химерників. Я не бачила світ його очима, як у випадку з Фредрікою, і не переживала мить його смерті, як то було з рештою маленьких химерників, а натомість просто занурювалася в безодню пітьми й люті. Гадаю, певно, саме такою і була мить його смерті, однак усе надто заплутано, щоб збагнути. Хай там як, то робило мене роззявкуватою. Я силкувалася висмикнути руку з його пащі, але він міцно вчепився, і його ікла з кожним вивертом мого передпліччя дедалі глибше впивалися мені в шкіру. У проміжках між мигтінням лютої пітьми мені виднілася кров, що збиралася між його зубами, крапаючи на підлогу. *Чорт, чорт, чорт*.

— Мамо, що сталося? — Кетрін бігла коридором до мене.

Дідько.

Дідько.

Дідько.

— Кетрін, *стій*. — Мій голос звучав занадто панічно, щоб удавати, що нічого не сталося. Пітьма досі туди-сюди миготіла. Я похитала головою, прагнучи вкорінитися в цій миті, тут і зараз.

— Усе гаразд. Не хвилюйся.

Та Кетрін уже була за рогом.

Еліас так і не відпустив мою руку. Я металася між *реальністю* й *минулим*, чимдуж намагаючись зосередитися на Еліасі та його іклах, тоді як рештки чорнильної безодні та безладної люті кружляли мені перед очима.

— Що за… *кара Господня*, мамо, — сказала Кетрін, широко розплющивши очі.

— Кетрін, — сказала я, прокліпуючи пітьму, — зараз усе поясню. Тільки не бійся. Я не хотіла, щоб ти дізналася, але все гаразд. — Я зиркнула вниз на Еліаса, який деренчав, як пропелер, що повільно затихав. — Усе гаразд.

— Що в біса сталося з твоєю *рукою*? — закричала Кетрін, простуючи до мене, простягаючи свої долоні, щоб схопити мене за руку.

— *Стій*, — сказала я, випроставши свою вільну руку, щоб спинити її. Довкола миготіла пітьма, і я лиш здогадувалася, де саме стоїть Кетрін. — Не підходь. Ти не подумай, ми в безпеці. Не хвилюйся. Просто… — Я хотіла ступити крок назад, але Еліас досі міцно вчепився й не відступав, чортеня мале. А втім, поки він гризе мене, то принаймні не чіпає Кетрін. Немає лиха без добра.

— Тобто, у безпеці? — запитала Кетрін, не звертаючи уваги на мої застереження, які, слід визнати, і справді лише збивали з пантелику. — У тебе кров по всьому тілу. Об що ти взагалі порізалася? — Її очі забігали по мені.

Я кліпнула, дивлячись вниз на Еліаса. Вогненні вічка Еліаса перетнулися з моїми, хоча важко було сказати напевно, особливо коли весь той образ переривався спалахами безодні та люті. — А ти що… — Я кліпнула ще раз. — Ти його не бачиш?

Кетрін глипнула на мене так, ніби я китайською говорила.

— Бачу кого, мамо?

— Я… — У голові мені геть затуманилося. То все не мало жодного сенсу. *От він*, Еліас, ясний як день, неабияк реальний і не в жарт ікластий. Він гарчав на мене, губи кривилися, оголюючи ще більше моєї застряглої в його яснах крові. Без сумніву, він тут. Щодо мене, то я була тут лише почасти, дотепер у підвішеному стані між лютим Еліасовим минулим і моїм заплутаним сьогоденням.

— Ти про кого, мамо? — Кетрін підійшла ближче. Я відскочила, скільки могла, з огляду на ту пастку, в якій опинилася моя рука. Інша рука досі була витягнута, практично торкалася живота Кетрін, щоб втримати її чимдалі.

— Ні про кого, — поспіхом сказала я. — Але ближче не підходь. Будь ласка. — Я відвела очі вбік і помітила, як інші химерники прямують до мене. Анжеліка і Джуліан, Чарльз і Констанс, Томас, чи то Тобіас, чи як там. Мій погляд впав на них, потім назад на Кетрін. Невже вона і їх не бачила?

— На що ти дивишся, мамо? — запитала Кетрін, стурбовано стежачи за моїм поглядом. — Ти когось тут помітила?

Вона пройшла повз мене, щоб зазирнути у вітальню, пройшовши просто крізь лаву химерників. Вони дали їй пройти, розступилися, як море, але не зводили з мене очей.

Вона їх не бачить.

Я витріщилася на них, не вірячи своїм очам, майже забувши про ікла Еліаса на своїй руці. Майже.

— Мамо, тут нікого нема, — сказала Кетрін. — Я маю знати, що сталося. Як ти поранила руку? — Вона схопила мене за передпліччя обома руками, болісно вирвавши його від ікл Еліаса й повернувши мене в цю мить, тут і зараз; пітьма й лють швидко згасли, ніби їх і не було. Еліас випустив той свій виск і знову вишкірив ікла, обернувши свою страхітливу пащу в бік Кетрін.

— НІ, — заволала я, відштовхуючи Кетрін геть. Зуби Еліаса клацнули в повітрі, і він заверещав від люті, нарешті розчинившись у просторі й бодай на мить давши нам спокій.

— *Якого біса*, мамо? — Кетрін огризнулася, мало не спіткнувшись. — Я просто хочу помогти. Невже ти… — У неї був, певно, такий самий погляд, як у нас із Галом, коли ми сварили її за цигарки в підлітковому віці. — Ти сама себе поранила?

Господи Боже. Тепер усе точно вийшло з-під контролю.

— *Звісно*, ні.

Кетрін схопила мене за іншу руку, ту, що не кровила.

— Я не жартую, мамо. Тут нема до чого порізатися. Я запитую тебе ще раз. — У її очах палахкотів вогонь. — Ти сама себе поранила?

— Ні… Я б *ніколи*… — А що мені було казати? Ніби розповівши їй про Еліаса — маленького мертвого хлопчика, якого вона не в змозі бачити і який іноді покусує мене — додасть мені бодай трохи адекватності в її очах. Вона затиснула мене між молотом і ковадлом, а мій мозок досі силувався запустити свої шестерні й знайти вихід, так ще й, Господи, як же моя рука *пекла*.

І Господи, *як же* та рука кровила.

— Господи, — мовила я.

Кетрін зиркнула на мою руку.

— Ох, курва, — вигукнула вона. — Гаразд, де твоя аптечка? — Не чекаючи моєї відповіді, вона ще міцніше стиснула мою руку й потягла мене сходами вгору, до ванної кімнати. — Треба промити рану. У тебе є перекис водню? Не знаю, може, треба буде накладати шви. Якщо так, то *негайно* відвезу тебе в травмпункт.

— Та то… пусте, — сказала я, повністю усвідомлюючи, що то ось взагалі не пусте, але на думку більше нічого не спадало. Я дивилася, як моя кров капає на сходи, коли ми підіймалися. Яка іронія. Химерники стояли внизу сходів, стежили за нами.

— Я не жартую, — сказала Кетрін. — Хай мені закрадеться бодай маленький сумнів, що там треба шви, я… трясця його матері.

Кетрін так різко зупинилася у дверях ванної, що я мало не врізалася їй у спину. Вона стояла у дверях, широко розплющивши очі, з роззявленим ротом.

У раковині, нагромаджені в безладну, блискотливу купу, лежали всі ножі з кухонних шухляд. Обробні ножі, ножі для м’яса, для нарізки, навіть ніж для масла.

Я провела рукою по лобі.

— Чорт забирай, Фредріко, — промовила я.

Кетрін обернулася до мене, на обличчі була суміш розгубленості й страху. Вона вказала пальцем на себе.

— Я Кетрін, — сказала вона.

— Так, знаю, люба, — відповіла я, проходячи повз неї, щоб зібрати ножі. Надія лиш на те, що Фредріка не наповнила всі-всі кухонні шухляди багном, інакше тоді без зеленого поняття, куди їх покласти.

Кетрін кинулася переді мною, не даючи мені підійти до раковини.

— Ану, *руки геть*, — сказала вона й відштовхнула мене назад до дверей. Потім озирнулася, обмірковуючи свій наступний крок, — і стягнула рушник — той із ліпших, що для гостей — з вішака, й взялася по одному збирати в нього ножі.

— Акуратно, — сказала я.

— Хто б говорив, — огризнулася вона. Далі закутала ножі рушником і затиснула його в кулаці, на відстані від тіла. Якусь мить просто

дивилася на нього, не знаючи, що з ним робити, а потім проштовхнулася повз мене й щезла у свою кімнату. Схоже, ножі поки побудуть там, а втім, з огляду на властивість усяких речей постійно пересуватися будинком, довго так не протриває.

Кетрін вийшла зі своєї кімнати, уже без ножів.

— Навіть *не думай* іти їх там шукати, — сказала вона, тицьнувши в мене пальцем, і стала спускатися сходами. — На кухні залишилися якісь ножі? — гукнула вона до мене, але так і не дочекалася відповіді. Тим часом я зосталася сама у ванній кімнаті, моя кров заливала всю підлогу. Я вилупила очі на свою руку, та їх наче туман застелив. Що взагалі трапилося?

У дверях з’явилася Фредріка з лампою в руках.

— Пані потрібна допомога?

— Господи, Фредріко, — сказала я. — Що то за штука з ножами?

Фредріка проігнорувала запитання.

— Можу чимось допомогти? — запитала вона.

Я зітхнула.

— Не знаю, мені треба привести себе до ладу.

— Авжеж, пані, — відказала Фредріка й впустила лампу, розбивши її на дрізки.

— Що то, у біса, гримнуло? — закричала Кетрін знизу.

Я здригнулася.

— Нічого, — вигукнула я.

Фредріка пройшла повз мене й взялася нишпорити в шафках. Сподіваюся, шукала бинти.

Я почула, як Кетрін йде коридором, до сходів.

— Що там у тебе розбилося?

Я обернулася до Фредріки.

— Киш звідси, — прошипіла я.

Фредріка витягла упаковку марлі з-під раковини, не дивлячись на мене.

— Донька пані мене однаково не бачить.

Може й так, але щось не хотілося ризикувати.

— Я серйозно, Фредріко. Геть. Ти налякаєш…

— З ким ти говориш? — запитала Кетрін із порога.

Я обернулася, зиркнула спершу на Кетрін, потім знову через плече на Фредріку. Вона стояла біля раковини спокійно й незворушно. «А я що казала?» — промовляв її вираз обличчя.

— Я… — Ну і як то все пояснити.

— А що, дідька лисого, коїться на кухні? — запитала Кетрін. — Усе порозкидуване. Якого біса твої шкарпетки лежать у шухляді для посуду? І де, у сраці, посуд? Нащо ти все перекладаєш?

Я заплющила очі мізкуючи. Сподіваюся, Фредріка вміє читати думки, і чує всі прокльони, якими я її посипала.

— Я…

— Трясця. Ти вся в крові. — Кетрін нарешті згадала про мою руку. Вона помітила марлю на полиці. — О, добре, — сказала вона, підтягуючи мене до раковини. Фредріка вступилася геть. Кетрін її так і не бачила.

— У тебе є перекис водню? — запитала Кетрін. Я зиркнула на Фредріку. *Ну?*

— На горищі, — відмовила Фредріка.

— Ні, — сказала я Кетрін. — Певно, закінчився.

Кетрін відкрила кран на повну й схопила мене за скривавлену руку.

— Готуйся, буде болісно, — сказала вона.

І не збрехала.

20

Зустріч із господарем Вейлом стала гнати Гала в потилицю, і вже того третього вересня Гал постановив, що час брати справу у свої руки.

— Треба боротися з ним, — сказав він мені. — Треба відвоювати собі наш клятий будинок.

У Гала на все було лиш одне рішення — розмахувати кулаками.

Як на мене, це такий собі вихід, але Гал наполягав. Я відкопала свої старі матеріали на господаря Вейла й зниклих дітей та розповіла Галу про все, що зібрала докупи за ці роки. Ми сиділи за кухонним столом, перед нами були розкладені мої зім'яті роздруківки та вирізки.

— А дідько його батька зна, *мусить* же в нього бути якесь слабке місце, — сказав Гал.

З огляду на те, що ми розкопали про дитинство господаря Вейла, певно, навіть чорт його батька не знає, але я промовчала.

Був початок місяця. Крики ще були тільки стогонами, а кров задовольнялася третім поверхом. Анжеліка вже снувала домом, але ніхто з її друзяк ще не з'явився. Тут таке двояке почуття: з одного боку, глибокий острах перед майбутніми жахіттями, а з іншого — вдячність, що вони ще не настали. У мені переважало то друге, а в Гала — перше. Я вже давно знала, що саме з господарем Вейлом у вересні найбільші клопоти, але решту року з ним було легко впоратися. Кілька разів я ловила його за мандрами будинком, і він одразу кидався в погоню, тільки-но помічав мене, але жодного разу не наздогнав. Так, він прошепотів якісь там погрози на вухо Галу, але тим *лише трохи* подратував його, та й край. Як я то собі уявляла, господарю Вейлу можна було дати раду, а отже, усе під контролем.

Гал, звичайно, мав іншу думку. Він наче бачив у господарі Вейлі особисту загрозу — чи то його безпеці, чи то статусу ґазди, чи то взагалі здоровому глузду, не маю уявлення, — і погрози терпіти не бажав. Я натомість ніколи не брала витівки химерників собі до серця. Зрештою, вони жили тут задовго до нас.

— Може, розкласти багаття? — запитав Гал. — Викурити його звідти.

— Ще бракувало, щоб зайнявся будинок, — відповіла я.

— Ну, — сказав Гал, — маленького вогника вистачить, підсипмо йому трохи жару.

— Я не дам тобі спалити наш будинок, — відповіла я.

Гал щось там побурчав і знову взявся гортати газету, не наполягаючи на своєму. Я чула, як Фредріка ходить у залі, нервово прибираючи. Поки з неї ще була користь. Може, вона навіть приготує нам вечерю пізніше. От би якогось тушкованого м’яса в горщику.

— А як щодо рідних? — запитав Гал. — Так, як ти робила для того хлопця?

— Еліаса, — сказала я.

— Так, — сказав Гал. — Відкопати їхні кістки абощо.

— Так не позбудешся Еліаса навіки, — сказала я. На ту пору розкопувала матір Еліаса лише двічі чи то тричі. Я завжди приберігала цей трюк для особливих випадків, наприклад, для початку вересня.

— Ну то *зробімо* то навіки, — сказав Гал, — будьмо більш настирливими. Ти просто співаєш тому хлопцю пісеньку і край. Може, з тим виродком унизу треба не пісеньки правити. Треба пояснити йому, що станеться, як він не дасть нам спокою.

Гал уже вісім років не ходив до психолога й десять років не пив, але так і не покинув тої думки, що всі проблеми можна розв’язати, приклавши трохи м’язів.

І попри те, що Гал уже вісім років не ходив до психолога й десять років не пив, я однаково ніколи не відхилялася від правил і не сперечалася з ним. Не кажу, що між нами не було незгоди, але я знаходила більш м’які способи донести свою думку й знала, коли варто лізти на рожен. А таке зрідка траплялося.

— Хай там як, — сказала я, копирсаючись у паперах, шукаючи стос некрологів родини Вейлів, — вони не поховані в лісі, як мати Еліаса. А десь на великому кладовищі в місті. Знаєш, біля церкви святої Димфни?

Гал скривився, побачивши некрологи.

Я тицьнула пальцем.

— Ось фотографія надгробка Джорджа і Пенелопи. — Джордж і Пенелопа, вочевидь, мали намір до скону віків лишитися в місті, бо були поховані під статуєю велетенського ангела, з розпростертими руками під його розлогими крилами. Їхні імена чітко викарбувані на брилі під ангелом. — Гадаю, витягти звідти кістки буде тяжкувато.

Гал знову буркнув.

— Ми ще не в такому розпачі, щоб грабувати могили.

Ну, те, що я робила з матір'ю Еліаса, так-то підпадало під грабування могили, але я не хотіла чіплятися.

— Може, є ще щось, пов'язане з його сім'єю, — сказав Гал. — Якщо на того хлопця мало вплив…

— Еліаса.

— …то мусить вплинути й на того *чуперадла*. — Гал ткнув великим пальцем у бік підвалу.

— Господаря Вейла.

Гал підійняв на мене брову. Я бачила, як у його голові кипить давня образа. Йому не сподобалося, що я назвала чоловіка в нашому підвалі *господарем*, що приділила йому увагу, проявила до нього бодай якусь шану, навіть дала йому ім'я. Роки тому то могло перерости в щось серйозне. Однак походи до психолога далися взнаки, внутрішній голос Гала говорив, що нерозумно ревнувати до людини, яка померла понад століття тому й хоче заподіяти нам обом значної кривди. Гал дослухався, бодай і неохоче.

Того дня ми не розв'язали проблеми. Усе, що ми надумали, — знайти спосіб возз'єднати господаря Вейла з його родиною («Не думаю, що він буде радий їх бачити», — сказала я. «У тому-то й справа», — відповів Гал.), але ми не мали жодного уявлення, із чого починати пошуки, або бодай що взагалі треба шукати. Гал обійшов кілька

антикварних крамниць у цьому районі в надії, що там виставлена якась сімейна реліквія Вейлів, але йому не поталанило. Зрештою, він став нишпорити в різних куточках будинку (навмисно уникаючи підвалу) і таки знайшов щось заховане під підлогою на горищі. Я була не в захваті, що він віддирає дошки, але вирішила, що тут на рожен лізти не варто.

— Дивися, — Гал простягнув руки, щоб я помилувалася: якийсь довгий предмет зі щільного дерева, вицвілий від часу та зносу й вкритий пилюкою. З одного боку була ручка з витесаними в дереві виїмками для пальців; інший бік був широкий і плаский.

— Це… весло? — запитала я.

— Так, — відповів Гал, здмухуючи пил із дерева. — Глянь сюди: ініціали Д. В. А ось напис.

На бічній грані весла викарбувано слова: «Господар Дому».

— Що гадаєш, Джордж гамселив цим своїх дітей? — запитала я, вертячи весло в руках. Щось не дуже кортіло тримати таку штуковину. Ще було цікаво, чи поклав Гал дошки на місце на горищі чи то вже впаде на мої плечі.

— Можливо, — сказав Гал, дивлячись на весло, як на святу реліквію. — Гадаю, у ті часи не цуралися гладити по спині.

— Воно на вигляд *дуже* зношене, — сказала я. Якщо вірити листам Вайолет про Джорджа Вейла, він і справді частенько користувався цим предметом. Середина весла — та частина, на яку, ймовірно, припадала вся сила зіткнення з тілом, — була тьмяна й вицвіла, а деревина — гладенька.

Гал забрав у мене весло. Ляснув ним собі об долоню, як бейсболіст, який йде на свою базу, упевнений у майбутньому хоум-рані.

— Тим краще, — сказав він. — Б’юся об заклад, від самого виду цієї штуковини старий Вейл унизу підгорне хвоста й втече.

Щось мені підказувало, що господар Вейл не з тих, хто підгортає хвоста, але я промовчала.

Вересень був у розпалі, і Гал наполягав, що треба якомога швидше спуститися в підвал і розправитися з господарем Вейлом. Як на мене,

то ліпше було почекати до жовтня, але ми зійшлися на компромісі, що провернемо справу вдень, а не вночі.

Ми накидали нариси свого плану. Спустимося в підвал, знайдемо господаря Вейла, а потім… покажемо йому весло.

— Як гадаєш, треба буде *стукнути* його веслом? — запитала я Гала, стоячи з ліхтариком у руці перед дверима підвалу. Як на мене, у нашому плані була купа нез’ясованих дрібниць.

Але Гал уже поклав руку на дверну ручку.

— Певно, що ні, — сказав він, не маючи жодних доказів на захист своєї думки.

Тож ми спустилися вниз.

Двері підвалу зі скрипом відчинилися. Тоді ще ні дощок, ні біблійних сторінок не було — то трохи пізніше. Гал клацнув вимикачем, і тьмяне жовте світло осяяло шлях донизу. Перед нами були лише сходи.

Підвал був древній і недобудований: земля замість підлоги, як у старі часи, простенькі цегляні стіни, оголені дерев’яні балки, можна було побачити, на чому тримається будинок. Павутиння звисало по кутах величезними клубами. Навіть не хотіла уявляти собі, які створіння живуть тут унизу. Вікон нема, дарма що я наполягала, бо якоїсь великої користі з дня надворі однаково не було. Повітря важке й в’язке, ще й той *запах*, не збагну від чого, а втім, зрозуміло, що ні від чого доброго.

Гал спустився сходами перший із веслом, перекинутим через плече, наче бейсбольна бита. Я попрямувала вслід із ліхтариком і зненацька почулася геть беззахисною з голими руками. Почувалася дурепою, лише вільною рукою вчепилася в плече Гала, відчайдушно прагнучи триматися поруч.

Ми спустилися сходами вниз й озирнулися, намагаючись не подати знаку, що нервуємо. Підвал був величезний, на всю площу будинку, з тьмяним світлом й опорними балками, які затуляли собою огляд, через що було тяжко роздивитися його повністю. Звідки ми стояли, підвал здавався порожнім, за винятком кількох коробок, але спокійним чи мирним я б його не назвала. То радше скидалося на миті перед грозою, коли повітря приємне й нерухоме, але небо чорнюще, і ти розумієш, що ліпше *давати драла* й шукати прихистку.

— Може, нам просто… покликати його? — запитала я.

Ми з Галом однаково погано розумілися на таких ситуаціях, але Гал був тією людиною, яка мала відповіді, коли в мене були лише запитання.

— Не зараз, — відповів він.

Ми завмерли. Стали біля сходів, озираючись навколо, наші тіла були схожі на туго накручені пружини. Мені здалося, буцім я помітила якесь мерехтіння, але, може, привиділося. Я чула, як Гал дихає обік мене, значно важче, ніж зазвичай.

— Може, озирнемося? — запитала я.

— Так, — відповів Гал, так наче кількахвилинна затримка біля сходів була достеменною частиною його плану й не мала нічого спільного з нервами.

Ми повільно рушили, спочатку повернувши ліворуч від сходів, щоб оглянути ту частину підвалу, що безпосередньо під вітальнею. Я освітила ліхтарем той темний куточок, виявивши лише багно й павутиння. Світло пролилося на миготливу павутину з масивним павуком посередині. Я скривилася. Світло знову замерехтіло, і на якусь мить виднівся лише яскравий промінь ліхтарика. Тепер-то мені явно не привиділося.

— Де ти? — запитав Гал. Я б назвала то покликом до господаря Вейла, якби він не вимовив це так тихо, що навіть я заледве почула.

Ми повернулися до сходів, щоб оглянути іншу половину підвалу. Чулося лише наше човгання підлогою та тремтливе дихання.

У дальньому кутку підвалу була цегляна стіна, за якою ховалася якась окрема кімната, але нікому з попередніх власників будинку вона задарма не здалася, ніхто не наважився робити там ремонт. Вхід до цієї кімнати був великий і просторий, під порогом напівтемрява, а всередині цілковита пітьма, так що на два кроки не видно. Схоже, то прибережемо наостанок.

Ми сновигали серединою підвалу, я світила ліхтариком по кутах, а Гал ляскав веслом по долоні.

— Нумо, — почула я шепіт Гала, але то він не до мене.

Щось зашаруділо ліворуч від нас, і я посвітила на джерело шуму — по стіні шмигнула миша.

— У нас є миші? — прошепотіла я.

Світло знову замерехтіло. У темряві пролунало щось схоже на крик, який різко стих.

Ми з Галом переглянулися.

Нема сенсу й далі зволікати. Ми повернулися до кімнатчини в дальньому кутку підвалу. Гал замахнувся веслом біля свого плеча. Я тримала ліхтар перед собою. Сантиметр за сантиметром ми просувалися до пітьми всередині кімнати.

Світло знову замерехтіло. Знову. Кожне мерехтіння породжувало секундний крик, який затихав, тільки-но світло поверталося.

Запах тепер був значно виразніший, майже видимий. Складалося чітке враження, що нас оточило щось *недобре*, відчуття, наче ми знехтували кількома попередженнями і тепер занадто пізно. Якби мене тоді хтось запитав, я б уже не твердила, що надворі день. А втім, якби мене хтось запитав, я б навіть не твердила, що надворі *сьогоднішній день*. Не знаю, чому, але тут, у підвалі, він скидався на *тодішній*.

Світло замерехтіло швидше, крики зливалися в безперервний, уже не уривчастий звук.

Ми увійшли до кімнатчини.

Й авжеж, ось і він, з’являється в шаленому миготінні всіх вогнів, зміщуючи часові рамки світу коло нас із *теперішнього* в *минуле*. *Тоді* зі стелі над ним звисала лампочка, і навіть у напівтемряві ми чітко розгледіли кімнату. Там, у кімнатчині, було облаштоване справжнє робоче місце: на стінах висіли всілякі інструменти та гострі предмети, а посередині стояв дерев’яний стіл. На столі зв’язана за зап’ястя й кісточки ніг лежала Анжеліка. Вона була одягнена у свою вже не зовсім блакитну сукню, а її брудне волосся розкидане повсюди. Вона ще не кричала, але скидалося на те, що за мить почне. Анжеліка повернула голову набік і кинула на нас оком. Здавалося, вона не дуже то й здивувалася, побачивши нас із Галом у дверях. Зрештою, вона вже давно вела нас сюди.

Господар Вейл стояв у кутку, спиною до нас. Схоже, він розглядав інструменти на стінах, обдумуючи. Одну руку заклав за спину, інша висіла в повітрі, хитаючись перед начищеними знадобами. Що ж обрати. Від нього долинав крик.

Здавалося, усе його тіло засяяло, коли він таки ухвалив рішення. Зняв зі стіни кувалду з товстою і важкою металевою головкою. Випробував її вагу в руці й обернувся.

Тепер, побачивши його обличчя, ми зрозуміли, що то був зовсім не крик, а *сміх*. Його почервонілі очі були широко розплющені від захвату, як у дитини вранці на святого Миколая. Гнилі зуби вискалилися в посмішці, яка, скидалося, ось-ось і розірве його губи по краях. Він був на сьомому небі від щастя. Неймовірне піднесення. Легенько підійшов до Анжеліки з кувалдою в руці. Він наче не бачив нас або принаймні був надто захоплений своєю місією, щоб звертати на нас увагу.

Гал застиг обік мене. Узагалі перестав нормально дихати, натомість хапаючи повітря маленькими ковтками з напруженими короткими зітханнями. Весло опустив донизу, та досі було видно, як воно тремтить у його руці.

«Треба щось робити, — подумала я. — Треба втрутитися. Треба допомогти Анжеліці».

Однак я розуміла, що будь-які наші зусилля вийдуть марними. Зрештою, це було *тоді*, а не *зараз*. Лихо, яке спіткало Анжеліку, сталося дуже, дуже давно. Я знала кінець цієї історії, бо переглядала газетні вирізки, бо читала про її зникнення. Але найголовніше, бо *бачила* її. Я знала, що трапилося з її головою. Господар Вейл стояв обік Анжеліки. Той сміх став ще гучніший, такий ущипливий, пронизливий звук, який мовби виривався із самого його нутра, пробивався крізь розчепірені зуби й просочувався з вирячених очей. Він повільно підійняв кувалду.

Анжеліка не дивилася на нього. Її очі дотепер були спрямовані на мене, обличчя спокійне.

«Перестань витріщатися на нас, Анжеліко, — подумала я. — Глянь на нього. Зроби щось. Борися. Тікай. Не дай тій біді учинитися з тобою».

А втім, я добре знала, як це важко — утекти.

Господар Вейл тримав кувалду високо над головою. Очима не кліпав ось уже як цілу вічність. З його вуст виривався крик у чистому звучанні.

А потім із головою Анжеліки сталося те, що сталося.

Її рот розтулився чи то від подиву, чи від болю, чи просто рефлекторно. Якщо вона й видала якийсь звук, то його не було чути на тлі сміху господаря Вейла. Її погляд досі скерований у мій бік, та одне її око уже розпливалося.

І так Анжеліка скінчила свій вік.

Обік мене Гал видав якийсь зойк, щось на кшталт придушеного ахання. Моє дихання було значно гучнішим — *занадто* гучним, по правді кажучи.

Знання фіналу цієї історії не зробило її перегляд терпимішим.

Коли господар Вейл покінчив із кувалдою, і нам було абсолютно очевидно, що то вже кінець, він відвів руку вбік. Кувалда з дзенькотом упала на підлогу. На його обличчі дотепер сяяло шалене захоплення, лише сміх змінився низьким хрипом, а худорляві плечі важко здіймалися й опускалися в такт із диханням. Він здавався задоволеним, гордим, ніби щойно намалював шедевр. Нахилився вперед над Анжелікою і поклав руки по обидва боки її голови, пальці впивалися в шкіру, наче голки. Він припав до неї, роззявивши рота й вишкіривши зуби, і простягся, щоби спробувати її на смак, ниточка слини тягнулася з блідо-сірого язика, — гаразд, *такого* я вже не очікувала. Схоже, сам розтрощений череп не здатен повністю описати чиюсь смерть. Мій шлунок вивернуло.

Гал скрикнув.

Голова господаря Вейла підвелася вгору. Його страхітливі очиська втупилися в мої. Посмішка на обличчі зникла, змінившись вищиром. Укриті кров’ю зуби вишкірилися.

Лайно, лайно, лайно.

Господар Вейл відкинув голову Анжеліки вбік і випростався на повний зріст. Він якось зашипів і поволі рушив до нас, виходячи з-за столу. Увесь той час облизував зуби, з рота текла кривава слина.

Я давай задкувати, але Гал, важко відсапуючи, стояв на своєму. Він підійняв весло Джорджа Вейла. Його рука тремтіла.

— Гале, — прошепотіла я, штурхаючи його в плече, — забираймося геть звідси.

— Теодоре Вейл, — крикнув Гал, гучно, але дещо боязко, — упізнаєш це?

Якщо господар Вейл і впізнав, то не подав знаку. Натомість своїми довжелезними ногами підійшов ближче. І на його обличчі засяяла посмішка.

— Гале… — сказала я.

— Це *наш* дім, — продовжив Гал, його голос став наполегливішим, але лише на йоту, — не твій. Час тобі йти під чотири вітри.

Посмішка господаря Вейла стала ще ширшою, і сміх знову став розбирати його. Він виривався з його вуст, легкий, як вітер.

Я трохи сильніше штуркнула Гала за плече.

— Ноги в руки.

Позаду господаря Вейла стіл з Анжелікою тьмянів, поволі відходячи у свій *тодішній* день. Тепер ми залишилися наодинці з господарем Вейлом. Світло померкло, і підвал видавався безпросвітною пітьмою. Виднівся лише промінчик мого ліхтарика, і непохитно тримати його ставало дедалі важче.

— Вимітайся геть із нашого будинку й дай нам спокій, — крикнув Гал.

Господар Вейл підійшов уже надто близько. Гал витяг шию, щоб вгледітися йому в очі, і підійняв весло ще вище, прагнучи залякати його, але марно.

— Забирайся геть зараз же, — крикнув Гал, — або я відгамселю тебе, як колись твій татусь.

Я тихенько заскімлила.

За якусь мить посмішка на обличчі господаря Вейла змінилася люттю. Одним плавним рухом він здійняв свою розпростерту руку й вибив весло просто з хисткого кулака Гала. Воно гепнулося на підлогу, ні до чого не годяще.

— Тікай, — крикнула я Галу, а сама помчала галасвіта, чимдалі. Наша карта бита. Я кинулася у бік сходів, спотикаючись об ґрунт і нерівності в темряві. Позаду мене почулася лайка, Гал нарешті опритомнів і рушив за мною. Тут і озиратися не треба було, щоб зрозуміти, що господар Вейл наступає нам на п’яти. Я чула, як Гал, даючи драла, натикається на опорні балки, чула, як він проклинає і верещить. Ліхтарик, якого я якимось дивом досі не випустила з рук, дико хитався, хаотично освітлюючи шлях. Та яка різниця. Просто треба було дістатися до сходів, вибратися з підвалу й більше ніколи сюди не спускатися.

— Маргарет, — гукнув Гал. Я вже була біля сходів, але розвернулася й посвітила в його бік. Гал валявся на землі. Він упав. Його пальці впивалися в ґрунт, він щодуху намагався підвестися й далі бігти, але господар Вейл схопив його за ноги, устромивши свої голчасті пальці в литки Гала. Господар Вейл потужним помахом потягнув його до себе, так що аж пальці Гала зоставили сліди в землі.

— Маргарет, допоможи! — заволав Гал. На його залитому слізьми обличчі читався цілковитий розпач.

Трясця. Якусь мить я навіть не знала, що робити. Потім котрась штукенція в кутку привернула мою увагу. *Весло*. Я впустила ліхтарик і кинулася туди. Стиснула обома кулаками дерев’яну ручку, міряючи ним у руках.

Сяйво ліхтарика освітлювало тільки підлогу. Я заледве бачила тіло Гала, хіба що його бліде обличчя й руки, якими він шарпав у всі боки, репетуючи й борючись із господарем Вейлом. Обличчя останнього було все в щербинах і тінях, але очі й зуби виблискували в пітьмі. Засичавши, господар Вейл підвів голову й *широчезною* пащекою впився своїми гнилими зубами в ногу Гала.

Гал заревів.

І тут я, з веслом у руках, розмахуючи ним так, буцім намагалася вибороти приз у грі в силача на сільському ярмарку. Весло смачно проїхалося по макітрі господаря Вейла, що вибило його зуби з ноги Гала. Худорляве тіло відскочило вбік, і Гал вивільнився, напівбігцем кривуляючи до сходів. Я насідала йому п’яти.

Коли ми дісталися сходів, то побачили, що двері досі відчинені; світло пролилося на нас. Нагорі дотепер був білий день, *як і раніше*, за якихось кілька кроків. Ми дряпалися сходами вгору, ноги з усього забули, як ходити. Я кинула весло й вхопилася обома руками за поруччя, сходинка за сходинкою тягнучи своє вихлювате тіло вгору.

Двері гримнули.

Позаду почулося сичання, унизу сходів.

Гал налетів усією вагою на двері, обома кулаками вчепившись у дверну ручку. Крутив нею і шарпав, але двері були щільно зачинені.

Господар Вейл волікся позаду. Він чвалав сходами, довжелезні кінцівки зігнуті, як у павука. Його то крик, то сміх поновився. А закривавлена верша роззявилася в страшний вискал.

Я гупнула рукою по плечу Гала.

— Відчиняй, — закричала я.

— Та я намагаюся, — гаркнув Гал. Його голос був зірваний, у ньому було більше тремору, ніж слів.

Господар Вейл здолав уже половину східців.

Я обернулася, притиснувшись спиною до тіла Гала, прагнучи створити якомога більшу відстань між нами й тим чоловіком-страхіттям, що плівся сходами вгору. Гал знову і знову гатив плечем у двері, кожен удар був гучним і гулким. Скидалося на те, що радше зламається його рука, ніж двері.

Цей то крик, то сміх був таким дзвінким, що дер мені вуха, застрягаючи в мозку. Господар Вейл був за кілька кроків від мене. Він хапонув рукою, шкрябнувши кострубатими пальцями по моєму взутті. Я копнула його руку геть, та він потягнувся ще далі.

— Курва. — Галові верески були такими відчайдушними та пронизливими. Він чимось нагадав мені Кетрін у дитинстві.

Пальці господаря Вейла помацали мою кісточку на нозі. Я відчула цілу круговерть емоцій: розгубленість, дрож, нудоту, голод, задуху, неміч і той невимовний сміх — усе це, певно, спогади з дня його смерті.

Раптом на сходах за нами з’явилася постать, яка своїм тілом відгородила нас від господаря Вейла. Та постать була маленька, але

могутня, непорушна.

Еліас.

Еліас став на сходах дуже щільно до мене, майже ніс у ніс. Його попелясте обличчя спокійно вдивлялося в господаря Вейла під собою. Той скреготів зубами на Еліаса, шипів, як тварина, підкрадаючись ближче.

Обличчя Еліаса змінилося. Очі почервоніли, щелепа роззявилася, ікла зблиснули, і цей звук реактивного двигуна затряс дверною ручкою. Тіло господаря Вейла заклякло, спина вигнулася, як у злющого кота. Його горло деренчало, він захлинався, силкуючись відповісти на Еліасову зухвалість. Його пальці, схожі на кігті, ковзнули в повітрі в бік обличчя Еліаса, і переді мною знову замаячила голова Анжеліки — то був дуже схожий помах.

Еліас впився зубами в руку господаря Вейла, поцятковану ранами й гноєм, а тепер ще й звідти стало сочитися щось чорне.

Господар Вейл скрикнув, тепер уже точно не сміючись. Він вирвав руку з пащі Еліаса й побіг сходами вниз, соваючи землею, і врешті зникнув у темряві.

Двері відчинилися, і ми з Галом, сиплючи ненормативною лексикою і уривчасто дихаючи, вивалилися на кухню на яскраве денне світло. Гал зачинив з усієї сили двері, навіть не переймаючись, чи Еліас йде за нами. А втім, я не сумнівалася, що той дасть собі раду.

Кілька хвилин ми лежали в кухні на підлозі, відхекуючись і лаючись, а в Галовому випадку ще й стікаючи кров’ю. Крізь вікна пробивалося сонце, знадвору долинало тихеньке щебетання пташок, яке час від часу переривалося гепанням пернатих об скло. А ось *знову*, *тепер* уже гучніше.

— Щось не схоже, щоб весло подіяло, — сказала я. У відповідь Гал лиш випалив низку нецензурних слів.

Я допомогла Галу дійти до ванної, щоб обробити його ногу. Посадила на кришку унітаза й стала перед ним на коліна, змила кров із ноги й рясно обробила перекисом водню, тоді як Гал і далі лаявся та періодично лупив кулаком по стіні. По господарю Вейлу на Галовій щиколотці зосталися півколо слідів від зубів, а також кілька подряпин

на литці. Шви наче накладати не треба, але вигляд того всього був такий собі. Одному Богу відомо, яку інфекцію можна підхопити від небіжчика у власному підвалі.

Поки я забинтовувала ногу Гала, він геть-чисто понурився. Лиш втупився у свої руки на колінах і сумно, глибоко зітхав.

— Що ж нам тепер робити? — запитав він когось, не знаю, чи мене.

Я востаннє обмотала бинт навколо його ноги й надійно заклеїла край пластирем. Певний час милувалася своєю роботою, а потім підвела погляд на Гала. Його очі були налиті кров'ю, обличчя змарніле. Дуже пригнічений вигляд.

— Гратимемо за правилами, — сказала я.

Пізніше того ж дня ми набрали отця Сайруса. Він дав нам Біблію, і ми вирвали з неї сторінки, щоб повісити їх ззаду дверей. Отець Сайрус здригався від кожної сторінки, але розумів, що то на краще. Ми знайшли кілька дощок і прибили їх на двері, отець Сайрус наостанок прочитав ще одну палку молитву, поки ми забивали решту цвяхів у деревину. І відтоді з'явилося нове правило. Твердо заборонено зривати сторінки Біблії з тильного боку дверей підвалу. Останні завжди мають бути зачинені й забиті дошками. Не можна прочиняти двері, навіть у щілину, і, не дай Боже, у вересні.

Гал увесь час мовчав, поки отець Сайрус був поруч, лише промовляв свою частину реплік. Його очі постійно посмикувалися через плече. Він тер вуха. А коли отець Сайрус пішов, Гал зачинився у своєму кабінеті, щоб *працювати над романом*. Еге.

***

За кілька днів ми знову натрапили на Еліаса. Разом готували вечерю на кухні, я біля плити, а Гал за столом, і краєм ока помітили, що він витріщився на нас з-за рогу. Гал заклякнув, але якось таки оговтався й усміхнувся Еліасу. Як-не-як Еліас вирятував нас зі скрути.

— Привіт, хлопче, — сказав Гал. Він підвівся з-за столу, підійшов і нахилився до Еліаса, щоб стати його зросту. — Просто хочу подякувати тобі за твій вчинок там, унизу.

Він простягнув руку з відкритою долонею як дружній жест.
Й Еліас укусив його.

21

Повернімося до сьогодення, де сліди від зубів Еліаса досі виднілися на *моїй* руці, незграбно прикриті шаром бинтів. Рука нила, наче комар, який дзижчав мені просто у вухо. Та я була так замучена, що навіть не звертала уваги. Останніми днями все моє тіло боліло — як рука хоче понити, то хай стає в чергу. Я сиділа в коридорі, притулившись спиною до дверей підвалу.

Так на душі було спокійніше, коли я затуляла їх своїм тілом.

Нагорі у своїй кімнаті Кетрін голосно, зі схлипуванням розмовляла телефоном.

— *Знаю*, ти, певно, не хочеш зі мною говорити, — мовила вона пронизливим, жалібним голосом, — але в мене тут якась повна срака, і мені треба з тобою порадитися.

Настала пауза.

— Та мені начхати, що зараз не найкращий час, — сказала Кетрін. — Я мушу виговоритися. Дай мені п’ять хвилин. *П’ять хвилин*.

Кетрін завжди була пустотливою дитиною, навіть не полічити, скільки разів я перев’язувала її травми: подряпані лікті, розбиті коліна тощо. Дійшло до того, що я вивела ідеальну формулу, саджаючи заплакану Кетрін на унітаз і ніжно воркуючи до неї, поки діставала бинти. Промиваючи рани, я співала їй пісеньку — геть-чисто вилетіла мені назва з голови, але то достоту не та, що про місяць і сонце, як вони змінюються колом, а втім, ось ця друга вже цілими днями снується в моїх думках. І поволі з накладанням пов’язки на заплаканому обличчі Кетрін з’являлася маленька усмішка. Я цілувала її в чоло й казала, хай іде візьме собі якесь печиво. І так я все ставила до ладу, як справжня мати.

— Моє питання взагалі навіть не до *тебе*, — сказала Кетрін. — Воно до твоєї подружки-терапевтки.

У Кетрін було дещо менше досвіду у вихованні дітей. Вона не воркувала й не пробувала заспівати мені пісеньку. Натомість плакала й шморгала носом, плутаючись у бинтах. Я хотіла поправити її, сказати, що виховниця не повинна плакати, а має витирати сльози інших. Натомість я тримала руку рівно, як могла, і давала поради щодо тугості бинтів. «Я знаю, що роблю», — казала вона, хоча то далеко не так. Наостанок я сказала їй, що все буде добре, вона лише промовчала, задкуючи до своєї кімнати з телефоном у руці, уже набравши номер.

— Слухай, Клер, — сказала вона, — у мене нема часу на… Я знаю, бо досі стежу за твоїм довбаним інстаграмом, пам’ятаєш? То не важливо. Просто… У мене є до неї кілька запитань, можна?

Коли я зійшла сходами вниз, двері підвалу були навстіж відчинені. Я грюкнула ними, навіть не заглядаючи в підвал. Ще бракувало побачити когось там на сходах. Е ні, нагору я нікого не запрошувала. Може, настав уже час прибити дошки назад. Кетрін однаково думає, що я стратила розум. Чи гріх, чи два, а видержу.

— Гаразд. Заблокуй мене. Мені насрати. Просто дай поставити їй запитання.

Отже, Кетрін не в змозі бачити Еліаса. Тут однозначно. Анжеліку та друзяк ніби також не помічала, і про Фредріку у ванній кімнаті не згадувала. А втім, то не було чимось геть незвичайним. У химерників, безперечно, були свої улюбленці — а саме я. Через деякий час химерники без проблем траплялись Еді на очі, а от отець Сайрус ніколи їх не бачив, дарма що стільки разів був у будинку. Більшість химерників завжди уникала Гала, але я собі припускала, що він їх однаково *помічав*. А може, й ні? Може, він би так само проходив крізь них, як і Кетрін? Хай там як, але Еліаса Гал спокійно бачив, а про господаря Вейла навіть не заїкаюся. Схоже, химерники ще й перебирали, кому показуватися, а кому ні, і наразі мій затьмарений мозок ніяк не міг дати собі ради.

— Дякую, — сказала Кетрін, шморгаючи. — Я просто… Просто дуже хвилююся, ось і все. Так, увімкни гучний зв’язок. Мені однаково.

І все ж, думала я, Кетрін же бачила ножі в раковині. То не моїх рук справа — то Фредріка поклала їх туди. Та й інші наслідки непосидючості Фредріки вона помічала: стоси подушок, переставлений посуд, скипілий чайник на плиті. Чи бачила тоді кров на стінах, на противагу отцю Сайрусу? Чи чула крики, чи може де думала, що то вітер, як Гал попервах? Голова застугоніла.

— Кажу тобі, з нею щось не гаразд, — продовжувала Кетрін. — Значно більш не гаразд, ніж звикло.

Анжеліка влетіла до зали й зупинилася просто переді мною. Я сиділа, упершись у двері, тож вона була на кілька сантиметрів вища за мене. Її єдине око втупилося в мене, страху якогось не наганяло, але й не втішало.

— Кетрін тебе не бачить, — сказала я до неї, чи то до себе.

Анжеліці, здавалося, було глибоко начхати.

— Я хвилююся, що, як вона геть з’їхала з глузду, — говорила Кетрін. — Тут ще й спадковість відіграє роль, знаєш. Її батько. Він усе життя не вилазив із лікарень і, певно, наклав на себе руки. Не знаю. Мама не любить про це говорити.

Обік Анжеліки з’явився Джуліан, його кишки випиралися із сорочки.

— Кетрін тебе не бачить, — сказала я йому.

— Як мені зрозуміти, чи в неї… — Кетрін застигла, — *усі вдома*? — Вона хотіла стишити голос, але в неї то ніколи особливо не виходило.

Чарльз і Констанс, як завжди тримаючись за руки, з’явилися з іншого боку від Анжеліки.

— Не бачить, — сказала я, тицяючи на Чарльза натомленим пальцем. — Не бачить. — Я вказала на Констанс.

— А може, у неї деменція? — запитала Кетрін. — Здається, вона дійсно сама не своя. Постійно забудькувата. Але ж то ще не той вік, хіба ні?

Томас, чи то Тобіас, чи хто там підбіг до Джуліана.

— Із жалем повідомляю, — сказала я цьому, як його там, — що вона й тебе не бачить.

Кетрін мовчала слухаючи.

— Сьогодні вперше, — сказала вона. — Але були ознаки. З нею щось не так відтоді, як я приїхала сюди. Вона називає мене різними іменами людей, про яких я ніколи не чула. Завше відводить погляд убік, ніби бачить щось у кутку кімнати, хоча там пусто. Гадаю, то вже якийсь час тягнеться, і вона просто приховує все від мене. Вона таке любить — приховувати від мене всяке.

Поруч із близнюками з'явився ще один хлопчик, цьогоріч уже останній. Темне волосся скуйовджене, а одяг закривавлений і подертий, як і в інших. Я пам'ятала його з минулого вересня, але ніяк не могла пригадати, як його звати. Ім'я, певно, починалося на *Д* або, може, і на *В*. Сяк чи так, у нього взагалі не було ніг, і він рухався, спираючись на руки.

— Не буду стверджувати напевно, — сказала я йому, — але мені здається, що Кетрін тебе теж не бачить.

— Може, це пов'язано з тим, що мій батько пішов, — сказала вона. — Я не… Я не маю часу вдаватися в їхні довбані стосунки. Запитай у Клер, вона знає. Для неї він чомусь мав важливе значення, і я того ніколи не розуміла. Вона каже, що стало краще, але щось на те не схоже. Бачили б ви її кляті руки. А тепер він пішов, і з нею… з нею не все гаразд.

Я окинула поглядом картину переді мною: Анжеліка та її голова, Джуліан і його кишки, Чарльз із Констанс та їхні рвані рани, Томас чи Тобіас, чи як його там і його рука (або радше її відсутність), хлопчик без ніг і кривавий слід, який він лишав за собою. Вони оточили мене, перекривши всі варіанти втечі. Разом витріщилися на мене порожніми очима, так що аж було важко зрозуміти, чи бачать вони мене взагалі. Повільно, нарочито, усі в унісон підійняли руку, націливши її просто на мене. Я задумалася, чи не час мені починати хвилюватися.

— Не знаю, — сказала Кетрін. — Я думала на нього, але тепер переживаю, що, як вона сама собі то заподіяла. То якийсь симптом? Вона такого раніше не робила — щоправда, я не дуже пам'ятаю, але просто… — Її голос стих. — Просто я не на жарт налякалася.

Я вирішила не хвилюватися. Хвилювання вимагає зусиль, а в наші дні треба вважати, на що витрачати зусилля.

Пранкери й далі витріщалися і тицяли пальцями безперестанку.

Я показала великим пальцем собі за спину.

— Він там, унизу, — сказала я.

Кетрін знову замовкла.

— Гаразд… гаразд… — періодично повторювала вона, наче щось собі там записувала.

Фредріка з’явилася позаду химерників.

— Киш, — наказала вона, махаючи на них руками. Вони відійшли, за мить розчинившись у просторі. Фредріка жестом звеліла посунутися й сіла обік мене, її цупкий халат розстелився по всій підлозі. Вона притулилася спиною до тієї частини дверей, яку я звільнила.

— Іноді з малечою треба бути прямолінійною, — сказала вона.

— Якщо вона *дійсно* здуріла, — запитувала Кетрін, — що мені *робити*?

— У тебе були діти, Фредріко? — запитала я. Фредріка ніколи не ділилася своїм минулим. Більшість її зауважень до мене обмежувалася станом будинку, оцінкою моїх вчинків та поодинокими прислів’ями. Зазвичай то в мене рот не затулявся, я розповідала їй про своє життя, різні думки й плани на день, навіть якщо вона тільки слухала й пропонувала мені чай. А чого ще бажати?

— Не пам’ятаю, — відмовила Фредріка. — Чимало води спливло.

— З тебе вийшла б гарна мати, — сказала я.

— Діти — то безсумнівна морока в обмін на сумнівну втіху, — відповіла Фредріка.

— Ага, — сказала Кетрін, — але як мені знати, що до того дійшло?

— Ну, — сказала я, — моє чадо вважає мене божевільною.

— Це не так, — запевнила Фредріка.

Я хихикнула. Яка іронія: мертва пані із жахливою тріщиною, що через око проходила передком черепа, та, яка щойно відігнала купку закривавлених і понівечених дітей, котрі наполегливо твердили мені про потвору в підвалі, узялася запевняти мене, що я насправді не божевільна.

— Дякую, — сказала я.

— А як вона не захоче зі мною їхати? — запитала Кетрін. — Я маю право її змусити?

Я прихилилася головою до дверної рами. Я була дуже, *дуже* втомлена.

— Як гадаєш, Фредріко, хтось заслуговує так жити? — запитала я.

— Усі ми заслуговуємо чогось більшого, ніж нам дано, — відповіла Фредріка. — Значно більшого.

З огляду на стан її черепа, я б сказала, що вона мала рацію.

Я поклала свою руку на її руку та узріла ніч її смерті: свічки, зала, чоловік із його реготом, сокира й звук кавуна. Я відчула, як кров потекла з носа, а в голові запаморочилося, але то було того варте, бо іноді так хочеться, щоб хтось потримав тебе за руку, хтось, хто, можливо, колись був матір’ю, хай і не зовсім про це пам’ятає.

22

Я не збираюся сидіти тут і розказувати, що лиш Гал встановлював правила — щоправда, слід таки визнати, саме завдяки йому переважна більшість із них існувала. Я теж встановлювала правила, принаймні одне, найголовніше. Його суть така: наші з Галом потихеньку-помаленьку щораз грізніші взаємини, наші розбіжності, постійно змінювані правила й непередбачуваний гнів Гала — усе це не мало стосуватися Кетрін.

Якщо чесно, я вважала це правило настільки засадничим, що його навіть не варто виголошувати. Більшу частину нашого спільного життя Гал буцімто розумів це. Правила ніколи не стосувалися Кетрін. Гал тримав свої кулаки чимдалі від неї, навіть коли випивав, дякувати Богу. Авжеж, Кетрін помічала, як Гал злиться на мене за щось, чого я навіть сама не знала (у неї ж є вуха), і Гал неодмінно кричав на Кетрін, коли та випробовувала його терпіння (у кого є діти, ті зрозуміють), але він ніколи не переносив на неї весь тягар своєї злості. Здавалося, він вважав Кетрін моєю відповідальністю, вона була для нього касиркою, а я — начальниця зміни, і будь-які недоліки в поведінці Кетрін я мала виправляти. То мало здоровий глузд направду. Хай там як, а всі скарги на касирів завжди повинні доходити до начальства. Мене то цілком влаштовувало — у мене були відмінні управлінські навички. Я вміла вислухати, отримати зворотний зв’язок, покращити свою управу Кетрін, а Гал тримав руки при собі. Я гадала, що тут ми з Галом однієї думки.

День, коли я дізналася, як сильно помилялася, був досить типовий. Імовірно, то був вівторок. Кетрін тоді було п’ятнадцять чи шістнадцять років, а Гала затримували лише вдруге за водіння в нетверезому стані. Я вже звично писала Галу, коли доїжджала до крамниці, ще принаймні

тричі, поки вибирала (про закупи можна багато чого цікавого розповісти, самі якось замисліться), на касі (то мусила бути саме касирка, не дай Боже чоловік), і коли застрягла в невеличкому заторі, що могло затягнути моє повернення додому. Гал відписав лише на кілька есемесок, хоча його відповіді були не такими доконечними, як самі повідомлення — таке собі *відкрите спілкування*. Тож я навіть не тривожилася, заїхавши на під'їзну доріжку, і стала вивантажувати продукти з машини. Та швидко стривожилася, почувши віддалений голос Гала, що пробивався крізь стіни будинку.

Крик.

На мить мені здалося, що він кричить на мене, і я стала перебирати пам'ять, що ж могла зробити не так. Я ще *вчора* розповіла йому, що поїду нині за продуктами. Надіслала йому безліч есемесок. Повернулася додому вчасно, так як і казала. Може, він якось взнав, що той молодий продавець усміхнувся мені? Чи то Ноель телефонувала, поки мене не було, хай ми й не спілкувались уже цілу вічність? Я приготувалася до удару.

Увійшовши до будинку, я зрозуміла, що кричав він не на мене.

Двері в кімнату Кетрін були відчинені.

У дитинстві в мене була подруга, яка десь роздобула петарди. Ми підривали їх у неї на задньому подвір'ї, і якусь вона протримала надто довго, і та вибухнула в неї в руці. То був *жахливий* вибух, попри барвисті спалахи, такий гучний, яскравий, розпалений і кривавий. Так чи інакше, а щось схоже вирувало тоді в моїй душі. Я побігла вниз коридором.

Я почула достатньо, щоб зрозуміти, про що йдеться. Вочевидь, якийсь *хлопець*, новий друг Кетрін, підвіз її після школи. У Гала була добре усталена думка про всіх особин чоловічої статі, окрім самого себе, і за млявістю приголосних звуків я зрозуміла, що він ще й п'яний, що тільки зміцнило його переконання.

— Я не потерплю, щоб моя дочка роз'їжджала по місту, як якась клята ХВОЙДА, — кричав Гал, коли я надбігла до кімнати Кетрін.

З першого погляду я зрозуміла, що ось ця тирада Гала почалася ні з того ні з сього й тривала вже певний час. Гал уже був далеко за

порогом до кімнати Кетрін і швидко насувався на неї. Кетрін забилася в куток, притулившись спиною до стіни, зігнувши коліна, ніби силкуючись якось проштовхнутися крізь стіну й вийти на подвір’я за нею. Для Кетрін то щось геть нове. Їй і раніше діставалися гострі словечка, але аж так — ніколи. Зазвичай, таке випадало на мою долю. Я думала, що тут ми з Галом одностайні.

— Тату, я тобі *вже* казала… — виправдовувалася Кетрін. Груба помилка, треба сидіти тихенько. Не варто розтуляти рота, особливо коли Гал п’яний. Кетрін не знала. Їй раніше не доводилося дотримуватися правил.

— ТИ ТРАХАЄШСЯ З НИМ, ЕГЕ? — закричав на неї Гал.

Рот Кетрін роззявився й стулився. Я ще ніколи не бачила її такою розгубленою. У п’ятнадцять чи шістнадцять років Кетрін уже дещо розуміла про себе і свої романтичні нахили. Нам вона ще не зізнавалася, але мати щось та й завжди знає, і з Кетрін то було досить очевидно. Гал був менш спостережливий. Я здогадалася, що Кетрін готується таки нам розказати, але вона явно не чекала того дня з нетерпінням.

— Що? — Кетрін заїкнулася.

Гал не має повторювати двічі. То було ще одне правило. О, Кетрін.

— ТИ НАХАБНА КУРВА, — закричав Гал.

Гал увесь надувся, його плечі відкотилися назад, груди випнулися. Руки стиснулися в кулаки, очі злісно вирячилися на неї. Тут і сліпому видно, що буде далі, мені так і поготів. Гал рвонув уперед, високо здійнявши кулак. Кетрін заверещала.

— НІ, — закричала я, кинувшись на Гала. Я врізалася в його тіло, як під час гри в регбі, вибивши його з рівноваги й штовхнувши на землю. Він навіть не помітив, як я налетіла на нього, і з гуркотом упав, разок відбившись боком об підлогу, перш ніж перекотитися на спину. Я наскочила зверху, притиснувши йому долоні руками, а стегна ногами.

То ненадовго. Найпевніше, на секунди.

Я обернулася до Кетрін, яка заледве ховала сльози, і вже не стримуватиметься, щойно її відпустить страх.

— Біжи, — наказала я.

— Мамо? — мовила вона.

— Забирайся звідси, — крикнула я. — Іди до сусідів. Біжи.

Кетрін побігла.

Вона пішла якраз вчасно. Гарчачи, Гал скинув мене зі себе. Я врізалася в комод Кетрін, її всілякі брязкальця посипалися на мене. Пляшка з лосьйоном скотилася й вдарила мене по плечу. Я швидко схопилася на ноги, прагнучи створити якомога більшу відстань між Галом і собою. Треба втримати його на дистанції, хай навіть на мить, поки я висловлювала свою думку, а більше миті він мені, певно, і не дасть. Гал підвівся на ноги.

— Я *не дам* тобі знущатися з нашої доньки, — сказала я. У моєму голосі пролунала лють, якої я ніколи раніше не чула.

То було рідкістю, щоб я прокладала межі, і то чи не одна з перших от таких меж для мене. Я мало коли відкрито не погоджувалася з Галом — таким було правило. Зрештою, я знала, як впоратися з Галом. Мені не було страшно. Я з усього вивела кінці. Але Кетрін — то інша річ. Я без проблем готова була виліпити рай із найгіршого пекла, але бодай би мене чорти вхопили, свою доньку я на це не підпишу.

— Що-що? — плечі Гала відкинулися назад, груди випнулися, руки стиснулися в кулаки, очі злісно вирячилися на мене. Він рушив, щоб скоротити відстань, я відсахнулася. Мені ще є що сказати.

— Можеш робити зі мною все, що завгодно, — сказала я, мій голос був гучний, твердий, упевнений, — але на нашу дочку руку підіймати *не смієш*.

— Ти мені казатимеш, як мені виховувати власну дитину? — Тепер Гал уже не був загнаною в кут твариною. Він був голодним левом, зграєю вовків, надвислим яструбом. І в усіх цих метафорах я була кроликом із пораненою ногою. Та мені не було страшно, і я не збиралася здаватися без бою. І повірте мені, бій насувався.

— Ти мене почув, — сказала я. — І якщо я ще раз, *бодай разочок* побачу, що ти так поводишся з Кетрін, клянуся Господом, я заберу її геть від тебе. Мені байдуже, хочеш — убий мене, але, Бог свідок, ти більше *ніколи* її не побачиш. *Ти мене зрозумів*?

Схоже, Гал щось та й второпав. Його розпростерта долоня з тріском ввалилася в моє обличчя, досить жорстко та *сильно*, щоб звалити мене з ніг. У вухах задзвеніло, а в голові запаморочилося. Моя рука піднеслася до обличчя, яке пекло й щипало. Я кліпнула кілька разів, щоб відігнати туман з очей, і побачила його ноги перед собою.

Далі стало значно, *значно* гірше.

Та всьому можна дати раду. І я, звісно, раду дала. Живучості в мені хоч лопатою горни.

Згодом Гал забрався геть із дому, щоб провести решту вечора десь у барі, а я лежала на підлозі біля кімнати Кетрін, дихала й виживала. Я відчувала свої вдихи, бо кожен був таким болісним, але здавалося, що зараз мені їх треба дуже багато — більше, ніж зазвичай. А втім, дихання — це вже успіх, та в нас чомусь ніколи нема часу, щоб відсвяткувати свої маленькі успіхи, еге ж?

Настав час будувати плани.

Підійматися на ноги — то такий собі варіант, оскільки в мене дотепер паморочилося в голові, кров стугоніла, ще й не бачила на ліве око. Повзти було незручно, хоча я, певно, уже до краю заплямила килим під собою, але на ту мить то було найменше лихо. Я потяглася до місця, де впала моя сумочка біля вхідних дверей. На секунду подумала про продукти, які поволі псуються в машині, але швидко відкинула цю думку. Були більш нагальні проблеми. Я обмацала сумочку й знайшла телефон. Я ледве бачила, але знала напам’ять бажаний номер.

От така вона, самотність. У буденності її не помічаєш. Ніби розумієш, що нікого поруч немає, але голова забита повсякденними клопотами. Ти звикаєш до самотності, та якась одна дрібничка здатна навернути тобі на пам’ять, як останні роки тобі взагалі не було на кого спертися.

Ноель підійняла слухавку після першого ж гудка.

— Маргарет? — запитала вона. — Що сталося?

Звичайно, мій голос усе видасть, бо губи товстезні, язик не слухався, та й рот не сильно рухався. Але телефоном можна лиш говорити, тож вибору нема, еге ж?

— Привіт, Ноеле, — сказала я, лягаючи на підлогу.

— Господи, — сказала Ноель, — що сталося?

— Зроби мені послугу, — сказав я.

— О, Боже мій. — Ноель була в паніці. — Мені викликати поліцію? Швидку?

— Ні, — відповіла я. — Будь ласка, не треба.

— Господи, Маргарет, у тебе такий голос…

— Просто приїдь сюди, зараз же, — сказала я. — Забери Кетрін. Забери її геть звідси.

— Маргарет…

— Тут для неї небезпечно, — сказала я. — Будь ласка.

Настала пауза. Ноель, певно, досі думала про поліцію, але врешті-решт, зітхнула.

— Зараз буду, — сказала вона.

Поклавши слухавку, я так і лежала собі на підлозі, притиснувши телефон до грудей. Той був увесь мокрий; ліпше витерти його, перш ніж кров на ньому засохне. Скоро, скоріше, ніж мені хотілося б, треба буде підвестися й взятися до діла. Треба буде зібрати деякі речі Кетрін, щоб Ноель забрала їх зі собою. Треба буде якось привести до ладу своє обличчя, бо Ноель з’явиться і знову почне наполягати на поліції. Зрештою, і з килимом треба буде щось зробити, але то не зараз. У таких ситуаціях слід розставляти пріоритети. А зараз можу ще трішки полежати, відсвяткувати свій успіх.

23

Коли Кетрін договорила телефоном і видала щось на кшталт протяжного плачу, за яким пролунало кілька довгих глибоких вдихів, вона спустилася вниз із новим почуттям мети й блокнотом, повним списаних сторінок. Я досі сиділа перед дверима підвалу з Фредрікою, щоправда, уже не тримала її за руку. То трохи стомлює, стільки разів відчувати, як сокира впивається тобі в голову. Кетрін стояла переді мною, не бачачи ні Фредріки, ні бешкетників, які знову стали гасати коридором, час від часу нагадуючи мені про підвал.

— У тебе з носа тече кров, — сказала вона.

— Схоже на те, — відповіла я. З моїх відчуттів кров текла по обличчі та на сорочку. Неважливо. Я зналася на виведенні плям крові з одягу.

Кетрін простягнула мені руку.

— Вставай, мамо, — сказала вона. — Маю до тебе кілька запитань.

Я схопила її за руку, і вона підвела мене на ноги. Але ненавмисно протягнула мене крізь Джуліана, і я відчула, як ніж розрізає моє черево, невидимі кишки висипаються на землю. Я схопилася за живіт здригаючись.

— Що сталося? — запитала Кетрін.

— Нічого, — відповіла я.

Джуліан зберігав олімпійський спокій. Він озирнувся на мене, тицяючи на двері підвалу. *Він там, унизу.*

— Умийся, — сказала Кетрін, показуючи на раковину. — І сідай за стіл зі мною.

Я поплентала до раковини. Місце, де насправді моє черево ніхто не поров, віддавало тупим болем. Я взяла ганчірку й відкрила кран.

Знову кров, густа й темна.

Я зиркнула на кров, потім на Кетрін. Вона вже вмостилася за кухонним столом і переглядала свої нотатки, водячи вустами, щось читаючи.

— Бачиш? — запитала я, показуючи на раковину. Не хотіла її турбувати, але якщо був бодай якийсь шанс уникнути вмивання кров'ю, то ризик того вартує, можна трохи потривожити її.

Кетрін підвела на мене очі, ледь звернувши увагу.

— Що? — запитала вона.

Я озирнулася на кров, що лилася з крана.

— Забудь, — відповіла я. Закрутила кран і витерла ніс сухою ганчіркою. Не вір собаці, бо укусить. Сподіваюся, цього разу в змиві ніяка плоть не застрягла.

Я сіла навпроти Кетрін. Її вираз обличчя підказав мені, що я не витерла всієї крові з обличчя, але нам обом було якось байдуже.

— Може прозвучати дещо дивно, — сказала Кетрін, — але маю до тебе кілька запитань. Просто відповідай якомога відвертіше, добре?

— Авжеж, — сказала я. У мене дотепер болів живіт.

— Неправильних відповідей не буває, — почала Кетрін. — І нічого поганого не станеться. — Вона читала зі своїх нотаток. Їй веліли так сказати.

— Авжеж, — повторила я. Таке відчуття, ніби ось-ось станеться щось погане.

— Гаразд, — сказала вона, хапаючи ручку й зручніше вмощуючись. — Перше запитання. Який сьогодні день? — Ну, якщо подумати, то на це питання існує неправильна відповідь.

— Вівторок, — відповіла я.

Кетрін насупила брови.

— Сьогодні п'ятниця, — зауважила вона й зробила позначку у своєму записнику. — Наступне запитання. Яке сьогодні число?

Якщо я з днем не вгадала, то з датою, певно, і поготів. Подумки порахувала. Кетрін приїхала одинадцятого. Вона тут уже… шість днів?

— Сімнадцяте?

Кетрін глипнула на мене очима.

— Мамо, — сказала вона, — сьогодні двадцять п'яте.

Двадцять п’яте? А здавалося, що не так багато часу минуло відтоді, як Кетрін приїхала. Я чимдуж намагалася пригадати забуті дні, але якихось деталей не вистачало — як шматочків пазла, що загубилися під диваном, чекаючи, поки їх знайдуть за роки, коли вони вже не матимуть значення.

— Мамо.

Я зиркнула на Кетрін.

— Так?

— Ти чула моє запитання?

Вочевидь, не чула.

Кетрін зітхнула.

— Де ти зараз? Назви адресу.

— На Готорн-стріт, 330, — сказала я. — Старий будинок Вейлів. — Ось це останнє мимоволі вилетіло з моїх уст. Хм, *цікаво*. Ніколи раніше так не називала цей будинок.

— Старий *що*? — запитала Кетрін, підвівши брови.

— Ні, — чітко відповіла я, більше звертаючись до будинку, ніж до Кетрін. — Уже *не* старий будинок Вейлів. *Мій* будинок.

— Гаразд, — сказала Кетрін, не менш стурбована. Я ж здебільшого просто пишалася собою, що правильно відповіла на запитання. Маленька перемога — теж перемога.

Він там, унизу. Джуліан зненацька опинився праворуч від мене. Я навіть не помітила, як він з’явився. Аж підскочила, хапаючись за груди. «Господи, Джуліан», — подумала я.

Кетрін не бачила Джуліана, зате прекрасно бачила, як я здригнулася.

— З тобою все гаразд?

— Усе чудово, люба, — сказала я, може, трохи захекавшись.

Він там, унизу. Анжеліка стояла ліворуч від мене. Ці химерники мене до інфаркту доведуть.

Кетрін щось там лопотіла.

— Га? — запитала я.

Кетрін підвела брови. Не найкращий вихід, уже другий раз перепитувати, але хіба був вибір?

— Від п’ятдесяти порахуй п’ятірками назад, — сказала вона.

Хлопчик без ніг заволік себе в кімнату, за ним тягнувся кривавий слід. Зблизька можна було розгледіти, що в нього ще є якісь залишки ніг, але вони там не сильно відіграють роль. Кетрін вичікувально стежила за мною. *Ой*. Я ж мала щось зробити. Щось пов'язане із числом п'ять.

— П'ять, — сказала я. Цікаво, чи бачить Кетрін сліди, які лишає за собою безногий хлопчик.

— Та ні, — відповіла Кетрін. — Порахуй п'ятірками *назад* від *п'ятдесяти*.

— О, — вигукнула я. Безногий хлопчик переніс свою вагу на бік і здійняв руку, тицяючи. *Він там, унизу*.

Коли я відвела погляд від хлопчика, Кетрін досі не спускала з мене очей. Вона махнула мені рукою. *Починай*…

— П'ятдесят п'ять, — сказала я. — З правого боку Джуліан підійшов так близько, що я аж бачила його обличчя краєм ока, за якісь сантиметри від свого. *Він там, унизу.*

— *Назад*, — втрутилася Кетрін, щодуху намагаючись тримати голос спокійним. — *Назад* від п'ятдесяти.

Чарльз і Констанс вискочили звідкись, мабуть, ззаду мене й пройшлися кухнею, тримаючись за руки. Разом озирнулися на мене. *Він там, унизу*.

— Сорок… — почала я. Хай який там відділ мого мозку відповідає за математику, йому було трішки складно нормально функціонувати, коли стільки мертвих дітей домагаються моєї уваги.

— *П'ятірками*. — Кетрін зі шкіри пнулася, щоб не підвищувати голос. Її слова трохи дрижали, не знаю, чи то від гніву, чи від ще чогось.

Джуліан заповз на кухонний стіл і присів навпочіпки чи не просто переді мною, його кишки стирчали в сантиметрах від моєї руки. Я відсмикнула руку від тих обвислих нутрощів.

— Сорок… — спробувала я ще раз. Було трохи тяжко пригадати число, від якого я мала відняти, та й взагалі, як віднімати.

— Господи, — мовила Кетрін, черкаючи щось у своєму блокноті. — Нічого страшного. Спробуймо ось що. Я назву три речі. Коли я закінчу,

просто повтори за мною. Гаразд?

Мені довелось спиратися на бік, бо Джуліана затуляв мені вид. Із задоволенням би стукнула його, але знову відчути, як мене потрошать, не хотілося. Ну і якщо замахнутися кулаком у порожнечу, у Кетрін складеться ще гірше уявлення про мою психічну стабільність.

— Гаразд, — відповіла я.

Кетрін поклала свій блокнот на стіл. І подивилася мені просто в очі.

— Він. Там. Унизу.

— Га? — перепитала я.

Кетрін здавалася пригніченою. Вона прогортала свої замітки.

— Чорт. Я не знайду в собі сили повторити. Можеш просто… просто повісти мені, що пам’ятаєш?

— *Він там, унизу*, — сказав Джуліан.

Анжеліка видерлася на спинку мого стільця, схилившись наді мною, її брудне волосся теліпалося мені по обличчі.

— *Він там, унизу*, — сказала вона.

Томас, чи то Тобіас, чи як його там, заскочив до кімнати.

— *Він там, унизу*, — сказав він.

— Він там, унизу, — відповіла я. Прикра помилка. Дуже прикра помилка. Але що мені було казати? У тому домі взагалі більше нічого іншого на думку й не спадає.

Кетрін відірвала очі від свого блокнота, нахмуривши брови й широко розплющивши очі.

— Ні, — зітхнула вона. — Про що ти? Я ж сказала: годинник, колесо, тюльпан. Мамо, ти почула бодай одне слово?

— Годинник… колесо… щось там. — Як же страшенно тяжко зосередитися, коли Анжеліка так нависла наді мною. Її голова наполовину звисала із шиї, вільно гойдаючись, і щось мені не дуже хотілося зачепити її. Я сповзала все нижче, прагнучи уникнути як її, так і Джуліана заразом. Можу собі уявити, який то мало вигляд.

Кетрін перегорнула чисту сторінку у своєму блокноті, щось нашкрябала, а потім вирвала її та простягнула мені.

— Прочитай і зроби, що написано.

Я проглянула аркуш. На папері кострубатим почерком Кетрін було написано: «Він там, унизу». Я озирнулася на неї. Тут якась заковика?

Кетрін із напором витріщилася на мене.

— Ну?

— Ту не… — Я опустила погляд на папірець. — Тут не пише нічого конкретного.

— Господи. — Кетрін вихопила в мене папірець і піднесла його перед моїм обличчям, тицяючи на нього тремтливим пальцем. — Ти не можеш прочитати, що тут пише?

Він там, унизу. Химерники допомогли мені прочитати, проказуючи слова в унісон.

— Я…

Кетрін глянула на аркуш.

— Тут написано: *Підійми руку*.

— О. — Я примружилася. Там досі писало: *Він там, унизу*. — Ага, бачу-бачу, — сказала я, хоча на ділі взагалі ні. Я підійняла руку, хай і не дуже високо, бо мене обступило стільки різних частин тіла, яких я не воліла торкатися. Хай там як, цю відповідь вона мені однаково не зарахує.

Хлопчик без ніг заповз під моє сидіння. Я відсунула свої ноги чимдалі, не дуже хотілося відчути на своїй шкурі, як це, коли тобі так грубо відрубують ноги. Не знаю як, але Анжеліка якось видерлася на стілець як руками, так і ногами, та схилилася над моїм плечем.

— Чорт забирай. — Кетрін щось строчила у своєму блокноті. — А пам’ятаєш ті три слова, які я раніше просила тебе запам’ятати? — Вона спробувала вкласти у свої слова бодай крихту надії.

— Гм… — Мої очі прикипіли до хлопчика під стільцем, і я щодуху старалася тримати його якомога далі від себе. Безперечно, я щось та й пригадувала, Кетрін говорила якісь слова — котресь начебто стосувалося чогось круглого, — я добре пам’ятала те, що мені *причулося*, але реальних шансів згадати те, що вона насправді сказала, не було.

— Обручка? — сказала я наздогад, спершись ще далі вбік, бо Джуліан присів собі просто перед моїм обличчям. — І… — Нічого й

казати, хай що то був за тест, я його з тріском провалила. Поки не знаю, якими будуть наслідки провалу, але вони мені явно не сподобаються.

Кетрін вилаялася. Вона постукала ручкою по папері й стала водити вустами, ніби щось підраховувала. Потім зробила паузу, а далі почала перераховувати. Її дихання поволі прискорювалося.

— Нічим хорошим тут не пахне, мамо, — сказала вона.

— Це все, люба? — запитала я, жадаючи трохи віддалитися від химерників, що юрмилися навколо мене. Ми, певно, уже дійшли до тої пори вересня, коли всі втратили повагу до особистого простору. Ці химерники дещо нагадували мені Гала, який — одразу ж після нашого весілля — любив собі відволікати мене, коли я розмовляла телефоном, штурхаючи мене, лоскочучи й дмухаючи у вухо. Він уважав то своєю перемогою, коли, змушуючи мене хихикати, вигинатися тощо, витягав у співрозмовника на іншому кінці дроту розгублене: «Що відбувається, Маргарет?». Мушу визнати, у Гала то *значно* приємніше виходило.

— Ні. Мамо. Трясця. — Кетрін потерла скроні. — Тобі останнім часом часто вилітає щось із пам’яті?

— Та ні, — сказала я їй через голову Джуліана.

— Ну от, наприклад, як ти забувала про чайник на плиті?

А, точно. Кетрін же дотепер думала, що то я.

— Та то був той єдиний раз, — сказала я.

— П’ять разів, — заперечила Кетрін. — То з того, що я бачила. Мені здається, що кожного разу, коли я заходжу на кухню, на плиті кипить вода, а тебе ніде нема.

Чорт забирай, Фредріко.

— Не знаю, як то правильно спитати, — сказала Кетрін. Крізь Джуліанове обличчя й Анжелікине волосся я змогла лише розгледіти, як Кетрін узялася за голову. — Тобі… щось мариться?

З кишок Джуліана витекло на кухонний стіл щось коричнево-червоне. Близнюки перебралися праворуч від мене, а Томас, чи то Тобіас, чи як його там, — ліворуч.

— Не розумію, про що ти, — сказала я. Як же мені кортіло замахнутися на тих химерників, кинутися на них, хай розбіжаться й

дадуть мені зосередитися на розмові з Кетрін, яка, здавалося, ставала все серйознішою. Однак у мене було таке відчуття, що Кетрін сприйме то як черговий доказ на підтвердження своїх теорій про мене.

— Ти знаєш, про що я, — сказала Кетрін, махнувши рукою в повітрі. — Мариться, коли бачиш те, чого насправді нема.

— Ні, — відповіла я, то здавалося одночасно як правильною, так і неправильною відповіддю.

— Мамо, не замилюй мені очі, — сказала Кетрін, аж захлинаючись. — Сьогодні, коли поранила руку, ти запитала мене, чи бачу я *його*. Про кого ти говорила? Тобі марилося щось, чого там насправді не було?

Як узагалі можна стверджувати, що Еліаса там насправді не було? У мене на руці зосталися сліди, які доводили його присутність.

— Усе, що я бачу, існує насправді, — пояснила я.

Кетрін глитнула слину.

— То ти щось та й *бачиш*.

— Я бачу *тебе*, — відповіла я, щоправда тут трохи збрехала, бо обличчя Джуліана в сантиметрах від мого і єдине позостале око Анжеліки, що висіло мені просто над головою, затуляло мені вид. Якби в Томаса, Тобіаса чи як його там була рука, то вона б уже притиснулася до мене — настільки близько він стояв. Але й праворуч посунутися мені не вийде, бо наштовхнуся на Чарльза, так ще й голова Джуліана повністю затулить мені Кетрін, і Анжелікине волосся заступить моє обличчя. А ще трішечки дивакуватості з мого боку — і Кетрін *точно* подумає, що я зсунулася з глузду. Хоча вона вже так думає, але не варто докидати хмизу в жар.

— Я не це мала на увазі, — сказала Кетрін. — Просто… ти поводишся дуже дивно відтоді, як я приїхала сюди. Говориш безглузді речі, пересуваєш речі по дому без жодної мети чи причини й постійно озираєшся, ніби стежиш за кимось краєчком ока. Ніколи не буваєш повністю зосереджена, ніби тебе відваблює хтось інший, і ти слухаєш його, а не мене.

«Він там, унизу», — скандували химерники.

— Я все чую, — сказала я.

— Мамо, ці запитання, які я тобі ставила, вони для того, щоб перевірити, чи ти *в порядку*, — казала Кетрін. Усе, що я бачила — це то, як вона пальцем постукує по своїй голові. — На зразок, чи знаєш ти, де зараз перебуваєш і чи можеш робити такі дрібниці, як запам’ятовувати предмети й слідувати вказівкам. Цей тест виводить загальний бал, який дає уявлення, чи все з людиною гаразд. І твій результат… *не дуже гаразд*.

Анжелікине волосся торкалося мого носа, лоскочучи мене спогадами про *кувалду*, *сміх* і про те, *що сталося з її головою*.

— Нема нічого страшного, — сказала я.

— Я не намагаюся вилити на тебе помиї, — сказала Кетрін. Я не бачила її як годиться, але гадаю, очі її тоді були червоними, водянистими. — Так, знаю, ми з тобою не завжди… Наші стосунки були не найкращими… — Вона вдихнула глибоко й тремтливо. — Я не хочу, щоб із тобою щось сталося, мамо, і я… дуже хвилююся, розумієш? Дозволь мені тобі допомогти.

Я спробувала здути із себе волосся Анжеліки, але воно знову розвіялося на мене. *Кувалда. Сміх. Біль. Око чи радше його відсутність.* Усі ті відчуття якраз приглушили моє серцебиття, яке вже починало прискорюватися.

— Не будь дурненькою, люба, — відповіла я.

— Я серйозно, — сказала Кетрін, і за голосом то було чути. — Гадаю, гадаю буде ліпше, якщо я відвезу тебе в лікарню.

— Я не хвора, — сказала я. *Та й будинок цей не покину*.

— Ти *хвора*, — відмовила Кетрін. — Принаймні на це схоже. Не знаю. Це все до біса далеко від моєї компетенції. Але психотерапевтка, з якою зустрічається Клер, сказала, що… Та нема значення, що вона там сказала. Але з огляду на твою сімейну історію, стан твого батька… одним словом, думаю, тобі час у лікарню.

Ми з Кетрін ніколи раніше не обговорювали мого батька. Вона навіть ніколи не бачилася з ним, оскільки він пішов із життя задовго до її народження. Мабуть, Ноель розповідала їй про нього, коли Кетрін жила в неї довгі роки тому. Кетрін, певно, собі вирішила, що раз мій батько провів стільки часу в лікарнях, то і мені не завадить там трохи

полежати. Але це все — одне велике дурне непорозуміння, бо все, що *я* бачила, було наяву.

Тим часом хлопчик без ніг видряпався на стілець, і, скажу я вам, *то* було сумне видовище. Анжеліка тепер безперервно шепотіла мені в лоб. *Він там, унизу; він там, унизу; він там, унизу; він там, унизу.*

— Ти з нічого здіймаєш стільки галасу, — сказала я. Я, певно, трохи розкричалася — через увесь цей гармидер було важко визначити. Мій голос, безперечно, був нерівний, і слова виривалися з рота значно стрімкіше, хоча то й не було вкрай необхідно. — Зі мною все гаразд, Кетрін, правда. Проблеми твого дідуся не мають до мене жодного стосунку. — Джуліан підскочив ближче, і його кишки вивалилися на мою руку. Я мимоволі пересмикнула тілом і відсахнулася від нього — як же це все не до ладу.

— Гаразд, — мовила Кетрін, ще раз витираючи очі, перш ніж остаточно ляснути долонями по столу. — Може, я неясно висловилася. Ми їдемо до лікарні. *Негайно*.

— Кетрін… — У мене заболів живіт.

Вона вже була на ногах, жестом показуючи мені.

— Вставай.

— Кетрін, я не поїду в лікарню. — Бог знає, на яку руїну обернеться цей дім без мене, а ця поїздка до лікарні щось не скидалася на швидкий візит туди й назад. Кошмарний переляк закрався в моє, як тоді здавалося, не до кінця випатране черево. — Уже майже жовтень, — сказала я.

Кетрін замахала руками в повітрі.

— І до чого то тут? Якраз про це безглузде лайно я і говорю. Вставай. Ми їдемо.

Я от взагалі не збиралася вставати, але раптом відчула, як щось мокре впало мені на голову, і зрозуміла, що то Анжелікине око поволі стікає на мене; ну, то вже геть через край. Я зірвалася зі стільця, витягнувши руки, і кинулася своїм тілом просто крізь Анжеліку, і Джуліана, і хлопчика без ніг, і Томаса, і Тобіаса, і чи як його там, і, хочете вірте, хочете ні, але навіть якось примудрилася махнути рукою крізь Чарльза. І в ту ж мить я відчула й кувалду, і потрошіння, і ножі, і вирвану із

суглоба руку, і грубо відтяті ноги; я повалилася на землю — зрештою, утратила ноги, — і мене сильно знудило. От вам і «не до ладу».

Ну, не впевнена, що нароблене мною можна назвати *блювотою* у прямому сенсі, бо в моєму шлунку майже не було їжі. Натомість я викашляла досить велику кількість бубнявих, мертвих чорних мух.

— *Курва*, а то що таке? — Кетрін витріщилася на мене, вирячивши очі. На мить здалося, що вона зараз теж приєднається до цієї блювотної вечірки. Вона на силу проковтнула слину.

— Це *мухи*?

Я оглянула свою блювоту.

— Схоже на те, — відповіла я, витираючи рот. Усе моє тіло пекло. Я не була до кінця впевнена, що мої ноги й руки на місці.

— Ти що, — сказала Кетрін, стримуючи нудоту, — *їла* мух?

Повірте, я була не менш здивована, побачивши тих мух.

— Я б на твоєму місці теж так подумала, — сказала я. Щось приклеїлося мені до язика, і я зняла то пальцем. Це було крило.

— Лікарня. — Кетрін тепер кричала. — Ми їдемо в довбану лікарню. Негайно.

Я рачкувала на кухонній підлозі, спираючись на єдину руку, яка в мене достеменно досі була.

— І я б на твоєму місці теж збентежилася, — сказала я, чимдуж силкуючись втримати бодай той нещасний клаптик контролю над ситуацією, який у мене був. — Але насправді…

— Ти справді досі думаєш, що в тебе є вибір? — закричала Кетрін. — Це не тобі, чорт забирай, вирішувати.

— Слідкуй за язиком, — сказала я. Просто більше нічого було сказати.

— Підводься з клятої підлоги й сідай у машину, або, Бог свідок, я ВИВОЛОЧУ тебе із цього будинку. — Груди Кетрін випнулися, плечі розправилися. Вона аж палала. — Не смій мене випробовувати.

Я здійняла руку, розімкнувши її — білий прапор.

— Гал… — вирвалося в мене з уст.

Очі Кетрін зробилися великими. Рот роззявився. У неї був такий вигляд, ніби вона ненароком зачепила Джуліана — і її випотрошили.

— *Що* ти щойно…

Її перервав дзвінок. Телефон весело собі дзеленчав у кишені, не знаючи, яке дійство перериває. Кетрін витягла телефон, кліпаючи на нього, ніби не зовсім розуміючи, у чому річ. Тільки-но побачила, хто телефонує, миттю схаменулася. Вона зиркнула на мене, її вираз обличчя дав мені знати, що ось ця наша розмова тепер просто на перерві й ще не закінчена.

Вона взяла слухавку.

— Це Кетрін Гартман, — сказала вона якимось дивним голосом. Настала пауза, поки до неї хтось говорив. — Послухайте, — почала вона. — Це терміново? У мене зараз дуже важлива розмова…

Замовкла. Її брови підійнялися.

— О. — Вона моргнула. — *Справді*? — Кетрін кинула погляд на мене, її мозок гудів над рішенням. — Мені *вже* їхати? — запитала вона. — Просто… Трясця. Гаразд.

Тиша. Заплющила очі, стиснула губи.

— Гаразд, — сказала вона. — Ні, я розумію. Гаразд. Гаразд. *Чорт*.

Тиша. Розплющила очі й видихнула, потім втупилася в стелю.

— Так, — продовжила Кетрін. — Буду у відділку за двадцять хвилин.

Вона обернулася до свого блокнота, який дотепер лежав на столі. Схопила ручку й нашкрябала щось на папері, двічі підкресливши.

— Добре, — сказала вона. — До зустрічі.

Кетрін натиснула кнопку завершення дзвінка на своєму телефоні. Потім глянула на мене, узяла свій блокнот і рушила до сумочки.

— Мені треба йти, — сказала вона. — Поліція… Ну, вони кажуть, що щось знайшли. Не знаю, що б то мало означати. Вони мені не зізнаються.

Вона зібрала свою сумочку й дістала ключі від машини, озираючись на мене. Поволі до мене верталася пам’ять, що маю ноги й руки, і я присіла, спершись на свої руки, які, на щастя, досі в мене були.

— Я скоро повернуся, — сказала Кетрін, її тон свідчив, що це не стільки розрада, скільки попередження. — Не здумай підпалити будинок — я прибіжу сюди зі шлангом ще до того, як ти відчуєш запах

диму. — Кетрін пригрозила мені вказівним пальцем. — Це ще не кінець, — сказала вона.

Ніщо ніколи не закінчується. Завжди лиш передишка. Але передишка — це вже щось, і зараз вона мені випала — хай і коротка, — коли Кетрін вихопилася з дому. Шини її машини завищали — і вона вилетіла з під’їзної доріжки. Направду і за те дякую.

24

Кетрін, певно, скоро повернеться, а в мене тим часом була купа справ. Я швидко прибрала свою повну мух блювоту, потім схопила лопату й мішок для сміття. Уже давним-давно час знову відкопати матір Еліаса.

Я побігла заднім подвір'ям до лісу, не звертаючи уваги на десяток мертвих птахів, які накопичилися з останнього прибирання. З птахами якось розберуся пізніше. Зараз моїм пріоритетом було втихомирити Еліаса. Та тут усіх до біса треба було втихомирювати, кожного химерника в будинку. Кетрін їх не бачила, але вона, що не кажи, бачила *мене*, і побачене навіяло їй думку, що мене слід терміново госпіталізувати. Треба почати здаватися адекватною, і *швидко*.

Я знайшла дерево, позначене літерою *М*, і стала копати з такою енергією, на яку, як тоді здавалося, було не здатне моє втомлене тіло. Годинник цокав.

Удень було прохолодно, вітерець шелестів деревами, та я досить скоро спітніла, розгрібаючи грудку за грудкою землі з тепер уже добре протоптаної могили. Мій одяг став майже повністю чорним від ґрунту, а шкіра вкрилася брудним потом. Я протерла чоло замащеною рукою. Треба буде покупатися, поки Кетрін не вернулася, бо вона почне ставити складні, але слушні запитання про мій зовнішній вигляд. Коли лопата нарешті гепнула об пластикові сміттєві контейнери, я пірнула в яму й взялася рити руками, зішкрібаючи ґрунт нігтями й зриваючи кришки зі ще не повністю викопаних контейнерів. Я жбурнула в мішок усі рештки матері Еліаса, які тільки виділа: стегнова кістка, ребра, хребет, череп. Упевнившись, що дістала майже все — хочеться вірити, що ритуал однаково спрацює, навіть якщо мені не вистачить однієї-двох кісточок, — я скрутила верх мішка й попрямувала назад до

будинку. Лопату зоставила в могилі. Повернуся пізніше, щоб поховати її, напевно, після того, як Кетрін ляже спати, але, найімовірніше, уже в жовтні.

Може, відтепер ліпше тримати кістки зразу в будинку — викопати із землі контейнери й покласти їх у котрусь шафу. Думаю, Джаспер міг би поділитися своїм місцем. Я завжди перепоховувала матір Еліаса після ритуалу возз’єднання, бо хотіла проявити повагу, але хіба ось це, що я зараз роблю, то більша шана, ніж просто тримати її десь у будинку? До того ж я вже просунулася від перенесення її кісток у гарній, схожій на урну вазі до сміттєвого мішка. Невже то тепер має якесь суттєве значення?

А саме так і починаються зміни. Вони повільні, майже не видимі. Думки про те, як найкраще вшанувати кістки матері Еліаса, швидко полишили мене, коли я зайшла в дім. Усі шестеро химерників стовбичили в коридорі з понурими обличчями й порожніми поглядами, спрямованими просто на мене. Разом вони здійняли руки, у кого які позосталися, і вказали на двері підвалу.

Двері розчахнулися.

Я впустила мішок із кістками на підлогу, кинувшись до дверей, і грюкнула ними щосили, аж відчула, як здригнувся весь будинок. Я обернулася в бік химерників, дихаючи важче, ніж хотілося б. Ті стояли, як статуї, своєю маленькою лавою, з байдужими обличчями. Вони досі вказували, усі шестеро.

Двері знову стали різко прочинятися.

Я не ловила ґав, миттю гримнувши ними й упершись плечем об дерево, не давши їм відчинитися бодай на кілька сантиметрів. Двері рвонулися на мене, різко розчахнувшись, і моє забрьохане взуття послизнулося на підлозі. Я вхопилася за дверну ручку й відновила рівновагу, жбурнувши все своє тіло на двері. Не без біди якось притиснула двері до дверної коробки, і в ту ж мить вони з криком рипнули, метнувши мною вбік із небаченою для дверей силою. Я дала здачі, штовхнувши їх своїми слизькими від багна руками, що ковзали по дереву.

Знизу повіяв якийсь запах, щось глевке, тухле й недобре. Я вловила миготіння світла й тихеньке звучання чи то крику, чи то сміху, перш ніж мені знову вдалося зачинити двері.

Двері брикалися й тріщали. Дерево ввалило мене по щоці, так що на мить аж туман в очах виступив. Я розвернулася, упиваючись п’ятами об підлогу й притискаючись спиною до дверей з усією наявною силою, якої, треба визнати, тоді було не так вже й багато.

Химерники все ще стояли в лаву, тепер переді мною. Вказували. Від них було мало користі.

Одразу за дверима знову почав лунати чи то крик, чи то сміх, так ще й ставав дедалі гучнішим.

Дверна ручка впилася мені в спину. Взуття заскрипіло по підлозі. Я вчепилася нігтями у дверну коробку, аби втриматися на місці. Двері товклися і товклися. Химерники тицяли й тицяли. Здавалося, цю битву мені не виграти, як і решту битв останніми днями.

Фредріка пройшла повз химерників, не звертаючи уваги на мою боротьбу. Її руки були заповнені сімейними фотографіями, що висіли у вітальні, і вона вирішила розвішати їх посеред коридору. На обраному місці навіть не було стіни, тож кожна рамка з гуркотом падала на підлогу. Я аж підскочила від брязкоту розбитого скла.

Взуття заскреготіло по підлозі. Я відновила рівновагу, упираючись у двері з такою силою, що аж зуби застукотіли.

— Можеш щось із цим вдіяти? — запитала я Фредріку. — Будь ласка? — Мій голос тремтів від напруження.

Фредріка кивнула й підійшла до задніх дверей. Потім підняла мішок для сміття, в якому були кістки матері Еліаса.

Трясця.

— Та ні, — сказала я. — Не з тим, з дверми.

Фредріка знову кивнула.

— Авжеж, пані. — Вона з кістками попрямувала коридором, зникаючи за рогом, щоб засунути їх бозна-куди.

— Чорт забирай, Фредріко, — крикнула я. Двері пхнули мене геть. Я вперлася назад. Позаду мене чи то крик, чи то сміх лунав уже значно

гучніше. Почулися кроки, м’які, але впевнені, що підіймаються сходами.

— Він іде, — в унісон попередили мене химерники.

— Знаю, — огризнулася я і знову повернулася, притиснувши обидві руки до дверей. Запах був таким страхітливо сильним, що я майже відчула його смак. Кроки були вже на середині сходів. Чи то крик, чи то сміх ще більше наблизився.

— Годі, — крикнула я. — Сиди там, унизу.

Кроки. Усе ближче.

Я встромила ноги в землю. Так сильно притиснулася до дверей, що думала, мої зап’ястя ось-ось тріснуть.

— Геть, — крикнула я.

Кроки чулися вже нагорі. Він був уже близько, так що зміг простягнути свої кістляві пальці й повернути ручку. Я заплющила очі.

— ГЕТЬ, — рикнула я. Ручка закрутилася.

— Ні, — заволала я і кинулася на кухню, навіть не помітивши, як зачепила Джуліана. Я схопила котрийсь стілець із середини кімнати, Фредріка з незрозумілих причин вишикувала їх там у ряд і вибігла назад у коридор. Я встигла підперти стілець до дверної ручки, притиснувши ніжки до підлоги, якраз коли двері знову почали зі скрипом відчинятися.

Ручка брязнула. Стілець гримнув об підлогу. Настала мертва тиша. Знуджені химерники тинялися коридором.

Я притулилася до стіни, захекана. З мене стікало сім потів, а бруд, застиглий на моєму тілі, перетворився на багнюку. Живіт болів, ніби його розпороли, бо я промчала крізь Джуліана.

Фредріка поплентала назад до коридору й чомусь тримала в руках однісінький пакетик чаю.

— Куди, — задихаючись, запитала я, — ти поклала кістки?

Фредріка із цікавістю розглядала мене.

— Кістки матері Еліаса, — уточнила я і заледве хапнула повітря. — Вони мені досі потрібні.

— Які кістки? — запитала Фредріка. Вона занурила той один пакетик чаю в порожнечу.

— Забудь, — сказала я, відштовхуючись від стіни. Ноги помліли, наче були зроблені з води.

Фредріка тицьнула на двері.

— Це ще не кінець, — сказала вона.

Та я сама знала. Знала, що господар Вейл вічно не сидітиме, склавши руки, — у цьому будинку ніхто довго на одному місці не засиджувався.

Треба було діяти швидко, тушити вогонь у зародку. Дошки мають вернутися на двері підвалу; тут поза всяким сумнівом. Але перед тим треба оглянути сторінки Біблії ззаду дверей, чи не варто часом котрісь замінити. Може, слід прикріпити кілька сторінок ще й спереду. І на стіни теж. До біса ця ваша адекватність.

Але найважливіше — настав час зателефонувати отцю Сайрусу, і тепер я уже була ладна благати. Само собою, навіть отець Сайрус не зможе перечити, що спроба господаря Вейла вирватися з підвалу була яскравою ознакою того, що священницьке втручання давним-давно назріло. Можна оновити біблійні сторінки на дверях і прибити дошки назад ще до його приходу, щоб він легше дав себе намовити, бо мені кров із носа треба, щоб він прийшов *сьогодні*, у найближчу годину, коли змога, у найближчі п’ять хвилин, якщо дива існують.

Я схопила телефон зі стільниці тремтливими руками й мало не впустила його, поки набирала номер.

— Католицька церква святої Димфни, — сказав голос з іншого боку слухавки. Молодий, веселий — якийсь асистент.

— Отця Сайруса, будь ласка. — Мій голос дрижав.

Настала пауза.

— Гм… — Асистент роздумував, зважуючи варіанти. — Хвилинку, будь ласка.

Дзвінок перейшов на утримання, стала лунати музика, заспокійливі мотиви якоїсь непримітної пісеньки. Я зробила кілька глибоких вдихів і терпеливо зачекала, поки асистент з’єднає мене з отцем Сайрусом. Заспокійлива музика й далі грала. Я тільки-но пригадала слова до тієї мелодії («Місяць і сонце змінюються колом»), як знову загримів голос у слухавці. То був не Отець Сайрус — хтось значно молодший, ввічливий, але стурбований.

— Алло? — сказав голос.

— Я хотіла б поговорити з отцем Сайрусом, — відповіла я.

Чоловік на тому кінці дроту зробив паузу, затамувавши подих.

— На жаль, отець Сайрус помер, — сказав він.

Ноги мені знову помліли.

— Що? — запитала я.

— Його більше немає з нами, — відповів чоловік так, ніби я не знала, що означає «помер». Звідки йому було відати, що за останні дні я дуже добре познайомилася зі смертю.

— Коли? — запитала я, готуючись до більш нагального питання, яке не давало мені спокою. — *Як*?

— Лише тиждень тому, — відповів чоловік спокійним, майже гіпнотичним тоном. То був голос, яким він висловлював свої співчуття, і той був відпрацьований практично до досконалості. — Похорон був у неділю. Мені шкода, що ви його пропустили. Якщо так вам стане легше, то була прекрасна…

— Як він помер? — запитала я. Це якось пов’язано з мухами? Невже я якимось чином убила його своїм химерним будинком і таємничим підвалом?

— Настав його час, — відповів чоловік. — Упевнений, ви знаєте, що отець Сайрус був із нами на цій землі багато років. Він прожив довге життя, сповнене служінням…

— Він хворів? — запитала я. — Чи з ним щось сталося? — Були мухи?

— Перепрошую, але я повинен поважати особисте життя отця Сайруса, — сказав чоловік. — Однак можу вас запевнити, що у спокої віддав Богові душу.

Певно, достоту були мухи.

Я і не знала, що сказати далі. Що мені тепер робити? Єдина людина в цій клятій церкві, яка була готова повірити мені й допомогти впоратися з химерниками, тепер була на боці химерників.

— Розумієте, — сказала я, не знаючи, як саме сформулювати своє запитання, — отець Сайрус… допомагав мені. Ну, нам із чоловіком. З нашим будинком. Він приходив кілька тижнів тому, і…

— Ах. — Голос чоловіка став напруженим.

— Ми б воліли, щоб він навідався знову, — сказала я. — Нам потрібна його допомога. Чиясь допомога. Може, у вас є хтось інший…

— Ви, певно, одні з тих, до кого отець приходив, — чоловік обережно підбирав слова, ніби намагаючись уникнути судового позову, — щоб помолитися за дім?

Одні з тих?

— Так, — відповіла я.

— А він казав вам, що з вашим будинком щось не так?

Йому *не треба* було нічого казати. Ми вже знали.

— Ну, — сказала я, — він був не дуже багатослівним…

— Мем, — перервав мене чоловік, його голос був твердим, як в адвоката, — церква щиро просить у вас вибачення. Розумієте, отець Сайрус, у нього не все було гаразд. Він нездужав багато років.

— Що ви маєте на увазі? — Як на мене, усе в нього було гаразд, якщо не брати до уваги мух.

— Боюся, літа взяли своє, — сказав чоловік. — То повільно розтягнулося на роки. Але під кінець стало дуже помітно. Він був таким важливим членом нашої церковної родини за той довгий час перебування з нами.

У мене роззявився рот. Авжеж, отець Сайрус був старий, але кожного разу, що я його бачила, голова в нього варила. Чого вартий сам факт, що він за останнім разом поспіхом утік геть із дому.

— Ми не хотіли, щоб він виконував свої обов’язки від імені церкви, — пояснив чоловік. — Отець дійсно був дуже хворий під кінець. Це було б неправильно. Але він продовжував знаходити маленькі можливості вислизнути. Платив одному молодому хлопцю з нашої церкви, Хуліо, щоб той час від часу возив його на ті свої дрібні… місії.

Може, саме тому Фредріка ніколи не була прихильницею отця Сайруса. Ймовірно, вона відчувала, що з ним щось не так, що він геть розпадається.

— Отець зациклився на паранормальних явищах, — казав чоловік. — Думав, що може здійснювати… *екзорцизм*, — чоловік прошепотів, — на *будинках*. Авжеж, церква зараз узагалі нечасто практикує екзорцизм.

Це досить древній ритуал, і знання про психіку людини дуже просунулися вперед. Щиро кажучи, мем, церква була *дуже* обурена, дізнавшись про діяльність отця Сайруса.

Хай там як, а він направду помагав, хотіла я сказати. А тепер нікому допомогти.

— Якщо чесно, — сказав чоловік, — ми в церкві лиш кілька тижнів перед смертю отця Сайруса дізналися про його діяння. Хуліо звернувся до нас після тієї останньої дрібної *місії,* за яку взявся отець. Там він досить сильно впав, і совість Хуліо нарешті взяла над ним гору. Він нам усе розповів. Скажу вам, ми були *шоковані*.

Треба було вам приїхати тоді з ним. Тоді б ви були по-справжньому шоковані.

— Можу вас запевнити, — сказав чоловік, — що ми одразу ж поклали цьому край. Він був зовсім розгублений, і ми не впевнені, чи він зрозумів бодай слово, але ми попередили його, що йому тепер не можна залишати територію церкви без нагляду, і що він повинен *припинити* виконувати ті свої дрібні *місії*. Може, його поведінка була ознакою того, як сильно в нього відібрало розум, бо він помер уже за тиждень.

«І там були мухи», — подумала я.

— Присягаюся, — сказав чоловік, — отець Сайрус був єдиним служителем цієї церкви, який так поводився. Його поведінка не відображає поглядів чи звичаїв католицької церкви святої Димфни. Я б навіть сказав, що вона не відображає його заслуг як людини у духовному сані з огляду на розвинену стадію його деменції. Ми сподіваємося, що ви не братимете нам за зле й не відмовлятиметеся від членства в нашій громаді.

Яких же зусиль докладав цей чоловік, щоб мої п’ять доларів і далі лежали у скриньці для пожертв. Він не знав, що я не була в церкві відтоді, як ми з Галом благали їх про допомогу, а до того я навіть не пригадаю, коли востаннє могла вважатися членом бодай якоїсь громади.

— Отже, як я розумію, — сказала я, — ви не можете мені допомогти.

Так-то однаково, як саме він сформулює своє «Ні, не можу». Я поклала слухавку й притулилася до кухонної стільниці ошелешена. Тепер, коли отця Сайруса нема, мої можливості мінімізовувати збитки були обмежені. Ми з Галом так довго силувалися знайти в церкві бодай когось, хто б нам повірив, а тепер, як бачите, наш єдиний прибічник, який мало того, що нездужав на розвинену деменцію, узагалі помер. Яка ймовірність знайти іншого священника, можливо, менш маразматичного, який захоче мені допомогти?

Фредріка повернулася до кімнати й почала один за одним перевертати догори дриґом позосталі кухонні стільці.

— Він мертвий, — сказала я їй.

— Як і багато чого іншого в цьому світі, — відповіла вона, не відриваючись від своєї роботи. І мала рацію. Може, мені не варто було очікувати від неї співчуття.

— Що мені тепер робити? — запитала я, притулившись спиною до стільниці.

Фредріка ненадовго затрималася за кухонним столом. Вона подивилася на мене, її обличчя, як завжди, було незворушним.

— Те, що мусите, — сказала вона.

Тишу обірвав вереск шин на під’їзній доріжці. Кетрін приїхала, і розв’язання всіх проблем доведеться відкласти на потім. Я поклала телефон на стільницю й попрямувала до кухонного столу. Треба було поставити на місце кожен стілець, який Фредріка перевернула догори дриґом, і це до того, як Кетрін залетить у кімнату й почне ставити ще більше запитань. Я таки залишила стілець перед дверима підвалу, де він і стояв. Той уже там надовго. Хай Кетрін собі далі думає, що я збожеволіла. Я почула, як грюкнули дверцята машини, й швидкі кроки Кетрін на ґанку. Вона дуже поспішала. Часу прибрати з підлоги розбиті фоторамки мені не вистачить.

Вхідні двері відчинилися. Я почула, як дверна ручка врізалася в стіну за нею, напевно, утворивши вм’ятину. Кетрін прошмигнула коридором до кухні. Коли, захекавшись, застала мене, я вже поправляла останній стілець.

— Мамо, — сказала вона. Її очі були широкими й дикими, вираз обличчя млявим і шокованим. Вона вирячилася на мене, обвела поглядом із ніг до голови. — Якого біса ти вся у багнюці? — Вона зиркнула на підлогу. — І чому тут скрізь бите скло? — Вона подивилася собі за спину. — А стілець чому перед дверима стоїть?

Я вирішила поки що ігнорувати ці запитання.

— То в чому була річ, люба? — запитала я, випроставшись біля столу й склавши руки. Важко було прочитати її вираз обличчя, але склалось таке відчуття, ніби наразі поїздка до лікарні відійшла на другий план.

Вона похитала головою і продовжила розповідати. Вочевидь, зараз є більш нагальні проблеми.

— Поліція, — сказала вона, переводячи подих, — вони щось дізналися.

— Про Гала? — перепитала я. — Це ж добре, правда?

Звичайно, це залежало від того, що розуміти під словом «добре». У нас із Кетрін, схоже, останніми днями склалось різне визначення поняття «добре». Для Кетрін пізнання нової інформації, особливо тієї, що стосувалася мене й Гала, було безперечним добром, а втім, саму отриману інформацію вона, схоже, доброю не вважала.

— Вони поїхали до «Вейлю Лодж», — розповіла вона. — Поговорили там із кількома працівниками. І знайшли хлопця, який працював у нічну зміну, коли тато був там. Дейв… щось там.

— О? — вигукнула я.

— Тієї останньої ночі, коли тато ще ночував у мотелі, — сказала Кетрін, напружено стискаючи сумочку, — перед тим, як перестав платити, покинувши свої речі. Дейв сказав, що бачив, як тато поїхав, як сідав у таксі.

— Тож він поїхав, — сказала я. — Ми це вже знали.

У Кетрін був ящик із його покинутими речами в багажнику, які ще треба докази.

— Поліція знайшла водія таксі, — продовжила Кетрін. Її голос був тонесенькою ниткою, готовою обірватися будь-якої миті. — Вони допитали його. І він пам’ятає тата.

— Справді? — перепитала я.

— Вони дізналися, куди він їздив.

— І?

Судячи з виразу обличчя Кетрін, складалося враження, буцім я вже давно повинна була впасти в паніку, сповнюючись страхом, як човен із пробоїною. Кетрін із вигляду, направду ніби тонула, хапаючи ротом повітря, занурюючись носом свого корабля під темні хвилі.

— Таксі привезло його сюди, — сказала вона, її голос був каламутним, справді як під водою. — Тієї ночі, коли його бачили востаннє, він повернувся сюди, до будинку.

Вона втупилася в мене, її очі не кліпали, переповнені жахом.

Я виглянула через кухонні двері в коридор. З фасадних вікон побачила яскраве мерехтіння червоно-синіх вогнів, що освітлювали під’їзну дорогу.

25

Як ви вже самі здогадалися, поліція мала до мене чимало всяких запитань.

Цього разу їх було четверо: Джонс і Мак-Дуґлас та двоє нових молодих офіцерів, одягнені в завелику для їхніх тіл форму. Першого, худорлявого, звали Прайс. Іншого офіцери називали Купом, та щось не віриться, що то його справжнє ім’я. Вони всі ніби постійно позиркували на мене краєм ока.

— Ви, певно, порались у саду? — запитав мене Мак-Дуґлас, тільки-но побачивши мій замурзаний вигляд, вираз його обличчя був сповнений підозр.

— Ще у вас текла кров із носа, мем, — сказав мені Куп, жестикулюючи над губою, водночас уникаючи зорового контакту.

Я витерла ніс, де кров уже давно висохла. Нічого не вдієш.

Куп і Прайс пішли нагору розвідати, а я силувалася звертати увагу на запитання Джонс, заразом переймаючись, чи офіцери здатні бачити кров у будинку.

Офіцери переповіли виклад Кетрін про всю нову інформацію, яку вони дізналися. Виявилося, вони опитали Білла і Дейва, а також кількох інших працівників мотелю, які пригадали Гала лише тому, що Біллу ніяк не затулявся про нього рот. За їхніми словами, Гал пробув у мотелі десь хіба день і здебільшого просто метушився: то приїде в мотель, то забереться геть. Ніхто достеменно не знав, куди Гал їздив щоразу, але хтось таки помітив, як рано ввечері Гал вивантажував два великі контейнери із заднього сидіння таксі. Невідомо, що було в контейнерах, але на вигляд ті здавалися важкими. Ніхто не пхав свого носа. Білл пояснив, що люди тут зазвичай тримаються в тіні, і Гал, безперечно, саме це й робив, ще довго не виходячи з кімнати з

опущеними жалюзями, уже зміна Білла закінчилася й почалася зміна Дейва. Дейв прикинув, що то було десь опівночі, коли він помітив, як перед кімнатою Гала в мотелі зупинилося таксі. Він зазирнув у шибку дверей рецепції — і, ясна річ, узрів, як Гал заскочив у таксі, несучи два великі контейнери з бозна-чим усередині. Каже, що після того більше ніколи не бачив Гала, а через кілька днів вони виявили його покинутий номер.

Дейв не запам’ятав номер машини, та для поліції то не проблеми. У такому маленькому містечку відстежити, яке таксі приїхало на опівнічний виклик до «Вейлю Лодж», було як води напитися. Водій таксі пригадав Гала, але не тому, що був фанатом книг Гала, а тому, що було вже пізно, і з ним були ті два великі контейнери. «Уявлення не маю, що в них було, — сказав водій поліціянтам, — але тхнуло бензином. Моє таксі ще цілу ніч смерділо».

Таксі висадило Гала не біля самого будинку, а десь за кілометр від нього. Водію це видалося дивним. «Здавалося, ніби я завіз його посеред лісу, — почав водій. — Навколо суцільна порожнеча. Я запропонував висадити його трохи ближче до пункту призначення, але він наполягав. Пішов геть, тягнучи за собою ці два великі контейнери». Водій провів Гала поглядом дорогою вниз, і, оскільки наш будинок був єдиним на цій вулиці, то неважко здогадатися про його подальшу долю.

— Мушу поставити вам ще кілька запитань про ту ніч, коли Гал пішов, — сказала мені Джонс, витягнувши блокнот. Її очі були суворішими, ніж під час нашої першої розмови. Я запросила її до кухонного столу, але вона воліла радше стояти в коридорі. Я стояла разом із нею, хоча вважала б за краще таки сісти.

— Авжеж, — відповіла я. Коли з’явилася поліція, химерники розбіглися, налякані новою метушнею в будинку. Дуже добре — таке відчуття, що ця розмова з поліцією вимагатиме моєї цілковитої уваги.

Мак-Дуґлас пошкутильгав на кухню, вивчаючи оточення. До цього він тинявся вітальнею та залою, наче й не шукаючи нічого конкретного, а просто роззираючись довкола, занотовуючи все побачене.

— Тут такий безлад, — сказав він. — Щось не пам’ятаю, щоб тут був аж такий гармидер востаннє. — Він глянув на мене, підвівши брови. — Усе гаразд?

— Попрошу вас розповісти мені про події, що передували тому вечору, коли пішов Гал, — сказала Джонс.

— Ну, — відповіла я, почуваючись, ніби в тій моїй довбешці зараз замість мізків розкиданий пазл, — у нас були розбіжності.

— Так, — сказала Джонс. То вона вже знала.

— Про будинок, — продовжила я.

— Так.

— Гал хотів піти геть із цього дому, — сказала я.

Гал хотів не просто піти. Він хотів знищити все. Із часу тієї злощасної сутички з господарем Вейлом у підвалі з Галом було не все гаразд. Він був якийсь мовчазний і шарпаний, не виходив зі свого кабінету, злий на все на світі. Щось замишляв. Гал був сповнений рішучості раз і назавжди показати химерникам, хто в домі справжній господар, тому твердо постановив, що нема чого гаяти час, намагаючись сентиментами заплутати господаря Вейла у свої тенета. Постановив, що тут потрібна груба сила.

«Треба його спалити», — сказав він мені. Його голос був тремтливим шепотом, ніби кожен мешканець цього будинку прислухався до нього. А, певно, так і було.

— Отже, він волів піти геть, — повторила Джонс.

— Господи, — застогнала Кетрін. Вона тинялася кухнею, сховавши руки у волоссі. — Ви *вже* це обговорювали.

— Так, — відповіла я, ігноруючи Кетрін, — він хотів з’їхати геть. Йому тут не подобалося.

«Я не дам спалити цей будинок дотла», — сказала я. Коли вперше про то зайшла мова, ми разом лежали, спершись на спинку ліжка, — та досить швидко численна кількість повторень цієї розмови призвела до того, що ми більше не спали в одному ліжку. Я тоді оглянула нашу кімнату: простору спальню господарів із підібраними власноруч меблями, натуральним паркетом і, навпроти нас, величезним

панорамним вікном, з якого лилося місячне сяйво. Кому взагалі може стукнути в голову спалити його?

— А чому йому тут не подобалося? — запитала Джонс.

«Маргарет, — сказав Гал низьким і наполегливим голосом, — у цьому будинку мешкає зло. Ти сама розумієш».

Я згадала про Фредріку, яка вона послужлива й товариська. Згадала про Джаспера, хай він і нічого не робив, лиш лежав понівеченою купою в шафі. Згадала про Блайт, яка значно втихомирилася відтоді, як ми перестали палити в каміні й винесли піаніно геть із дому. Згадала про Еліаса, зовсім невинного, доки поважають його особистий простір. Згадала про Анжеліку та її друзяк, які щороку почергово наново з’являлися й здебільшого просто надокучали. Єдиним злом у цьому будинку був господар Вейл. Не така вже й велика частка зла з огляду на всі складові.

— Йому він просто не подобався, — повторила я. У голову не лізла достатньо переконлива брехня. Мозок і так працював на повну. Куп і Прайс спустилися донизу.

— У кімнатах нагорі трохи безлад, — сказав Куп Мак-Дуґласу. — Чомусь купа посуду над унітазом. І ще безліч порваних на клапті подушок. — Його погляд на мить зупинився на мені. — Не певен, що то все означає.

— Смердить відбілювачем, — сказав Прайс. — На стінах потертості, ніби хтось силкувався щось відчистити.

Мак-Дуґлас кивнув їм обом, обличчя скривилося в строгій гримасі. Він не зводив із мене очей.

— Господи, — пробурмотіла Кетрін. Вона вже десь зо сотий раз оббігала кухню, обхопивши себе руками. — Хай ідуть обшукувати ліс. Я не знаю, нащо вони тут вештаються домом.

— Йому просто… не подобалося? — Джонс недовірливо підійняла на мене брови.

— До біса гарний будинок, — сказав Мак-Дуґлас, — навіть попри його теперішній стан. Що тут може не подобатися?

«Маргарет, — від голосу Гала зосталися лиш тремтливі видихи. У тьмяному світлі, що проникало крізь вікно спальні, я побачила його

широко розплющені очі й перелякане обличчя, — ті істоти зведуть нас у могилу».

Я глянула на Гала сповненим безстрашшя обличчям. Я не стала говорити пошепки: «Не зведуть, якщо ми гратимемо за правилами».

— Він просто… — Я не могла пояснити. — Він звик, що я завжди погоджуюся з ним, з його бажаннями, але цього разу я не поступилася.

— І чому ж?

— Просто… — Я озирнулася. Уже ж пояснювала їм, яку велику вагу для мене має цей будинок. Я недбало розмахувала руками. — Це мій дім.

«Це наш дім», — сказала я Галу. Був час, коли я вважала Гала своїм домом. Я гадала, що з усіх людей він то достоту повинен мене розуміти.

«Ні, неправда, — сказав Гал. — Це їхній дім. І він має згоріти дотла».

Джонс зітхнула.

— Гаразд. Повернімося до тієї ночі, коли Гал пішов. Розкажіть мені, що пам’ятаєте.

«Я сам усе зроблю, Маргарет, — сказав Гал. — Але мені потрібна твоя допомога. Ходімо. Будь ласка, ходи зі мною».

— Він твердо собі вирішив, що з’їжджає геть, — сказала я, — зі мною чи без мене.

«Я нікуди не піду», — сказала я йому. Я стояла на кухні, притулившись до стільниці, бездумно хрумкаючи крекером. Мені було затишно. Я була щаслива — це все небезпідставно як-не-як.

«Будь ласка, — благав Гал. — Я покладу всьому край. Дістану бензин, візьму сірники й повернуся, щоб спалити тут усе дотла».

— Опишіть його настрій, — сказала Джонс.

Тієї ночі, коли він пішов, Гал упав на коліна й вхопився за мої стегна. «Я і сам покладу всьому край, без тебе, але, Боже, Маргарет, не змушуй мене до цього».

«Я нікуди не збираюся йти», — відповіла я. Може, я б мала тоді бути трохи більш зажуреною, але який із того сенс? Гал хотів забратися геть, а я воліла залишитися. Ми обоє могли домогтися бажаного, ідеальний остаточний компроміс.

«Урешті-решт, тобі доведеться піти, — сказав Гал, упершись у мене водянистими очима. — Я не брешу, Маргарет. Я покладу всьому край».

«Роби, що мусиш», — відповіла я і надкусила край крекера. По надобі знайдеш і в кадобі. Я практично *чула*, як Фредріка то промовляє, хоча її ніде не було видно.

— Він не був злий, — сказала я Джонс. — Він був сумний.

Пролунав скрип дерева об дерево, коли Прайс витягав стілець з-під дверної ручки підвалу. Краєм ока я помітила, як він відчинив двері. Обернулася в його бік, широко розплющивши очі.

Прайс оглянув тил дверей.

— Це сторінки з Біблії? — запитав він.

Джонс дивилася на мене.

— Щось не так?

— Там внизу пліснява, — сказала я, більше нічого на думку не спало. — Чорна пліснява.

— Певна, з ним усе буде гаразд, — відповіла Джонс суворим голосом, не зводячи з мене очей.

— Це небезпечно, — пошепки, ледь чутно наполягала я. Химерники соромилися відвідувачів і, певно, вирішили не показуватися, та в мене не було зеленого поняття, що собі подумає господар Вейл про непроханого гостя у своїх володіннях, особливо після його недавньої спроби піднятися нагору. Йому, мабуть, аж не терпілося з кимось побесідувати, і не за чашкою чаю.

— То що ви там говорили про ту ніч, коли пішов Гал? — запитала Джонс, не відриваючи ручки від блокнота.

Прайс зник на сходах підвалу. Куп попрямував слідом за ним.

— Він пішов, — повторила я, мій голос був напружений і нервовий, очі кидалися на відчинені двері підвалу. — Викликав таксі, сів і поїхав.

«Не можу повірити, що такий твій вибір», — сказав мені Гал, стоячи на ґанку, таксі гуркотіло на під’їзній доріжці.

Я нічого не відказала, лише стояла у дверях і дивилася на нього. Він теж робив свій вибір. Просто ніколи того не помічав.

— І відтоді бачилися чи розмовляли з ним? — запитала Джонс.

— Ні, — відповіла я.

Нічого такого не сталося тієї першої ночі, коли Гал пішов. Я не спала допізна, пила чай із Фредрікою, балакала з нею, поки та прибирала на кухні. Наступного дня від Гала не було жодної звістки, і я навіть здивувалася, що за його відсутності в домі взагалі не стало тихіше. Напевно, з огляду на його замкненість у собі протягом останніх кількох місяців я поволі звикла до тиші. Фредріка зладила печеню на вечерю, і я рано лягла спати. Усе це здавалося таким доречним, природним, наче так і мало бути від самого початку.

Було трохи за північ, коли я прокинулася від того, що хтось крокував будинком. То не був якийсь химерник — вони, зазвичай, поводяться тихо, хіба деколи верещать на тебе, — та й до того я ж знаю, як звучать кроки Гала. Я почула, як за ним зачинилися вхідні двері й він став тупотіти внизу. Його хода була важка й повільна, ніби він ніс щось тяжке. Пролунав скрегіт і глухий стукіт, коли опустив щось на підлогу. Я сподівалася, що дерево не подряпалося.

Місячне світло пробивалося крізь вікно, і мої очі швидко пристосувалися до тьмяного світла. У спальні не було нікого, окрім мене, і двері були зачинені. Почулися кроки Гала на сходах. Він ступив на першу сходинку, другу, потім зупинився. На мить запанувала тиша, і я уявила собі Гала, який стоїть на сходах і дивиться вгору, ухвалюючи рішення. Потім його кроки розвернулися й спустилися сходами назад донизу. Хай над чим він там собі мізкував, він таки передумав.

Я почула скрегіт і рипіння — він, певно, узявся підіймати той важкий предмет. Його повільні кроки простували низом, супроводжуючись час від часу стогоном, коли він брав той предмет у руки. А ще тихі, але виразні бризки.

Важкий запах бензину повільно поповз до спальні. Він поклав той предмет — каністру з бензином, припускаю, — унизу в коридорі. Тепер та звучала легшою. Кроки на кухні. Пролунав скрип — відчинилася шафка, хоче щось звідти дістати. Потім він підійшов до дверей підвалу. Я чула, як він крехче, як тріщить дерево — отже, витягає дошки з дверей. Потім скрип — і двері розчахнулися. Я уявила, як він стоїть перед роззявленою пащею підвалу, утупившись у темряву, його рука лежить на дверній ручці, а біблійні сторінки

тріпочуть обік нього. Почувся ще один скрегіт і крехтання — він підійняв каністру з бензином, і…

Його кроки затихли в підвалі.

Тиша.

Кроки зайшли задалеко, мені не було чутно, що він там зараз робить, але я однаково могла собі то уявити. Низ уже добряче облитий бензином, тепер він спускався до джерела всіх неприємностей. Ще трохи — і я достоту відчую запах диму. Гал, певно, думав утекти сходами з підвалу й вибігти через вхідні двері. Чи було в нього в планах стояти на під’їзній доріжці й милуватися, як палає будинок? Чи хотів лишатися там до кінця, поки перед ним не постане лиш згарище? Чи, може, побіг би геть, кинувши будинок і всіх його химерників у небуття? Хай там що, одне я знала напевно — він не підійматиметься сходами за мною.

«Хай буде, як буде», — подумала я. Якщо я і вийду через парадні двері, то хіба ногами вперед. На мить лиш подумала, що трапиться з усіма створіннями, які досі гуляють будинком, коли дому не стане. Мабуть, розпадуться на ніщо, розчинившись у просторі, як то бувало раніше, і більше ніколи не з’являться? Чи знайдуть якийсь спосіб зостатися? Наприклад, оселяться десь тут поблизу на бескидах.

Чомусь я переконана, що то буде останній варіант. Не думаю, що тутешніх створінь може так легко похитнути така банальна річ, як вогонь. Зрештою, навіть мене то не похитнуло.

А може, по пожежі я приєднаюся до них. І ми разом швендятимемо, здіймаючи вересневу метушню.

Я ще раз, востаннє обвела поглядом спальню, милуючись вишуканими меблями й тим, як місячне сяйво виблискувало на паркеті. Направду який гарний будинок. Я перекинулася на інший бік, накрившись ковдрою. І заплющила очі. Усе було не так уже й погано, я ж удома.

Так і заснула, сповнена спокою.

— Можете пригадати бодай одну причину, навіщо йому сюди повертатися? — запитала Джонс.

Я похитала головою, мої думки були досі прикуті до підвалу. Мені здалося, ніби з боку сходів пролунав переляканий зойк.

Наступного ранку, після Галового повернення з бензином, я лиш злегка здивувалася, розплющивши очі. Був чудовий ранок, і сонце пробивалося крізь вікно, заливаючи кімнату майже божественним сяйвом. Я підвелася, озираючись довкола. До спальні ніхто не ліз, двері досі були зачинені. Усе було так, як і має бути. Я вщипнула себе. Заболіло.

Я повільно, дуже повільно спустилася сходами. У будинку було світло, але тихо, хоч мак сій. У повітрі висів важкий запах бензину. Я увійшла до вітальні, тримаючись за ніс. Так, Гал тут добре попрацював. Помітила вогкі плями на меблях і зітхнула. Знадобиться ціла *вічність*, щоб із тканини вивітрився той запах.

— Будь ласка, будьте чесними зі мною, — сказала Джонс. — Гал був тут, у цьому будинку після того, як пішов?

Того ранку я попростувала з вітальні через кухню до підвалу. Дошки від дверей були розкидані підлогою, а лом припертий до стіни. Двері були зачинені, хоча я і не чула, щоб Гал учора їх зачиняв. З вигляду, ними грюкнули з такою силою, що з верху дверей майже до середини, до дверної ручки, простяглася невелика тріщина.

— Джонс? Мак-Дуґлас? — Пролунав слабенький голосок. То був Прайс. Він вийшов сходами з підвалу й стояв перед дверима. Його обличчя було блідим, ніби його ось-ось знудить.

По правді кажучи, я взагалі не здивувалася, побачивши, що двері підвалу зачинені. Я і так то знала. Знала, чому будинок дотепер стоїть ще до того, як Гал пішов, до того, як йому в голову стукнула думка про бензин. Такі знання не можливо пізнати, вони — факт, який ще не відбувся; як те, коли ми відчуваємо, що хтось стежить за нами; коли знаємо, що скоро піде дощ, хоча на небі ні хмаринки. Як те, коли я достеменно знала, ще до ультразвуку, що в мене буде дівчинка й що її зватимуть Кетрін.

«Ах, — сказала я дверям підвалу. — Такого ти вже не пробачаєш».

Я забила двері підвалу дошками. І більше ніколи туди не спускалася. На все є свої правила й наслідки за нехтування ними.

— У чому річ? — запитала Джонс у Прайса.

Губи Прайса безмовно ворушилися. Він витріщився на нас. Підійняв руку, указуючи вниз, у підвал.

— Він там, — сказав офіцер.

Очі Джонс зробилися великими. Її блокнот згорнувся. Схоже, запитання скінчилися.

Мак-Дуґлас зірвався з місця, однією рукою торкаючись пістолета на поясі, а іншою прудко дістав ліхтарик. Він кинувся до підвалу, якраз коли Куп підіймався сходами, його так само нудило, як і Прайса. Він прокашлявся в рукав. Його погляд зупинився на мені.

— Боже мій, — пробурмотів він, — що ви з ним *зробили*?

Кетрін заволала й кинулася до підвалу. Куп не дав їй пройти, перегородивши собою двері, витягнувши руку, щоб не підпустити її ближче.

— Там мій *батько*, — закричала Кетрін, силуючись обійти тіло Купа.

— Повірте мені, — сказав він, затуляючи її рукою. — Вам ліпше цього не бачити.

Кетрін штовхнула Купа, але пройти повз нього більше не намагалася. Натомість розгублено кружляла вузьким коридором. Вона рвала на собі волосся, обличчя в цілковитому розпачі.

— Господи, — кричала вона. — Увесь цей час він був там?

Прайс кивнув.

— Схоже на те, мем.

Кетрін підійшла до офіцерів. Зиркнула на них червоними, заплаканими очима.

— А він…

Куп твердо кивнув.

— Так, — сказав він.

Кетрін скорчилася від розпуки. Вона стала невиразно кричати щось про *Ісуса*, *трясця* і *ні*.

Настав час моєї репліки. Треба її заспокоїти. Треба щось вдіяти — обійняти її, сказати, що все буде добре, чи заварити їй чаю. Та максимум, на що я спромоглася — це дивитися, як переді мною розігрується сценка, а актори забувають свої слова.

Джонс увесь цей час не зводила з мене очей. Блокнот зник. Її руки були на поясі.

Мак-Дуґлас підійнявся сходами. Його рука досі ніжно торкалася пістолета на поясі. Обличчя було незворушним. Він перехопив погляд Джонс, кивнувши їй.

— Треба зателефонувати у відділ вбивств.

— Відділ вбивств? — перепитала Кетрін.

Джонс кивнула Мак-Дуґласу, потім обернулася до мене. У її руці замайоріли наручники.

— Маргарет…

Так, заждіть-но.

Я прийшла до пам’яті, шестерні в мозку знову завертілися. Я поспішно ступила крок назад від Джонс з її наручниками, витягнувши долоні перед собою. *Я не збираюся нікого кривдити*. Від мого різкого руху всі офіцери торкнулися зброї, напоготові.

Кетрін безтямно озирнулася.

— Що відбувається? — запитала вона.

— Заждіть, — сказала я. — Я можу все пояснити.

— Не раджу вам цього робити, — сказала Джонс, повільним кроком наближаючись до мене, — бо всі ваші слова можуть бути використані проти вас…

— Знаю, — сказала я. — Але *то*, — я показала жестом на підвал, — то не я.

— Не ви? — запитав Мак-Дуґлас. — А хто ж тоді?

Я зітхнула. Настав час для правди.

— То *будинок*, — сказала я.

П’ять розгублених облич витріщилися на мене, чотири з них належали людям, які шукали причину, щоб витягнути зброю і відкрити вогонь. Джонс ступила ще один крок до мене, і я позадкувала назад. Я була вже в глибині кухні, а офіцери уважно стежили за мною.

— Що? — запитала Джонс.

— *Будинок*, — відповіла я. — Ну, не сам будинок, а господар Вейл. То зробив господар Вейл, клянуся.

— Мамо? — запитала Кетрін. — Про що ти в біса говориш?

— Я знаю, як то звучить, — сказала я. — Але присягаюся, Гал спустився в підвал, йому не варто було цього робити. Він намагався… і господар Вейл його настиг.

Прайс зиркнув на Джонс.

— Я більше нікого там не бачив.

— Маргарет, — тихенько заговорила Джонс. Вона, певно, ходила на курси, як спокійно розмовляти з неврівноваженими.

— Хто такий господар Вейл?

— Він колись тут мешкав. — Схвалення я можу й не чекати, але правда була моїм останнім шансом. — Ще у вісімнадцятому сторіччі. Його сім’я побудувала цей будинок. Вейли. Чули колись про Вейлів? — Офіцери навіть не подали знаку. Кетрін, здавалося, ось-ось і розвалиться. — Він був їхнім сином. Ну, сином Пенелопи. Про нього мало згадують у газетах. Думаю, вони встидалися його. Він народився поза шлюбом і… — Я похитала головою. — Такі були часи.

Мак-Дуґлас тихенько обійшов мене збоку, ставши між мною і задніми дверима, готуючись загородити їх. Але він міг і не хвилюватися — я нікуди не дінуся.

— Він жив тут у вісімнадцятому сторіччі, — повторила Джонс.

— Він нехороша людина. Не був хорошою людиною. — Я вже й не знала, який час використовувати. Господар Вейл і *є*, і *був*, і, ймовірно, *буде* ним і надалі. — Він убив химерників. Направду. Я сама бачила. Ну, щось на кшталт того. Вони з’являються й зникають у вересні.

Куп і Прайс обмінялися недовірливими поглядами. То не їхня стихія. В академії їх до такого не готували.

— Химерники? — запитала Мак-Дуґлас.

— Діти, — відповіла я. — Ті, що зникли безвісти багато років тому. Анжеліка, Джуліан та інші. Вони теж тут. Але вони хороші. Думаю, діти просто хочуть мене застерегти.

— Господи, мамо, — застогнала Кетрін, — замовкни вже.

— Ні, — сказала я, розставляючи у своїй голові всі крапки над «і». — Думаю, вони хотіли мені *щось* сказати.

— Маргарет, — мовила Джонс, — просто їдьмо з нами у відділок.

Вона простягнула руку, ту саму, у якій були наручники.

Я не звучала переконливо. Може, ліпше вернутися на початок.

— У цьому будинку водяться певні створіння, — пояснила я. — Люди, які колись тут мешкали. З ними траплялися жахливі речі. Та не всі вони злі. Деякі просто хочуть допомогти. Наприклад, є економка… і хлопчик Еліас. — Я засукала рукава, щоб показати їм свої шрами, бинти. — Бачите?

Очі Джонс розширилися.

— Мамо, — прошипіла Кетрін, — *замовкни*.

— Еліас теж добрий, — сказала я. — От тільки він кусається.

Я простягнула руки й підійшла крок ближче до Джонс, щоб їй було краще видно. Тепер уже Джонс відступила. Багнюка з могили забилася в моїх шрамах, а від натуги мої недавні рани знову закровоточили крізь бинти. Вигляд усе це мало значно гірший, ніж було насправді.

— Я… — сказала Кетрін хриплим голосом, дивлячись на Джонс. — Гадаю, вона сама із собою то зробила.

— Кетрін його не бачить, — пояснила я, — але він є тут.

— Старі шрами, я думала на тата, — сказала Кетрін. — Але тепер навіть не знаю. — Вона обняла себе руками. — З нею явно не все гаразд.

— Маргарет, — запитала Джонс, — звідки в тебе ці рани?

— Я ж *казала* вам, — відповіла я. Ніхто не волів слухати. — То Еліас. Я щось була задумалася, бо так втомилася. Розумієте, усі ці крики. Хай там як, я його просто не помітила, і він мене вкусив. Але проблема не в Еліасі, а в господарі Вейлі.

— Вона й раніше вже згадувала про цього її Еліаса, — сказала Кетрін до Джонс. — Їй, певно, щось мариться.

Мені взагалі не подобалося, що Кетрін говорить про мене так, ніби мене тут не було.

— Гал теж бачив химерників, — сказала я. — Ну, деяких. Іноді. Він достоту бачив Еліаса. Той йому не припав до душі. Та *ще більше* Гал не любив господаря Вейла. — Я усміхнулася. Тепер чиста правда. — Ось що Гал задумав. Він хотів усе це вщент спалити. Гадав, що так йому вдасться позбутися господаря Вейла раз і назавжди. Але… господар Вейл його настиг. — Я відчувала, як сльози підступають до

моїх очей, коли розповідала це. Ніколи ще не говорила цього вголос, навіть Еді, хоча Еді, певно, й так знала. — Якби ж то він просто дотримувався правил…

— Правил? — перепитав Мак-Дуґлас.

— Той коротенький тест, який я провела з нею, — розповідала Кетрін. — Він мав оцінити її психічний стан чи щось таке. З'ясувати, чи знає вона, де перебуває і який сьогодні день. Мама *дуже* погано впоралася. Гадаю, вона геть втратила лік часу.

— У нас були правила, — сказала я, витираючи брудним зап'ястям очі. — Не підходити до Еліаса. Не розпалювати вогнище в каміні. Просто не зважати на Анжеліку та інших дітей. *Не ходити в підвал*. Бо там засів він, господар Вейл. У вересні все загострюється. Гал боявся вересня. Але все було б добре, якби ми звично дотримувалися правил. Навели б лад з Еліасом. Отця Сайруса закликали б. Ми…

Джонс і Мак-Дуґлас обмінялися поглядами.

— Сайрус? — запитав Мак-Дуґлас.

— Так, — відповіла я, пригадуючи, що й він уже мертвий. — Якби був живий, він би усе підтвердив. Він бачив той будинок наскрізь. Однак…

— Маргарет, отець Сайрус був дуже хворий, — сказала Джонс, у її погляді чулося співчуття.

Я різко кинула на неї свій погляд.

— Ви знали отця Сайруса?

— Нам постійно надходили скарги на нього, — сказав Мак-Дуґлас. — Церква думала, що зможе впоратися з ним, але йому був потрібен особливий догляд. Він постійно тікав геть. Був схиблений на надприродному, вірив, що всюди є демони. Вдирався в чужі домівки, і люди, повернувшись додому, заставали його у вітальні, де він проводив щось на кшталт обряду екзорцизму. Навіть *не полічити*, скільки разів ми…

— Це… Ні, — сказала я. — Авжеж, так каже церква, але… це не зовсім так. Він був… тобто, увесь час, коли я його бачила… він був у порядку. І я бачилася з ним якихось кілька тижнів тому. Він… — Мені спав на думку той його припадок біля дверей підвалу. — Думаю,

господар Вейл хотів і його настигнути. Він відчинив двері й… з його рота вилетіли мухи. Ось чому тут так багато мух. — Я стала схвильовано розмахувати руками. Мух вони ж бачили. Навіть *згадували* про мух, коли були тут востаннє.

— Мем, — несміливо сказав Прайс, — мухи тут тому, що в підвалі лежить труп.

— Бачили б ви, скільки *там* мух, — додав Куп.

— Здається, вона тих мух їла, — тихо мовила Кетрін. — Її було знудило дещо раніше, і…

— Маргарет, отець Сайрус запевняв вас, що у вашому домі є привиди? — запитала Джонс.

— Ні, — відповіла я, — він єдиний, хто нам *повірив*. — Я благально глянула на Кетрін. Конче треба, аби бодай хтось мені повірив. — Ти нікого *з них* не бачила? Ні Еліаса? А Анжеліку та її друзяк? Є ще один скалічений чоловік, він мешкає там, у шафі, у твоїй кімнаті на другому поверсі.

— *Що*? — запитала Кетрін.

— Його звуть Джаспер. Не хвилюйся. Він нічого страшного не витворяє. Просто клацає собі сірником, але той так і ніколи не запалюється. А ще він якось намагався спалити будинок. Бачила його?

— Я нічого не бачила, — сказала Кетрін.

— А кров? — запитала я.

— *Кров*?

Я озирнулася на офіцерів.

— Хтось бачив кров? Вона сочиться зі стін нагорі. Я її витираю, але та знову з’являється. Може, бачили?

Їхні недовірливі погляди дали мені знати, що ніякої крові вони не бачили. Схильність химерників обирати, хто може, а хто не може їх бачити, робила всю ситуацію вкрай прикрою. Я зиркнула на Кетрін.

— І криків ти теж не чула, еге ж? Ти завжди міцно спала, та ще й зі снодійним…

Очі Кетрін розширилися.

— Зі снодійним?

А, точно. Вона ж про то не знала. Я несміливо відвела погляд.

— Е…

— Тобто, зі *снодійним*?

— Вибач, люба, — сказала я. — Просто не хотіла, аби ти переймалася. Крики стають досить сильними ближче до кінця вересня. То б заважало тобі спати. Тож…

— То ти підсунула мені довбане *снодійне*? — Кетрін не дуже добре сприйняла таку звістку. — Ти мене *накачала*?

— Зовсім трішечки, — сказала я. — То легеньке снодійне. Пізніше тобі покажу, сама побачиш.

Я провела руками по волоссю, замислившись. Мої очі бігали кімнатою, шукаючи бодай *щось*, що могло б переконати офіцерів у правдивості моїх слів. Погляд зупинився на купі глини біля задніх дверей, на тому місці, де колись лежав сміттєвий мішок із кістками матері Еліаса. Де ж Фредріка сховала ті кістки? Ризикований варіант, але що ж робити.

— Мати Еліаса, — сказала я, показуючи на задні двері. — Її кістки десь у будинку.

Знову всі руки миттю потягнулися до пістолетів.

— Ні, — сказала я, підійнявши руки вгору. — Я не вбивала її. Вона померла багато років тому. То справа рук господаря Вейла, безперечно. Але вона похована на задньому подвір’ї.

Усі витріщилися на мене. Схоже, ніхто мені не повірив.

— Мені шкода, що я її відкопала, — продовжила я. — Справді шкода. Але якщо відкопати її, Еліас на деякий час зникає, і в домі стає трохи спокійніше.

— Де, кажете, є кістки? — запитав Мак-Дуґлас.

Я хутко обвела поглядом кімнату, витягнувши шию, щоб зазирнути в коридор.

— Не знаю, — відповіла я. — Вони були в мішку для сміття. Не те щоб я до них якось нешанобливо ставилася. Раніше клала їх у вазу, коли… — Я похитала головою. — Неважливо. Фредріка їх десь поділа. Не знаю, куди вона їх поклала. Дайте мені…

Я ступила крок уперед до коридору з наміром піти шукати кістки, але три постаті миттю натякнули, що це погана ідея. Мак-Дуґлас глянув на

Купа і Прайса.

— Хлопці, ви знаходили там якісь мішки для сміття? — запитав він. — Можливо, наповнені кістками.

Куп похитав головою.

— Ні, — сказав Прайс. — Ми б про таке сказали.

Я зітхнула.

— Та ні, — сказала я, — ви, певно, просто не помітили. Фредріка любить ховати речі *всередині* інших предметів. — Я обернулася й стала відчиняти шафки, копирсаючись у всякій всячині, яку Фредріка туди переклала. Одяг. Рамки для фотографій. Маленька лампа. Кілька — і я маю на увазі *кілька* — купок багна. Я обернулася до офіцерів і махнула рукою на шафки.

— От бачите?

Усі здавалися стурбованими. Я знову зиркнула на шафки. Було б не так прикро, якби всередині були кістки.

— Моя бабуся таке робила, — тихо сказав Прайс. — Під кінець життя. Любила собі геть усе переставляти, наскладувати.

— Знаю, звучить дивно, — сказала я. — Але присягаюся вам, я її тільки недавно відкопала. Кожну кісточку зібрала голими руками й запхала їх у мішок для сміття. Стегнову кістку, ребра, хребет, череп — усі *там*. — Я провела руками по волоссю, яке тепер нагадувало жорсткий, багнистий клубок. — Куди, *бляха*, Фредріка їх поділа?

— Тому в тебе такий вигляд, мамо? — запитала Кетрін, жестом вказуючи на моє брудне тіло. — Ти… хотіла відкопати труп чи що?

— Чи, може, готувалася поховати труп? — пробурмотів Куп.

Джонс зиркнула на нього й підійшла ближче.

— Маргарет, розкажеш нам усе, коли ми приїдемо у відділок. Обіцяємо, ми тебе вислухаємо. Дамо тобі стільки часу, скільки потрібно, щоб ми нічого не пропустили.

Справи кепські. Треба щось, що говоритиме на мою руч, щось матеріальне, таке б переконало їх, що я не збожеволіла.

— Еді! — гукнула я.

— *Господи*, — застогнала Кетрін, затуливши обличчя руками.

— Еді теж їх бачила, — сказала я, плескаючи в долоні. — Вона все розповість. Закличте Еді. Вона все розставить на свої місця.

— Хто така Еді? — запитала Джонс. З її виразу обличчя було зрозуміло, що й в існування Еді вона не дуже вірила. На щастя для мене, Еді *була* справжньою.

— То моя сусідка, — сказала я. — Ми близькі подруги. Вона заглядає до мене часу від часу. І вона *все* знає. Бо також бачила тих створінь. Їй достеменно відомо, що вони існують. Закличте Еді.

Джонс і Мак-Дуґлас обмінялися поглядами.

— Ваша сусідка? — запитала Джонс.

— Так, — відповіла я. — Погукайте її. Вона вам усе розповість.

— Мамо, — сказала Кетрін, — про кого ти в біса говориш?

— Еді, — сказала я. — Моя подруга Еді. Вона живе по сусідству, постійно до нас навідується.

— Мем, — сказав Мак-Дуґлас, — у вас тут немає сусідів. Найближчий будинок десь за п’ятнадцять кілометрів звідси.

Я обернулася й глянула на Мак-Дуґласа, насупивши брови.

— Звідки їй було взятися? — запитав він.

Я витріщилася на нього. Він мав рацію. У нас тут нема сусідів. То власне те, що нам із Галом так подобалося в цьому будинку. І все ж… він не мав рації. Еге? Ну бо Еді якось приходила побалакати зі мною, її пухкенька статура шкандибала під’їзною доріжкою десь тричі на тиждень, аби не більше. Звідкись вона та й взялася. Але звідки? Мій мозок перескакував з одного на інше, як голка на подряпаній платівці. Джонс подивилася на Кетрін.

— Ти знайома із цією Еді?

— Ні. — Кетрін повільно похитала головою. — Тут нікого не було, окрім вас.

— Ти *бачила* Еді, — схвильовано сказала я, пригадуючи. — Того ранку ти повернулася від… барменки. Я прошепотіла то останнє слово, Кетрін озирнулася, її обличчя зашарілося. — Коли ти заїжджала машиною, ми з Еді розмовляли на ґанку.

Кетрін витріщилася на мене.

— Ти пройшла повз нас, — сказала я. — Еді помахала тобі рукою.

Кетрін змінилася на обличчі.

— Мамо, — сказала вона, — ти сиділа на ґанку сама того ранку.

Подряпана платівка в моєму мозку знову заграла.

— Ні… — Я насупилася. — Як же. Еді була зі мною.

— Ні, мамо, — сказала Кетрін, — ти була сама. Я пам’ятаю, бо мені ще видалося дивним, що ти просто так сиділа там, нічого не роблячи. Я подумала, що ти, певно, весь той час чекала на мене. Потім весь день почувалася винною.

— Ні… — сказала я, але платівка в моєму мозку заїдала. Таке не може бути. Еді була *справжньою*. Вона була моєю єдиною подругою, моєю єдиною *живою* подругою. Я розповідала їй про все. У моєму житті так давно не було людини, якій я могла б розповісти про все.

Я прошмигнула повз Джонс і вийшла з кухні в коридор. Краєм ока помітила, як Прайс і Куп приклали руку до пістолетів на поясах, на випадок, якщо я втну якусь дурню.

— Маргарет, — загукала Джонс своїм застережливим голосом, — ти куди?

— Вона мешкає по сусідству, — повторила я. Я мусила побачити на власні очі. Мусила подивитися, чи є ще будинки на вулиці. Просто зиркнути на дорогу, може, помічу, звідки вона могла приходити.

Я зупинилася, коли підійшла до вхідних дверей. Там стояла Еді, заглядаючи у вікно. Вона усміхалася, але та усмішка здавалася сумною. Вона постукала пальцем у вікно.

Я обернулася до офіцерів, які вишикувалися позаду мене. І показала на вікно, переможно всміхаючись.

— Бачите? — сказала я. — Ось вона.

Офіцери замовкли. На вигляд вони були вкрай стурбованими. Куп і Прайс і далі позиркували на Джонс і Мак-Дуґлас, очікуючи вказівок.

— Мамо, — сказала Кетрін, її голос тремтів, — що ти бачиш?

Я ще наполегливіше показала. Жінку у вікні, кого ж ще.

— Еді, — сказала я. — Вона на ґанку. Певно, побачила поліційні машини й прийшла поглянути, як я.

— Маргарет. — Голос Джонс був тихим, як вода в криниці. — Там нікого немає.

— Що? — Я обернулася, щоб знову глянути у вікно, та Еді якось опинилася всередині будинку, стоячи перед вікном. Я здригнулася, перелякана.

— Господи, Еді, — сказала я, кладучи руки на боки. — Як ти потрапила всередину?

Кетрін, стогнучи, стала лаятися за моєю спиною.

— Маргарет, — сказала Джонс, — з ким ви розмовляєте?

— Вибач, Маргарет, — сказала Еді. — Я хотіла тобі зізнатися. Направду.

— Ти про що? — запитала я її. — Еді, будь ласка, скажи поліції, що я не божевільна. Вони не вірять мені про тутешніх створінь. Але якщо ти запевниш їх, що теж виділа…

Ще ніколи не бачила, щоб усміхнена людина мала такий сумний вигляд.

— Мені просто приємно було проводити з тобою час, — сказала вона. — Та й тобі, здається, дуже була потрібна подруга. Я хотіла зізнатися, але ти була такою щасливою, гадаючи, що я… ну, ти знаєш. Тож я ніяк не могла набратися духу.

— Еді, — сказала я, — що ти маєш на увазі?

Я почула, як офіцери за моєю спиною підійшли ближче, але не надто близько, поки що.

— Мамо. — Кетрін схлипувала. — Припини, *негайно*.

— Я просто боялася, що тоді ти не захочеш зі мною дружити. — Еді всміхнулася мені. На її щоці покотилася сльоза.

— Маргарет. — Тихенький голосок Джонс пролунав у мене за спиною. — Розкажи нам, що ти бачиш?

— Еді… — сказала я. На моїх очах стали виступати сльози.

— Я мешкала тут до вас із Галом, — сказала Еді, і сльоза потекла краєм її обличчя. — Коли ти вивчала історію будинку, я була впевнена, що ти все сама дізнаєшся. Але, мабуть, моє ім’я так і не потрапило до газет.

— То ти купила цей будинок у дев’яностих, — зітхнула я.

Позаду мене Кетрін досі плакала, досі благала мене припинити.

— Тут було так самотньо, — сказала Еді, її усмішка то з’являлася, то зникала. — Я так і не вжилася з тутешніми істотами, я — не ти. Вони мене страшенно лякали. Мені було дуже, дуже самотньо. — Її голос надломився.

— Еді, — прошепотіла я, — що ти накоїла?

Її усмішка знову засяяла, але легенько.

— Снодійне, — сказала вона.

Я ніби знову набирала воду, тонула. Усе довкола було таким тяжким і розпливчастим. Під водою рух повільніший. Я простягнула руку, взяла Еді за долоню й побачила світ її очима: побачила спальню господарів, як вона її прикрасила, повсюди рожеві барви й квіти; побачила світло, що меркло в кутках; відчула, як її мозок заволікається каламуттю, туманною і густою, та однаково недостатньо міцною, щоб притупити печаль, що оповила її серце.

Еді всміхнулася мені й стиснула мою руку. Вона обвела поглядом будинок, вітальню, коридор, парадні сходи.

— Направду чудовий будинок, — сказала вона.

— Знаю, — відповіла я.

— Маргарет. — На моє плече лягла рука, м’яка, натренована. Щось на кшталт *я не бажаю вам зла, просто хочу поговорити*. — Може, повернімось ліпше на кухню? — запитала Джонс.

Я відпустила руку Еді, щоб подивитися у вічі, ймовірно, дуже занепокоєним глядачам. Сльози, певно, зоставили смуги бруду на моєму обличчі.

— Мамо, — сказала Кетрін, — у тебе з носа тече кров.

Я доторкнулася рукою до обличчя й зиркнула на свої пальці. Дійсно, з мого носа текла кров.

— Так стається, коли я їх торкаюся, — пояснила я. Моє пояснення, схоже, нікого не заспокоїло.

Я поклалася на волю ніжної руки Джонс, і та повела мене назад коридором, чимдалі від Еді. Я озирнулася назад. Еді досі стояла перед вікном вітальні, з легкою посмішкою на обличчі. Вона помахала мені рукою. Я помахала у відповідь. Рука Джонс на моєму плечі стала дещо твердішою, ведучи мене швидше.

— Тут ніхто нічого поганого про вас не думає, — сказала Джонс, в її голосі чулося суто співчуття, вона привела мене до кухонного столу й посадила на котрийсь стілець. Потім сіла поруч зі мною, повернувшись обличчям до мене й поклавши руки на стіл. *Я твій друг*. — Ми всі бажаємо вам тільки найкращого.

— Ваша дочка розповіла нам про вашу… поведінку, — сказав Мак-Дуґлас. — Про тих створінь, яких, за вашими словами, ви бачите. Про ті дивні речі, які ви робили вдома. Пересування всього з місця на місце, забудькуватість.

Хай які там курси проходила Джонс, щоб навчитися розмовляти з божевільними, Мак-Дуґлас їх не відвідував.

— Мені нічого не мариться, — твердила я, але та битва була вже завчасно програна.

— Маргарет, — сказала Джонс, — тут ніхто більше не бачить того, що бачите ви. Там, у вітальні, ви когось виділи?

Я лиш глянула на Джонс, нічого не відповівши.

— Може, побачили ту подругу, що ви нам про неї розповідали? Еді?

Я кивнула.

— Ви ж розумієте, що всі ми там нікого не бачили, еге ж? Геть усі.

— Іноді люди їх не бачать, — сказала я, але тепер, замислившись, я б сказала, що більшість людей їх не бачить. Лиш Еді вони всі показувалися, як і мені, та й то, певно, тому що, як виявилося, вона сама була химерницею.

— Вони *не справжні*, Маргарет, — сказала Джонс, нахилившись вперед.

— Вони… — Я не знала, як закінчити то речення. Гал же бачив химерників — принаймні деяких. Ми з ним спускалися в підвал і з горем пополам боролися з господарем Вейлом. Той відгриз шматок Галової ноги, і після того він став сам не своїм. Зачинився в кабінеті й там заливався віскі.

Чи то було ще перед тим? Може, він став киснути у віскі ще до тогорічного вересня, а я просто не помітила? Час тут досить химерно йшов, затинаючись і повторюючись. Важко було сказати, що і коли сталося, але то неодмінно повториться знову.

Джонс прокашлялася, обмірковуючи свої наступні слова.

— Кетрін сказала нам, що у вашій родині були випадки психічних захворювань? — Вона сформулювала це як запитання, хоча вже знала відповідь.

Мій погляд зупинився на Кетрін, яка відвернулася. Вочевидь, її спілкування з поліцією було розлогішим, ніж я собі думала. Вони вже там всі, певно, заприязнилися.

— Щось на кшталт того, — відповіла я. — Але я не божевільна.

— Точно? — запитав Мак-Дуґлас.

Джонс прошила Мак-Дуґлас своїм поглядом. *Не лізь*, говорив її вираз обличчя.

— Усі божевільні думають, що вони не божевільні, мамо, — сказала Кетрін.

— Усе, що ви бачите, — сказала Джонс із таким лагідними очима, — це все лиш у вашій голові.

— Я навіть можу їх помацати, — сказала я. Ще можу пройти просто крізь них, але такий аргумент мені не на руку.

— Таке інколи трапляється, коли людям щось мариться, — сказала Джонс. — Усе побачене здається таким реальними. Видіння можуть розмовляти з людиною, примушувати до певних дій, загрожувати, але вони *не справжні*.

Я згадала про Фредріку, котра запитувала, що я волію на вечерю. Згадала про Еді, яка складала мені компанію на ґанку. Згадала про химерників, які все тицяли й тицяли на підвал. Згадала про Еліаса, про господаря Вейла. Двоє останніх, безумовно, підпадають під «загрожувати».

— Якщо чесно, — сказала Джонс, — я ще, коли ми вперше відвідали цей будинок, хвилювалася за вас. Ваше мислення здавалося розсіяним, непослідовним. Вас ніби щось відвертало. Ще тоді прошмигнула в мене думка, що ви ще когось бачите в кімнаті, просто намагаєтеся приховати це від нас.

— Я теж про то думала, — зітхнула Кетрін. Тепер вона стояла обік Джонс другою слідчою. А щодо мене, на моєму боці більше нікого не було.

— Я знаю, ти помітила, як мені було сьогодні *неспокійно*, мамо, але я хвилювалася вже віддавна. Ще до того, як приїхала сюди, коли ми говорили телефоном, було вочевидь, що з тобою щось не так. Офіцерка Джонс має рацію. *Розсіяна*.

— Я… — Я не знала, що сказати. Зі мною все було гаразд. Принаймні я так *думала*.

— Кетрін повідала, що ви нечасто буваєте поза домом, — сказала Джонс. — А коли ви з донькою таки наважилися вибратися, то весь час вас переслідувала параноя. Вона казала, що ви зациклюєтеся на дрібних, неважливих речах. Графіті на кабінці в туалеті. Імена персоналу в готелі. Пісня, що грає по радіо. Казала, що ви, схоже, уважаєте це все посланнями для себе.

— Так і є, — відповіла я. Ну бо *так і було*. Еге ж?

— Іноді, коли людині щось мариться, — сказала Джонс, — вона стає параноїком, думає, що інші люди — навіть незнайомці — стежать за нею, щоб настигнути їх. Думає, що всякі предмети якимось чином спілкуються з нею, наприклад, через рекламні ролики на телебаченні.

— Або пісню по радіо, — втрутилася Кетрін.

— А щодо Гала, — почала Джонс. — Я знаю, ваші стосунки були складними. Кетрін розповідала нам про насильство. Та й про алкоголізм ми теж усе чули. Розумієте, люди з психічними захворюваннями часто опиняються в насильницьких стосунках. Без поняття, у чому тут річ. Може, певні люди попросту люблять користатися слабкістю.

— Та ні, я… — Я не знала, як закінчити речення. Я аніяк не слабка. Я лиш гнучка, поступлива.

— Знаю, ви з Галом частенько сварилися, Маргарет, — сказала Джонс. — Ви самі мені казали. Чи все було так погано, як думає Кетрін, після того, як ви переїхали сюди? Тут ніхто не скаже напевно. Зате очевидно одне: подружнім блаженством то взагалі не було, еге ж?

Я похитала головою. Авжеж, ні.

— Сварки мали якийсь стосунок до вашого психічного розладу? — запитала Джонс. — Кетрін розповіла нам про книгу, яку знайшла в

його кабінеті. «Тіні й ти». Він наполягав на тому, щоб ви звернулися по допомогу, лягли в лікарню?

Ну, він наполягав, щоб я *поїхала*. Але… куди? Я ніяк не могла пригадати.

— Але ви не хотіли нікуди їхати, — говорила Джонс. — Воліли залишитися тут, з ним у вашому домі, а не лягати в лікарню.

Ще б пак, не воліла.

— А потім *він* захотів піти, — сказав Мак-Дуґлас. — Для вас то, певно, було потрясінням.

— Ми розуміємо, як це нелегко, — сказала Джонс. — І як ви, певно, до того поставилися. Ви ж разом прожили… Скільки? Тридцять років? А потім Гал забажав собі піти? Після всього того горя, що ви від нього зазнали?

— Ви були ладні миритися з його алкоголізмом і жорстоким ставленням, — сказав Мак-Дуґлас сумним голосом. — А він, бачте, взагалі не бажав миритися з вашою недугою? Ну й козел.

— *Звісно*, ви обурилися, — сказала Джонс. — *Тому* вибухнули на нього люттю.

— То був господар Вейл, — сказала я ледь чутним голоском. Мої очі були прикуті до столу. Світ навколо мене знову затуманився. Усі їхні слова чомусь водночас і не мали сенсу й мали навіть забагато сенсу. Мій батько бачив усякі тіні, говорив, що уряд прослуховує нас через лампи. Іноді він забувався. Іноді сказане ним не мало сенсу. Іноді йому доводилося ненадовго відлучатися. Мама називала то відпусткою. Коли він повертався, то весь час ходив похмурий, і його руки тремтіли. Деякий час не згадував про тіні чи лампи. Але повсякчас вертався на кола свої. Такі штуки завше починаються наново. А ще вони спадкові.

— Авжеж, — сказала Джонс. — Але якщо господар Вейл — то витвір вашої уяви, то хто тоді насправді так учинив із Галом?

— Я не… — Мій голос тремтів. — Я *не пам’ятаю*. — Це правда. Я не пам’ятаю, щоб убивала Гала. Та зараз він мені маячиться перед очима там, унизу. Я звідкись достеменно знала, що він у дальньому кутку підвалу, у тій кімнатчині, де ми знайшли господаря Вейла. (Та й чи знайшли? Чи ми з Галом узагалі спускалися туди? Чи то була лише

я? І то просто мені щось примарилося?) Знала, що він притиснутий до стіни, його тіло скорчене, кінцівки підігнуті. Знала, що його понівечене обличчя перекошене від жаху. Знала, що, як і у Джаспера, у нього в руці так і не запалений сірник.

— Іноді, коли людина скоїла щось направду жахливе, таке, що було б немислиме при здоровому глузді, з пам’яті витісняється більшість спогадів, — сказала Джонс. — Іноді спогадів узагалі нема.

То було б легко провернути. Звісно, Гал випивав тієї ночі, коли повернувся. І до спальні він так і не підіймався, щоби ще раз попросити мене піти з ним. Він був, певно, сильно зосереджений на своїй місії там, у підвалі, так ще й із затьмареним розумом. А я крокувала тихесенько, так завжди було. Він би мене не почув. Та й лом зоставив нагорі сходів, я легко могла його підібрати. Була рація в тому, щоб зачекати, поки він зайде в ту кімнатчину в підвалі. Так я б застала його зненацька, загнала б його в кут. І він не зміг би захиститися, принаймні від першого удару. Перший удар був вирішальним.

— У нього в руці є сірник? — запитала я, не зводячи очей зі столу. — У Гала? Там, унизу?

У мене в голові було так багато видінь, що й не збагнеш, які реальні, а які ні. Потрібне було якесь підтвердження.

Джонс запитально подивилася на Купа і Прайса. Куп кивнув.

— Так, мем, був.

Моя щелепа відвисла, і я злегка кивнула.

— А що з ним сталося, — запитала я, — особа може таке заподіяти? Ну, сама собі?

— Господи, — почула я шипіння Кетрін.

Куп був дуже збентежений.

— Важко сказати, — відповів він. — Схоже, з ним багато чого сталося.

Я знову кивнула.

Джонс простягнула руку через стіл, обережно поклавши її на мою.

— Маргарет, ви щось пригадуєте?

— Люди, яким мариться, — сказала я, — вони часто вбивають інших? — Кетрін випустила різкий, тремтливий видих.

— Ні, нечасто, — сказала Джонс. — Але в крайніх випадках таке можливо.

Ну, цей випадок дещо скидався на крайній. У моїй уяві химерники поволі згасали, стаючи напівпрозорими, а там і майже невидимими. Від них не зосталось і сліду, так що й не скажеш, чи існували вони взагалі. Я зиркнула на шрами на своїх руках. Ті *дуже* нагадували подряпини, що в мене частенько з’являлися від Гала, коли він тільки почав підіймати руку. Тепер, придивившись до них уважніше, і гадки не дам, як вони могли взятися від ікл.

— Люди, яким мариться, — запитала я, — вони завдають собі кривду?

— Іноді, — відповіла Джонс.

Я обвела поглядом кімнату, побачивши, який розгардіяш у хаті. Шафки досі відчинені після моїх пошуків кісток, усередині там безліч всяких різних дрібниць. Раковина вся захаращена, вкрита брудом і сміттям. Скрізь якесь багно, чорні відбитки ніг і рук майже повсюди. І *мухи*. Боже, а до мух як я так призвичаїлася? То взагалі не схоже на кухню врівноваженої жінки.

— Люди, яким мариться, — сказала я, — чи їхні будинки в такому ж безладі?

Джонс оглянула кухню.

— Так, — відповіла вона.

Я глянула на Кетрін. Та плакала. Вона сьогодні дуже багато плакала, хоча я мала її від цього вберегти. Зараз усе свідчить про те, що я зазнала невдачі. Гадаю, останніми днями я багато в чому зазнала невдачі.

Джонс міцніше стиснула мою руку.

— Маргарет, ми хочемо вам допомогти, — сказала вона. — Нам доведеться відвезти вас у відділок, заарештувати, але тепер, дізнавшись, що ви пережили, ми подбаємо, аби вас відправили туди, де вами опікуватимуться фахівці. Ось ці марення пройдуть із ліками. Ми зробимо все, щоб ви могли отримати ці ліки й необхідний догляд.

— Ви, ймовірно, навіть не потрапите до в’язниці, — сказав Мак-Дуґлас. — Вас помістять у заклад, де лікують таких, як ви, людей, чиї

психічні захворювання вийшли з-під контролю. Там вам допоможуть одужати.

— Будь ласка, Маргарет, — сказала Джонс, — дозвольте нам допомогти вам.

Її слова звучали так щиро. А я була дуже, дуже втомлена.

Я досі оглядала кухню. Так сумуватиму за цим будинком. Особливо за цією кімнатою, хай навіть тут і був безлад. Повільно я кивнула.

— Гаразд, — сказала я.

Кетрін затулила рот рукою. Її емоції не можна було прочитати, але можна було відчути.

Джонс усміхнулася.

— Гаразд, — сказала вона. Потім відпустила мою руку, і наручники знову замаячили. Її погляд перебіг на наручники, потім знову на мене, вираз обличчя був вибачливим.

— Ми мусимо, — сказала вона.

— Розумію, — відповіла я і підвелася, обернувшись, заклавши руки за спину.

Джонс покликала Купа, і той став позаду мене, взявши її наручники й надівши їх на мої зап’ястя. Метал був холодним і щемким.

— Маргарет Гартман, — почав Мак-Дуґлас, ставши просто переді мною, — ви заарештовані за вбивство Гарольда Гартмана.

Він сказав і багато іншого, про те, що я маю право мовчати, і щось про адвоката, але я вже не слухала. Натомість прагнула ввібрати в себе кожну маленьку дрібничку на цій кухні, силкуючись не зважати на холодне клацання наручників на моїх зап’ястях. Цікаво, а там є чай, куди мене везуть?

— Не надто туго? — запитав Куп. Він тримав руку на наручниках.

— Нормально, — відповіла я.

— Ви чудово даєте собі раду, Маргарет, — сказала Джонс, рухаючись через кухню до коридору й кивнувши на Мак-Дуґласа. — Піду доповім, що ми зараз будемо. — Вона зникла в коридорі, вийшла на ґанок, відчинивши вхідні двері зі скрипом, і пішла сповіщати відділок.

Мак-Дуґлас повернувся до Кетрін, яка дотепер затуляла рота рукою, а її долоню омивали сльози.

— Як хочеш, можеш поїхати з нами.

Кетрін кивнула, розтуливши рот. Вона схопила свою сумочку зі стільниці.

Мак-Дуґлас видихнув, подивившись на мене.

— Готові?

Готовою я не була. Але, схоже, права голосу у мене тут не було.

— Ніби так, — сказала я.

Рука Купа затягнула наручники, і він притиснув долоню до моєї спини. Розвернув мене, і ми поволі вийшли з кухні, прямуючи вниз коридором. Прайс ішов просто за нами, а Мак-Дуґлас — дещо ззаду.

Кетрін — сумочка під пахвою, ключі від машини вже в руках — бігла вперед, поки не наздогнала мене. Вона зробила глибокий вдих і задерла щелепу вгору, як солдатка, готова до бою.

— Усе буде добре, — сказала вона, хоча було не зовсім ясно, до кого вона звертається, до мене, чи до себе. — Ми щось придумаємо.

— Кетрін, — сказала я. Її очі зустрілися з моїми. Зрештою, вона таки дуже схожа на мене, її жорсткі риси із часом зм’якли, а на обличчі з’явилися зморшки, як і в мене. Тепер вона зовсім доросла, зрозуміла я. Доросла, яка насилу глибоко дихала, хай би як їй хотілося плакати. — Мені так шкода.

Вона відвела погляд, блимаючи очима й ковтаючи сльози.

— Усе гаразд, — сказала вона, хоча ми обидві знали, що то неправда. Ми вже пройшли пів коридору — крізь відчинені двері виднілася блакить надворі. Джонс доходила до патрульної машини, озираючись на нас, чи йдемо ми за нею. Часу на довгі балачки не було.

— Я не хотіла тобі розповідати, — почала я. — Не хотіла, щоб ти боялася. Дарма я це від тебе приховувала. Треба було тобі зразу все розказати.

— Так. Треба було, — відповіла Кетрін. Глибокий вдих, видих. — Але я тебе добре знаю. Ти лиш прагнула мене захистити.

— Так і було, — сказала я, а втім, схоже, дні мого захисту дійшли до кінця. Ніхто тепер не захистить Кетрін від того, що станеться зі мною далі, коли ми вийдемо з дому і я сяду на заднє сидіння поліційної

машини. Уся вага впаде просто на плечі Кетрін, і я не мала зеленого поняття, як її від того вберегти.

На моїх очах виступили сльози.

— Не знаю, що тепер робити.

Кетрін подивилася на мене, вичавивши усмішку, якою майже вдала хоробрість.

— Те, що мусиш, — сказала вона. — Зрештою, — вона знову повернулася обличчям вперед, — по надобі знайдеш і в кадобі.

Я зупинилася так різко, що Куп врізався в мою спину. Він злякано зойкнув.

— Маргарет? — сказав Мак-Дуґлас. — Ходімо далі, га?

— Що ти сказала? — запитала я Кетрін.

Кетрін була кілька кроків попереду мене, навіть не помітивши, що я спинилася. Вона вернулася назад і запитально глянула на мене.

— По надобі, — повторила вона, не впевнена, чи варто їй мені відповідати, — знайдеш і в кадобі.

— Де ти почула то прислів’я? — Я заледве вичавила зі себе ті слова.

Кетрін насупилася.

— А що, — сказала вона. — Просто звідкись його знаю. Воно вживається, коли треба зробити щось неприємне…

— Я знаю. Але ніколи раніше його не чула, — я затамувала подих, — доки не переїхала в цей будинок.

— Та ну, певно, й до того колись чула, мамо, — сказала Кетрін, але з її виразу обличчя я зрозуміла, що й вона щойно пригадала, звідки саме його знає.

— Ні, — сказала я, різко й із хрипом видихнувши.

— Маргарет, — Мак-Дуґлас підійшов ближче, — якісь проблеми? — Його тон підказував, що проблем ніяких бути не повинно, але щось на то не схоже.

Саме тоді почалися стогони.

Спершу вони були майже нечутні, слабкі, як свист вітру, і на мить мені здалося, що то в мене в голові. Але той шум не вщухав, наростав, ставав гучнішим і виразнішим, наближаючись до того рівня, щоб за лічені хвилини перетворитися на крик. Я відчувала, як стогони

гримлять глибоко в моїх грудях, як баси гримлять у динаміках. Обличчя Кетрін швидко дало мені знати, що той шум був не лише в моїй голові. Я обернулася й побачила, як Мак-Дуґлас розгублено озирається, а Куп і Прайс тремтять від страху.

— То від тебе? — запитала мене Кетрін. — Від тебе виходить той шум?

Я похитала головою. Було ясно, що стогони йшли не від мене. Здавалося, вони одночасно лунають із нізвідки й звідусіль, ніби зі стін самого будинку. Скидалося на те, що будинок, нарешті, був ситий нами по зав’язку, і тепер він чітко про це сповіщав.

— Що це в біса таке? — запитав Мак-Дуґлас, тримаючи руку на поясі.

Клац.

Наручники на моїх зап’ястях луснули й із брязкотом впали на землю. Я відчула холодне повітря та щемливе гостре поколювання від металу на моїх щойно оголених зап’ястях. Повільно прибравши руки з попереку, я оглянула свої звільнені зап’ястя й обернулася до офіцерів, приголомшена таким розвитком подій.

Куп і Прайс витягли свою зброю.

Я здійняла руки вгору.

— То не я, — сказала я.

— У вас там усе гаразд?

Краєм ока я помітила, як Джонс розвернулася. Вона попростувала назад до будинку, її рука торкнулася кобури. Тільки-но зауважила офіцерів зі зброєю, піддала ходи, підбігаючи сходами ґанку до дверей.

Двері грюкнули з такою силою, що аж будинок здригнувся.

— Якого *чорта*? — закричав Куп.

Дверна ручка смикнулася. Джонс стукала у двері й кричала, щоб ми відчинили, але її було ледь чутно через стогони. Я і звідси бачила, що двері не замкнені, але підійти ближче, щоб переконатися, не наважилася, як-не-як, на мене дотепер націлені три пістолети; ще й ті стогони, що постійно посилювалися, велика ймовірність того, що вже зовсім скоро зброя стане найменшою з моїх проблем. Праворуч від мене почувся шелест якоїсь рідини, щось десь стікало, як вода

камінням, от тільки та рідина здавалася густішою, ніж вода, і значно повільнішою. Я обернулася й помітила, як кров ллється сходами, за всі попередні вересні ще ніколи не бачила її в таких об’ємах. Мерехтлива бордова маса спадала східцями грудковими струмочками, подібно до водоспаду. Від неї тхнуло чимось глевким, м’ясистим, схожим на запах копійок і гнилої плоті. Уже за мить внизу сходів утворилася калюжа крові, що насувалася на нас.

Кетрін заволала.

Ми всі п’ятеро позадкували геть, прагнучи триматися чимдалі від густої бордової каламуті. Я притиснулася спиною до стіни позаду себе, загнана в кут. Я давно звикла до крові на ногах, але аж до такого виявилася не готова. Куп і Прайс націлились пістолетом на сходи, ніби то якось поможе. Та хіба можна їх винити, що вони так розгубилися. Певно, раніше ніколи не мали справи з будинками, що кровоточать, та й, хай там як, а навіть я визнаю, що там було просто *море* крові.

— Що за *чортівня*, — почав Мак-Дуґлас.

Гуп.

Різкий грюк з іншої стіни, з боку вітальні. Ми всі аж підскочили й кинулися до тої стіни, шукаючи джерело звуку.

Гуп.

Знову грюк, тепер спереду будинку, біля дверей. Ми всі знову розвернули голови туди, з надією бодай щось побачити. Кетрін відступила геть від стіни, якомога далі від звуку.

Гуп.

Мак-Дуґлас нервово глитнув слину.

— Джонс? — гукнув він. Але то достоту була не Джонс: стукіт її кулаків об двері досі чітко чувся, а от цей новий грюк долинав звідкись вище. Кетрін та офіцери озирнулися, а я застигла.

Гуп.

Гуп.

Гуп.

Звуки наростали й лунали все гучніше, оточуючи нас з усіх боків. Я так і стояла, припертою до стіни, щосили зберігаючи спокій, а гупання лиш ставало дедалі ближчим до нас. Офіцери вертіли головами так

швидко, що ще трохи й скрутили б собі шию. Куп і Прайс пригнулися, наче помітили якусь лиху істоту, що зчиняла ті звуки. Та вони дарма переймалися. Я знала, що то за гупання.

— Птахи, — прошепотіла я.

Гуп-гуп-гуп-гуп-гуп.

З усіх боків птахи — великі, чорні та злі — з гуркотом врізалися в стіни будинку. Ми бачили їх у вікна, як вони мстиво й самовбивчо пікірували на будинок. Вони горланили й каркали, зближаючись, та ми їх ледве чули через стогони, гупання й тихеньке скиглення, на яке, здавалося, ось-ось проб'є Купа й Прайса. Птахи билися своєю вагою об стіни, двері, вікна. Залишали по собі плями крові, скручуючи карк, а пір'я зависало в повітрі після кожної тушки, що гепалася об землю.

— Що, у біса, відбувається? — закричав Куп.

Стогін став значно голоснішим — гортанним, сердитим. Клянуся, він ніби не хотів ділити мої барабанні перетинки з іншими звуками, і з радістю встромив би ніж у мої вуха, щоб навіки їх заглушити. Він лунав звідусіль, сповнений злості.

— Маргарет? — гукнув Мак-Дуґлас так, ніби я мала до цього якийсь стосунок.

Десь під стогонами, птахами й зойками офіцерів, чувся стукіт і крик, занадто слабкий, щоб на нього хтось звернув увагу. Джонс досі стояла біля дверей, грюкаючи обома кулаками об дерево й шарпаючи дверною ручкою, вимагаючи, щоб ми її впустили. Крім мене її більше ніхто наче й не чув, але я вирішила, що ліпше їй залишатися зовні, птахи-самогубці то ще не найгірше.

— Вибачте, — гукнула я до Джонс, яка не мала жодного шансу мене почути. З кухні, позаду всіх, вискочила Анжеліка. Вона мчала стрімголов, мовчки, але з роззявленим ротом, її в'юнке волосся розвівалося, брудна сукня майоріла за спиною, а худорляві рученята жестом указували в бік підвалу. Її голова була розколота, з оком не все як слід, вона неслася напролом, буцім за нею гналося щось жахливе.

Усі що є горла зарепетували. Мушу визнати, Анжеліка навіть мене трохи налякала. Не очікувала її ще колись побачити.

Куп і Прайс навели зброю перед собою, готові стріляти. Вони стежили за нею націленим пістолетом, але милостиво не тиснули на гачок. Анжеліка проскочила між нами й зникла у вітальні.

То тепер вони її бачать, здивувалася я.

Джуліан зістрибнув із билець, приземлившись на всі чотири, його кишки бризнули на підлогу. Він на мить застиг перед нами, руками й ногами в калюжі крові, колінами біля вух; велика, роззявлена рана на його череві затягалася всередину. Він розтулив рота й загарчав, указавши на підвал і кинувшись навтьоки, як тварина. Куп і Прайс, лаючись, провели його пістолетом.

Стогін уже точно переріс у крик.

— Що, курва, відбувається? — закричала Кетрін, ухиляючись від навали химерників, що шугали навсібіч.

— Маргарет, — мовив Мак-Дуґлас, його тон чітко свідчив, що якщо я зараз же не припиню цю нісенітницю, у мене будуть *великі* неприємності. Я не знала, що йому відповісти. Такого я ще не бачила.

Праворуч від мене загудів реактивний двигун, і Еліас вихором влетів у кімнату, вишкіривши свій завихрений калейдоскоп зубів, завивши досить голосно, щоб перебити крик. Його чорні очі були сповнені люті, а погляд якось одночасно спрямований на всіх і на нікого. Він пролетів через кімнату, клацаючи зубами на всіх, до кого міг дотягнутися, мов наміряючись пролити якомога більше крові.

Я схопила Кетрін за руку, відтягуючи її чимдалі від нищівного курсу Еліаса. Химерники не були якимись особливо жорстокими — на них лиш було болісно дивитися — але з Еліасом треба тримати дистанцію.

— Не підходьте, — попередила я всіх, хоча ніхто особливо й не бажав наближатися до хлопчика-урагану, який чимдуж завивав, продираючись до коридору. Двоє офіцерів розступилися, притулившись до стіни, Прайс легенько застрибнув на сходи, ковзнувши в крові, уникаючи того вихору люті, що пронісся повз нього.

Кетрін заверещала й підскочила, несильно врізавшись у моє плече. Позаду неї хлопчик без ніг волік своє тіло до нас, шкребучи підлогу й гепаючись об неї, підіймаючи руки, щоб указати на підвал. Він був

трохи повільнішим за інших — прикрий наслідок відсутності ніг — і ми всі мали змогу досить добре роздивитися його, коли він проповзав кімнату. За ним вівся кривавий слід, як від забагнюченої шини, хоча криваві кавалки, які він зазвичай залишав по собі, сховалися між тим безладом, що вже був на підлозі.

Прайс націлив свою зброю на хлопця. Я вже хотіла крикнути щось про марність дій Прайса й благати його не робити отвір від кулі в моєму гарному паркеті, аж тут його увагу відвернув пронизливий крик позаду. Блайт сповзала бильцями, чіпляючись за дерев'яні балясини, як якийсь гризун. Крихітні порошинки вугільного попелу злітали з її хрусткої шкіри й осідали на крові. Своїм струнким тулубом вона витяглася через верх бильця й заревіла на нас, її щелепа була довгою, а на потрісканих губах з'явився вираз, сповнений злоби. І то ми ще не палили в каміні. Вона вискочила з билець до самої стелі й чкурнула до вхідних дверей, витягши з Мак-Дуґласа таку низку нецензурних слів, що то могло б зрівнятися навіть із Кетрін.

Увесь цей час птахи билися об стіни гучно й безперервно; здавалося, ще якихось кілька секунд, і вони проломляться до будинку. Від крику закладало вуха, голова від нього тріщала. Джонс уже було не чути — вона або втекла геть, або птахи задзьобали її. Куп і Прайс металися довкола, як навіжені, цілячись на правого й винуватого, мало не падаючи, постійно ковзаючи у всеприсутній крові. Кетрін учепилася в мою руку мертвою хваткою, увертаючись від появи кожного наступного страховиська, принагідно лаючись. Мак-Дуґлас стежив очима за мною, ніби очікуючи, що я зараз витягну свій прутик-дивокрутик і припиню весь цей гармидер.

— Я не знаю, як то спинити, — сказала я йому ледь чутним голосом.

Крик дійшов до тієї стадії, коли вже й не розрізниш, чи то крик, чи сміх. Сміх то трохи недобрий знак. Схоже, це передвісник того, що ось-ось станеться щось дуже, дуже приголомшливе; ну, тут залежно від того, що розуміти під словом «приголомшливе». Історія свідчить, що в нас із будинком зовсім різне визначення цього слова.

Потім усе різко стихло.

Тиша запала над будинком, як тиха ніч, що змінює буремний день.

Птахи притихли.

Химерники зникли.

Кров застигла, осідаючи на підлозі спокійними калюжками. Чи то крик, чи то сміх відлунював у моїй голові, та по-справжньому чулося лиш наше уривчасте дихання.

Тиша видавалася якоюсь самодостатньою сутністю. Мов дикий кіт, що забився в куток, і якщо спробуєш погладити його по голівці, він з однаковою ймовірністю може як замуркотіти, так і впитися у твою руку іклами. З усього свого досвіду скажу, що в таких ситуаціях найліпше просто чекати й спостерігати.

Куп і Прайс опустили зброю. Усі широко розплющили очі, роззявивши роти. Кетрін однією рукою міцно стискала мою долоню, а іншою зціпила свої ключі. Вона готувалася за потреби перетворити їх на зброю. Мак-Дуґлас відірвався від стіни, обернувся до мене.

— Що це, *курва*…

Він не встиг договорити. Спочатку то настигло Прайса.

Складно описати словами, що саме коїлося з Прайсом. Коли тіло виконує нові для себе рухи, рухи, на які воно аніяк не розраховане, то не дивно, що в мові таких слів нема. Усе, що спадає на думку, це те, як павука обприскують отрутою. Павуки помирають по-своєму особливо й неприродно, — сіпаючись і звиваючись, кінцівки згинаються навколо тіла. Вони звалюються на спину, корчачись і скручуючись, тіла стають як п’яте колесо до воза, ладні лиш зустріти кінець свого недовгого існування. Такими вони залишаються й по смерті, лежачи на спині, з висохлими тілами, застиглі в химерних, болісних корчах. Після такого вони вже навіть не нагадують павуків — стають радше схожі на розтерзане лушпиння, виставляючи свої розпороті черева напоказ світові, який власне й загнав їх у таку безвихідь.

Тобто те, що спіткало Прайса, було вельми малоприємним.

Усе почалося з його рук. Пальці та зап’ястя покрутило вгору, до грудей, вони гнулися до злому кісток. Зап’ястя тріснули під гострими кутами, і під напнутою шкірою раптом з’явилися зубчасті випини. Шкіра на правій кисті надірвалася, оголивши білясту шаблю на тлі *червоного, червоного, червоного*. Він вирячився на них величезними,

ошелешеними очима, мов не в змозі усвідомити побачене. Кістки в його передпліччях хруснули, тріснувши навпіл, як сухі гілки восени, — і тепер-то прийшло усвідомлення. Він закричав не своїм голосом. Шкіра абияк розітнулася — і кров бризнула з нього, потрапивши на стіни, підлогу, і трохи на рукави Купа.

Ноги Прайса підломилися, і він завалився, як дерево, перехилившись назад і вдарившись об стіну, сповзаючи на закривавлену підлогу, а на його тіло напали судоми. Щиколотки покрутило вгору під таким самим гострим кутом, що й зап’ястя, а рубці на штанях стирчали, заляпані кров’ю. Гомілки його тріснули, штани порвалися, уламки кісток проштрикнули товсту тканину уніформи.

Я витягла руку перед Кетрін, наче ми їхали в машині, і попереду нас хтось надто різко загальмував. Зеленого поняття не мала, як то мало допомогти в цьому конкретному випадку, однак то все, на що було фізично здатне моє тіло. М’язова пам’ять усе-таки.

Куп гукнув Прайса, підбігши й присівши на підлогу обік нього. Він простягнув руки, долонями до тіла Прайса. Здавалося, він хотів обмацати Прайса, якось зарадити йому, надати першу допомогу, але страшно боявся можливих наслідків таких дій.

Той хрускіт стегнової кістки Прайса зафіксувався в пам’яті на все життя. То були не ноги в Прайса, то були незграбні зубчасті палки, а кінцівки увігнулися впритиск до тулуба, скуті, як у клітці. Усе його тіло скорчилося й зморщилося, шкіра зробилася напрочуд сухою і потрісканою попри те, що звідти лилося стільки крові.

Прайс волав. Він кричав чи не голосніше, ніж будинок кілька хвилин тому. І я хотіла собі репетувати, та мені геть-чисто зав’язало мову. Натомість ще тісніше притулилася до стіни, витягши руку перед Кетрін, зовсім не кліпаючи, приклеївшись очима до того, що швидко перетворювалося на розчленовану копію тіла Прайса.

Обік мене Кетрін завивала — напівплач, напівлайка, — зрідка замовкаючи, коли від жаху затуляла рота рукою.

Грудна клітка Прайса з ляскотом провалилася. Посередині його тіла утворилася западина, там, де колись ребра собою захищали вразливі органи. Каркас із кісток згорнувся, зачепивши й лопнувши щось, у

чому містилося чимало крові. Обличчя Прайса перекосилося й надломилося, давши тріщину просто поперек. Лемент його змінився хрипом і клекотінням. Усі повторювали лиш одне з двох: або «Господи», або «курва». Мову мені так і не розв’язало. Я тільки споглядала це все, широко розплющивши очі, заткнувши губи.

І так Прайс скінчив свій вік.

Тиша знову заполонила кімнату, небажана, але ледь помітна, бо простір миттєво наповнився ойканням і риданнями, ім’ям Прайса, прокльонами й питаннями, на які, ймовірно, не існує відповідей. Куп позадкував геть від тіла Прайса. Його обличчя й руки були вкриті дрібними цятками Прайсової крові. Він шепотів щось нерозбірливе собі під ніс. Хай що то було, він постійно це повторював знову, і знову, і знову.

Потім руки Купа надломилися, хрускіт кісточок засмутив миттєву тишу, що запанувала по скону Прайса. Куп із жахом вирячився на свої скручені кисті, з його рота виривалися жалібні вискливі звуки. Він зиркнув вниз на Прайса, зрозумівши, побачивши своє майбутнє наяву. Потім перевів погляд на мене, на обличчі читалося прохання, моління. Я похитала головою. *Мені прикро*. Я нічим не могла йому допомогти. Пролунав сильніший хрускіт, кінцевий, невблаганний тріск, і Куп заверещав, гепнувшись об підлогу.

Кетрін кричала й сипала прокльонами.

Ноги Купа зігнулись у три дуги, звиваючись у петлі, яких ще мить тому не було на його тілі. Він став скорченим павуком, уже не в змозі вдіяти бодай щось, щоб запобігти отруті, яка зігнула його тіло в неправильну форму.

Мак-Дуґлас кинув свій погляд на мене. Він витяг пістолет і націлив його мені на обличчя.

— Не знаю, як ви то робите, — крикнув він, — але припиніть це, негайно!

Його руки тремтіли, і він тряс пістолетом, дивлячись на мене. Кетрін заволала, і я відштовхнула її геть від себе. Хай не лізе на рожен, а втім, тут рожен повсюди.

Мій погляд перевівся на обличчя Мак-Дуґласа, потім на ствол пістолета, потім знову на Купа, який корчився на підлозі, а його тіло розривалося на шматки. Я промовчала. Лиш підійняла руки. Зброї нема. Я здаюся. Не стріляйте — але то не сильно заспокоїло офіцера. Таке відчуття, що тепер хай би що я зробила, то вже не мало особливого значення. Я згадала Джаспера в шафі, зігнутого в три погибелі, як зараз Прайс, та і як Куп, який ще трохи й приєднається до нього. Згадала про сірник у руці Джаспера, якого він так і не зміг запалити. Цей будинок — господар Вейл — дуже по-своєму ставився до тутешніх подій, до людей — зокрема, до мене, — які намагалися втекти геть звідси.

Ліпше сидіти в будинку. Таким було правило. Принаймні на те скидалося.

— Ох, — сказала я, — уже запізно.

Мак-Дуґлас навряд чи розумів, що я маю на увазі, та мені від того ні гірко ні солодко.

Куп боровся, силкуючись утримати свої кістки вкупі. Та цю битву йому не виграти. І він це знав.

— Припини це, — кричав Мак-Дуґлас. — Припини, негайно.

Його очі змокріли. То вже не було обличчя тренованого офіцера, який вміє діяти в стресових ситуаціях, то скоріше було обличчя переляканої дитини, яка ще кілька секунд і побіжить ховатися під ліжком.

З рота Купа лилася кров. Його щелепа більше не була прямою. Як то було з Анжелікою, його око стало втрачати своє положення й форму. Та й дихати йому зараз було не дуже легко, ймовірно, через величезну тріщину в грудях, що утворилася, коли його тіло склалося вздовж. Щось усередині нього затріщало, і кров бризнула на стіну.

— Я рахую до трьох, — закричав Мак-Дуґлас, паленіючи злістю на обличчі за кілька кроків від мене. — А потім вистрілю у вашу довбану голову.

— НІ, — закричала Кетрін. Вона підступила ближче, що не зовсім розсудливо. — Опустіть пістолет.

Булькотіння Купа стихло. Його очі завернулися до лоба, указуючи на два різні кутки стелі. Купу ще недовго лишилося, а втім, то, певно,

хороша новина.

— Один, — крикнув Мак-Дуґлас. Він ступив крок вперед і приставив ствол пістолета просто мені до лоба. Я відчула прохолодний метал на своїх зморшках. Пістолет тремтів у його руці, але з такої відстані він навряд чи міг промахнутися.

Я здійняла руки трохи вище в повітря. Ну бо що мені ще робити?

Куп завмер і затих, як скорчений павук на підлозі.

— Два, — крикнув Мак-Дуґлас.

Я подивилася на нього крізь дуло пістолета.

— Я нічого не можу вдіяти, — сказала я. Та й чого він взагалі від мене очікував? Ми порушили правила, усі ми, і тепер маємо зіткнутися з наслідками, хай якими неприємними.

— Опусти той клятий пістолет, — закричала Кетрін.

Останній бульк кривавого повітря вирвався з легенів Купа — чи то з рота, чи то з прірви посередині грудей, тяжко було зрозуміти.

— Три, — сказав Мак-Дуґлас, його голос раптом став серйозним, він ухвалив рішення. Палець уперся об спусковий гачок.

А потім його грудна клітка переломилася навпіл. Кетрін загорланила.

Щось рідке бризнуло мені в обличчя. Вочевидь, кров.

Мак-Дуґлас звалився на коліна. Пістолет із брязкотом скотився на підлогу.

Кетрін відсахнулася від тіла Мак-Дуґласа, намертво притулившись до стіни. Її ноги зачовгали, зісковзуючи в крові, наче вона вірила, що якось втече крізь стіну, треба лиш досить сильно штовхнути. Принагідно викрикувала щось у його бік, певно, то було його ім’я.

Але він її не чув. Бо був уже на півшляху до метаморфози в дохлого павука, розтрощені руки впиралися в переламані ребра, ноги скручувалися у щось невпізнанне. Він перекинувся на спину, завиваючи, його грудна клітка з тріском розверзлася, оголюючи свою внутрішню частину, яку ніхто не повинен був бачити. З Мак-Дуґласом усе сталося швидше, ніж із Прайсом і Купом, він смикався й корчився на підлозі, репетуючи й булькочучи, тріскаючись і звиваючись, та врешті-решт завмер, його роздерта шкіра обвисла, а кінцівки розслабилися, зайнявши своє спотворене положення вздовж тіла. Його

очі дивилися на мене, поки обличчя не розкололося, і вони вже більше нічого не бачили, вимушені розбігтися у два різні боки.

Так усе й скінчилося. Три тіла, скорчені та понівечені, лежали в калюжі крові, трохи у своїй, а трохи в будинковій. Я лиш витріщилася. Мало що можна було вдіяти. Здавалося, мені знову зав’язало мову: ні сопіння, ні схлипування чи плачу, не кажучи вже про слова. Усе, що тоді могла, — це робити довгі, сильні видихи з носа, які лоскотали мій, здавалося, навіки заклеєний рот.

Тиша повернулася, така жива й реальна, як якийсь монстр, що заполонив собою кімнату. Звучить, як божевілля, але тоді я могла небом поклястися, що якби простягнула руку, то доторкнулася б до неї, почухала її за вушком. Вона ще трішки — і вкусила б мене.

Вхідні двері з гуркотом розчахнулися, і я мало знову не пригадала, як це — кричати. Джонс вбігла, тримаючи пістолет напоготові. Її одяг був подертий, обличчя й руки вкривали подряпини, маленькі цівки крові просочувалися по зморшках під очима, уздовж рота. З її скуйовдженого волосся стирчало пір’я. Птахи добряче поклювали її.

Джонс різко завмерла біля порогу будинку, їй наче все тіло відказало. Її очі широко розплющилися, щелепа відвисла. Рука, що тримала пістолет, мляво опустилася. Вона роззявила рота, вирячившись на криваву бійню в будинку.

— Що… — почала вона, дивлячись на калюжі крові, відсохлі павукоподібні рештки своїх колег-офіцерів.

Її погляд зупинився на мені. Вона мов хотіла здійняти пістолет, та руки її не слухалися. Рот заворушився. *То ви?*

Я похитала головою. Час для слів. Час для дуже багатьох слів.

Пояснень, роз’яснень, благань про милість. Сил не було ні на те, ні на інше, але вартувало принаймні спробувати. Я роззявила рота.

Погляд Джонс перевівся. І зупинився на чомусь просто за моєю спиною. Її рот стулився. Очі зробилися великими. Наступний її видих був різким, хитким. *Жах*. Вона ступнула назад.

Позаду мене Кетрін тихенько ойкнула. Щось на кшталт придушеного скиглення. Я обернулася, кров захолола в жилах.

Господар Вейл стояв просто за нею.

Ніколи не бачила господаря Вейла при світлі дня, тільки в тіні. Сонячне сяйво, що проникало в коридор, робило його шкіру такою блідою, що та здавалася майже прозорою, а злісні виразки на його тілі кричуще вирізнялися червоним. Одяг, брудний і пошарпаний, звисав із його змарнілої фігури, вільно бовтаючись, наче замість кісток там крихітні гілочки. Він височів над Кетрін своїм звивистим, на вигляд вдвічі більшим за неї тілом. Таким нерухомим я його ще не виділа, він геть-чисто як статуя навис за спиною Кетрін, поки не торкаючись її своїми сучкуватими кінцівками. Поки. Він сяяв посмішкою, його потріскані губи розтулилися в боки, оголюючи низку гнилих зубів. Він був дуже, дуже щасливий.

У мене немов відняло ноги, а черево розпоролося. Груди не те щоб луснули, а ніби човен стали стрімко наповнюватися водою, так що я не встигала її вичерпувати, і йти на дно. Я тонула.

Кетрін досі стискала сумочку під пахвою, з ключами, затиснутими в кулаці. Сльози текли її щоками, а язик марно силувався вимовити бодай слово. Вона, певно, щось узріла в моєму обличчі та обличчі Джонс, якийсь погляд, з яким не зрівняються ніякі слова, бо щоки миттю взялися крейдою, а сльози обірвалися, наче перекрився кран.

Рука господаря Вейла — із сучкуватими кісточками й голчастими пальцями — лягла на її плече.

Кетрін опустилися руки. Ключі брязнули на підлогу. Сумочка впала до її ніг. Вона перестала кліпати.

Я була під водою. Світ довкола темнішав, небо ледь проступало в мою безодню. Я борсалася, штовхаючи й здіймаючи свої кінцівки, тягнучи себе до, здавалося, дуже далекої поверхні. Проте я була вправною плавчинею і зуміла виринути вгору, затамувавши подих.

— НІ, — закричала я.

Руки господаря Вейла зімкнулися навколо Кетрін, як у ведмежому капкані. Кетрін заверещала, сколихнувши весь будинок, і він її схопив. Потяг за собою, кинувшись тими довгими ногами до розчахнутої пащі підвалу. Кетрін пручалася й боролася, відриваючись від землі, прагнучи вислизнути геть. Вона металася в його лещатах, але він ухопив міцно. Тримав її у своїй хватці й заливався сміхом.

— Мамо, — закричала Кетрін, зникаючи в темряві підвалу.
Двері грюкнули за ними.

26

Я вже не була під водою.

Я прийшла до тями, послизнувшись на крові й мало не перечепившись через ногу Мак-Дуґласа, коли бігла до підвалу.

— Маргарет, стояти, — крикнула Джонс, кинувшись за мною, знову витягнувши руку з пістолетом. Я і ладком не встигла до неї придивитися, як її тіло відірвалося від землі, злетіло в повітря й гепнулося об стелю. Пістолет упав на підлогу, і вона завила, прибита до дошки, як метелик на виставці. Я заледве її чула. Пізніше собі перейматимуся, яка доля чекає на неї в цьому будинку. У голові в мене вирувало крикливе торнадо, і під рукою наразі значно більші проблеми.

Я смикнула двері підвалу. Та дерев’яна падлюка хотіла зі мною позмагатися, щільно заклинившись, але я притисла ногу об одвірок і відчинила двері. Унизу панувала пітьма, підвал нагадував роззявлену пащу небуття. Я швидко спустилася, минаючи сходинки.

— Теодор Вейл, — крикнула я, приземлившись на ґрунт, — забери свої кляті руки від моєї доньки.

Сморід у підвалі був жахливий. Я не йняла віри, що весь цей час його не відчувала. І сліпому видно, що тут витає смерть. Чулося дзижчання мух. Вони шмагали мене по обличчю, коли я бігла. Я навіть не дивилася під ноги. Бо достеменно знала, куди саме він її забрав. Моє плече врізалося об опорну балку, збивши мене з ніг. Але я і далі мчала, простуючи до кімнатчини в іншому кутку, туди, куди він ніс дітей.

Світло зі сходів майже не проникало в цю частину підвалу, та мені якось начхати. Світ довкола знову замерехтів, танцюючи між *теперішнім* і *майбутнім*. Я чула двобій репету між ними — сміх господаря Вейла і вереск Кетрін.

Він тримав її там, у кутку, просто в тій кімнатчині. Саме там він облаштував свою майстерню в минулому, саме *там* розтрощив голову Анжеліки. Кетрін пручалася, але худющі кінцівки господаря Вейла були значно сильнішими, ніж могло здатися. Він повалив її додолу, колінами притиснувши її стегна, а руками — плечі. Вона кричала, а він усе реготав, реготав, реготав. Його губи розтягнулися в посмішку, а чорні зуби вискалилися, як у гадюки, готової до нападу. Мені замаячило в очах, як він збиткувався над Анжелікою, впившись зубами в те місце, де колись був її череп, посміхаючись із блиском крові на губах.

Я не зупинялася, навіть настигши його.

— НІ, — закричала я, поваливши його разом із собою на землю. Світ довкола змістився, і я відчула його біль, відчула його лють і голод, відчула смак чогось схожого на метал, чогось крихітного, але дуже недоброго. І все ж мені вдавалося й далі кричати, вимагати, аби він спинився, дав Кетрін спокій і негайно вислухав мене.

Господар Вейл ревів піді мною. Він борсався й був увесь слизьким, тож я не могла його міцно втримати, але принаймні відтягнула його від Кетрін. Він лежав зі мною на підлозі, а Кетрін поплентала ся геть, якнайшвидше зіштовхнувши його із себе. Почувся хрускіт, коли вона налетіла на щось тверде.

Труп Гала, чорний, понівечений, як здохлий павук, був притулений до стіни. З кінцівками сталося щось недобре. Грудна клітка була розчахнута. Обличчя потрощене на уламки, родзинки замість очей дивилися в різні боки. Сірник, який колись був у нього в руках, упав на землю, переламаний навпіл, так і не використаний. І я вже собі думала, що більше ніколи його не побачу.

Кетрін заричала, що повернуло мій світ назад у *сьогодення*.

Голова господаря Вейла підвелася вгору. Його молочно-білі очі втупилися в Кетрін.

Моя рука врізалася йому в щелепу, і він із гарчанням відлетів убік. Я майже не бачила Кетрін у тьмяному світлі, лише чула від неї крики, що проривалися між її важкими вдихами. Вона продерлася геть від трупа батька, і не треба було бачити її обличчя, щоб зрозуміти, що зараз воно

аж перекошене від жаху. Обік мене гарчав господар Вейл, його пальці шкребли по землі.

— Біжи, — крикнула я.

Кетрін досі верещала, руками тягнучи своє тіло, п’ятами вгризаючись у землю. Я звелася на коліна і, шкутильгаючи, попрямувала до неї.

— Забирайся звідси, — сказала я. — Швидко. Тікай.

Кетрін із бідою видерлася на ноги. Господар Вейл був за моєю спиною, намагався підвестися. Я мерщій підхопилася, женучи з очей туман і хапаючись руками за Кетрін. Хутко потягла її вперед, виштовхуючи геть із тої кімнатчини в напрямку сходів.

— Мамо? — гукала Кетрін, її голос був пискливим і заплаканим.

— Біжи, — крикнула я, штовхаючи її щосили. — Забирайся геть звідси, негайно.

Позаду мене почулося гарчання. Господар Вейл уже був на ногах.

Кетрін побігла. Її взуття ляскало по землі. Я обернулася, аби стати очі в очі з господарем Вейлом. Він кинувся навздогін за Кетрін, але я заступила йому дорогу. Я була терпеливою. Гнучкою. Могла бодай усе життя грати за встановленими ним правилами. Але всьому є межа, і господар Вейл зараз її відчує.

«Ніхто не заслуговує так жити», — казав Гал.

«Ніхто не заслуговує так жити», — казала Еді.

«Ніхто не заслуговує так жити», — казала Кетрін.

Ніхто не заслуговує так жити, подумала собі я. Чорт!

— НІ, — крикнула я.

Голова господаря Вейла повернулася в мій бік. Я привернула його увагу.

— НІ-ЗА-ЩО.

Господар Вейл загарчав. Випростався, розтягуючи своє тіло знову у вертикальне, надто високе положення: плечі відкинуті назад, груди випнуті, руки на боках стиснуті в кулаки. Гнівно вирячився на мене, його обличчя аж перекосило від люті. Він був голодним левом.

— Слухай-но, клята тварюко, — сказала я. Мій голос відлунював від студеної цегли підвалу. Вода, у якій я тонула, перетворилася на вогонь.

Я аж відчувала, як палаю, як жеврію. З радістю б підпалила весь будинок і потягнула господаря Вейла за собою в пекло.

Господар Вейл ступив крок до мене. Він був навислим яструбом.

— На все є свої правила, — гаркнула я, — і наслідки за їх недотримання.

Господар Вейл знову заливався чи то криком, чи то сміхом.

— Я не виганяла тебе з підвалу просто з увічливості, — сказала я, мій голос звучав як із мегафона; спочатку його навіть не впізнала. — Терпіла усі твої забаганки. Як ти посилав на мене своїх пранкерів. Як розчавив кожного, хто хотів відібрати мене в тебе. — Господар Вейл підійшов ще ближче, але я не зрушила з місця. Він мене вислухає, хай йому грець. — Але то вже *через край*. Ти чуєш мене?

Губи господаря Вейла скривилися, вишкіривши зуби. Він був зграєю вовків.

— Це *моя* донька, — сказала я. — Це *мій* дім, і я не ділитиму його із чудовиськом. — Здавалося, ніби мої слова розхитували фундамент будинку. І вже скоро той обвалиться на мене, і, сподіваюся, розчавить господаря Вейла на смерть. — Ти порушив правила, сучий ти сину.

Господар Вейл був уже зовсім поруч. Я витягнула шию, щоб подивитися йому просто в очі, стоячи на своєму. Я не якийсь там кролик. Мені не страшно. Далі прогинатися не буду й достоту не збираюся здаватися без бою.

Я здійняла руку, указуючи на сходи.

— А тепер киш до біса з мого дому.

Його чи то крик, чи то сміх став риком. Рот роззявився, щелепа майже розірвалася по краях, оголюючи мертву пітьму всередині. Він ричав і ричав, але я теж вмію ричати.

Я ступнула вперед. І з легень, як із вогнемета, посипала на нього полум’ям.

— КИШ, ДО БІСА, З МОГО ДОМУ.

Якось я бачила відео, на ньому плигав павук, переслідуючи комаху. Пам’ятаю, як, атакуючи свою здобич, він здійнявся в повітря, зігнувши кінцівки під гострим, хапальним кутом, готовий до точного,

жорстокого приземлення. Веду до того, що саме це зробив господар Вейл, з вереском роззявивши свою пащу.

Я вчасно відскочила вбік, ноги самі віднесли мене на вихід із тої кімнатчини. Господар Вейл приземлився на всі чотири, рачкуючи зі своїми горбкуватими колінами біля вух. Він загарчав і випростався на ноги, зімкнувши руки в кулаки. Світ замерехтів, повертаючись *у минуле*.

Я стояла на місці.

— Ти тугий на вуха? — Я знову здійняла руку, указуючи. — Киш із мого дому.

Бій насувався.

Господар Вейл знову заричав, мені стало цікаво, чи він взагалі знає якісь слова. Може, уже й забув їх за стільки років. А може, вони йому просто й задарма не здалися, у нього ж є більш істотні методи отримання бажаного. Він ступив ще один довгий крок уперед, простягнувши до мене руки. Я позадкувала, ухиляючись від його голчастих пальців.

— Що саме тобі не зрозуміло? — зірвалася я. — Ти уже не головний. *Моя* черга. Роби, що кажу. *Вимітайся геть*.

Господар Вейл ще раз ступнув. Він височів наді мною, не до подумання височенна істота, створена з виразок і люті. У роті йому пінилося, темна слина просочувалася між зубами. Він посміхався, наближаючись, із широчезного рота виривався глухий хрипкий сміх. За моєю спиною стіна, я то розуміла. Ще трохи — і притиснуся потилицею до цегли, опинившись у пастці. Сміх господаря Вейла посилився.

— Геть, — крикнула я.

Господар Вейл кинувся на мене, розчепіривши свої кострубаті пальці. Я давай навтьоки, але цього разу спритності мені бракувало. Він схопив мене за грудну клітку, поваливши мене вбік. Голова вдарилася об стіну, і я впала на земляну підлогу, а наді мною зависочів господар Вейл.

— Негайно, — крикнула я, світ мені крутився, мерехтів. Мене оповила його лють, ненависть, біль і голод, що ними віддавало від

дотиків господаря Вейла, коли він повз по мені, притискаючи мене до землі. Його рука ковзнула моїм обличчям, дряпаючи щоку своїми пазурями й відвертаючи голову вбік. Світ знову затрясся, і я відчула щось вогке й тепле на своєму обличчі. Чи то була моя кров, чи от те, що сочилося з виразок на шкірі господаря Вейла, то вже хіба Бог знає. Я пихтіла об землю. Потім знову обернулася до нього обличчям, женучи туман минулого з очей, повертаючись до *сьогодення*.

— Геть, — сказала я. Його обличчя було впритиск до мого, молочно-білі очі втупилися в мене. Нема потреби кричати. Він мене й так чує. Просто не слухає.

Його пальці обхопили моє горло.

Я хотіла ще щось йому загадати, та його руки міцно здавили моє горло, перекриваючи доступ до повітря. Світ перед очима знову замерехтів, і я все *побачила*. Побачила ненависть в очах його сім'ї, як вони спопеляють його зором. Побачила, як весло в руці Джорджа Вейла знов, ізнов, ізнов гамселить господаря Вейла. Побачила, як уся його родина вимирає, наче гнилі яблука, що падали з дерева. І сповнилася ненависною радістю, як от коли лупою спалюєш мураху дотла. Але разом із радістю прийшов і голод — голод, який прокрався в моє тіло через його переплетені навколо моєї шиї пальці.

Я побачила, як він вискіпував своїх жертв, дітей. Побачила, як приволік їх до будинку, одного за одним, розпираючись несамовитим голодом. Побачила, як розтрощив череп Анжеліки й вирвав кишки Джуліану, як встромив свої гострі леза в Чарльза і Констанс, як відпиляв ноги Джеймсу (так ось як його звали, Джеймс) і відрубав руку Генрі (я помилилася — його звали Генрі) якимось сікачем, опісля впиваючись зубами в їхню плоть, без винятку. Та врешті то обернулося для нього бідою, бо господар Вейл помер, шалено трясучись у підвалі, самотній і заморений голодом, попри свої нескінченні запаси м'яса. Я побачила, що на тому все й близько не закінчилося, що все повернулося на круги своя. Я побачила, як він щось заподіяв матері Еліаса (її звали Гетті), що й спричинило таку поведінку Еліаса, а згодом повільно вгробив Гетті, так само поволі замордував Еліаса,

сповненого ненависті, самотнього в тій кімнаті, яка згодом стала кабінетом Гала.

Побачила, як господар Вейл ніч за ніччю шепотів Джасперу на вушко, поки не намовив Джаспера скоїти це з Фредрікою і Блайт, а коли той нарешті отямився, то спробував спалити весь будинок, але дарма, дарма.

Побачила, як господар Вейл висмоктує з душі Еді радість життя й усміхається їй, споглядаючи, як вона занурюється в бездиханний сон.

Побачила, як він завис над Галом у його кабінеті, шепочучи, і шепочучи, і шепочучи, аж поки Гал не купив каністри з бензином, спустившись у підвал, де господар Вейл розчавив його, як павука.

Побачила пітьму, кров, крики та *ненависть, ненависть, ненависть* там, де колись була душа господаря Вейла. А потім я вже мало що бачила, бо очі заллялися кров'ю, а в легенях замість повітря вирував вогонь, слина господаря Вейла капала мені на рот, і я вже не дихала, узагалі. Я узріла весь цей колообіг, насилля, що з нього все почалося й ним же скінчилося; як місяць і сонце змінюються колом, але я і надалі боролася, бо хай мене чорти поберуть, з мене годі, час вирватися із цього колообігу раз і назавжди. Я, скільки себе пам'ятаю, жалюгідно бігала замкненими колами — та, певно, навіть довше, — і все не може ось так закінчитися, бути придушеною в підвалі, щоб потім знову відроджуватися, ймовірно, у вересні. Я присвячу своє життя чомусь вартісному для себе, для Кетрін, хай навіть поплачуся за це головою. А наразі все до того йде.

Раптом пролунав якийсь лускіт — різкий, сиплий звук — і господар Вейл звалився убік, скинувшись геть із мене. Я захлиналася й душилася, утягуючи, як здавалося, не повітря, а ножі. Кров відступила з моїх очей, а мозок хай повільно, але неухильно вертався до *сьогодення*.

Кетрін стояла наді мною, її величезні очі сяяли в тьмяному світлі. А в руках височіло дерев'яне весло з написом «Господар дому» на боці. Вона, певно, десь його тут підібрала, воно валялося ще відколи я впустила його, коли ми з Галом тогоріч тікали від господаря Вейла.

Я здригнулася й насилу підвелася на ноги. Обік мене господар Вейл застогнав і став рачки, готуючись знову накинутися.

Весло з тріском врізалося в скроню господаря Вейла.

— Відвали від неї, виродку, — закричала Кетрін.

Господар Вейл гуцнув на землю, його щелепа вивернулася. Він швидко підвівся, злісно позираючи на Кетрін. Та ще раз замахнулася веслом.

— Не знаю, хто ти в біса такий…

Весло брязнуло господаря Вейла по лобі. Він заричав.

— …і звідки ти взявся…

Весло зацідило його в щелепу. Бризки якоїсь бурої рідини бризнули на підлогу.

— …але якщо бодай пальчиком торкнешся моєї матері, я тебе, курва, уб’ю.

Я підхопилася на свої тремтливі ноги, стала обік Кетрін і торкнулася її плеча.

— Кетрін, — сказала я хрипким голосом.

Кетрін здійняла весло високо над головою і розмашисто замахнулася ним.

Цього разу господар Вейл піймав весло рукою. Дерево проїхалося його блідою шкірою, але йому вдалося втримати його твердо й впевнено. Він усміхнувся. Сучкуваті пальці обхопили зношену деревину. Кетрін узялася шарпати ним, плечі здіймалися, вона чимдуж силувалася вирвати весло з його рук. Посмішка на його обличчі тільки ширшала. Він різко вирвав весло з рук Кетрін.

Кетрін відступила. Її порожні руки тремтіли. Я йшла за нею, досі хапаючись за її плече.

Господар Вейл оперся на коліно. Він високо підніс весло обома руками, божевільна посмішка мало не розірвала його обличчя навпіл. Потім обрушив весло на своє худорляве стегно — і то переломилося надвоє, тріски розлетілися кімнатою. Половинки з ляскотом впали на землю, і він підвівся, знов височіючи над нами. Його вкотре розбирав сміх. Ну бо все це так, дідько, потішно.

— Трясця, — прошепотіла Кетрін.

Я навіть не встигла зорієнтуватися, як господар Вейл постав перед нами, широко розпростерши руки в боки, загороджуючи нам шлях. Він наче випробовував нас, хотів, аби ми самі підступили до нього, лиш шукаючи приводу, щоб встромити свої гострі персти в нашу плоть. Кетрін перелякано зіщулилася й позадкувала. Він зареготав тим своїм криком, таким гучним, що в мене позакладало вуха.

Господар Вейл ступив уперед. Ми зробили крок назад.

— Забирайся геть, — сказала я, та горло так боліло, що загрозливо говорити вже не виходило. — Дай нам спокій.

Господар Вейл лиш ще дужче розреготався.

Стіна за спиною нікуди не зникла. Ми вернемося до початку, господар Вейл накинеться, хай тільки притисне нас до цегли, забиратися геть він не планував, та й дотримуватися правил теж, навіть після всього цього. Він присувався ближче, і ближче, і ближче. На голові його виднілися вм’ятини, гнівні садна від ударів Кетрін веслом. Йому добряче дісталося, але того виявилося мало, щоб спинити. Як же він реготав, аж пельку рвав.

— Мамо? — мовила Кетрін, не те щоб за тим наступило якесь конкретне запитання. Стіна виросла позаду нас, невблаганна.

Я схопила Кетрін за руку.

— Усе гаразд, — сказала я, хоча то зовсім не так. Світ укотре замерехтів, а господар Вейл підбирався ще ближче, я аж відчувала його сморід, бачила засохлі контури кожної виразки на його шкірі, чула, як він стишив свій сміх, насичуючись люттю й готуючись накинутися. Я стала спереду Кетрін. Господар Вейл, безперечно, дотягнеться до мене, але принаймні Кетрін тоді зможе втекти.

Господар Вейл заричав. Він рвонувся вперед, розпростерши руки.

І вмить його руки відлетіли вбік, а перед нами з’явилася постать.

Фредріка.

Я ледь впізнала її в тьмяному світлі. Її обличчя — принаймні те, що зосталося від нього, — скидалося на обличчя статуї, дуже загрозливе. За всі ті роки, що я зналася з нею, вона завше покірно й спокійно реагувала на весь той гармидер, що коївся в цьому домі, і я ще ніколи не бачила, аби їй щось аж так в’їлося в печінки.

— Здається, пані попросила вас на вихід, — сказала вона, її голос твердий, як камінь. На якусь мить господар Вейл геть-чисто не йняв віри. Він мигцем окинув Фредріку поглядом, а потім зірвався на неї, як скажений пес. Знову рушив уперед, готовий уліпити їй буханця. Обік Фредріки з’явилася ще одна постать: невисока, кремезна жінка, пройнята нестримною материнською люттю.

— Ліпше дослухайся до моєї подруги, — сказала Еді. Її голос був різким. — Вона не жартує.

Господар Вейл загарчав. Він відійшов назад, виважуючи жінок перед собою. Цікаво, то, певно, уперше за більш ніж століття так багацько людей зібралися, щоб висловити своє невдоволення його діями. На мить здалося, що він навіть не знав, як реагувати. Потім ненависть знов спалахнула на його обличчі, і гострі пальці замахнулися на Еді.

Зліва від мене зашумів реактивний двигун. Еліас. Він стояв обік мене зі сповненим жаху обличчям і завив на господаря Вейла. Господар Вейл, певно, пригадав його, бо хутко відскочив назад, переляканий, але досі озлоблений. Фредріка та Еді відійшли вбік, а Еліас ринувся в атаку, накинувшись оскіреними іклами на господаря Вейла. Той вихором відплигнув убік, щоб оминути пропелерну Еліасову пащу. Він гарчав і плювався, та не збавляв кроку, відступав під тиском Еліаса.

Тепер я могла спертися на плече Фредріки та Еді, ще й спереду Еліас нищив господаря Вейла, так мимоволі в мене став з’являтися відблиск надії. Схоже, усім давно остогидли безглузді витівки господаря Вейла. Я ступила вперед слідом за Еліасом, який гнався за господарем Вейлом по всьому підвалу.

— Геть, — крикнула я. — Забирайся, поки цілий!

Кетрін стояла обік мене, досі стискаючи мою руку.

— Вимітайся геть, кляте чудовисько.

Рик Еліаса нарешті пересилив крики господаря Вейла. Той спіткнувся й гепнувся об землю, і Еліас за мить вчепився в його ноги, зубами вириваючи шматки плоті й одягу, що прилипав до його тіла. Господар Вейл став вити й борсатися, заледве струсивши із себе невблаганні Еліасові ікла й відповзаючи якомога далі від них.

— Забирайся геть, — крикнула я знову, цього разу мене підтримала Фредріка, і я ще не чула такої моці в її голосі.

Світло дедалі яскравішало, що ближче ми підходили до сходів. Кетрін та Еді теж підхопили мої крики, прокльони Кетрін і напучувальні вигуки Еді майже перекрили Еліасів гул реактивного двигуна. Господар Вейл відповзав усе далі й далі, зариваючи кігті в землю. Зуби Еліаса вгризалися в кісточку господаря Вейла, і з нього сочилося щось чорне, не зовсім схоже на кров. Господар Вейл замахнувся на Еліаса й зіштовхнув того геть із себе, але хлопцеве виття від цього не спинилося, не спинилася і його пропелерна паща. З іншого кутка підвалу вискочили Чарльз і Констанс.

Вони щодуху помчали й накинулися на господаря Вейла, несамовито шарпаючи його перстами. Їхні гострі нігті впивалися в його плоть, шматуючи руки, груди, ноги. Тіло господаря Вейла рвалося, свіжі рани випиналися серед виразок. Він ричав, у всі боки розмахуючи руками. Якось таки повалив Чарльза вбік, але Констанс втрималася. Вона дотяглася своїми маленькими рученятами до його рота й по-справжньому роззявила того. Розтинальним помахом вона провела лінію від краю його губи чи не до самого вуха, зробивши з його обличчя суцільну вищирену посмішку. Він завив. Будинок затрясся.

— Забирайся геть, — кричали ми, Кетрін, Фредріка, Еді та я. Господар Вейл щосили закивав п’ятами, чіпляючись зашкарублими руками за землю. З нього стікала якась чорна рідина, униз його шкірою і на землю, залишаючи за собою маленькі плями. Його крики набули відчайдушного тону. Він ухопився за сходи, гарячково силкуючись витягти себе вгору. Але щойно торкнувся дерева, як Джуліан зістрибнув із поруччя, урізавшись просто в груди Вейлу. Той заричав і скорчився, та Джуліановий рик був гучніший. Він здійняв свою руку, метку й точну, над головою та встромив її глибоко в охлялий живіт Вейла. Господар Вейл заверещав. Забрикався. Джуліан міцно тримався. Зціпив Вейла за шкуру — між його пальцями просочилося щось густе — і смикнув. Кров’яні бризки (якщо то можна назвати кров’ю) розлетілися на стіну, разом із пригорщею нутрощів. Господар Вейл волав і пручався, нарешті таки скинувши Джуліана із себе. Він

поволікся сходами вгору, його кишки тягнулися за ним. Еліас уже його наздоганяв, вишкіривши зуби й гарчачи.

— Забирайся геть, — кричали ми. Треба було неабияк горланити, щоб нас було чути крізь ричання, верески й реактивний двигун, і волали ми й справді неабияк. Ми всі помчали сходами вгору, наступаючи на п’яти господарю Вейлу з Еліасом. Чарльз і Констанс металися коло нас, їхні пальці покриті кров’ю Вейла. Джуліан дерся бильцями. Вони теж підхопили наші вигуки, тицяючи на верх сходів, на двері: «*Геть, геть, геть!*».

Господар Вейл видряпався наверх, чіпляючись руками за дверну раму, щоб вилізти звідти. Хлопчик з однією рукою — Генрі — обхопив його зап’ястя й витяг Вейла в коридор. Ми гналися сходами за ним, не стишуючи вигуки (*геть, геть, геть*). Моя нога ковзнула на кавалку зчорнілих Вейлових кишок. Я навіть не звернула на то уваги.

Будинок був майже вщерть забитий мухами, крізь їхні масні, гудючі тіла не пробивалося сонце. Джерело помітне одразу ж — Джонс дотепер була притиснута до стелі з виряченими очима, а мухи роєм вилітали з її розтуленого рота. Чувся якийсь булькотливий лемент, але той не зрівняється з криком господаря Вейла, який продирався коридором, з химерниками слідком за ним.

Генрі грався у перетягування каната з рукою господаря Вейла. Той гарчав, штовхався й копався, малюючи ангела на кров’яній калюжі на підлозі, але Генрі на диво добре вчепився. Генрі видав рик, не гірший за найлютіше Еліасове ричання, і з потужним ривком відшматував руку Вейла по самісінький суглоб. Шарп — звук м’якого м’яса й крихкої кістки — і бризки чорної сукровиці розлетілися по тілу понівеченого поліціянта. Господар Вейл закричав, і Генрі впився зубами в плоть відірваної руки Вейла, розшарпуючи шкіру й м’язи. Справжнє страхіття, безперечно, щоправда, я вже звикла до страхіть.

Хіба за сьогодні мої очі надивилися значно більших страхіть.

— Геть, — закричали ми.

Блайт висіла на стіні, її щелепа вивихнута. Вона лементувала, шарпалася й лупила по штукатурці зчорнілими кулаками.

— Забирайся геть, — крикнула вона, указуючи на двері.

З її очей валив дим. Господар Вейл позосталою рукою тягнув себе коридором. З плеча, де тепер на місці другої руки звисала пошматована плоть, сочився чорний гній. Він зоставляв за собою слід із кишок і слизу, змішаних із кров'ю, що скупчилася на підлозі. Чарльз і Констанс рвонулися вперед, хапаючи його своїми гострими пальцями. Він відбивався, але вони міцно вчепилися. Джуліан стрибнув йому на груди, трафивши ногою в ту рвану рану на череві Вейла. Господар застогнав.

На стелі Джонс задихалася й плювалася. Потік мух з її рота дещо вщух, і вона заледве здійняла руку. Засунула пальці до рота, витягаючи крильця й ніжки.

— Геть, — прокричала вона. — Забирайся геть.

Джеймс поповз коридором, прослизнувши між нашими ногами й простуючи до господаря Вейла. Ухопив того за кісточку й поліз вгору тілом Вейла, занурюючи пальці в плоть, підтягуючись і підтягуючись. Господар Вейл борсався й копався, та химерники притисли його до підлоги. Чарльз і Констанс тяли його стегна. Джуліан зацідив кулаком у таз. Джеймс обхопив Вейлову ногу й викрутив його тіло. Щось хруснуло, такий різкий тріск, мов ламається гілля. Господар Вейл завив. Чорна маса просочилася крізь те лахміття, що колись було його штанами. Звук роздирання м'яса заполонив кімнату, і Вейл скинув із себе химерників, нога його дивно бовталася з тіла. Вона, застрягши в штанах, волочилася підлогою за ним, коли він повз кімнатою. Джеймс рвучко хапнув за коліно й смикнув, порвавши штани Вейла. Він впився зубами в колишню литку господаря Вейла.

Химерники вказали на двері, і ті чимдуж розчахнулися, мало не розлетівшись на друзки, грюкнувши об стіну.

— ГЕТЬ! — кричали ми, і тепер-то господар Вейл був готовий прислухатися. Він тягнувся до відчинених дверей, зішкрібаючи нігтями криваві сліди. Більше він не кричав. Його дихання було уривчастим і хриплим, потрощені груди спучувалися. Чорні калюжі сочилися з кожної частини тіла. Нога валялася посеред коридору. Генрі догризав руку Вейла.

Щойно Вейл дістався дверей, зі стелі впала Блайт. Вона верещала, шпари на її обвугленій шкірі світилися червоним. Дим клубочився з її роззявленого рота й очей. Слиз, що капав із ран Вейла, став пузиритися. Його шкіра вкривалася пухирями й лопалася, ніби кипіла. З отворів, пророблених химерниками, валив дим. Він верещав, полум’я грало в його горлі. З останніх сил кинувся навтьоки, опираючись на єдину позосталу руку й відштовхуючись від землі єдиною ногою. Він розпластався на ґанку, замурзавши собою одвірок.

Хай господар Вейл уже сам тікав, ми й далі гукали: «Геть, геть, геть!». Фредріка та Еді стояли обік мене. Кетрін тримала мою руку, її пальці так міцно стискали мої, що ті аж заніміли. Джонс зависла над нами, гупаючи об стелю обома звільненими руками. Еліас плювався й гарчав у коридорі, і — на мій подив — до нього долучилася його мати, Гетті. Вона поклала майже незриму руку йому на плече, крізь її пальці виднілася його засмальцьована сорочка. Її очі горіли, губи потріскалися, і вона розтулила рот, щоб загорланити разом із нами: «Геть, геть, геть!». Джеймс повз крізь кров, Генрі слідом, з відбитком руки Вейла на обличчі. Чарльз і Констанс промчали коридором. Блайт вчепилася в стіну зціпленими пальцями. Усі на своїх місцях як одне тицяли, кричали. Усі разом. Господи, та ми були справжньою довбаною *армією*.

Анжеліка вийшла з вітальні та зі спокійною грацією попрямувала до господаря Вейла. Її обличчя було таким самим незворушним, як і того дня, коли ми з Галом узріли, що сталося з її головою; очі втуплені в жах, абсолютно байдужі до всього на світі. Вона вийшла за двері й стала над понівеченим тілом Вейла, витріщившись на нього, палаючи цікавістю до такого видовища. Потім здійняла обидві руки над головою, зціпила й обрушила їх на череп господаря Вейла з нечуваною для такої тендітної постаті міццю. За мить знову підійняла руки, ті були вкриті чимось чорним. І вкотре їх понурила. Ще раз. І ще раз. З господаря Вейла долинали здушені, хриплі звуки. Крики вщухли. У будинку запала тиша.

Химерники розійшлися, даючи мені дорогу. Кетрін відпустила мою руку, і я попростувала коридором, переступаючи через відірвану ногу

Вейла й кавалки його руки, покинуті Генрі. Я підійшла до вхідних дверей. І ступила на ґанок.

Той непотріб, що зостався від господаря Вейла, скиглив тремтячи. Стікав своєю подобою крові чи не з кожного куточка тіла. Майже всі кишки висипалися з отвору на місці його черева й тягнулися за ним. Клапті м’яса звисали замість руки. Залишки стегна стирчали крізь штани. Він легенько догоряв, шкіра диміла крізь лопнуті пухирі. Щось жахливе настигло його голову, одне око було не на місці, випало з очниці червоно-жовтою каламуттю. Він зсунувся зі сходів, з плескотом гепнувшись на галявину.

У яскравому денному світлі Теодор Вейл здавався таким маленьким, крихітним. Тепер він уже не володар будинку цього. Може, колись він та й був сильним, зі своєю жорстокістю, помстою і вересневими циклами, але ми — мешканці будинку — зуміли його побороти. Зрештою, головними виявилися ми. Ми досі тут, і ми прогнали Вейла, понівеченого й заплаканого. Нарешті Вейл був слабкий.

Я підійшла до краю ґанку, зупинившись на вершечку сходів. Зі свого панівного становища я височіла над ним, як сонце над землею. Я розтулила рота, і він перелякано зіщулився.

— Це наш будинок, — сказала я. — І тобі тут більше не раді.

Позаду хтось прокашлявся, і я обернулася. Фредріка підійшла до мене, кремезна, як сам будинок, її обличчя було спокійне, мов безхмарний день. У неї була сокира. Я аж здивувалася, де вона її знайшла — скільки я знаю, у нас не було сокири в хаті, — але вона тримала її так, ніби та одвіку лежала в її руках.

— Пані? — сказала Фредріка й простягла мені сокиру.

— Дякую, — відповіла я і взяла в неї сокиру, відчувши холодне руків’я. Та була важкенькою, але й не з таким давала раду. Я спустилася сходами, зупинившись перед самим Вейлом. Його голова нахилилася до мене, благально позираючи єдиним живим оком, а з роздертого рота хотіли пробитися слова, але він більше не міг їх вимовити. Я здійняла сокиру високо над головою. Та полетіла додолу, наче сама достеменно знала, куди їй прямувати.

Пролунав тріск, схожий на звук кавуна, що розколюється навпіл. І господаря Вейла не стало.

Тиша, що залягла після цього, скидалася на видих. Над усім запанував спокій, як над листочком у повітрі. Світ завмер, відпружився. У будинку пролунав гуркіт — зі стелі з бурчанням звалилася Джонс. Тушка птаха зіслизнула з піддашшя й плюхнулася на траву. Усе застигло.

Ніби світ блимав очима й хитав головою, намагаючись оговтатися від страшного жаху. День був чудовий, майже безхмарне небо спокійне й радісне. Неподалік щебетали пташки, давши стінам будинку чисту годину. Легенький вітерець шелестів деревцем поблизу, і кілька пожовклих листочків танцювали на землі. Навіть поліційні машини на під’їзній дорозі здавалися такими мирними, виблискуючи в променях сонця. Рештки Теодора Вейла були єдиною плямою мороку на подвір’ї, обертаючись на гнійну кучугуру слизу у формі тіла. Але навіть він не зміг би затьмарити красу того дня. Я висмикнула сокиру з його останків і поклала її обік сходів. Вкрите слизом лезо практично виблискувало на яскравому сонці.

За моєю спиною химерники вийшли з будинку й спустилися сходами ґанку на подвір’я. Вони мружилися від сонця, озираючись довкола, наче століттями не бачили блакитного неба. Вигляд у них був жахливим — надто блідий та недолугий у розмаїтому кольорами світі — але, схоже, вони стали поправлятися. Очі Анжеліки повернулися на своє місце. Усмішка Констанс уже не зяяла так страхітливо. Джеймс підвівся й на свіженьких ніжках пошкутильгав подвір’ям. Генрі милувався пташкою на дереві неподалік, новою рукою витираючи з рота залишки крові Вейла. Вони здавалися такими допитливими й розгубленими, повертаючи голови на всі боки світу, як цуценята, що зачули якийсь незнайомий шум.

З будинку вийшла Джонс. Вона трішки накульгувала й трималася за руку, хоча на вигляд кістки в неї ніби цілі, або принаймні ціліші, ніж в інших офіцерів. Її волосся було переплетене з пір’ям, а на підборідді — мушині нутрощі. Вона вивернула очі на лоб, на мить втупившись у

химерників, які блукали галявиною. І кивнула так спокійно, наче саме їх й очікувала побачити.

— Отже, ваш будинок… — Джонс глитнула слину. Вона якимось невиразним жестом вказала на будівлю за моєю спиною. Увесь темно-синій з акуратним білим облицюванням, так ще й ґанок, який повністю огинає будинок і викликає заздрість, ну і башточка — справжнісінька башточка. — Там є привиди?

— Трішечки, — сказала я.

Джонс кивнула, потім знову. Вона зиркнула вниз на рештки Теодора Вейла, що повільно колихалися на легенькому вітерці, і ще раз кивнула. Певно, то єдине, що вона тоді була здатна робити.

— Але тепер усе гаразд, — сказала я.

Джонс не дуже рівномірно перевела подих. Мов зосередила майже всі свої зусилля лиш на тому, щоб уже й зараз не стратити розум. Вона подивилася на поліційні машини на під’їзній доріжці, ніби з них хтось мав вийти, і зробила протяглий, глибокий, нерівний вдих.

— Треба когось викликати, — сказала вона, певно, під атакою зграї птахів-самогубців можливості для цього не було. Провела тремтливою рукою по волоссю й витягла з-за вуха пір’їну. Лячно метнула пір’їнку геть від себе, ніби вона могла завдати їй тілесних ушкоджень. — Треба викликати всіх. — Вона накульгувала сходами, потім ноги, які, здавалося, ось-ось і підкосяться, понесли її до машин, обережно уникаючи тіла Вейла. — Відділ убивств, — пробурмотіла вона в порожнечу. — Швидка допомога. Пожежники.

— Але пожежі не було, — нагадала я їй.

Та вона мене не чула.

— Ще того екстрасенса, який кілька років тому поміг нам знайти того хлопця, — продовжувала вона. — Ну й когось із церкви. Певно, захочуть наші свідчення. Фотографії. — Вона зиркнула на Джеймса, який гуляв подвір’ям. — Багато фотографій.

Я провела Джонс поглядом до її машини. І вирішила, що ліпше не втручатися. Якась хвилинка спокою їй явно не завадить. Вона її виболіла. Ми всі виболіли.

Кетрін підійшла до мене зі сторопілими очима. Вона була вся в крові — здебільшого чужій, на моє невимовне щастя, — а обличчя було захляпане кров'ю Теодора Вейла. Її сорочка була розірвана, а волосся, скуйовджене й заплутане, чудернацько стирчало вусібіч. Хоча я, певно, не в ліпшому стані. Мій одяг, напевне, жодна хімчистка не врятує, кожен сантиметр вкритий якоюсь рідиною. Я відчувала, як на моєму обличчі засихає кров. Провела рукою по волоссю й витягла звідти чийсь зуб. Я насупилася на таку знахідку. Аж стало цікаво, чий то.

— У поліції буде до нас чимало запитань, — сказала Кетрін.

Я кивнула й сховала зуб у кишеню.

— Тут навіть мови нема, — сказала я. — Години й години запитань, не менше. Розказане нами звучатиме більш ніж неможливим, і три понівечені тіла поліціянтів у будинку не додадуть нашим словам віри. На щастя, на нашому боці була Джонс, і судячи з того, як вона глипала очима у своєму авто, повільно виколупуючи пір'я з волосся, вона ще довго не забуде побачене сьогодні.

Химерники блукали все далі й далі від будинку. Не знаю, що тепер робитимуть химерники, коли химер не стало, а втім, їм, схоже, і так весело. Чарльз і Констанс попростували під'їзною доріжкою, за ними слідував Джуліан, може, хочуть віднайти своїх живих родичів. Джеймс розважався спробами зробити колесо на подвір'ї, а Генрі чимдуж дерся на дерево. Блайт по даху видерлася на вершечок будинку й вмостилася там, звісивши ноги.

Пташка сіла їй на плече. Анжеліка плюхнулася на газон, схрестивши ноги, і стала зривати травинки. Схоже, робила собі якусь корону. Блайт із пташкою разом насвистували легеньку мелодію. Анжеліка підтримала. Так мило, так по-своєму зворушливо.

— Здається, у мене завтра літак, — сказала Кетрін. Вона кліпнула, її очі звузилися. — Коли б не збрехати, але ніби таки завтра.

Я лиш кивнула. Бо чудово розуміла її. Час тут поводиться досить дивно, то біжить, то завмирає, то рухається колом. Принаймні так було раніше. Гадаю, тепер усе стане дещо лінійнішим.

— Якщо ти не проти, — сказала вона, — то можу перенести свій рейс. Побути трішки тут. Допоки все не вляжеться. — Вона з надією

глянула на мене. — Якщо ти не проти.

— Авжеж, — сказала я. — Мій дім — твій дім.

На іншому краю подвір’я я помітила Еліаса з його матір’ю, які, тримаючись за руки, йшли до лісу. У Еліаса було все те ж темне скуйовджене волосся й брудно-сірий одяг, але тепер він здавався якимось більш спокійним, сутулі плечі натякали, що він більше не в настрої кусати перехожих. Його обличчя я не бачила, але гадаю, що очі втратили ту свою молочну порожнечу, а ікла дещо затупилися — уже не найгірший страх у тому будинку. Мати Еліаса — Гетті — також здавалася спокійнішою, її худорляві кінцівки більше не такі ламкі. Вона радше скидалася на жінку, яка прогулюється лісом зі своїм сином, зовсім не на людину, яка повертається до власної могили. Гетті тримала в руці мішок для сміття, той самий, що містив її кістки.

— Мені шкода, — гукнула я їй услід. Гетті та Еліас нічого не відповіли. Може, просто не почули, а може, їм не дуже кортіло починати розмову про те, скільки разів я безладно відкопувала кістки Гетті, щоб заткнути Еліаса бодай на тиждень. Хай там як, а я була щаслива. За мить вони зникли в лісі.

Еді присіла обік мене. Вона важко зітхнула й всміхнулася.

— Боже, — сказала вона, — веселий деньок, еге ж?

Я хихикнула, пригадуючи всі події.

— Ще б пак, — відповіла я, — і говорити нема що.

— Там у якийсь момент усе повисло на волосинці, — сказала вона, показуючи собі за спину, на підвал. — Але усе добре, що на добре виходить. — Вона всміхнулася Кетрін. — З твоєю мамою завше треба рахуватися, сама знаєш.

Кетрін злегка всміхнулася.

— Знаю, — відповіла вона.

Еді на мить опустила погляд на останки тіла Вейла, поклавши собі руки на стегна. Вона кивнула на його рештки так, як на добре виконану роботу, ніби розглядала витягнутий із духовки відмінно спечений пиріг.

— Що ж, — сказала вона з рішучими нотками в голосі, — час мені вже йти, не заважати вам. — Вона зістрибнула зі сходів і, обережно

переступаючи через тіло Вейла, почимчикувала під’їзною доріжкою. Однак я не дуже розуміла, куди саме вона прямує.

— Це твій дім, — гукнула я їй, — пам’ятаєш?

Еді махнула рукою, не обертаючись.

— Добре виспися сьогодні, — сказала вона. — Відпочинь, ти заслужила.

Незабаром вона стала лиш цяткою в кінці під’їзної доріжки, подавшись бозна-куди, слідом за Чарльзом, Констанс і Джуліаном.

Я проводжала її поглядом, милуючись веселим днем, узагалі не усвідомлюючи, що трапилося. Мій мозок досі силкувався все збагнути, однак я радше воліла б просто споглядати, як трава танцює на вітерці, а Анжеліка докінчує свою корону й надягає її собі на голову. Значно ліпше, ніж думати про розкидані в будинку тіла чи вираховувати, скільки часу знадобиться, щоб прибрати всіх мертвих птахів із подвір’я. Джонс так і сиділа у своєму авто, витріщаючись із вікна в порожнечу. Здавалося, її мозок теж не міг дати собі раду.

Збоку замаячила Фредріка. Вона підійняла сокиру зі сходів і *гупнула* нею об дошки ґанку.

— Якщо пані не проти, — сказала вона, — я дещо втомилася. Хотіла б собі трохи прилягти, хіба що пані потрібна якась допомога.

— Ні-ні, — сказала я, усміхаючись їй. — Іди відпочивай, Фредріко.

— Добре, — сказала Фредріка. Вона взяла сокиру в руку й повернулася до будинку, зачинивши за собою двері.

Ми з Кетрін зосталися на ґанку самі, наскільки то тут узагалі можливо. Кетрін неквапливо обернулася, занурившись в одно крісло-гойдалку позаду, а я сіла в інше. Крісло заскрипіло піді мною, а може, то була моя спина. Я зітхнула з полегшенням. *Боже*, як же добре й любо нарешті присісти. Еді мала рацію — сьогодні був *ще той деньок*.

— Отже, — сказала Кетрін, — тато помер.

Я зітхнула.

— Схоже на те.

Кетрін кивнула. Така звістка, певно, була для неї шоком, але з огляду на нинішні події, можу закластися, що з усього пережитого, то далеко не найприголомшливіше. Час лікує; ми обидві впораємося. Я стала

поволі розгойдуватися вперед-назад. Мене то чомусь утішало. Кетрін теж підхопила.

— Пробач, що я хотіла завезти тебе в дурку, — сказала вона.

— Нічого страшного, — відповіла я. — Я б, напевно, так само вчинила на твоєму місці. — Я окинула оком будинок. — Дякую за допомогу там, у підвалі. У тебе непоганий замах.

— І не кажи, — відповіла Кетрін. Вона глянула вниз на те, що залишилося від Теодора Вейла, якась пляма на землі. — Дякую, що надерла дупу цьому виродку.

— Та залюбки, — відповіла я.

Ми якусь мить погойдувалися в тиші, ні про що не думаючи, ну, принаймні я ні про що не думала. Блайт, Анжеліка й пташка й надалі виспівували (*Місяць і сонце змінюються колом*). Джеймс робив кола по під’їзній доріжці. День довкола йшов своїм ладом, обдаровуючи бадьорим сонцем і тихим вітерцем місце кривавої бійні. У повітрі витав солодкий запах, а небо ніби блищало, підморгуючи нам, показуючи, що хай як жахливо йдуть справи, — а інколи вони й направду йдуть жахливо, — врешті-решт усе буде добре. Я б узяла то собі за правило, якби в цьому яскравому новому світі взагалі існували якісь правила.

Фредріка знову відчинила двері, просунувши голову в щілину.

— Я просто хотіла довести до відома пані, — сказала вона, — що в будинку панує безлад. І тут дуже багато мух.

— Знаю, — відповіла я. — Дякую, Фредріко.

Фредріка кивнула, свій обов’язок виконала.

— Може, зробити пані чаю, поки я ще не пішла відпочивати?

Я глянула на Кетрін. Кетрін знизала плечима. Я усміхнулася.

— Було б чудово.

ПОДЯКИ

Книга для вузького кола читачів з особистої бібліотеки тг Book lovers. Книга не для продажу та розповсюдження!!! Книга представлена для ознайомлення! Після прочитання прохання видалити!
.

Насамперед хочу подякувати своїй родині — своєму коханому чоловікові Кемеронові та своїй (також коханій) мамі Вікторії, які надали мені величезну моральну підтримку та допомогли покращити цей роман. Неможливо висловити, наскільки я ціную ваші зауваження, відгуки та ентузіазм, а також вашу готовність читати ту велику кількість варіантів фіналу цього роману. Без вас я б не впоралася. Звісно, величезне спасибі друзям і членам сім’ї, які підтримували мене на моєму шляху. Мені навіть не треба казати, наскільки ви круті.

Сімнадцять мільйонів подяк слід висловити Кетрін Одом-Томчин і Шерон Баверс з *Folio Literary Management* за їхній непохитний інтерес до цього роману й прагнення знайти йому якомога ліпшу домівку. Ви двоє — то найкраще, що в мене є, і я щодня дякую своїм щасливим зіркам за те, що ви зробили ставку на мене та мою маленьку оповідь.

Я також безмежно вдячна своєму редактору Джес-сіці Вейд із *Berkley* за віру в цю книгу й безкраїй редакторський хист. Ви допомогли мені зробити цю книгу в десятки разів ліпшою не лише завдяки своїм вдумливим зауваженням щодо теми та персонажів, а й завдяки своєму гострому оку, яке помічало тупі розриви в історії та безглузді моменти, що їх мій мозок примудрився повністю проґавити. Я схиляюся в захваті! Величезна подяка всім у *Berkley* за ту важку роботу, виконану для того, щоб ця книга побачила світ. Ви є зразком командної роботи.

Нарешті хочу подякувати своєму котові Ешові (Усемогутньому), який навчив мене дуже важливої навички писати, зігнувшись під кутом сорок п’ять градусів так, щоб ноутбук не сковував мої коліна, а отже,

не заважав сонним кошенятам. Не побоюся стверджувати, що то найбільш життєво необхідна літературна навичка з усіх.